ΙΩΑΝΝΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ ΕΡΓΑ

ΤΟΜΟΣ 70

ΥΠΟΜΝΗΜΑ
ΕΙΣ ΤΟ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

Ἐπιμέλεια:
Ἱερέως ΙΩΑΝΝΟΥ Κ. ΔΙΩΤΗ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Μὲ τὸν προηγούμενον 69 τόμον ὡλοκληρώθη ἡ ἔκδοσις τοῦ ἐξ 90 ὁμιλιῶν ὑπομνήματος τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγέλιον. Μὲ τὸν ἑπόμενον 71 τόμον θὰ ἀρχίσῃ ἡ ἔκδοσις τοῦ ὑπομνήματος εἰς τὸ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιον, τὸ ὁποῖον εἶναι μικροτέρας ἐκτάσεως ἀπὸ τὸ ὑπόμνημα εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγέλιον. Τὰ Εὐαγγέλια κατὰ Μᾶρκον καὶ κατὰ Λουκᾶν δὲν ἡρμήνευσεν ὁ ἱερὸς Πατήρ. Ἐπειδὴ ὅμως τὸ περιεχόμενον αὐτῶν, ἐν πολλοῖς, συμπίπτει μὲ τὸ περιεχόμενον τοῦ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγελίου, τὸ ἑρμηνευτικὸν τοῦτο κενὸν καλύπτεται ἀρκούντως ἀπὸ τὸ ὑπόμνημα εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγέλιον.

Ἐκτὸς ἀπὸ τὸ ὑπόμνημα εἰς τὸ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιον, τὰ ὑπολειπόμενα γνήσια ἀνέκδοτα ἔργα τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου εἶναι τὰ ἕτερα ἑρμηνευτικὰ ἔργα αὐτοῦ εἰς τὰς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων καὶ τὰς Ἐπιστολὰς τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, αἱ Ἐπιστολαὶ τοῦ ἰδίου, ἡ Θεία Λειτουργία αὐτοῦ καὶ ὡρισμέναι Εὐχαὶ διαφόρου περιεχομένου. Ὡς εἶναι γνωστὸν ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος ὑπερκαλύπτει εἰς παραγωγὴν ἔργων ὅλους μαζὶ τοὺς ἄλλους μεγάλους Πατέρας τῆς Ἐκκλησίας. Πρὸς σύγκρισιν, πληροφοροῦμεν ὅτι ἡ ἔκδοσις τῶν ἔργων τοῦ Μεγάλου Βασιλείου θὰ ὁλοκληρωθῇ εἰς 17 τόμους ἐν συνόλῳ καὶ τοῦ Μεγάλου Ἀθανασίου εἰς 12 τόμους.

Ὁ ἀνὰ χεῖρας 70 τόμος δὲν περιέχει κείμενα τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου, ἀλλ' ἀφορᾷ γενικῶς εἰς τοὺς προηγουμένους 7 τόμους (63 - 69), εἰς τοὺς ὁποίους περιλαμβάνεται ἡ ἑρμηνεία τοῦ Χρυσοστόμου εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγέλιον. Εἰς τὸν τόμον αὐτὸν περιέχονται τὰ ἑξῆς:

1. Συγκεντρωτικῶς τὰ περιεχόμενα τῶν προαναφερθέντων 7 τόμων (63 - 69), κατὰ τόμον, ὁμιλίας, κεφάλαια καὶ στίχους τοῦ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγελίου, ὥστε ὁ ἀναγνώστης νὰ εὑρίσκῃ εὐχερῶς τὴν ἑρμηνείαν τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου οἱουδήποτε χωρίου τοῦ Εὐαγγελίου τούτου. Π.χ. ἡ ἑρμηνεία τοῦ χωρίου, Ματθ. θ' 15,

εὑρίσκεται εἰς τὸν 65 τόμον, ὁμιλίαν Α΄ καὶ ἀπὸ 101 - 118 σελ. τοῦ τόμου τούτου. Ἡ μέθοδος αὐτή, μεγίστης πρακτικῆς σημασίας, ἐδημιουργήθη διὰ πρώτην φοράν.

2. Συμφωνία τῶν Εὐαγγελίων[1]. Δηλαδὴ πίναξ ἀντιστοιχίας ὅλων τῶν παραλλήλων (ὁμοίων) χωρίων τῶν 4 Εὐαγγελίων. Ἡ πρακτικὴ σκοπιμότης τῆς παραθέσεως τοῦ πίνακος τούτου ἔγκειται εἰς τὸ ὅτι, διὰ τὰ παράλληλα πρὸς τὸ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγέλιον χωρία τῶν κατὰ Μᾶρκον καὶ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγελίων, τὰ ὁποῖα Εὐαγγέλια, ὡς ἐλέχθη, δὲν ἡρμηνεύθησαν ὑπὸ τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου, δύναται νὰ ἀναζητηθῇ ἡ σχετικὴ ἑρμηνεία αὐτοῦ εἰς τὰ παράλληλα χωρία τοῦ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγελίου. Ἐπὶ παραδείγματι τὰ χωρία Μάρκ. α' 40 - 45 καὶ Λουκ. ε' 12 - 16 εἶναι παράλληλα πρὸς τὸ Ματθ. η΄ 2 - 4, ὡς φαίνεται εἰς τὰς ἀντιστοίχους στήλας (σελ. 23). Ἑπομένως ἡ ἑρμηνεία αὐτῶν συμπίπτει μὲ τὴν ἑρμηνείαν τοῦ παραλλήλου τούτου χωρίου (Ματθ. η΄ 2 - 4) ὑπὸ τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου.

3. Περιλήψεις[2] τῶν 90 ὁμιλιῶν τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου, ἐκ τῶν ὁποίων ἀποτελεῖται τὸ ἑρμηνευτικὸν ὑπόμνημα αὐτοῦ εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγέλιον.

4. Ὁλόκληρος ὁ III τόμος τοῦ ὑπομνήματος τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγέλιον, ἔκδοσις Ὀξφόρδης 1839. Τὸ περιεχόμενον τῶν δύο πρώτων τόμων εἶναι αἱ ὡς ἄνω 90 ὁμιλίαι τοῦ Χρυσοστόμου εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγέλιον. Ὁ τόμος αὐτὸς διαιρεῖται ὡς ἀκολούθως:

α΄ Εἰς πρόλογον λατινιστὶ μὲ κριτικὰς παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν μέχρι τότε ἐκδόσεων τῶν ἔργων τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου.

β΄ Εἰς κριτικὴν τοῦ κειμένου τῆς ἑρμηνείας ὑπὸ τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγέλιον, κατὰ ὁμιλίας.

γ΄ Εἰς πίνακα ἁγιογραφικῶν χωρίων.

---

1. Ἐλήφθη ἀπὸ τὸ «Ταμεῖον τῆς Ἁγίας Γραφῆς», ἔκδοσις Ε. Δ. Φραντζεσκάκη, Χανιά 1908.

2. Ἀναδημοσιεύονται ἐκ τῆς ἐκδόσεως Γ. Καρυοφύλλη, Ἀθῆναι 1878.

δ΄ Εἰς ἀλφαβητικὰ εὑρετήρια θεμάτων.

Τὰ ὡς ἄνω εὑρετήρια παραπέμπουν εἰς τὸ πρωτότυπον - ἀρχαῖον κείμενον τοῦ ὑπομνήματος τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγέλιον μὲ τὰς ἀριθμητικὰς διαιρέσεις καὶ τὰς ὑποδιαιρέσεις τῶν συμβόλων **A, B, C, D, E.**

Τὰ εὑρετήρια αὐτὰ δημοσιεύονται ἐνταῦθα κατ' ἐξαίρεσιν. Ὡς ἔχομεν ἀνακοινώσει, τὰ «ΑΠΑΝΤΑ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ» θὰ ἀξιοποιηθοῦν συστηματικώτερον ἀπὸ ὅλους μὲ τὴν βοήθειαν τῶν ἀπαραιτήτων ἀναλυτικῶν ἀλφαβητικῶν εὑρετηρίων θεμάτων, τὰ ὁποῖα δὲν τίθενται εἰς ἕκαστον τόμον κεχωρισμένως, διότι ὁ τρόπος αὐτὸς δὲν εἶναι πρακτικός, καθόσον, διὰ πᾶν ἀναζητούμενον θέμα, πρέπει νὰ ἐρευνῶνται τὰ εὑρετήρια ὅλων τῶν τόμων, ἀλλὰ τὰ εὑρετήρια αὐτὰ θὰ ἐκδοθοῦν, συγκεντρωτικῶς, εἰς τὸ τέλος τῶν «ΑΠΑΝΤΩΝ» ἑκάστου ἁγίου Πατρός. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, ἐπὶ πλέον, ἐπιτυγχάνεται καὶ μεγάλη οἰκονομία χώρου χιλιάδων σελίδων, ἐὰν ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὅτι εἰς ἕκαστον τόμον θὰ κατελαμβάνοντο διὰ τὰ εὑρετήρια 20 περίπου σελίδες. Εἰς τὰ συγκεντρωτικὰ εὑρετήρια περιορίζεται εἰς τὸ ἐλάχιστον ὁ χῶρος αὐτός, διότι ἀποφεύγεται ἡ ἐπανάληψις τῶν αὐτῶν λέξεων.

Τὰ ἐπὶ μέρους αὐτὰ εὑρετήρια δι' ἕκαστον ἱερὸν συγγραφέα θὰ ἀποτελέσουν, ἀλφαβητικῶς, τὴν γενικὴν θεματολογικὴν κλεῖδα τῆς ὅλης Πατρολογίας, ὅταν, μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, ὁλοκληρωθῇ ἡ ἔκδοσις ὅλων τῶν Πατερικῶν κειμένων. Τὸ νέον αὐτὸ ἀνυπολογίστου ἀξίας ἀπόκτημα τῆς Χριστιανικῆς Γραμματείας θὰ δώσῃ ἄφθονον ὑλικὸν ἀπὸ τὰς ἀστειρεύτους πηγὰς διὰ τὴν μελέτην οἱουδήποτε θέματος εἰς τὸν χῶρον τοῦ πνεύματος καὶ τὴν λύσιν τῶν πάσης φύσεως ἀποριῶν περὶ Θεοῦ, ἀνθρώπου καὶ κόσμου.

Εὐνόητον εἶναι ὅτι ἡ κλεὶς αὐτὴ τῆς Πατρολογίας θὰ εἶναι χρήσιμος μόνον εἰς ὅσους θὰ ἔχουν ἀποκτήσει τοὺς τόμους τῆς σειρᾶς «ΑΠΑΝΤΑ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ», διότι, κατ' ἀνάγκην, εἰς τοὺς τόμους αὐτοὺς θὰ γίνωνται ὅλαι αἱ παραπομπαί.

Ἱερεὺς Ἰωάννης Κ. Διώτης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΩΝ ΤΟΜΩΝ 63 - 69

ΤΟΜΟΣ 63

* Οἱ ἐντὸς παρενθέσεων ἀριθμοὶ εἶναι οἱ ἀντίστοιχοι τῶν σελίδων τοῦ ἀρχαίου κειμένου.

ΤΟΜΟΣ 64

ΤΟΜΟΣ 65

ΤΟΜΟΣ 66

ΤΟΜΟΣ 67

ΤΟΜΟΣ 68

ΤΟΜΟΣ 69

ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΤΩΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΩΝ

(ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΧΩΡΙΑ)

ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΤΩΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΩΝ

ΕΜΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	ΜΑΤΘΑΙΟΣ	ΜΑΡΚΟΣ	ΛΟΥΚΑΣ	ΙΩΑΝΝΗΣ
ΜΕΡΟΣ Α' ΣΥΜΒΑΝΤΑ ΣΥΝΔΕΟΜΕΝΑ ΜΕΤΑ ΤΗΣ ΓΕΝΝΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΗΜΩΝ				
ΧΡΟΝΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ — Έτη τριάκοντα καὶ μῆνες ΙΞ.				
Προοίμιον τοῦ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγελίου				*Α'.—1—8*
Προοίμιον τοῦ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγελίου			*Α'. 1—4*	
Ἄγγελος ἐμφανίζεται εἰς τὸν Ζαχαρίαν — Ἱερουσαλήμ			*Α'. 5—25*	
Ἄγγελος ἐμφανίζεται εἰς τὴν Μαριάμ—**Ναζαρέτ**			*Α'. 26—38*	
Ἡ Μαριὰμ ἐπισκέπτεται τὴν Ἐλισάβετ - **Ἰούδα**			*Α'. 39—56*	
Ἰωάννης ὁ Βαπτιστὴς γεννᾶται—**Ἰούδα**			*Α'. 57—80*	
Ἄγγελος ἐμφανίζεται εἰς τὸν Ἰωσήφ—**Ναζαρέτ**	*Α'. 18—25*			
Ἡ Γέννησις τοῦ Ἰησοῦ—**Βηθλεέμ**			*Β'. 1—7*	
Γενεαλογίαι τοῦ Ἰησοῦ	*Α'. 1—17*		*Γ'. 23—38*	
Ἄγγελος ἐμφανίζεται εἰς τοὺς ποιμένας—**Βηθλεέμ**			*Β'. 8—20*	
Περιτομὴ τοῦ Ἰησοῦ καὶ παράστασις Αὐτοῦ ἐν τῷ Ναῷ—Βηθλεέμ, **Ἱερουσαλήμ**			*Β'. 21—38*	
Ἐπίσκεψις τῶν Μάγων—**Ἱερουσαλήμ, Βηθλεέμ**	*Β'. 1—12*			
Εἰς Αἴγυπτον φυγὴ τοῦ Ἰησοῦ—**Βηθλεέμ**	*Β'. 13—15*			
Ἡ Σφαγὴ τῶν νηπίων—**Βηθλεέμ**	*Β'. 16—18*			
Ἐπιστροφὴ ἐξ Αἰγύπτου—**Ναζαρέτ**	*Β'. 19—23*		*Β'. 39, 40*	
Ὁ Ἰησοῦς δωδεκαετὴς τὴν ἡλικίαν ἀναβαίνει εἰς Ἱερουσαλὴμ κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ Πάσχα — **Ἱερουσαλήμ**			*Β'. 41—52*	
ΜΕΡΟΣ Β'. ΠΡΟΚΗΡΥΞΙΣ ΚΑΙ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΗΜΩΝ.				
ΠΕΡΙΟΔΟΣ—Ἓν ἔτος περίπου.				
Ἀποστολὴ Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ—**Ἐν Ἐρήμῳ. Ἐν Ἰορδάνῃ**	*Γ'. 1—12*	*Α'. 1—8*	*Γ'. 1—18*	
Ἡ Βάπτισις τοῦ Ἰησοῦ—**Ἐν Ἰορδάνῃ**	*Γ'. 13—17*	*Α'. 9—11*	*Γ'. 21—28*	

ΕΜΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	ΜΑΤΘΑΙΟΣ	ΜΑΡΚΟΣ	ΛΟΥΚΑΣ	ΙΩΑΝΝΗΣ
Ὁ Πειρασμὸς τοῦ Ἰησοῦ—**Ἐν τῇ Ἐρήμῳ τῆς Ἰουδαίας**	*Δ'. 1—11*	*Α'. 12, 13.*	*Δ'. 1—13*	. . . . . .
Ἡ περὶ τοῦ Ἰησοῦ Μαρτυρία Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ.—**Ἐν Βηθαβαρᾷ πέραν τοῦ Ἰορδάνου**				*Α'. 19—34*
Ὁ Ἰησοῦς ἀποκτᾷ Μαθητάς—**Ἰορδάνης, Γαλιλαία**				*Α'. 35—51*
Ὁ ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας γάμος				*Β. 1—12*
ΜΕΡΟΣ Γ'.				
ΠΡΩΤΟΝ ΠΑΣΧΑ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΗΜΩΝ ΚΑΙ ΤΑ ΓΙΝΟΜΕΝΑ ΑΚΟΛΟΥΘΩΣ ΜΕΧΡΙ ΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΥ.				
ΧΡΟΝΙΚΟΝ ΔΙΑΣΤΗΜΑ—Ἓν ἔτος.				
Ὁ Ἰησοῦς κατὰ τὸ Πάσχα ἐκβάλλει τοὺς ἐμπόρους ἐκ τοῦ Ἱεροῦ—**Ἱερουσαλήμ**				*Β'. 13—25*
Θαύματα κατὰ τὸ Πάσχα—**Ἱερουσαλήμ**				*Β'. 23*
Ὁ μετὰ τοῦ Νικοδήμου διάλογος τοῦ Κυρίου ἡμῶν—**Ἱερουσαλήμ**				*Γ'. 1—21*
Ὁ Ἰησοῦς ἀφίνει τὴν Ἱερουσαλήμ, ἀλλὰ διαμένει ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ βαπτίζων Νεωτέρα Μαρτυρία Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ—**Αἰνών**				*Γ'. 22—36*
Ὁ Ἰησοῦς μεταβαίνει εἰς Γαλιλαίαν μετὰ τὴν φυλάκισιν τοῦ Ἰωάννου	*Δ'. 12* *ΙΔ'. 3—5*	*Α'. 14.* *ΣΤ'. 17—20*	*Δ'. 14.* *Γ'. 19, 20.*	*Δ'. 1—3*
Ὁ μετὰ τῆς Σαμαρείτιδος διάλογος τοῦ Κυρίου ἡμῶν. Πολλοὶ τῶν Σαμαρειτῶν πιστεύουσιν εἰς Αὐτόν—**Συχάρ, Συχὲμ ἢ Νεάπολις**				*Δ'. 4—42*
Ὁ Ἰησοῦς διδάσκει δημοσίως εἰς Γαλιλαίαν	*Δ'. 17.*	*Α'. 14, 15.*	*Δ'. 14, 15*	*Δ'. 43—45*
Ὁ Ἰησοῦς καὶ πάλιν ἐν Κανᾷ, ἔνθα θεραπεύει τὸν υἱὸν τοῦ βασιλικοῦ κατακείμενον ἀσθενῆ ἐν Καπερναούμ—**Κανὰ τῆς Γαλιλαίας**				*Δ'. 46—54*
Ὁ Ἰησοῦς ἐν Ναζαρέτ. Ἀποβάλλεται ἐντεῦθεν, καὶ διασωθεὶς ἀποκαθίσταται **ἐν Καπερναούμ**	*Δ'. 13—16*		*Δ'. 16—31*	. . . . . .
Ἡ Κλῆσις τοῦ Πέτρου, Ἀνδρέου, Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου. Μετὰ τῆς θαυματουργικῆς ἄγρας τῶν ἰχθύων—**Διὰ τῆς θαλάσσης τῆς Γαλιλαίας πλησίον τῆς Καπερναούμ**	*Δ'. 18—22*	*Α'. 16—20*	*Ε'. 1—11*	. . . . . .
Ὁ Ἰησοῦς διδάσκει ἐν τῇ Συναγωγῇ καὶ θεραπεύει δαιμονιζόμενόν τινα—**Καπερναούμ**		*Α'. 21—28.*	*Δ'. 31—37*	. . . . . .

ΕΜΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	ΜΑΤΘΑΙΟΣ	ΜΑΡΚΟΣ	ΛΟΥΚΑΣ	ΙΩΑΝΝΗΣ
Θεραπεία τῆς πενθερᾶς τοῦ Πέτρου καὶ πλείστων ἄλλων—**Καπερναούμ**	*Η'. 14—17*	*Α'. 29—34*	*Δ'. 38—41*	
Ὁ Ἰησοῦς μετὰ τῶν Μαθητῶν του μεταβαίνει ἐκ Καπερναούμ, κηρύσσων καὶ θαυματουργῶν εἰς ὅλην τὴν Γαλιλαίαν	*Δ'. 23—25*	*Α'. 35—39*	*Δ'. 42—44*	
Θεραπεία ἑνὸς λεπροῦ.—**Γαλιλαία**	*Η'. 2—4*	*Α'. 40—45*	*Ε'. 12—16*	
Θεραπεία Παραλυτικοῦ—**Καπερναούμ**	*Θ'. 2—8*	*Β'. 1—12.*	*Ε'. 17—26*	
Ἡ Κλῆσις τοῦ Ματθαίου—**Καπερναούμ**	*Θ'. 9*	*Β'. 13—14*	*Ε'. 27, 28*	

ΜΕΡΟΣ Δ'.

ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΠΑΣΧΑ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΗΜΩΝ ΚΑΙ ΤΑ ΓΙΝΟΜΕΝΑ ΜΕΧΡΙ ΤΟΥ ΤΡΙΤΟΥ—ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΕΤΟΣ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ ΤΟΥ

ΧΡΟΝΙΚΟΝ ΔΙΑΣΤΗΜΑ—Ἓν ἔτος.

ΕΜΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	ΜΑΤΘΑΙΟΣ	ΜΑΡΚΟΣ	ΛΟΥΚΑΣ	ΙΩΑΝΝΗΣ
Ὁ Ἰησοῦς ἀκολουθεῖ τὸ δεύτερον Πάσχα—*Ἱερουσαλήμ*				*Ε'. 1*
Ἐν τῇ κολυμβήθρᾳ Βηθεσδᾶ: Ἴασις κατακειμένου ἀσθενοῦς—**Ἱερουσαλήμ**				*Ε'. 2—9*
Ἡ γενομένη ἀκολούθως διδασκαλία τοῦ Κυρίου ἡμῶν—**Ἱερουσαλήμ.**				*Ε'. 10—47*
Οἱ Μαθηταὶ τρίβουσι στάχυας ἐν ἡμέρᾳ Σαββάτου—**Καθ' ὁδὸν εἰς Γαλιλαίαν**	*ΙΒ'. 1—8*	*Β'. 23—28*	*ΣΤ'. 1—5*	
Θεραπεία τοῦ ξηρὰν ἔχοντος τὴν χεῖρα, ἐν Σαββάτῳ—Γαλιλαία—**Καπερναούμ.**	*ΙΒ'. 9—14*	*Γ'. 1—6*	*ΣΤ'. 6—11*	
Ὁ Ἰησοῦς φθάνει εἰς τὴν θάλασσαν Τιβεριάδος καὶ ἀκολουθεῖται ἀπὸ τὰ πλήθη	*ΙΒ'. 15—21*	*Γ'. 7—12*		
Ὁ Ἰησοῦς ἀποσύρεται εἰς τὸ ὄρος, καὶ ἐκλέγει τοὺς δώδεκα. Τὰ πλήθη ἀκολουθοῦσιν Αὐτόν.—**Πλησίον τῆς Καπερναούμ**	*Ι'. 2—4*	*Γ'. 13—19*	*ΣΤ'. 12—19*	
Ἡ ἐπὶ τοῦ ὄρους Διδασκαλία—*Πλησίον τῆς Καπερναούμ*	*Ε' 1. Η'. 1*		*ΣΤ'. 20—49*	
Ἡ Θεραπεία τοῦ ὑπηρέτου τοῦ Ἑκατοντάρχου—**Καπερναούμ**	*Η'. 5—13*		*Ζ'. 1—10*	
Ἡ ἔγερσις τοῦ υἱοῦ τῆς χήρας—**Ναΐν**			*Ζ'. 11—17*	
Ὁ Ἰωάννης, ἐν φυλακῇ ὤν, ἀποστέλλει τοὺς μαθητάς του πρὸς τὸν Ἰησοῦν—**Γαλιλαία, Καπερναούμ**	*ΙΑ'. 2—19*		*Ζ'. 18—35*	
Διδασκαλία τοῦ Ἰησοῦ ἀφορμὴν λαβοῦσα ἐκ τῆς Ἀποστολῆς Ἰωάννου—**Καπερναούμ**	*ΙΑ'. 20—30*			
Ἐνῷ καθήμενος εἰς τράπεζαν μετά τινος Φαρισαίου, χρίεται ὑπὸ ἁμαρτωλῆς γυναικός—**Καπερναούμ**			*Ζ'. 36—50*	

ΕΜΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	ΜΑΤΘΑΙΟΣ	ΜΑΡΚΟΣ	ΛΟΥΚΑΣ	ΙΩΑΝΝΗΣ
Ὁ Ἰησοῦς μετὰ τῶν δώδεκα περιοδεύει ἐκ δευτέρου τὴν Γαλιλαίαν	...	...	*Η'. 1—3*	...
Θεραπεύει δαιμονιζόμενόν τινα. Οἱ Γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι βλασφημοῦσι.—**Γαλιλαία**	*ΙΒ' 22—37*	*Γ'. 19—30*	*ΙΑ'. 14, 15* *ΙΖ'. 23*	...
Οἱ Γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι ζητοῦσι σημεῖον. Ἀπάντησις τοῦ Κυρίου ἡμῶν—**Γαλιλαία**	*ΙΒ'. 38—45*	...	*ΙΑ'. 16, 24, 26*	...
Ἡ Μήτηρ καὶ οἱ ἀδελφοὶ Αὐτοῦ ἐπιθυμοῦσι νὰ διακόψωσιν Αὐτόν.	...	*Γ'. 31, 32*	...	...
Οἱ ἀληθεῖς μαθηταὶ τοῦ Χριστοῦ εἰσιν οἱ πλησιέστατοι Αὐτοῦ συγγενεῖς—**Γαλιλαία**	*ΙΒ'. 46—50*	*Γ'. 33—35*	*Η'. 19—21*	...
Εἰς τὴν τράπεζαν ἑνὸς Φαρισαίου, ὁ Ἰησοῦς ταλανίζει τοὺς Φαρισαίους καὶ λοιπούς—**Γαλιλαία**	...	...	*ΙΑ'. 37—54*	...
Διδασκαλίαι τοῦ Ἰησοῦ πρὸς τοὺς Μαθητὰς καὶ τὸν ὄχλον—**Γαλιλαία**	...	...	*ΙΒ. 1—59*	...
Περὶ τοῦ φόνου τῶν Γαλιλαίων. Ἡ παραβολὴ τῆς ἀκάρπου Συκῆς—**Γαλιλαία**	...	...	*ΙΓ'. 1—9*	...
Παραβολὴ τοῦ Σπορέως—Θάλασσα Γαλιλαίας: **Πλησίον τῆς Καπερναούμ**	*ΙΓ'. 1—23*	*Δ'. 1—25*	*Η'. 4—18*	...
Παραβολὴ τῶν ζιζανίων. Ἄλλαι Παραβολαί. **Παρὰ τῇ Καπερναούμ**	*ΙΓ'. 24—25*	*Δ' 26 34*	...	...
Ὁ Ἰησοῦς διατάσσει νὰ διαπλεύσωσι τὴν Λίμνην. Συμβάντα. Κατεύνασις τῆς τρικυμίας—**Θάλασσα Γαλιλαίας** .	*Η'. 18—27*	*Δ'. 35—41*	*Η'. 22—25*	...
Οἱ δύο δαιμονιζόμενοι Γαδαρηνοὶ—Παρὰ τῇ ἀκτῇ τῆς Γαλιλαίας	*Η' 28—34. Θ' 1*	*Ε'. 1—21*	*Η. 26—40*	...
Συμπόσιον τοῦ Λευΐ. Ὁμιλία τοῦ Κυρίου ἡμῶν περὶ νηστείας—**Καπερναούμ**	*Θ'. 10—17*	*Β. 15—22*	*Ε'. 29—39*	...
Ἡ ἔγερσις τῆς θυγατρὸς τοῦ Ἰαείρου. Ἡ Αἱμορροοῦσα Γυνή—**Καπερναούμ**	*Θ. 18—26*	*Ε'. 22—43*	*Η'. 41—56*	...
Θεραπεία τῶν δύο τυφλῶν, ἐκβολὴ τοῦ κωφαλάλου Πνεύματος—**Καπερναούμ**	*Θ'. 27—34*	...	...	...
Ὁ Ἰησοῦς καὶ πάλιν ἐν Ναζαρέτ, καὶ πάλιν ἀποβάλλεται . .	*ΙΓ'. 54—58*	*ΣΤ'. 1—6*	...	...
Τρίτη περιοδεία ἀνὰ τὴν Γαλιλαίαν· Οἱ δώδεκα νουθετούμενοι ἀποστέλλονται **Γαλιλαία**	*Ι'. 1, 5—42* *ΙΑ'. 1*	*ΣΤ. 6—13*	*Θ'. 1—6*	...
Ὁ Ἡρώδης ἀκούει περὶ τοῦ Ἰησοῦ, φοβεῖται μήπως ὁ Ἰησοῦς εἶναι ὁ Ἰωάννης, τὸν ὁποῖον Αὐτὸς πρὸ μικροῦ εἶχεν ἀποκεφαλίσει—Γαλιλαία; **Περαία**	*ΙΔ' 1, 2, 6—12*	*ΣΤ. 14—16* *21—29*	*Θ'. 7—9*	...
Οἱ δώδεκα ἐπιστρέφουσι, καὶ ὁ Ἰησοῦς ἀποσύρεται μετ' αὐτῶν πέραν τῆς λίμνης. Πεντακισχίλιοι τρέφονται—**Καπερναούμ.** *Β. Α. ἀκτὴ τῆς θαλάσσης τῆς Γαλιλαίας.* . .	*ΙΔ'. 13—31*	*ΣΤ'. 30—44*	*Θ'. 10—17*	*ΣΤ. 1—14*

ΕΜΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	ΜΑΤΘΑΙΟΣ	ΜΑΡΚΟΣ	ΛΟΥΚΑΣ	ΙΩΑΝΝΗΣ
Ὁ Ἰησοῦς περιπατεῖ ἐπὶ τῆς θαλάσσης. Νύξ, ἐπὶ τῆς θαλάσσης τῆς Γαλιλαίας—**Γεννησαρὲτ**	*ΙΔ'. 22—36*	*ΣΤ'. 45-46*		*ΣΤ 15—71*
Ἡ ἐν τῇ Συναγωγῇ τῆς Καπερναοὺμ διδασκαλία τοῦ Κυρίου πρὸς τὸν ὄχλον. Ὑπαινίσσεται τὴν προδοσίαν τοῦ Ἰούδα. Πολλοὶ τῶν Μαθητῶν ἀποχωροῦσι. Πέτρου ὁμολογία πίστεως.—**Καπερναοὺμ**				*ΣΤ' 22—71* *Ζ'. 1*

ΜΕΡΟΣ Ε'.

ΑΠΟ ΤΟΥ ΤΡΙΤΟΥ ΠΑΣΧΑ ΜΕΧΡΙ ΤΗΣ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑΣ ΕΚ ΓΑΛΙΛΑΙΑΣ ΑΝΑΧΩΡΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ, ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΟΡΤΗΝ ΤΗΣ ΣΚΗΝΟΠΗΓΙΑΣ.

ΧΡΟΝΙΚ. ΔΙΑΣΤ.—Μῆνες ἕξ.

ΕΜΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	ΜΑΤΘΑΙΟΣ	ΜΑΡΚΟΣ	ΛΟΥΚΑΣ	ΙΩΑΝΝΗΣ
Ὁ Κύριος ἡμῶν δικαιοῖ τοὺς μαθητὰς Αὐτοῦ φαγόντας μὲ ἀνίπτους τὰς χεῖρας. Φαρισαϊκαὶ παραδόσεις—**Καπερναοὺμ**	*ΙΕ'. 1—20*	*Ζ'. 1—23*		. . . .
Ὁ Κύριος ἡμῶν μεταβαίνει εἰς τὰ ὅρια Τύρου καὶ Σιδῶνος .	*ΙΕ'. 31*	*Ζ'. 24*		. . . .
Θεραπεία τῆς θυγατρὸς τῆς Συροφοινίσσης Γυναικός—**Ὅρια Τύρου καὶ Σιδῶνος**	*ΙΕ'. 21—28*	*Ζ'. 24—30*		. . . .
Ὁ Ἰησοῦς ἀναχωρεῖ ἐκ τῆς Τύρου καὶ Σιδῶνος . . .	*ΙΕ'. 29*	*Ζ'. 31*		. . . .
Θεραπεία τοῦ κωφαλάλου, ὡς καὶ πλείστων ἄλλων. Τροφοδότησις τετρακισχιλίων—**Δεκάπολις**	*ΙΕ'. 29—38*	*Ζ'. 31—37* *Η'. 1—9*		. . . .
Οἱ Φαρισαῖοι καὶ Σαδδουκαῖοι καὶ πάλιν ζητοῦσι σημεῖον—**Παρὰ τὰ Μάγδαλα**	*ΙΕ'. 39* *ΙΣΤ' 1—4.*	*Η'. 10—12*		. . . .
Οἱ Μαθηταὶ Προδιατίθενται κατὰ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων κλπ.—**Παρὰ τὴν ἀκτὴν τῆς θαλάσσης τῆς Γαλιλαίας.**	*ΙΣΤ'. 4—12*	*Η'. 13—21*		. . . .
Τυφλός τις θεραπεύεται—Βηθ-σαϊδὰ (Ἰουλιάς) . . .		*Η'. 22—26*		. . . .
Ὁ Πέτρος καὶ οἱ λοιποὶ καὶ πάλιν ὁμολογοῦσι τὴν εἰς τὸν Κύριον πίστιν των—**Ὅρια Καισαρείας Φιλίππου** . .	*ΙΣΤ'. 13—20*	*Η'. 27—30*	*Θ'. 18—21*	. . . .
Ὁ Κύριος προλέγει τὸν θάνατον καὶ τὴν Ἀνάστασιν Αὐτοῦ—**Ὅρια Καισαρείας Φιλίππου**	*ΙΣΤ'. 21—28*	*Η'. 31—38* *Θ'. 1.*	*Θ'. 22—27*	. . . .
Ἡ Μεταμόρφωσις. Ὁμιλία τοῦ Κυρίου ἡμῶν μετὰ τῶν τριῶν Μαθητῶν—**Ὅρια Καισαρείας Φιλίππου** . .	*ΙΖ'. 1—13*	*Θ'. 2—3*	*Θ'. 28—36*	. . . .
Θεραπεία δαιμονιζομένου, ὃν οἱ μαθηταὶ δὲν ἠδυνήθησαν νὰ θεραπεύσωσιν—**Ὅρια Καισαρείας Φιλίππου** . .	*ΙΖ'. 14—21*	*Θ'. 14—29*	*Θ'. 37—43*	. . . .

ΕΜΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	ΜΑΤΘΑΙΟΣ	ΜΑΡΚΟΣ	ΛΟΥΚΑΣ	ΙΩΑΝΝΗΣ
Ὁ Ἰησοῦς καὶ πάλιν προλέγει τὸν θάνατον καὶ τὴν Ἀνάστασιν Αὐτοῦ—**Γαλιλαία**	*ΙΖ΄. 22, 23*	*Θ΄. 30—32*	*Θ΄. 43—45*	......
Θαυματουργικῶς ὁ Κύριος ἐξοικονομεῖ τὴν πληρωμὴν τῶν φόρων—**Καπερναούμ**	*ΙΖ΄. 24—27*	*Θ΄. 33*		......
Συζήτησις τῶν Μαθητῶν περὶ τοῦ τίς ἐξ Αὐτῶν ἐστιν ὁ μεγαλήτερος. Ὁμιλία τοῦ Κυρίου περὶ ταπεινοφροσύνης, ἀνεκτικότητος καὶ ἀδελφικῆς ἀγάπης—**Καπερναούμ** . . .	*ΙΗ΄. 1—35*	*Θ΄. 33—50*	*Θ΄. 46—50*	......
Ὁ Ἰησοῦς ἀνέρχεται εἰς Ἱερουσαλὴμ κατὰ τὴν ἑορτὴν τῆς Σκηνοπηγίας. Τελευταία Αὐτοῦ ἀναχώρησις ἐκ Γαλιλαίας.—**Συμβάντα ἐν Σαμαρείᾳ**			*Θ΄. 51—62*	*Ζ΄. 2—10*
Οἱ ἑβδομήκοντα νουθετοῦνται καὶ ἐξαποστέλλονται—**Σαμάρεια**			*Ι΄. 1—16*	......
Καθαρισμὸς δέκα λεπρῶν—**Σαμάρεια**			*ΙΖ΄. 11—19*	......

ΜΕΡΟΣ ΣΤ΄.

Η ΕΟΡΤΗ ΤΗΣ ΣΚΗΝΟΠΗΓΙΑΣ ΚΑΙ ΤΑ ΣΥΜΒΑΝΤΑ ΕΠΟΜΕΝΩΣ ΜΕΧΡΙ ΤΗΣ ΕΙΣ ΒΗΘΑΝΙΑΝ ΑΦΙΞΕΩΣ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΗΜΩΝ, ΕΞ ΗΜΕΡΑΣ ΠΡΟ ΤΟΥ ΤΕΤΑΡΤΟΥ ΠΑΣΧΑ.

ΧΡΟΝΙΚ. ΔΙΑΣΤΗΜ. Ἓξ μῆνες, παρὰ μίαν ἑβδομάδα

ΕΜΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	ΜΑΤΘΑΙΟΣ	ΜΑΡΚΟΣ	ΛΟΥΚΑΣ	ΙΩΑΝΝΗΣ
Ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν ἑορτὴν τῆς Σκηνοπηγίας. Δημόσιος Αὐτοῦ διδασκαλία—**Ἱερουσαλήμ**				*Ζ΄. 11—35* *Η΄. 1*
Ἡ ἐν μοιχείᾳ συλληφθεῖσα Γυνή—**Ἱερουσαλήμ** . .				*Η΄. 2—11*
Περαιτέρω δημόσιος διδασκαλία τοῦ Κυρίου ἡμῶν, ἐλέγχει τοὺς ἀπιστοῦντας Ἰουδαίους καὶ διασώζεται ἐκ τῶν χειρῶν Αὐτῶν—**Ἱερουσαλήμ**				*Η΄. 11—59*
Νομικός τις διδάσκαλος διδάσκεται. Ἡ ἀγάπη πρὸς τὸν πλησίον περιγράφεται. Ἡ παραβολὴ τοῦ ἀγαθοῦ Σαμαρείτου—**Παρὰ τῇ Ἱερουσαλήμ**			*Ι΄. 25—37*	......
Ὁ Ἰησοῦς ἐν τῇ οἰκίᾳ τῆς Μάρθας καὶ Μαρίας—**Βηθανία** . .			*Ι΄. 38—42*	......
Οἱ Μαθηταὶ καὶ πάλιν διδάσκονται πῶς νὰ προσεύχωνται—**Παρὰ τῇ Ἱερουσαλήμ**			*ΙΑ΄. 1—13*	......
Οἱ ἑβδομήκοντα ἐπιστρέφουσιν ἐν χαρᾷ—**Ἱερουσαλήμ** . .			*Ι΄. 17—24*	......
Ὁ ἐκ γενετῆς τυφλὸς θεραπεύεται ἐν Σαββάτῳ. Ἐπακόλουθοι, ἐκ τούτου, ὁμιλίαι τοῦ Κυρίου ἡμῶν—**Ἱερουσαλήμ**				*Θ΄. 1—41* *Ι΄. 1—21*

ΕΜΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	ΜΑΤΘΑΙΟΣ	ΜΑΡΚΟΣ	ΛΟΥΚΑΣ	ΙΩΑΝΝΗΣ
Ὁ Ἰησοῦς ἐν Ἱερουσαλὴμ κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν ἐγκαινίων. Ἀναχωρεῖ πέραν τοῦ Ἰορδάνου.—**Ἱερουσαλήμ. Βηθαβαρὰ πέραν τοῦ Ἰορδάνου**				*Ι'. 22, 42*
Ἡ Ἔγερσις τοῦ Λαζάρου — **Βηθανία**				*ΙΑ'. 1—46*
Συμβούλιον τοῦ Καϊάφα κατὰ τοῦ Ἰησοῦ. Ἀναχωρεῖ ἐξ Ἱερουσαλὴμ—**Ἱερουσαλὴμ—Ἐφραΐμ**				*ΙΑ'. 47—54*
Ὁ Ἰησοῦς πέραν τοῦ Ἰορδάνου ἀκολουθεῖται ἀπὸ τὰ πλήθη. Θεραπεία τῆς συγκυπτούσης γυναικὸς ἐν Σαββάτῳ—**Κοιλὰς Ἰορδάνου. Περαία**	*ΙΘ'. 1, 2*	*Ι'. 1*	*ΙΓ'. 10—21*	
Ὁ Ἰησοῦς διδάσκων πορεύεται πρὸς τὴν Ἱερουσαλήμ. Γνωστοποίησις πρὸς τὸν Ἡρώδην—**Περαία**			*ΙΓ'. 22, 35*	
Ὁ Κύριος συντρώγει μετά τινος ἄρχοντος τῶν Φαρισαίων ἐν Σαββάτῳ. Συμβάντα—**Περαία**			*ΙΔ'. 1—24*	
Τί παρὰ τῶν ἀληθῶν Μαθητῶν ἀπαιτεῖται—**Περαία**			*ΙΔ'. 25—35*	
Παραβολαὶ τῆς ἀπωλεσθείσης δραχμῆς, τοῦ ἀπολωλότος προβάτου, καὶ τοῦ Ἀσώτου Υἱοῦ.—**Περαία**			*ΙΕ'. 1—32*	
Παραβολὴ τοῦ ἀδίκου οἰκονόμου—**Περαία**			*ΙΣΤ'. 1—13*	
Οἱ Φαρισαῖοι ἐπιτιμῶνται. Παραβολὴ τοῦ πλουσίου καὶ τοῦ πτωχοῦ Λαζάρου **Περαία**			*ΙΣΤ'. 14—31*	
Ὁ Ἰησοῦς διατυποῖ τὴν μακροθυμίαν, τὴν πίστιν καὶ ταπεινοφροσύνην—**Περαία**			*ΙΖ'. 1—10*	
Ἡ ἔλευσις τοῦ Χριστοῦ ἔσεται αἰφνιδία—**Περαία**			*ΙΖ'. 20—37*	
Παραβολαί. Ἡ ἐπίμονος Χήρα, ὁ Φαρισαῖος καὶ ὁ Τελώνης—**Περαία**			*ΙΗ'. 1—14*	
Κανόνες περὶ διαζυγίου—**Περαία**	*ΙΘ'. 3—12*	*Ι'. 2—12*		
Ὁ Ἰησοῦς δέχεται καὶ εὐλογεῖ τὰ μικρὰ παιδία—**Περαία**	*ΙΘ'. 13—15*	*Ι'. 13—16*	*ΙΗ'. 15—17*	
Ὁ Πλούσιος Νεανίσκος Παραβολὴ τῶν ἐργατῶν τοῦ Ἀμπελῶνος—**Περαία**	*ΙΘ'. 16—30* *Κ'. 1—16*	*Ι'. 17—31*	*ΙΗ'. 18—30*	
Ὁ Ἰησοῦς καὶ τρίτον προλέγει τὰ πάθη καὶ τὴν Ἀνάστασιν αὐτοῦ—**Περαία**	*Κ'. 17—19*	*Ι'. 32—34*	*ΙΗ'. 31—34*	
Ὁ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης ποιοῦσι τὴν φιλόδοξον Αὐτῶν αἴτησιν—**Περαία**	*Κ'. 20—28*	*Ι'. 35 45*		
Ἡ θεραπεία τῶν δύο τυφλῶν πλησίον τῆς Ἱεριχώ			*ΙΗ' 35-43. ΙΘ' 1*	
Ἡ ἐπίσκεψις εἰς τὸν Ζακχαῖον. Παραβολὴ τῶν δέκα Μνῶν—**Ἱεριχώ**			*ΙΘ' 2—28*	
Ὁ Ἰησοῦς φθάνει εἰς Βηθανίαν πρὸ ἓξ ἡμερῶν τοῦ Πάσχα. **Βηθανία**				*ΙΑ'. 55—57* *ΙΒ'. 1—9—11*
Ἡ Μαρία χρίει τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ—**Βηθανία**				*ΙΒ'. 2—8*

ΕΜΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΜΕΡΟΣ Ζ΄.

ΘΡΙΑΜΒΕΥΤΙΚΗ ΕΙΣΟΔΟΣ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΗΜΩΝ ΕΙΣ ΙΕΡΟΥΣΑΛΗΜ, ΚΑΙ ΤΑ ΣΥΜΒΑΝΤΑ ΑΚΟΛΟΥΘΩΣ ΜΕΧΡΙ ΤΟΥ ΤΕΤΑΡΤΟΥ ΠΑΣΧΑ.

ΧΡΟΝΙΚ. ΔΙΑΣΤΗΜΑ—Ἡμέραι Πέντε.

Θριαμβευτικὴ εἴσοδος τοῦ Χριστοῦ εἰς Ἱερουσαλὴμ—**Βηθανία. Ἱερουσαλὴμ** . . . .

Ἡ ἄκαρπος Συκῆ. Ἐκκάθαρσις τοῦ Ναοῦ—Βηθανία—**Ἱερουσαλὴμ** . . . .

Ἡ ἄκαρπος Συκῆ ξηραίνεται—Μεταξὺ **Βηθανίας καὶ Ἱερουσαλὴμ** . . . .

Ὁ Ἰησοῦς ἐρωτᾶται περὶ τῆς ἐξουσίας Του. Παραβολὴ τῶν δύο υἱῶν—**Ἱερουσαλὴμ** . . . .

Παραβολὴ τῶν Κακῶν Γεωργῶν—**Ἱερουσαλὴμ** . . . .

Παραβολὴ τῶν Γάμων τοῦ υἱοῦ τοῦ βασιλέως—**Ἱερουσαλὴμ**

Ἐπιβουλευτικὴ ἐρώτησις τῶν Φαρισαίων καὶ Ἡρωδιανῶν. **Φόρος πρὸς τὸν Καίσαρα—Ἱερουσαλὴμ** . . .

Ἐπιβουλευτικὴ ἐρώτησις τῶν Σαδδουκαίων. Ἡ Ἀνάστασις—**Ἱερουσαλὴμ** . . . .

Νομικός τις προβάλλει ἐρώτησιν εἰς τὸν Ἰησοῦν. Αἱ δύο Μεγάλαι Ἐντολαί. **Ἱερουσαλὴμ** . . . .

Πῶς ὁ Χριστὸς ἐστιν υἱὸς τοῦ Δαβίδ; **Ἱερουσαλὴμ** . . .

Ἔλεγχος φαυλοζωΐας τῶν Γραμματέων καὶ Φαρισαίων—**Ἱερουσαλὴμ** . . . .

Ταλανισμὸς τῶν Γραμματέων καὶ Φαρισαίων· Θρῆνος ἐπὶ τῆς Ἱερουσαλὴμ—**Ἱερουσαλὴμ** . . . . . .

Ἡ Προσφορὰ τῆς Χήρας—**Ἱερουσαλὴμ** . . . . .

Ἕλληνές τινες ἐπιθυμοῦσι νὰ ἴδωσι τὸν Ἰησοῦν—**Ἱερουσαλὴμ** . . . .

Κατάκρισις τῆς ἀπιστίας τῶν Ἰουδαίων—**Ἱερουσαλὴμ** .

Ὁ Ἰησοῦς ἐξερχόμενος διὰ τελευταίαν φορὰν τοῦ Ναοῦ, προλέγει τὴν καταστροφήν του καὶ τοὺς διωγμοὺς τῶν Μαθητῶν Αὐτοῦ—**Ἱερουσαλὴμ. Ὄρος τῶν Ἐλαιῶν** .

Σημεῖα τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐλεύσεως, τῆς τε καταστροφῆς τῆς Ἱερουσαλὴμ, δι᾽ ἧς τίθεται τέρμα εἰς τὴν Ἰουδαϊκὴν οἰκονομίαν—**Ὄρος τῶν Ἐλαιῶν** . . . . . .

ΜΑΤΘΑΙΟΣ	ΜΑΡΚΟΣ	ΛΟΥΚΑΣ	ΙΩΑΝΝΗΣ
ΚΑ΄. 1—11 14—17	*ΙΑ΄. 1—11*	*ΙΘ΄. 29—44*	*ΙΒ΄. 12—19*
ΚΑ΄. 12, 13 18, 19	*ΙΑ΄. 12—19*	*ΙΘ΄. 45—48 ΚΑ΄. 37, 38*	...
ΚΑ. 20—22	*ΙΑ΄. 20—26*	...	...
ΚΑ΄. 23—32	*ΙΑ. 27—33*	*Κ΄. 1—8*	...
ΚΑ΄ 33—46	*ΙΒ΄. 1—12*	*Κ΄. 9—19*	...
ΚΒ. 1—14	...	...	...
ΚΒ΄. 15—22	*ΙΒ΄. 13—17*	*Κ΄. 20—26*	...
ΚΒ. 23—33	*ΙΒ΄. 18—27*	*Κ΄. 27—40*	...
ΚΒ΄. 34—40	*ΙΒ΄. 28—34*	...	...
ΚΒ΄. 41—46	*ΙΒ΄. 35—37*	*Κ΄. 41—44*	...
ΚΓ΄. 1—12	*ΙΒ΄. 38, 39*	*Κ΄. 45, 46*	...
ΚΓ΄. 13—39	*ΙΒ΄. 40*	*Κ΄. 47*	...
...	*ΙΒ΄. 41—44*	*ΚΑ΄. 1—4*	...
...	...	...	*ΙΒ΄. 20—36*
...	...	...	*ΙΒ΄. 37—50*
ΚΔ΄. 1—14	*ΙΓ΄. 1—13*	*ΚΑ΄. 5—19*	...
ΚΔ΄. 15—42	*ΙΓ΄. 14—37*	*ΚΑ΄. 20—36*	...

ΕΜΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	ΜΑΤΘΑΙΟΣ	ΜΑΡΚΟΣ	ΛΟΥΚΑΣ	ΙΩΑΝΝΗΣ
Παράστασις τῆς τοῦ Χριστοῦ δευτέρας ἐλεύσεως κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Κρίσεως. Προτροπαὶ πρὸς ἐγρήγορσιν. Παραβολαί: Αἱ δέκα Παρθένοι. Τὰ πέντε τάλαντα—**Ὄρος Ἐλαιῶν**	*ΚΔ'. 43—51* *ΚΕ'. 1—30*			
Αἱ τῆς ἡμέρας τῆς Κρίσεως Σκηναί—**Ὄρος τῶν Ἐλαιῶν**	*ΚΕ'. 31—46*			
Συνωμοσία τῶν Ἀρχόντων: Τὸ ἐν Βηθανίᾳ Δεῖπνον. Ἡ Προδοσία τοῦ Ἰούδα.—**Ἱερουσαλήμ. Βηθανία**	*ΚΣΤ'. 1—16*	*ΙΔ'. 1—11*	*ΚΒ'. 1—6*	*ΙΒ'. 2—8*
ΜΕΡΟΣ Η'. ΤΟ ΤΕΤΑΡΤΟΝ ΠΑΣΧΑ: ΤΑ ΠΑΘΗ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΗΜΩΝ: ΚΑΙ ΤΑ ΕΠΑΚΟΛΟΥΘΑ ΣΥΜΒΑΝΤΑ ΜΕΧΡΙ ΤΕΛΟΥΣ ΤΟΥ ΙΟΥΔΑΪΚΟΥ ΣΑΒΒΑΤΟΥ. ΧΡΟΝΙΚ. ΔΙΑΣΤ.—Ἡμέραι δύο.				
Προπαρασκευαὶ διὰ τὸ Πάσχα—Βηθανία. **Ἱερουσαλήμ**	*ΚΣΤ'. 17—19*	*ΙΔ'. 12—16*	*ΚΒ'. 7—13*	
Τὸ Πασχάλειον Δεῖπνον. Συζήτησις μεταξὺ τῶν Δώδεκα—**Ἱερουσαλήμ**	*ΚΣΤ'. 20*	*ΙΔ'. 17*	*ΚΒ'. 14, 18* *24, 30*	
Ὁ Ἰησοῦς πλύνει τοὺς πόδας τῶν Μαθητῶν Αὐτοῦ—**Ἱερουσαλήμ**				*ΙΓ'. 1-20*
Ὁ Ἰησοῦς δεικνύει τὸν Προδότην. Ὁ Ἰούδας ἐξέρχεται—**Ἱερουσαλήμ**	*ΚΣΤ'. 21—25*	*ΙΔ'. 18—21*	*ΚΒ'. 21—23*	*ΙΓ'. 21—35*
Ὁ Ἰησοῦς προλέγει τὴν πτῶσιν τοῦ Πέτρου καὶ τὸν διασκορπισμὸν τῶν δώδεκα—**Ἱερουσαλήμ**	*ΚΣΤ'. 31—35*	*ΙΔ'. 27—31*	*ΚΒ'. 31—38*	*ΙΓ'. 36—38*
Τὸ Κυριακὸν Δεῖπνον—**Ἱερουσαλήμ**	*ΚΣΤ'. 26—29*	*ΙΔ'. 22-25*	*ΚΒ'. 19-20*	*Α'Κορθ. ΙΑ'25, 26*
Ὁ Ἰησοῦς παρηγορεῖ τοὺς Μαθητάς Του. Ὑπόσχεται Αὐτοῖς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα—**Ἱερουσαλήμ**				ΙΩΑΝ. *ΙΔ'. 1—31*
Ὁ Χριστὸς ἡ ἄμπελος ἡ Ἀληθινή. Ὁ κόσμος μισεῖ καὶ μισήσῃ τοὺς Μαθητὰς Αὐτοῦ—**Ἱερουσαλήμ**				*ΙΕ'. 1—27*
Οἱ Διωγμοὶ προλέγονται. Νέα πάλιν ὑπόσχεσις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Προσεύχεσθαι ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Χριστοῦ—**Ἱερουσαλήμ**				*ΙΣΤ'. 1—33*
Ἡ τελευταία Προσευχὴ τοῦ Χριστοῦ, μετὰ τῶν Μαθητῶν—**Ἱερουσαλήμ**				*ΙΖ'. 1 26*
Ἡ ἐν τῇ Γεθσημανῇ ἀγωνία—**Ὄρος τῶν Ἐλαιῶν**	*ΚΣΤ'. 30, 36, 46*	*ΙΔ'. 26, 32, 42*	*ΚΒ' 39—46*	*ΙΗ'. 1*
Ὁ Ἰησοῦς προδίδεται, συλλαμβάνεται καὶ φυλακίζεται—**Γεθσημανή**	*ΚΣΤ'. 47—56*	*ΙΔ'. 43—52*	*ΚΒ'. 47—53*	*ΙΗ'. 2—12*

ΕΜΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ὁ Ἰησοῦς πρὸ τοῦ Ἄννα καὶ Καϊάφα· ὁ Πέτρος τρὶς ἀρνεῖται Αὐτὸν — **Ἱερουσαλήμ** . . . .

Ὁ Ἰησοῦς πρὸ τοῦ Καϊάφα καὶ τοῦ Συνεδρίου. Μαρτυρεῖ ἑαυτὸν ὅτι εἶναι ὁ Χριστός. Καταδικάζεται καὶ ἐμπαίζεται — **Ἱερουσαλήμ** . . . .

Τὸ Συνέδριον ὁδηγεῖ τὸν Ἰησοῦν πρὸς τὸν Πιλάτον — **Ἱερουσαλήμ** . . . .

Ὁ Ἰησοῦς πρὸ τοῦ Ἡρώδου — **Ἱερουσαλήμ** . . . .

Ὁ Πιλάτος ζητεῖ ν' ἀπολύσῃ τὸν Ἰησοῦν. Οἱ Ἰουδαῖοι ἀπαιτοῦσι τὸν Βαραββᾶν — **Ἱερουσαλήμ** . . . . . .

Ὁ Πιλάτος παραδίδει τὸν Ἰησοῦν εἰς θάνατον. Μαστιγοῦται καὶ ἐμπαίζεται — **Ἱερουσαλήμ** . . . .

Ὁ Πιλάτος ἀφοῦ καὶ τρίτην φορὰν ἐπειράθη ν' ἀπολύσῃ τὸν Ἰησοῦν, ἀποτυχὼν παραδίδει Αὐτὸν ἵνα Σταυρωθῇ — **Ἱερουσαλήμ** . . . .

Ὁ Ἰούδας μεταμεληθεὶς αὐτοκτονεῖ, ἀπαγχονισθεὶς — **Ἱερουσαλήμ** . . . .

Ὁ Ἰησοῦς ὁδηγεῖται εἰς Σταύρωσιν — **Ἱερουσαλήμ** . .

Ἡ Σταύρωσις, καὶ τὰ κατ' αὐτὴν συμβάντα — **Ἱερουσαλήμ** . . . .

Οἱ Ἰουδαῖοι Σκώπτουσι τὸν Ἰησοῦν ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ. Προσεύχεται ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν Αὐτοῦ. Συνιστᾷ τὴν Μητέρα Αὐτοῦ εἰς τὸν Ἰωάννην — **Ἱερουσαλήμ** . . . . .

Ἐπέρχεται Σκότος· ὁ Ἰησοῦς ἐκπνέει ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ — **Ἱερουσαλήμ** . . . .

Τὸ Καταπέτασμα τοῦ Ναοῦ σχίζεται, τάφοι ἀνοίγονται. Ὁμολογία τοῦ Ἑκατοντάρχου. Αἱ γυναῖκες κατὰ τὴν Σταύρωσιν — **Ἱερουσαλήμ** . . . .

Ἡ Ἀποκαθήλωσις ἀπὸ τοῦ Σταυροῦ. Ἡ Ταφή. — **Ἱερουσαλήμ** . . . .

Φρουρὰ πρὸς φύλαξιν τοῦ Μνημείου — **Ἱερουσαλήμ** . .

ΜΑΤΘΑΙΟΣ	ΜΑΡΚΟΣ	ΛΟΥΚΑΣ	ΙΩΑΝΝΗΣ
ΚΣΤ' 57, 58 69, 75	ΙΔ'. 53, 54 66, 72	ΚΒ'. 54—62	ΙΗ'. 13—18 25—27
ΚΣΤ'. 59—68	ΙΔ'. 55—65	ΚΒ'. 63—71	ΙΗ'. 19—24
ΚΖ' 1, 2, 11, 14	ΙΕ'. 1—5	ΚΓ'. 1—5	ΙΗ'. 28—38
. . . .		ΚΓ'. 6—12	. . . .
ΚΖ'. 15—26	ΙΕ'. 6—15	ΚΓ' 13—25	ΙΗ'. 39—40
ΚΖ'. 26—30	ΙΕ'. 15—19		ΙΘ'. 1—3
. . . .			ΙΘ'. 4—16
ΚΖ' 3—10			Πράξ. Α' 18, 19
ΚΖ'. 31—34	ΙΕ'. 20—23	ΚΓ'. 26—33	ΙΩΑΝ ΙΘ' 16, 17
ΚΖ' 35—38	ΙΕ' 24—28	ΚΓ' 33, 34, 38	ΙΘ'. 18—24
ΚΖ'. 39—44	ΙΕ'. 29—32	ΚΓ' 35—39 39—43	ΙΘ'. 25—27
ΚΖ'. 45—50	ΙΕ'. 33—37	ΚΓ'. 44—46	ΙΘ'. 28—30
ΚΖ'. 51—56	ΙΕ' 38—41	ΚΓ' 45, 47, 49	. . . .
ΚΖ'. 57—61	ΙΕ'. 42—47	ΚΓ' 50—66	ΙΘ'. 31—42
ΚΖ'. 62—66			. . . .

ΜΕΡΟΣ Θ'.

Η ΑΝΑΣΤΑΣΙΣ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΗΜΩΝ, ΑΙ ΑΚΟΛΟΥΘΩΣ ΕΜΦΑΝΙΣΕΙΣ ΑΥΤΟΥ, ΚΑΙ Η ΑΝΑΛΗΨΙΣ.

ΧΡΟΝΙΚ. ΔΙΑΣΤΗΜ. Ἡμέραι τεσσαράκοντα.

ΕΜΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	ΜΑΤΘΑΙΟΣ	ΜΑΡΚΟΣ	ΛΟΥΚΑΣ	ΙΩΑΝΝΗΣ
Ἡ Πρωΐα τῆς Ἀναστάσεως — **Ἱερουσαλήμ**	*ΚΗ'. 2—4*	*ΙΣΤ'. 1*		....
Ἐπίσκεψις τῶν Γυναικῶν εἰς τὸ Μνημεῖον· Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ ἐπιστρέφει — **Ἱερουσαλήμ**	*ΚΗ'. 1*	*ΙΣΤ'. 2—4*	*ΚΔ'. 1—3*	*Κ'. 1, 2*
Ὀπτασία Ἀγγέλων ἐν τῷ Μνημείῳ — **Ἱερουσαλήμ**	*ΚΗ'. 5—7*	*ΙΣΤ'. 5—7*	*ΚΔ'. 4—8*	....
Αἱ Γυναῖκες ἐπιστρέφουσιν εἰς τὴν πόλιν· ὁ Ἰησοῦς συναντᾷ Αὐτάς — **Ἱερουσαλήμ**	*ΚΗ'. 8—10*	*ΙΣΤ' 8*	*ΚΔ'. 9—11*	....
Ὁ Πέτρος καὶ ὁ Ἰωάννης τρέχουσιν εἰς τὸ Μνημεῖον — **Ἱερουσαλήμ**			*ΚΔ. 12*	*Κ'. 3—10*
Ὁ Κύριος ἡμῶν ἐμφανίζεται εἰς Μαρίαν τὴν Μαγδαληνὴν ἐν τῷ Μνημείῳ — **Ἱερουσαλήμ**		*ΙΣΤ'. 9—11*		*Κ'. 11—18*
Ἔκθεσις τῆς ἐπὶ τοῦ τάφου Φρουρᾶς — **Ἱερουσαλήμ**	*ΚΗ. 11—15*			....
Ὁ Κύριος ἐμφανίζεται εἰς τὸν Πέτρον. Ἔπειτα εἰς τοὺς δύο μαθητὰς ἐπὶ τῆς ὁδοῦ εἰς Ἐμμαούς — **Ἱερουσαλήμ — Ἐμμαούς**	Α' ΚΟΡΝΘ. *ΙΕ'. 5*	*ΙΣΤ'. 12. 13*	*ΚΔ' 13—15*	....
Ὁ Ἰησοῦς ἐμφανίζεται ἐν τῷ μέσῳ τῶν Ἀποστόλων, ἀπόντος τοῦ Θωμᾶ — **Ἱερουσαλήμ**	Α' ΚΟΡΝΘ. *ΙΕ' 5*	*ΙΣΤ'. 14—18*	*ΚΔ' 36—49*	*Κ'. 19—23*
Ὁ Ἰησοῦς ἐμφανίζεται ἐν τῷ μέσῳ τῶν Ἀποστόλων, παρόντος καὶ τοῦ Θωμᾶ — **Ἱερουσαλήμ**				*Κ'. 24—29*
Οἱ Ἀπόστολοι μεταβαίνουσιν εἰς Γαλιλαίαν· ὁ Ἰησοῦς ἐμφανίζει Ἑαυτὸν εἰς ἑπτὰ ἐξ Αὐτῶν, εἰς τὴν θάλασσαν τῆς Τιβεριάδος — **Γαλιλαία**	ΜΑΤΘ. *ΚΗ'. 16*			*ΚΑ'. 1—24*
Ὁ Ἰησοῦς συναντᾷ τοὺς Ἀποστόλους Αὐτοῦ καὶ περὶ τοὺς πεντακοσίους ἀδελφούς, ἐπὶ τοῦ ὄρους τῆς **Γαλιλαίας**	*ΚΗ 16—20*			Α' ΚΟΡΝΘ *ΙΕ 6*
Ὁ Κύριος ἐμφανίζεται εἰς τὸν Ἰάκωβον, ἔπειτα εἰς ὅλους τοὺς Ἀποστόλους — **Ἱερουσαλήμ**	ΠΡΑΞ. *Α' 3—8*			Α' ΚΟΡΝΘ *ΙΕ' 7*
Ἡ Ἀνάληψις — **Βηθανία**	ΠΡΑΞ *Α' 9—12*	*ΙΣΤ'. 19, 20*	*ΚΔ'. 50—53*	....
Ἐπίλογος, ἢ συμπεράσματα τοῦ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγελίου				ΙΩΑΝ. *Κ' 30, 31 ΚΑ' 25*

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

Τῶν 90 ὁμιλιῶν τοῦ Ἱεροῦ Χρυσοστόμου Εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγέλιον

ΟΜΙΛΙΑ Α'. 1.

*§. α'. σελ. 1. — Αἱ Ἅγιαι Γραφαὶ ἐδόθησαν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ εἰς ἡμᾶς πρὸς ἀνάκτησιν τῆς καθαρότητος τῆς ψυχῆς· ὥστε εἰς τὸν ἔχοντα βίον καθαρὸν, καὶ ἐπομένως φωτιζόμενον ἀμέσως ὑπὸ τοῦ Θεοῦ δυνάμει τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἶνε περιτταὶ αἱ Ἅγιαι Γραφαί. Καὶ ἡ μὲν Παλαιὰ Διαθήκη ἐνομοθετήθη μετὰ τὴν καταστροφὴν τῶν Αἰγυπτίων ἐπὶ τοῦ ὄρους Σινᾶ μετὰ θορύβου πολλοῦ καὶ ἐν σκότει διὰ Μωϋσέως, ἡ δὲ Καινὴ ἐν οἰκίᾳ μεθ' ἡσυχίας καὶ ἐν ἡμέρᾳ.

§. β'. σελ. 3. — Ἡ ἱστορικὴ πραγματεία τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ματθαίου καλεῖται Εὐαγγέλιον, διότι περιέχει ἀγαθὰς ἀγγελίας, συγκεφαλαιουμένας εἰς τὸν τρόπον, δι' οὗ δύναται πᾶς ἄνθρωπος νὰ ἀποφύγῃ τὴν ἐνοχὴν τοῦ αἰωνίου θανάτου, καὶ νὰ κληρονομήσῃ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. — Ἐκ τοσούτων δὲ μαθητῶν τέσσαρες μόνοι ἔγραψαν Εὐαγγέλια (καὶ ἐκ τούτων δὲ πάλιν οἱ δύο εἶνε ἀκόλουθοι τῶν Ἀποστόλων), διότι οἱ μαθηταὶ τοῦ Χριστοῦ οὐδὲν ἔπραττον ἄνευ ἀνάγκης καὶ ἐκ φιλοτιμίας, ἀλλὰ πρὸς κοινὴν ὠφέλειαν· εἷς δὲ καὶ μόνος δὲν συνέγραψεν Εὐαγγέλιον, διότι ἡ πληρεστάτη ἐν ἅπασι συμφωνία τῶν τεσσάρων Εὐαγγελιστῶν, ἐν διαφόρῳ τόπῳ καὶ χρόνῳ γραψάντων, ἐναργέστατα ἀποδεικνύει τὴν ἀλήθειαν τῶν ἐν τοῖς Εὐαγγελίοις ἱστορουμένων. — Ἡ δὲ εἰς ἐπουσιώδη φαινομένη διαφωνία τῶν Εὐαγγελιστῶν δὲν ἀποδεικνύει ὅτι τὰ Εὐαγγέλια δὲν εἶνε ἀληθῆ· διότι ἡ καὶ μέχρι λέξεων συμφωνία τῶν Εὐαγγελιστῶν ἤθελε δώσει εὐλόγως εἰς τοὺς ἐχθροὺς τῆς ἀληθείας ὑπονοίας, ὅτι μετὰ προηγουμένην συνεννόησιν ἔγραψαν, ὅσα ἔγραψαν.

§. γ'. σελ. 5. — Ἐκ τῶν τεσσάρων Εὐαγγελιστῶν ὁ μὲν Λουκᾶς συνέγραψε τὸ Εὐαγγέλιόν του, ἵνα ἀσφαλῶς καὶ πιστῶς ἐνθυμῆται τὸν Θεόφιλον, ὅσα προφορικῶς εἶχεν οὗτος κατηχηθῆ· ὁ δὲ Ἰωάννης, ἵνα ἀναπληρώσῃ τὴν εἰς τοὺς τρεῖς ἄλλους Εὐαγγελιστὰς ὑπάρχουσαν ἔλλειψιν περὶ τῆς θείας τοῦ Χριστοῦ φύσεως· ὁ δὲ Ματθαῖος καὶ ὁ Μάρκος, ἵνα καταλίπωσιν ἐγγράφως εἰς τοὺς ἑαυτῶν μαθητάς, ὅσα προφορικῶς εἶχαν διδάξει αὐτούς. — Ἡ δὲ συμφωνία τῶν τεσσάρων Εὐαγγελιστῶν καταφαίνεται πρῶτον μὲν ἐκ τῆς ἀποδοχῆς αὐτῶν παρ' ὅλης τῆς οἰκουμένης, δεύτερον δὲ ἐξ αὐτῶν τῶν αἱρετικῶν, τῶν ὁποίων τὰ ἐπὶ τῆς παρερμηνείας τῶν Εὐαγγελίων στηριζόμενα φρονήματα ἠλέγχοντο ἐσφαλμένα ὑπὸ τῶν ὑπερασπιστῶν τῆς ἀληθείας δυνάμει αὐτῶν τούτων τῶν Εὐαγγελίων, ὅπερ βεβαίως θὰ ἦτο ἀδύνατον, ἐὰν τὰ Εὐαγγέλια δὲν ἀπετέλουν ἓν ὅλον σύμφωνον πρὸς ἑαυτὸ καὶ συνεπές.

§. δ'. καὶ ε'. σελ. 6. — Ἡ γενικὴ ἀποδοχὴ τοῦ κηρύγματος τῶν Ἀποστόλων καθ' ἅπασαν τὴν οἰκουμένην προδήλως καταδεικνύει τὴν συμφωνίαν αὐτῶν· διότι, ἐὰν

---

*Οἱ ἀριθμοὶ σελίδων καὶ παραγράφων εἶναι ἄνευ πρακτικῆς σημασίας ἐνταῦθα. Οὗτοι παραπέμπουν εἰς τὴν ἔκδοσιν Γ. Καρυοφύλλη (Ἀθῆναι 1873) ἐκ τῆς ὁποίας ἐλήφθησαν αἱ περιλήψεις αὗται.

οἱ Ἀπόστολοι διεφώνουν πρὸς ἀλλήλους, δὲν θὰ ἐπιστεύοντο ἀναμφιβόλως, διδάσκοντες μάλιστα περὶ τόσῳ μεγάλων καὶ ὑψηλῶν πραγμάτων, ὁποῖα οὔτε Πλάτων, οὔτε οὐδεὶς ἄλλος τῶν ἔξω φιλοσόφων εἶπεν, οὐδ' ἐνόησεν.

§. ς'. σελ. 9. — Ἐπικαλεῖται ὁ θεῖος Χρυσόστομος τὴν σύντονον προσοχὴν τῶν ἀκροατῶν αὐτοῦ, καὶ συνιστᾷ εἰς αὐτοὺς τὴν προηγουμένην ἀνάγνωσιν τῆς περικοπῆς, ἣν μέλλει νὰ ἑρμηνεύσῃ. Ὑποδεικνύει δὲ τὴν ἀνάγκην τῆς προσοχῆς ἐκ τοῦ πλήθους τῶν ζητημάτων, τὰ ὁποῖα καὶ ἐν αὐτοῖς ἔτι τοῖς προοιμίοις τοῦ Εὐαγγελίου ἐμφανίζονται ἄφθονα· ὡς χ. π. 1) διὰ τί ὁ Ματθαῖος γενεαλογεῖ τὸν Ἰωσήφ, μὴ ὄντα κατὰ σάρκα πατέρα τοῦ Χριστοῦ, καὶ οὐχὶ τὴν Θεοτόκον, τὴν ἀληθῆ αὐτοῦ μητέρα· 2) διὰ τί παρὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν μεταξὺ τῶν Ἑβραίων συνήθειαν ἀπαριθμεῖ γυναῖκας, καὶ μάλιστα πόρνας. κ. λ. π.

§. ζ'. καὶ η'. σελ. 11. — Προτρέπει τοὺς ἀκροατὰς αὐτοῦ, ἵνα μὴ ἀσχολῶνται περὶ τὴν ματαίαν καὶ ἄσκοπον γνῶσιν τῶν γηΐνων πραγμάτων, ἀλλὰ μετὰ νήψεως καὶ προσοχῆς σπουδάζωσι περὶ τὴν ἀκρόασιν τοῦ θείου λόγου πρὸς ἐπιτυχίαν τῶν ἐν οὐρανοῖς ἀποκειμένων ἀγαθῶν.

ΟΜΙΛΙΑ Β'. 2.

§. α'. σελ. 13. — Μετὰ μικρὸν προοίμιον, ἐν τῷ ὁποίῳ, παριστῶν διὰ βραχέων τὰς ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ ἐξιστορουμένας θαυμαστὰς πράξεις τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν, καταργήσαντος διὰ τοῦ ἰδίου θανάτου τὴν ἐξουσίαν τοῦ Διαβόλου, καὶ εἰς ᾅδου καταβάντος πρὸς ἀπολύτρωσιν τῶν ἐν αὐτῷ ἐκλεκτῶν, σπουδάζει νὰ ἐξεγείρῃ τὴν προσοχὴν τῶν ἀκουόντων, ἄρχεται τῆς ἑρμηνείας τῶν πρώτων λέξεων τοῦ Εὐαγγελίου.

§. β'. σελ. 16. — Ὁ Ματθαῖος λαλεῖ ἐν πρώτοις περὶ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἀποσιωπᾷ τὴν θείαν, ἵνα φέρῃ τὸν ἀναγνώστην εἰς ἔκπληξιν καὶ θαυμασμὸν ἐπὶ τῇ ἀνεκφράστῳ συγκαταβάσει τοῦ Χριστοῦ, ὅστις, Θεὸς ὤν, κατεδέξατο νὰ γείνῃ ἄνθρωπος, καὶ ὀνομασθῇ υἱὸς Δαυΐδ, καὶ τὸ δὴ φρικωδέστερον! ἀπόγονος πορνῶν γυναικῶν! ὅπως ἡμᾶς ποιήσῃ υἱοὺς Θεοῦ· διὰ τοῦτο δὲ καὶ ὁ Εὐαγγελιστὴς ἀποκαλεῖ τὸν Χριστὸν εὐθὺς ἐν ἀρχῇ «Ἰησοῦν,» ὅπερ σημαίνει «Σωτήρ.»

§. γ'. καὶ δ'. σελ. 17. — Τὰς λέξεις «Χριστοῦ, υἱοῦ Δαυΐδ» προσέθηκεν ὁ Εὐαγγελιστής, ἵνα διακρίνῃ αὐτὸν ἀπὸ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ, μὴ καταγομένου ἐκ τῆς φυλῆς τοῦ Δαυΐδ, προτυπώσαντος δὲ τὸν Ἰησοῦν Χριστόν· διότι, ὅπως ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ μετὰ τὴν τελευτὴν τοῦ Μωϋσέως εἰσήγαγε τὸν λαὸν Ἰσραὴλ εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας, οὕτω καὶ ὁ Χριστὸς μετὰ τὸ τέλος τοῦ Μωσαϊκοῦ νόμου εἰσάγει τοὺς εἰς αὐτὸν πιστεύοντας εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. — Βίβλον δὲ γενέσεως, καὶ οὐχὶ ἁπάσης τῆς οἰκονομίας Ἰησοῦ Χριστοῦ καλεῖ ὁ Ματθαῖος τὸ Εὐαγγέλιόν του, διότι ἡ κατὰ σάρκα γέννησις τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν εἶνε ἡ βάσις καὶ τὸ θεμέλιον ὅλης τῆς οἰκονομίας. — «Υἱοῦ δὲ Δαυΐδ» λέγει πρῶτον, καὶ ἔπειτα «υἱοῦ Ἀβραάμ,» διότι ὁ Δαυΐδ ἦτο γνωστότερος παρὰ τοῖς Ἑβραίοις καὶ ὡς ἐπισημότερος διὰ τὴν βασιλείαν, καὶ ὡς μεταγενέστερος τοῦ Ἀβραάμ. — Ὅτι ἡ Θεοτόκος κατήγετο ἐκ τοῦ γένους Δαυΐδ δείκνυται 1) ἐξ ὧν ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς λέγει ὅτι «ἡ Παρθένος ἦν ἐξ οἴκου καὶ πατριᾶς Δαυΐδ,» καὶ 2) ἐκ τοῦ ὅτι καὶ ὁ Ἰωσὴφ κατὰ τὴν γενεαλογίαν τοῦ Ματθαίου εἷλκε τὸ γένος ἐκ τοῦ Δαυΐδ· ὅθεν ἕπεται ὅτι καὶ ἡ Θεοτόκος εἶνε ἀπόγονος τοῦ Δαυΐδ, διότι κατὰ νόμον Ἰουδαϊκὸν δὲν ἐπετρέπετο εἰς τὸν Ἰωσὴφ νὰ λάβῃ σύζυγον ἐξ ἄλλης φυλῆς καὶ πατριᾶς, εἰμὴ ἐξ ἧν καὶ αὐτὸς κατήγετο· τοῦτον δὲ τὸν νόμον δὲν ἠδύνατο νὰ παραβῇ ὁ Ἰωσήφ, δίκαιος ὤν. — Ἀποσιωπᾷ δὲ ὁ Ματθαῖος τὴν γενεαλογίαν τῆς Θεοτόκου, ἵνα μὴ σκανδαλίσῃ

τοὺς Ἰουδαίους, παρὰ τοῖς ὁποίοις ἐπεκράτει συνήθεια νὰ μὴ γενεαλογῶνται αἱ γυναῖκες, καὶ δι' ἄλλον δὲ λόγον μυστηριώδη, ὃν ἐνταῦθα ὁ Χρυσόστομος σιωπᾷ.

§. ε'. καὶ ς'. σελ. 20. — Ἐπιπλήττων τοὺς ἀκροατάς του ὁ θεῖος Χρυσόστομος διὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν παρ' αὐτοῖς ἄγνοιαν τῶν θείων Γραφῶν, καὶ διὰ τὴν δαπάνην τοῦ χρόνου εἰς ματαίας καὶ ψυχοβλαβεῖς πράξεις, (οἷον, γέλωτας ἀπρεπεῖς, πολυλογίας ἀκαίρους, ψευδορκίας, καὶ τὰ τοιαῦτα,) παραινεῖ αὐτοὺς πατρικῶς, ἵνα ἀποθέσωσι πᾶσαν βιωτικὴν μέριμναν, καί, τὴν διάνοιαν αὐτῶν ἀπὸ παντὸς ψυχολέθρου λόγου καὶ ἔργου ἀποστρέψαντες, σπουδάζωσιν ἐπιμελῶς εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῶν θείων Γραφῶν πρὸς ἀπόλαυσιν τῆς αἰωνίου ζωῆς.

ΟΜΙΛΙΑ Γ'. 3.

§. α'. σελ. 24. — Ὁ ἕτερος μυστηριώδης λόγος, δι' ὃν ὁ Εὐαγγελιστὴς δὲν ἐγενεαλόγησε τὴν Θεοτόκον, ἀλλὰ τὸν Ἰωσήφ, εἶνε, ἵνα μὴ σκανδαλίσῃ τοὺς Ἰουδαίους· διότι, ἐὰν οὗτοι ἐμάνθανον ὅτι ἡ Θεοτόκος ἐγέννησεν ἀσπόρως τὸν Χριστόν, ἀναμφιβόλως, παχυλοὶ ὄντες, ἤθελον συλλάβει κατ' αὐτῆς ὑποψίαν ἐπὶ μοιχείᾳ, καὶ ἑπομένως ἤθελον ἴσως λιθοβολήσει αὐτὴν κατὰ τὸν νόμον.

§. β'. σελ. 25. — Ὁ Ματθαῖος παρέλειψε τὸν Ἡσαῦ, διότι οἱ ἀπόγονοι αὐτοῦ οὐδὲν κοινὸν εἶχον πρὸς τοὺς Ἰσραηλίτας, καὶ ἑπομένως πρὸς τοὺς προγόνους τοῦ Χριστοῦ. — Ἀναφέρει δὲ ὁ Εὐαγγελιστὴς τὴν Θάμαρ, ἥτις ἐγέννησε, παρανόμως συνελθοῦσα μετὰ τοῦ Ἰούδα, ἵνα δείξῃ 1) ὅτι ὁ Χριστὸς οὐδόλως ἠσχύνθη νὰ γεννηθῇ ἐκ τοιούτων προγόνων, διδάσκων οὕτω διὰ τοῦ ἰδίου παραδείγματος ἡμᾶς τε καὶ τοὺς Ἰουδαίους, καυχωμένους ἐπὶ τῇ καταγωγῇ αὐτῶν ἐκ τοῦ Ἀβραάμ, ὅτι οὐδεμίαν φέρει ὠφέλειαν ἢ βλάβην ἡ τῶν προγόνων ἀρετὴ ἢ κακία, ὅταν δὲν ἔχῃ τις ἰδίαν ἀρετήν· καὶ 2) ὅτι ὁ νόμος οὐδ' ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Πατριάρχου Ἰούδα ἐτηρήθη, ὅπερ προφανῶς καταδεικνύει τὴν ἀνάγκην τῆς ἐλεύσεως τῆς χάριτος διὰ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Χριστοῦ.

§. γ'. σελ. 27. — Ἐκτὸς τοῦ Φαρές, ὅστις συναριθμεῖται μετὰ τῶν προγόνων τοῦ Χριστοῦ, ὁ Εὐαγγελιστὴς ἀναφέρει καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Ζαρά, διότι ἀμφότεροι οὗτοι διὰ τοῦ παραδόξου τρόπου τῆς γεννήσεώς των προτυποῦσι τοὺς δύο λαούς, ἤτοι τὸν μὲν παλαιὸν Ἰσραὴλ ὁ Φαρές, τὸν δὲ νέον ὁ Ζαρά.

§. δ'. σελ. 28. — Ῥοὺθ ἡ σύζυγος τοῦ Βοὸζ προεικονίζει τὴν ἐκκλησίαν, τὴν νύμφην τοῦ Θεοῦ· διότι, καθὼς ὁ Βοὸζ ἔλαβεν εἰς γυναῖκα τὴν Ῥούθ, καταγομένην ἐξ εὐτελῶν γονέων, καὶ ζῶσαν ἐν ἐσχάτῃ πενίᾳ, ἀφοῦ πρῶτον αὕτη ἠρνήθη καὶ πατρίδα, συγγενεῖς τε καὶ γνωστούς, οὕτω καὶ ὁ Θεὸς ἐνυμφεύθη τὴν ἐκκλησίαν τῶν πιστῶν, ἀφοῦ πρότερον αὕτη ἠρνήθη πατρίδα, γένος, καὶ πάντα τὰ ἑαυτῆς.

§. ε'. σελ. 29. — Προτρέπει ὁ θεῖος Χρυσόστομος τοὺς ἀκροωμένους αὐτοῦ, ἵνα μὴ ἐπαίρωνται εἰς τὰ ἑαυτῶν κατορθώματα, οὐδ' ἐπικρίνωσιν, ὡς ὁ Φαρισαῖος, τὸν βίον τοῦ πλησίον των, ἀλλ' ἐννοῶσι καὶ ὁμολογῶσι τὰς ἑαυτῶν ἁμαρτίας, καὶ ἑνὶ λόγῳ, ἀμφιεννύωσιν ἐν ἑαυτοῖς τὴν ταπεινοφροσύνην, ἥτις εἶναι μήτηρ πάντων τῶν ἀγαθῶν, καὶ πρόξενος τῆς αἰωνίου ζωῆς.

ΟΜΙΛΙΑ Δ'. 4.

§. α'. σελ. 33. — Εἰς τρία μέρη διαιρεῖ ὁ Εὐαγγελιστὴς τὰς ἀπὸ Ἀβραὰμ μέχρι τοῦ Χριστοῦ γενεάς, διὰ νὰ δείξῃ ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι οὔτε διὰ τοῦ ἀριστοκρατικοῦ, οὔτε διὰ τοῦ μοναρχικοῦ, οὔτε διὰ τοῦ ὀλιγαρχικοῦ πολιτεύματος ἐβελτιώθησαν. — Εἰς δὲ τὰς 14 γενεὰς τοῦ τρίτου μέρους περιλαμβάνει καὶ τὴν μετοικεσίαν τῆς Βαβυλῶνος καὶ τὴν

Χριστόν. — Μνημονεύει δὲ καὶ τῆς εἰς Βαβυλῶνα αἰχμαλωσίας τῶν Ἰουδαίων, διὰ νὰ δείξῃ ὅτι καὶ μετὰ τὴν αἰχμαλωσίαν οὗτοι ἔμειναν ἀδιόρθωτοι. — Ἄρχεται δὲ τοῦ Εὐαγγελίου του οὐχὶ καθ' ὃν τρόπον ἄρχονται οἱ Προφῆται τῶν προφητειῶν των, (ἤτοι, «Ὅρασις, ἣν εἶδεν,» κ.λ.π.) πρῶτον, διότι οἱ ἀναγνῶσται, δι' οὓς ἔγραφε τὸ Εὐαγγέλιον, ἐγίνωσκον τὴν ἐκ Θεοῦ ἀποστολὴν τοῦ Εὐαγγελιστοῦ, καὶ ἀδιστάκτως ἐπίστευον εἰς τοὺς λόγους του· δεύτερον, διότι τὰ τελεσθέντα θαύματα ἐπιστοποίουν τὴν ἀλήθειαν τῶν ὅσων ἔλεγεν· ὥστε δὲν εἶχεν ἀνάγκην τῶν συστατικῶν λόγων, τοὺς ὁποίους μετεχειρίζοντο οἱ Προφῆται πρὸς διάκρισιν ἑαυτῶν ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν ψευδοπροφητῶν.

§. β'. σελ. 34. — Καὶ ἀρχόμενος ὁ Ματθαῖος τῆς γενεαλογίας, καὶ ἀνακεφαλαιῶν αὐτήν, ἀναφέρει τὸν Δαυΐδ καὶ τὸν Ἀβραάμ, διότι εἰς ἀμφοτέρους τούτους ἔδωκεν ὁ Θεὸς τὰς ἐπαγγελίας του. — Παραλείπων δὲ τὴν εἰς Αἴγυπτον κάθοδον τῶν Ἰσραηλιτῶν, μνημονεύει τὴν εἰς Βαβυλῶνα μετοικεσίαν αὐτῶν, διότι μεταγενεστέρως καὶ ἐξ ἁμαρτιῶν των ὑπέστησαν ταύτην. — Τὸν Ἰωσὴφ δὲ καλεῖ «ἄνδρα Μαρίας,» ἵνα δείξῃ ὅτι διὰ τὴν Θεοτόκον ἐγενεαλόγησε τοῦτον. — Ὅτι δὲ ὁ Ἰωσὴφ δὲν ἦτον ἀνὴρ τῆς Μαρίας δεικνύεται ἐκ τῶν ἐφεξῆς λόγων τοῦ Εὐαγγελιστοῦ· «Τοῦ δὲ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἡ γέννησις κ.λ.π.» — Πρὸ τῆς γεννήσεως δὲ τοῦ Χριστοῦ προτάσσει ὁ Εὐαγγελιστὴς τὴν γενεαλογίαν αὐτοῦ, ἵνα ὁ ἀναγνώστης ἀποδεχθῇ τὸν θαυμαστὸν τρόπον τῆς γεννήσεως, βλέπων διὰ τῆς ἀπὸ Ἀβραὰμ ἕως Χριστοῦ ἀριθμήσεως τῶν γενεῶν ὅτι ἐξεπληρώθησαν αἱ προφητεῖαι Ἰακὼβ καὶ Δανιήλ, δι' ὧν προσδιωρίζετο ὁ χρόνος τῆς ἐλεύσεως τοῦ Χριστοῦ.— Ἡ Θεοτόκος δὲ ἔμενεν ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Ἰωσήφ, ἂν καὶ μνηστὴ αὐτοῦ, διότι τοιαύτη ἦτο παρ' Ἑβραίοις ἡ συνήθεια.

§. γ'. σελ. 36. — Ἡ Θεοτόκος δὲν συνέλαβε πρὸ τῆς μνηστείας, ἵνα μὴ ὑποπτευθῇ ὡς μοιχαλίς. — Τὸ δὲ «εὑρέθη» σημαίνει τὴν ὅλως ἀνέλπιστον σύλληψιν τῆς Παρθένου. — Ὁ Χριστιανὸς ὀφείλει νὰ πιστεύῃ, καὶ νὰ μὴ πολυπραγμονῇ ματαίως τὸν ἀκατάληπτον τρόπον τῆς ἀνθρωπίνης γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ, καὶ μάλιστα τῆς θείας. — Ἵνα δείξῃ ὁ Εὐαγγελιστὴς ὅτι δὲν ἔπλασεν ἀφ' ἑαυτοῦ τὴν θαυμαστὴν γέννησιν τοῦ Χριστοῦ, χαριζόμενος ὡς μαθητὴς εἰς τὸν Διδάσκαλον αὐτοῦ, εἰσάγει τὸν δίκαιον Ἰωσήφ, βεβαιοῦντα δι' ὧν ἔπαθε τὴν ἀλήθειαν τῆς τοιαύτης γεννήσεως. — Δίκαιον δὲ λέγει τὸν Ἰωσήφ, ὡς ἔχοντα ἁπάσας τὰς ἀρετάς.

§. δ'. σελ. 38. — Ὁ δίκαιος Ἰωσήφ, μὴ θελήσας νὰ τιμωρήσῃ κατὰ νόμον τὴν Θεοτόκον, μηδὲ κἂν νὰ θεατρίσῃ αὐτήν, ὑπετύπωσε τὴν ὑψηλὴν τῶν χριστιανῶν πολιτείαν, ἣν ὁ Χριστὸς ἔμελλε νὰ ὑποδείξῃ. — Ὁ ἄγγελος δὲν ἀπεκάλυψεν εἰς τὸν Ἰωσὴφ τὴν ἐκ Πνεύματος Ἁγίου σύλληψιν τῆς Θεοτόκου πρὸ τοῦ θορύβου του, ἵνα μὴ οὗτος ἀπιστήσας πάθῃ ὅτι καὶ ὁ Ζαχαρίας· οὐδὲ ἡ Θεοτόκος ἀπεκάλυψεν εἰς τὸν Ἰωσὴφ τὴν ἀκατανόητον ταύτην σύλληψιν, διότι δὲν ἤθελε πιστευθῇ ὡς ὑποπτευομένη παρ' αὐτοῦ.

§. ε'. σελ. 39. — Δὲν εὐηγγελίσθη ὁ Ἄγγελος τὴν Θεοτόκον μετὰ τὴν σύλληψιν αὐτῆς, ἵνα μὴ μόνον ἀπιστήσῃ ἡ Παρθένος θορυβηθεῖσα, ἀλλὰ καὶ ἵνα μὴ ἀποθάνῃ δι' αἰσχύνην. — Κατ' ὄναρ δὲ ἐπιφαίνεται ὁ Ἄγγελος εἰς τὸν Ἰωσήφ, διότι δὲν εἶχεν οὗτος ἀνάγκην φανερᾶς ὀπτασίας, καθὸ πιστὸς καὶ φιλόσοφος.

§. ς'. καὶ ζ'. σελ. 41. — «Υἱὸν Δαυΐδ» ἐκάλεσε τὸν Ἰωσὴφ ὁ ἄγγελος, ἵνα ἀπαλλάξῃ αὐτὸν πάσης ταραχῆς, ἀναμιμνήσκων τῆς διὰ τοῦ Δαυΐδ δοθείσης εἰς τοὺς Ἰουδαίους ἐπαγγελίας. — Τὸ δὲ «γυναῖκά σου» ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ «τὴν μνηστήν σου.» — Πληροφορεῖ δὲ ὁ ἄγγελος τὸν Ἰωσὴφ περὶ τῆς ἐκ Πνεύματος συλλήψεως τῆς Παρθένου, 1) ἀποκαλύπτων πρὸς αὐτὸν ὅσα διενοεῖτο καθ' ἑαυτόν, 2) παρέχων εἰς αὐτὸν τὴν πατρικὴν τιμὴν τοῦ νὰ ἐπιθέσῃ αὐτὸς εἰς τὸν Χριστὸν τὸ ὑπὸ Θεοῦ ὁρισθὲν ὄνομα «Ἰησοῦς,» 3) προλέγων τὴν διὰ τοῦ Χριστοῦ γενησομένην ἀπαλλαγὴν τῶν ἀνθρώπων ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας, καὶ 4) παράγων καὶ τὸν Ἡσαΐαν εἰς ἐπιμαρτυρίαν. — Ἐννοεῖ δὲ ὁ ἄγγελος «λαὸν αὐτοῦ» οὐ μόνον τοὺς Ἰουδαίους, ἀλλὰ καὶ ὅσα ἔθνη ἔμελλον νὰ πιστεύσωσιν εἰς τὸν Χριστόν. — Διὰ τῆς φράσεως «αὐτὸς σώσει τὸν λαὸν αὐτοῦ κ.λ.π.» δεικνύει ὁ ἄγγελος ὅτι τὸ γεννηθησόμενον παιδίον ἦτο Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, διότι τὸ συγχωρεῖν ἁμαρτίας εἶναι ἴδιον μόνου τοῦ Θεοῦ. — Προτρέπει ὁ θεῖος Χρυσόστομος τοὺς πιστούς, ἵνα ἀναλόγως τῆς μεγάλης τοῦ Θεοῦ εὐεργεσίας ῥυθμίζωσιν ἑαυτούς, καὶ διακρίνωνται ἀπὸ τῶν μὴ πιστῶν οὐ μόνον ἐκ τοῦ τόπου, ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ τρόπου, καθ' ὃν ζῶσι.

§. η'. σελ. 44. — Παραβάλλων τὸν παρὰ λόγον ζῶντα ἄνθρωπον πρὸς τὰ θηρία καὶ τοὺς δαίμονας, εὑρίσκει αὐτὸν πολλῷ χείρονα τούτων, καὶ συμβουλεύει τοὺς ἀκούοντας ἵνα μὴ σπουδάζωσιν εἰς τὴν μετὰ περιεργείας κάθαρσιν καὶ στολισμὸν τοῦ σώματος, ἀλλὰ νὰ ἔχωσιν ὡς καθρέπτην τοὺς βίους τῶν ἁγίων καὶ τὰς ἁγίας Γραφάς.

§. θ'. σελ. 46. — Ἐξομοιοῖ τὸν θυμὸν πρὸς λέοντα καὶ ἔχιδναν, καὶ ὑποδεικνύει ὡς μέσα, συντελοῦντα εἰς τὴν ἀποκοπὴν παντὸς πάθους, τὴν μετάληψιν τοῦ σώματος καὶ αἵματος τοῦ Χριστοῦ, τὴν μελέτην τῶν θείων Γραφῶν καὶ τὴν ἐλεημοσύνην.

§. ι'. σελ. 47. — Διὰ μὲν τοῦ Ναβουχοδονόσορος ἀποδεικνύεται τὸ ἀνίσχυρον καὶ τὸ ἀνίσχυρον τῶν ἐπὶ τῇ δυνάμει καὶ ταῖς λοιπαῖς αὐτῶν ἐπιγείοις ἀγαθοῖς ἐπαιρομένων, διὰ δὲ τῶν τριῶν παίδων ἡ φρόνησις καὶ ἡ ἰσχὺς τῶν εἰς Θεὸν ὑποτασσομένων καὶ ταπεινῶν.

§. ια'. σελ. 49. — Προτρέπει τοὺς ἀκούοντας, ἵνα, καθὼς οἱ παῖδες τὴν εἰκόνα τοῦ Ναβουχοδονόσορος, οὕτω καὶ αὐτοὶ καταφρονῶσι τὴν εἰκόνα τοῦ μαμμωνᾶ, ἤτοι τὸν πλοῦτον, καὶ μυριάκις προτιμῶσιν αὐτοῦ τὴν ὑπὸ τοῦ θείου φόβου καὶ τῆς ἀγάπης συνοδευομένην πενίαν, ὅπως ἀπαλλαγῶσι τοῦ πυρὸς τῆς αἰωνίου κολάσεως, ὡς οἱ τρεῖς παῖδες τῆς καμίνου.

§. ιβ'. σελ. 50. — Συμβουλεύει τοὺς μὲν πλουσίους νὰ δροσίζωσι διὰ τῆς ἐλεημοσύνης τοὺς ἐν τῇ καμίνῳ τῆς πτωχείας καιομένους, ἐὰν θέλωσι καὶ αὐτοὶ νὰ ἀπαλλαγῶσι τῆς φλογὸς τῆς γεέννης, τοὺς δὲ πένητας, ἵνα μετὰ εὐχαριστίας φέρωσι τὴν πτωχείαν πρὸς ἀπαλλαγὴν ἐκ τῆς μελλούσης κολάσεως.

ΟΜΙΛΙΑ Ε'. 5.

§. α'. σελ. 52. — Νουθετεῖ τοὺς ἀκροατάς του ὁ θεῖος Χρυσόστομος, ἵνα μετὰ τὸ τέλος τῆς διδαχῆς ἀπέρχωνται ἕκαστος εἰς τὸν οἶκόν του, καί, συναθροίζων περὶ ἑαυτὸν τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα, διδάσκῃ αὐτοὺς ὅσα ἤκουσε, ἵνα τοιουτοτρόπως καὶ αὐτὸς διατηρῇ αὐτὰ ἐν τῇ μνήμῃ του, καὶ μὴ λησμονῇ διὰ τῶν ἀτόπων συναναστροφῶν καὶ ὁμιλιῶν· οὕτω δὲ καὶ ἑαυτὸν θέλει εὐκολύνει εἰς τὸ νὰ ἐννοῇ σαφέστερον τὴν ἐφεξῆς διδασκαλίαν, καὶ τὸν διδάσκοντα εἰς τὸ νὰ διδάσκῃ τελεσφορώτερον.

§. β'. σελ. 53. — Ὁ ἄγγελος ἀναφέρει πρὸς τὸν Ἰωσὴφ τὴν προφητείαν τοῦ Ἡσαΐου, «Ἰδοὺ ἡ Παρθένος κ.λ.π.», ἵνα ὁ Ἰωσήφ, ἀναμνησθεὶς τῆς προφητείας, ἥτις προέλεγεν ὅτι Παρθένος θέλει συλλάβει, βεβαιωθῇ περὶ τῆς θαυμαστῆς συλλήψεως τῆς Θεοτόκου. — Τὸ ὄνομα «Ἐμμανουήλ» ἐξηγεῖ τὴν ἔκβασιν, τὴν ὁποίαν τὰ πράγματα ἔλαβον, ὅτε ὁ Λόγος ἐνανθρωπήσας ἐφανερώθη εἰς τοὺς ἀνθρώπους. — Ἡ δὲ λέξις «Παρθένος» εἶναι πιστοτέρα τῆς λέξεως «νεᾶνις,» διότι αὕτη μὲν προέρχεται ἐκ μεταφράσεως ὑπάρχουσα, μετὰ Χριστὸν γενομένης καὶ ὑπὸ Ἰουδαίων, ἡ δὲ λέξις «Παρθένος» ἐκ μεταφράσεως γνησίας, πρὸ Χριστοῦ καὶ ὑπὸ τῶν Ἑβδομήκοντα γενομένης.

§. γ'. σελ. 56. — Καὶ ἡ παραδοχὴ δὲ τῆς λέξεως «νεᾶνις» οὐδαμῶς ἀναιρεῖ τὴν ὑπὸ Ἡσαΐου προφητευθεῖσαν παρθενίαν τῆς Μαριάμ· διότι καὶ ἡ λέξις αὕτη παρὰ τῇ Γραφῇ ἀντὶ τῆς λέξεως «Παρθένος» λαμβάνεται. — Τὸ «ἕως» δὲ ἔθεσεν ὁ Εὐαγγελιστής, ἵνα δείξῃ ὅτι ἡ Θεοτόκος μέχρι τοῦ τοκετοῦ αὐτῆς διέμεινεν ἀνέπαφος· ἄλλως δὲ ἡ Γραφὴ μεταχειρίζεται τὸ «ἕως» καὶ εἰς δήλωσιν ἀπροσδιορίστου χρόνου· ἀλλ' οὐδὲ ὁ Χριστὸς ἤθελεν ἀναθέσει εἰς τὸν Ἰωάννην τὴν προστασίαν τῆς Θεοτόκου, ἂν ὁ Ἰωσὴφ ἐγνώριζεν αὐτὴν ὡς ἑαυτοῦ γυναῖκα. — Ὁ δὲ Ἰάκωβος καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ καλοῦνται ἀδελφοὶ τοῦ Χριστοῦ, διότι τοιοῦτοι ἐνομίζοντο ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, ὥσπερ καὶ ὁ Ἰωσὴφ ἀνὴρ τῆς Μαρίας.

§. δ'. σελ. 57. — Οὔτε ἡ συγγένεια ἡμῶν μετὰ τῶν Ἁγίων, οὔτε μόναι αἱ εὐχαὶ αὐτῶν δύνανται νὰ ἀπαλλάξωσιν ἡμᾶς τῆς αἰωνίου κολάσεως, ἀλλ' ἰδίως αἱ θεάρεστοι ἡμῶν πράξεις.

§. ε'. σελ. 59. — Προτρέπει τοὺς φιλοχρημάτους, ἵνα, καθὼς ὁ γεωργὸς πρῶτον σπείρει, διὰ νὰ θερίσῃ ὕστερον τὸν σῖτον, οὕτω καὶ αὐτοὶ σκορπίζωσιν ἀφειδῶς τὸν πλοῦτον, ἔστω καὶ ἀδίκως ἀποκτηθέντα, πρὸς ἐλεημοσύνην, ἵνα ἀπολαύσωσιν ἐν καιρῷ μυριοπλασίως τὴν ἀμοιβὴν τῶν ὅσων ἔδωκαν.

ΟΜΙΛΙΑ ΣΤ'. 6.

§. α'. σελ. 61. — Τοὺς λέγοντας πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ἀστρολογίας ὅτι κατὰ τὴν γέννησιν τοῦ Χριστοῦ ἐφάνη ἀστὴρ ἀναιρεῖ, λέγων ὅτι, 1) ἂν ἡ ἀστρολογία ἦν ἀληθής, δὲν ἤθελεν ὁ Χριστὸς καταργήσει αὐτήν, ὡς καὶ πᾶσαν ἄλλην παρομοίαν πλάνην· καὶ 2) ἴδιον τῶν ἀστρολόγων εἶνε οὐχὶ ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως τοῦ ἀστέρος νὰ γινώσκωσι τὴν φύσιν τῶν γεννωμένων, ἀλλὰ ἀπὸ τοῦ χρόνου, καθ' ὃν οὗτοι γεννῶνται· ἀλλ' ὁ χρόνος, καθ' ὃν ὁ Χριστὸς ἐγεννήθη, ἦτον ἄγνωστος εἰς τοὺς μάγους, τούτου ἕνεκα δὲν ἠδύναντο οἱ μάγοι νὰ μάθωσι παρὰ τοῦ ἀστέρος ὅτι ὁ Χριστὸς ἦν οὐράνιος βασιλεύς, ἀλλὰ παρ' αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ.

§. β'. σελ. 62. — Ὁ ὁδηγήσας τοὺς μάγους ἀπὸ τῆς Παλαιστίνης εἰς τὴν Βηθλεὲμ ἀστὴρ δὲν ἦτο φυσικός, ἀλλὰ δύναμίς τις ἀόρατος, μορφὴν ἀστέρος λαβοῦσα· διότι 1) ἐκινεῖτο ἀπὸ Βορρᾶ πρὸς Νότον· 2) ἐφαίνετο ἐκ διαλειμμάτων καὶ ἐν ἡμέρᾳ· καὶ 3) προσήγγισε πρὸς τὴν καλύβην τοῦ Παιδίου.

§. γ'. σελ. 64. — Τὴν ὑπὸ μάγων προσκύνησιν τοῦ Χριστοῦ ᾠκονόμησεν ὁ Θεός, ἵνα ὀνειδίσῃ τὴν ἀναισθησίαν τῶν Ἰουδαίων, καὶ στερήσῃ αὐτοὺς πάσης ἀπολογίας, ἐὰν δὲν ἤθελον πιστεύσει εἰς τὸν ὑπὸ ξένων καὶ βαρβάρων προσκυνηθέντα Χριστόν. — Δι' ἀστέρος δὲ ὁ Θεὸς ὁδηγεῖ τοὺς μάγους εἰς τὴν Βηθλεέμ, διότι συνειθίζει νὰ καθοδηγῇ εἰς τὴν ἀλήθειαν τοὺς ἀνθρώπους διὰ τῶν συνήθων εἰς αὐτοὺς μέσων.

§. δ'. σελ. 66. — Ὁ Εὐαγγελιστὴς ἀναφέρει τὸν τόπον, ἐν ᾧ, καὶ τὸν χρόνον, καθ' ὃν ἐγεννήθη ὁ Χριστός, ἵνα δείξῃ ὅτι ἤδη ἐπληρώθησαν αἱ περὶ τόπου καὶ χρόνου τῆς γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ προφητεῖαι Μιχαίου καὶ Ἰακώβ. — Ἡ ἀρετὴ τῶν μάγων, δι' ἣν ὁ Θεὸς εἰς αὐτοὺς μόνον ἀπεκάλυψε τὴν γέννησιν τοῦ Χριστοῦ, δηλοῦται ἐκ τῆς παρρησίας, μεθ' ἧς ὁποίας ἐν τῷ μέσῳ τῆς βασιλευομένης Ἱερουσαλὴμ ἐζήτουν νὰ μάθωσι ποῦ ἐγεννήθη ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων Χριστός. — Οἱ Ἰουδαῖοι, ὅτε ἔμαθον παρὰ τῶν μάγων τὴν γέννησιν τοῦ Χριστοῦ, ἐταράχθησαν, διότι εἶχον φύσιν πονηράν.

§. ε'. σελ. 68. — Ἡ πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπη ἀπονεκροῖ πάντα τὰ πάθη, καὶ ἀπαλλάττουσα τὸν ἀγαπῶντα τὸν Θεὸν πάσης βιωτικῆς μερίμνης, προσεγγίζει εἰς τὸν Θεόν.

§. ς'. σελ. 70. — Τὰ δάκρυα καὶ οὐχὶ αἱ ἄτακτοι γέλωτες ἁρμόζουσιν εἰς τὸν Χριστιανόν, διότι διὰ τῶν δακρύων λαμβάνει τὴν ἄφεσιν τῶν ἐν γνώσει καὶ ἐν ἀγνοίᾳ ἁμαρτημάτων.

§. ζ'. καὶ η'. σελ. 72. — Ὡσαύτως δὲν ἁρμόζει εἰς τοὺς κατὰ Χριστὸν ζῶντας νὰ αἰτῶσι παρὰ Θεοῦ ἀδιαλείπτους γέλωτας καὶ ψυχοβλαβεῖς τέρψεις, ἀλλὰ συντριβὴν καρδίας καὶ μετάνοιαν· οὐδὲ ἁρμόζει νὰ συχνάζωσιν εἰς θέατρα πρὸς θεωρίαν ἀκολάστων γυναικῶν, διότι ἡ θεωρία τῶν τοιούτων μοιχοὺς καὶ ἀναισχύντους ποιεῖ τοὺς βλέποντας, καὶ εἰς τὴν αἰώνιον κόλασιν ὑπευθύνους.

ΟΜΙΛΙΑ Ζ'. 7.

§. α'. σελ. 74. — Οἱ ἀρχιερεῖς καὶ γραμματεῖς τῶν Ἰουδαίων ἐρωτηθέντες εἶπον εἰς τὸν Ἡρώδην τὴν ἀλήθειαν, ὅτι ἐν Βηθλεὲμ γεννᾶται ὁ Χριστός, διότι δὲν εἶχον εἰσέτι κινηθῇ εἰς φθόνον κατὰ τοῦ Χριστοῦ ἐκ τῆς θεωρίας αὐτοῦ. — Ἡ ἐν Ναζαρὲτ διαμονὴ τῆς Θεοτόκου μετὰ τὴν γέννησιν οὐ μόνον δὲν συσκιάζει, ἀλλὰ καὶ ἐπιβεβαιοῖ σαφῶς τὴν προφητείαν, καθ' ἣν ὁ Χριστὸς ἔμελλε νὰ γεννηθῇ ἐν Βηθλεέμ, διότι τὸ νὰ διαμένῃ ἡ Παρθένος διαρκῶς ἐν Ναζαρέτ, καὶ νὰ γεννήσῃ ἐν Βηθλεέμ, προφανῶς ἀποδεικνύει ὅτι κατὰ θείαν οἰκονομίαν ἐγένετο τὸ πρᾶγμα.

§. β'. σελ. 76. — Τὸ «ἐκ σοῦ ἐξελεύσεται ἡγούμενος» δὲν ἐφαρμόζεται ἐπὶ τοῦ Ζοροβάβελ, διότι οὔτε ἐν Βηθλεὲμ ἐγεννήθη, οὔτε αἱ «ἔξοδοι αὐτοῦ» εἶνε «ἐξ ἡμερῶν αἰῶνος». — Τὸ «τὸν λαόν μου τὸν Ἰσραήλ» σημαίνει τοὺς ἐξ Ἰουδαίων καὶ Ἐθνικῶν πιστεύσαντας εἰς Χριστόν.

§. γ'. σελ. 78. — Ἡ δολιότης τοῦ Ἡρώδου ἐμφαίνει ἐναργῶς τὴν ἀφροσύνην αὐτοῦ, διότι, ἐὰν μὲν ἐπίστευεν ὅτι ἡ περὶ τοῦ Χριστοῦ προφητεία ἦτον ἀληθής, ὤφειλεν, ὡς ἀδύνατα ἐπιχειρῶν, νὰ παραιτηθῇ πάσης ἐνεργείας πρὸς ματαίωσιν αὐτῆς· ἐὰν δὲ τοὐναντίον ἐπίστευεν, ἔπρεπεν οὐ μόνον οὐδόλως νὰ φοβηθῇ, ἀλλὰ καὶ νὰ καταφρονήσῃ τοῦ πράγματος, ὡς ἀνυποστάτου.

§. δ'. σελ. 79. — Καταισχύνει ὁ Χρυσόστομος τοὺς αἱρετικοὺς Μαρκίωνα, καὶ Παῦλον τὸν Σαμοσατέα, καὶ τοὺς Ἰουδαίους ἐκείνους, ὅσοι, μὴ παραδειγματισθέντες ὑπὸ τῶν μάγων, διέμειναν μέχρι τέλους ἐν τῇ ἀπιστίᾳ.

§. ε'. σελ. 81. — Προτρέπει τοὺς ἀκούοντας, ἵνα, καθὼς οἱ μάγοι ἐγκατέλιπον τὴν ἑαυτῶν χώραν καὶ πάντα κίνδυνον τῆς ἑαυτῶν ζωῆς ἐν Ἱεροσολύμοις κατεφρόνησαν, ἵνα ἴδωσι τὸν Χριστόν, οὕτω καὶ αὐτοὶ ἀπαλλαγῶσι πάσης βιωτικῆς φροντίδος, ἵνα ὠφεληθῶσιν ἐκ τῆς μεταλήψεως τοῦ Χριστοῦ, τὸ σῶμα τοῦ ὁποίου ὁ ἀναξίως μεταλαμβάνων εἰκονίζει τὸν τύραννον Ἡρώδην, διότι φέρει ἐν ἑαυτῷ τὸν διάβολον, τυραννικώτερον τοῦ Ἡρώδου ὄντα.

§. ς'. καὶ ζ'. σελ. 82. — Ἐπιπλήττων τοὺς εἰς τὰ θέατρα συχνάζοντας πρὸς θεωρίαν γυναικῶν ἀκολάστων, διότι οὐ μόνον αὐτοὶ ἐβλάπτοντο ψυχικῶς, ἀλλὰ καὶ ἄλλους διὰ τῆς σκανδαλώδους διαγωγῆς των συμπαρέσυρον εἰς τὸν ψυχικὸν ὄλεθρον, παραινεῖ αὐτούς, ἵνα σωφρονῶσι καὶ μὴ προφασίζωνται ὅτι ἡ τοσαύτη τοῦ βίου ἀκρίβεια ἁρμόζει μόνον εἰς μοναχούς· διότι οἱ τοῦ Χριστοῦ νόμοι ἐπιβάλλονται ἐπίσης εἰς αὐτοὺς καὶ τοὺς ἐν κόσμῳ ζῶντας· ἄλλως οὐδαμῶς δικαιοῦνται οἱ ἄνδρες νὰ ἀπαιτῶσι παρὰ τῶν ἰδίων γυναικῶν σώφρονα βίον, ἐφοῦ αὐτοὶ διημερεύουσιν ἐν θεάτροις.

ΟΜΙΛΙΑ Η'. 8.

§. α'. σελ. 86. — Τὰ θεοπρεπῆ δῶρα, (λίβανος καὶ σμύρνα,) ἅτινα οἱ μάγοι προσήνεγκαν τῷ Χριστῷ, ἐμφαίνουσιν ἐναργῶς ὅτι οἱ μάγοι εἶχον πληροφορηθῇ παρὰ Θεοῦ ὅτι

ὁ γεννηθεὶς ἦτο Υἱὸς Θεοῦ. — Ἡ ὑπακοή, τὴν ὁποίαν οἱ μάγοι ἔδειξαν εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ Ἀγγέλου, τοῦ νὰ ἀπέλθωσιν εἰς τὰ ἴδια δι' ἄλλης ὁδοῦ, ἐμφαίνει τὴν πίστιν αὐτῶν. — Ἡ εἰς Αἴγυπτον φυγὴ τοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ εἰς Περσίαν ἀναχώρησις τῶν μάγων ᾠκονομήθησαν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, τὸ μὲν πρῶτον, ἵνα διὰ τῶν μάγων κηρυχθῇ ἐν Περσίᾳ ὁ Χριστός, καὶ ἵνα ὁ ἐμμανὴς Ἡρώδης παραιτηθῇ τῆς κατὰ τοῦ Χριστοῦ ἐπιβουλῆς, βλέπων ὅτι ἀδύνατον εἶναι νὰ ματαιώσῃ τὴν βουλὴν τοῦ Θεοῦ· τὸ δὲ δεύτερον, ἵνα μὴ νομισθῇ ὁ Χριστὸς κατὰ φαντασίαν ἄνθρωπος, ἐμπίπτων ἐν Βηθλεὲμ εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Ἡρώδου, καὶ μὴ φονευόμενος.

§. β'. σελ. 88. — Ἡ εἰς Αἴγυπτον μετάβασις τοῦ Χριστοῦ ἐγένετο, ἵνα πληρωθῇ ἡ Προφητεία, καὶ ἵνα προδηλωθῇ ἡ ἐπιστροφὴ τῆς Αἰγύπτου. — Οἱ ἐξ αὐτῆς τῆς γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ πειρασμοί εἶναι τύπος τῶν πειρασμῶν, οἵτινες ἐπακολουθοῦσιν ἐξ ἀρχῆς εἰς πάντα χριστιανόν.

§. γ'. σελ. 89. — Εἰς τὰς χαρμοσύνους καὶ λυπηρὰς περιστάσεις τοῦ Ἰωσὴφ διαγράφεται ὁ νόμος τοῦ Θεοῦ, καθ' ὃν συνειθίζει νὰ παρέχῃ εἰς τὸν ἑαυτοῦ λαόν, ὁτὲ μὲν χαράς, ὁτὲ δὲ λύπας.

§. δ'. καὶ ε'. σελ. 94. — Παραινεῖ τοὺς ἀκούοντας, ἵνα μιμηθῶσι τὸν ζῆλον τῶν Αἰγυπτίων ἐκείνων, οἵτινες, διάγοντες πρότερον βίον ἀκόλαστον, καὶ κατεχόμενοι ὑπὸ μυρίων προλήψεων καὶ δεισιδαιμονιῶν, καὶ οἰκοῦντες θερμὸν τόπον, οὐχ ἧττον ὅμως ἔπειτα διὰ τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως ἀπηλλάγησαν πάσης κακίας καὶ πλάνης, καὶ ἔζων σώφρονα βίον, ὅπερ μαρτυρεῖ προφανῶς τὴν δύναμιν τοῦ Χριστοῦ· ὥστε οὐδόλως δικαιολογεῖται ὁ πονηρὸς ἄνθρωπος, προβάλλων ὡς αἰτίαν τῆς ἑαυτοῦ πονηρίας τὸν τόπον, ἢ τοὺς περὶ αὐτὸν ἀνθρώπους, ἢ ἄλλο τι, διότι ἡ δύναμις τοῦ Χριστοῦ δύναται μεθ' ὅλας τὰς φαινομένας δυσκολίας νὰ μεταβάλῃ τὴν φύσιν τοῦ πονηροῦ ἐπὶ μόνῳ τῷ ὅρῳ τοῦ νὰ θελήσῃ καὶ αὐτός, καὶ πιστεύσῃ τελείως εἰς τὸν Χριστόν.

ΟΜΙΛΙΑ Θ'. 9.

§. α'. σελ. 95. — Ἡ ὠμότης τοῦ Ἡρώδου, καὶ οὐχὶ ὁ Χριστός, εὐθύνεται διὰ τὴν ἐν Βηθλεὲμ σφαγὴν τῶν Παιδίων· διότι ὁ Ἡρώδης, ἐσκοτισμένος ὑπὸ τοῦ πάθους τῆς φιλαρχίας, ἀδίκως πράττων, διέταξε τὸν φόνον τῶν νηπίων.

§. β'. σελ. 96. — Ἐπέτρεψεν ὁ Θεὸς εἰς τὸν Ἡρώδην νὰ ἀφαιρέσῃ ἀδίκως τὴν ζωὴν τῶν νηπίων, διότι ἐγίνωσκεν ὅτι τὸ φαινόμενον τοῦτο ἀδίκημα οὐ μόνον δὲν ἤθελε βλάψει, ἀλλὰ καὶ ὠφελήσει τὰ παιδία, ἐπαυξάνων τὰς ἐν οὐρανοῖς ἀμοιβὰς αὐτῶν, καθ' ὅσον ὁ Θεὸς παραχωρεῖ συνήθως νὰ ἀδικῶνται ἐπὶ τῆς γῆς οἱ μὲν ἐνάρετοι πρὸς ἐπαύξησιν τῶν μετὰ θάνατον ἀμοιβῶν, οἱ δὲ ἁμαρτωλοὶ πρὸς διάλυσιν τῶν ἰδίων ἁμαρτημάτων.

§. γ'. σελ. 98. — « Ῥαχὴλ » καλεῖται ἡ Βηθλεὲμ ἐκ τοῦ ὀνόματος τῆς Ῥαχήλ, συζύγου τοῦ Πατριάρχου Ἰακώβ, ὁ τάφος τῆς ὁποίας ἔκειτο πλησίον τῆς Βηθλεέμ.

§. δ'. σελ. 100. — Μετακαλῶν ὁ Θεὸς τὸν Ἰωσὴφ καὶ τὴν Παρθένον ἐκ τῆς Αἰγύπτου εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἔδειξεν ὅτι δὲν ἐγκαταλείπει τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ εἰς πειρασμοὺς ἀδιαλείπτους, ἀλλὰ καὶ ἐξάγει αὐτοὺς ἐξ αὐτῶν πρὸς ἀνακούφισιν καὶ παραμυθίαν. Ἡ προφητικὴ ῥῆσις « Ναζωραῖος κληθήσεται » εὑρίσκεται εἰς τινα τῶν ἐξ ἀμελείας τῶν Ἰουδαίων ἀπολεσθεισῶν προφητικῶν βίβλων. — Ἡ ἐν τῇ εὐτελεῖ Ναζαρὲτ διαμονὴ τοῦ Χριστοῦ διδάσκει ἡμᾶς ὅτι μόνη ἡ ἀρετὴ συνιστᾷ τὸν στολισμὸν καὶ τὴν εὐγένειαν τοῦ ἀνθρώπου, οὐχὶ δὲ καὶ ἡ ἔνδοξος καταγωγή, καὶ πατρίς, καὶ πλοῦτος κ.λ.π.

§. ε'. σελ. 102. — Νουθετεῖ ὁ θεῖος Χρυσόστομος τοὺς μὲν εὐγενεῖς καὶ πλουσίους νὰ μὴ

ἐπαίρωνται ἐπὶ τῇ αὐτῶν εὐγενείᾳ καὶ τῷ πλούτῳ, ἀλλὰ νὰ ἐπιζητῶσι τὴν εὐγένειαν τοῦ Θεοῦ, καὶ τὸν πλοῦτον τῶν ἀρετῶν αὐτοῦ· τοὺς δὲ δυσγενεῖς καὶ πένητας νὰ μὴ ἀθυμῶσιν ἐπὶ τῇ δυσγενείᾳ καὶ τῇ πενίᾳ, ἀλλὰ νὰ ἀποφεύγωσι πάσῃ δυνάμει τὴν πτωχείαν τῶν πονηρῶν πράξεων, καὶ νὰ ζηλῶσι τὴν ἀρετήν, ἥτις μόνη δύναται νὰ πλουτίσῃ καὶ ἐξευγενίσῃ αὐτοὺς ὁμοίως τῷ Θεῷ.

§. ς'. σελ. 104. — Παραβάλλων τοὺς φιλαργύρους πρὸς γεωργούς, οἵτινες κατακρύπτουσιν ἐν λάκκῳ τὸν σῖτον, καὶ ἐκτυλίσσων τὰ ὀλέθρια τῆς φιλαργυρίας ἀποτελέσματα, συμβουλεύει αὐτούς, ἵνα τὸν μὲν ζυγὸν τῆς ἀτίμου δουλείας τοῦ χρυσοῦ ἀποτινάξωσι, τὸν δὲ τῆς εντίμου δουλείας τοῦ Χριστοῦ ἄρωσι πρὸς ἐπίτευξιν τῶν ἐν οὐρανοῖς ἀγαθῶν.

ΟΜΙΛΙΑ Ι'. 10.

§. α'. σελ. 106. — Ἡ φράσις « ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις » δηλοῖ τὸ τριακοστὸν ἀπὸ τῆς γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ ἔτος, διότι συνειθίζει ἡ Γραφὴ νὰ μεταχειρίζηται τὰς φράσεις « ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις » καὶ « τότε » πρὸς δήλωσιν καὶ τῶν μετὰ πολλὰ ἔτη ὕστερον γενησομένων πραγμάτων. — Τριακονταέτης ἦλθεν ὁ Χριστὸς ἵνα βαπτισθῇ, ὅπως μή, προτιθέμενος διὰ τοῦ βαπτίσματος νὰ ἀποπληρώσῃ καὶ καταργήσῃ τὸν Μωσαϊκὸν νόμον, καὶ ἐρχόμενος πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον πρὸ τῆς τριακονταετοῦς ἡλικίας, δώσῃ εἰς τοὺς ἀνοήτους ὑπόνοιαν ὅτι κατέλυσε τὸν νόμον τοῦτον, ὡς μὴ δυνάμενος νὰ τὸν τηρήσῃ ἀκριβῶς, διότι ἡ μέχρι τῶν τριάκοντα ἐτῶν ἡλικία εἶναι ἐπιδεκτικὴ παντὸς πάθους· καὶ ἡ μὲν παιδικὴ ὑπόκειται εἰς τὴν ἀνοησίαν καὶ δειλίαν, ἡ δὲ νεανικὴ εἰς τὰς ἡδονάς, ἡ δὲ μετὰ ταύτην εἰς τὰ χρήματα. — Τὸ ἐν ὕδατι βάπτισμα ὁ Ἰωάννης ἐτέλει κατὰ θείαν διαταγήν.

§. β'. σελ. 108. — Ὁ σκοπός, πρὸς ὃν ἀπέβλεπεν ὁ Ἰωάννης βαπτίζων ἦτο νὰ φέρῃ τοὺς ἀναισθήτους Ἰουδαίους εἰς συναίσθησιν τῶν ἰδίων ἁμαρτιῶν, καὶ διεγείρῃ ἐν αὐτοῖς τὴν ἀνάγκην καὶ ἐπιθυμίαν τοῦ νὰ πιστεύσωσιν εἰς τὸν ὑπ' αὐτοῦ κηρυττόμενον Σωτῆρα τοῦ κόσμου, ὅπως τύχωσι δι' αὐτοῦ τῆς ἀφέσεως τῶν ἁμαρτιῶν. Εἰς ταύτην δὲ τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν τὰ μέγιστα συντελεῖ ἡ πρὸς τὸν συνιστῶντα τὸν Χριστὸν Ἰωάννην ὑπόληψις τῶν Ἰουδαίων καὶ ἡ ἐξ οὐρανοῦ ἐν Ἰορδάνῃ ἀκουσθεῖσα μαρτυρία τοῦ Πατρὸς περὶ τοῦ Υἱοῦ. — Βασιλείαν δὲ οὐρανῶν καλεῖ ὁ Ἰωάννης τὴν πρώτην καὶ δευτέραν τοῦ Χριστοῦ παρουσίαν συνεσκιασμένως, ἵνα ἕνεκα τῆς ἀσαφείας τῶν λεγομένων διεγερθῶσιν οἱ Ἰουδαῖοι εἰς ζήτησιν καὶ εὕρεσιν τοῦ κηρυττομένου.

§. γ'. σελ. 110. — Τὸ ἔργον, πρὸς ὃ ἀπεστάλη ὁ Ἰωάννης, ἦτον ἡ προπαρασκευὴ τῶν ἀκουόντων εἰς τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν διὰ τοῦ βαπτίσματος τῆς μετανοίας.

§. δ'. σελ. 111. — Ἡ εὐτελὴς τοῦ Ἰωάννου ἐνδυμασία καὶ ἡ ἁπλότης τῆς διαίτης σκοπὸν εἶχον νὰ διδάξωσι τοὺς ἀνθρώπους τὴν καταφρόνησιν τῶν προσκαίρων ἀγαθῶν καὶ τὴν ἐπιθυμίαν πρὸς ἀπόλαυσιν τῆς ἐν τῷ Παραδείσῳ ζωῆς τοῦ Ἀδάμ.

§. ε'. σελ. 113. — Τὴν πρὸς τὸν Ἰωάννην συῤῥοὴν τῶν Ἰουδαίων ἐπηύξανεν ἔτι καὶ ἡ ἐπὶ πολλοὺς χρόνους ἔλλειψις Προφήτου καὶ ὁ καινοφανὴς τρόπος τοῦ κηρύγματος αὐτοῦ. — Τὸν λιτὸν βίον τοῦ Ἰωάννου ὁ θεῖος Χρυσόστομος παραινεῖ ἡμᾶς νὰ μιμηθῶμεν, ἀποστραφῶμεν δὲ τὸν τρυφηλὸν καὶ ἡδυπαθῆ.

§. ς'. σελ. 115. — Συνιστᾷ ὁ θεῖος Πατὴρ τὴν ἀληθῆ καὶ γνησίαν μετάνοιαν, συνισταμένην εἰς τὴν τελείαν ἀποχὴν τῶν προηγουμένων πονηρῶν πράξεων, καὶ εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν πάσης ἀγαθῆς.

§. ζ'. σελ. 116. — Συνιστᾷ ἐπίσης τὴν ἐν τοῖς πειρασμοῖς ὑπομονήν, λέγων ὅτι ὁσάκις αἰτοῦμεν παρὰ Θεοῦ ἀγαθήν τινα αἴτησιν, καὶ δὲν λαμβάνομεν ταχέως, ὀφείλο-

μεν νὰ ὑπομένωμεν, καίτοι πειραζόμενοι, μέχρις οὗ ὁ Θεὸς δώσῃ εἰς ἡμᾶς τὸ ποθούμενον.

ΟΜΙΛΙΑ ΙΑ'. 11.

§. α'. καὶ β'. σελ. 118.—Ἐπειδὴ οἱ πρὸς τὸν Ἰωάννην ἐρχόμενοι Φαρισαῖοι καὶ Σαδδουκαῖοι ἐκαυχῶντο μὲν ὅτι εἶχον ἀγαθοὺς προγόνους, αὐτοὶ ὅμως διῆγον βίον πονηρόν, διὰ τοῦτο « γεννήματα ἐχιδνῶν » καλεῖ αὐτούς, ἵνα ταπεινώσῃ τὴν ἐπὶ τοῖς προγόνοις μεγαλοφροσύνην αὐτῶν, καὶ διεγείρῃ αὐτοὺς ἀπὸ τῆς ῥαθυμίας πρὸς κτῆσιν ἰδίας ἀρετῆς.

§. γ'. σελ. 121. — Ἐκφοβήσας ὁ Ἰωάννης διὰ τῆς πρὸς τὴν ῥίζαν τῶν δένδρων κειμένης ἀξίνης καὶ τοῦ πυρός, εἰς ὃ ἐμβληθήσονται τὰ ἄκαρπα δένδρα, παρηγορεῖ αὐτοὺς πάλιν, λέγων ὅτι ἀφίεται εἰς τὴν ἐλευθερίαν ἑκάστου νὰ γείνῃ δένδρον καλόν, καὶ σωθῇ, ἢ δένδρον ἄκαρπον, καὶ ἐκκοπῇ πρὸς καῦσιν.

§. δ'. σελ. 123. — Ἐμβαλὼν δὲ εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἀκουόντων τὸν φόβον τῆς αἰωνίου κολάσεως, λέγει ὅτι ἠδύναντο νὰ ἀποφύγωσιν αὐτὴν διὰ τῆς πίστεως εἰς τὸν Χριστόν, ὅστις καὶ ἰσχυρότερος τοῦ Ἰωάννου ἦτο, καὶ εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν ἐβάπτιζεν. Ἵνα δὲ μὴ νομίσῃ τις ὅτι ὁ Ἰωάννης, λέγων «οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς λῦσαι κ.λ.π., » ἐταπεινοφρόνει διὰ λέξεων μόνον, ἐπιφέρει καὶ τὴν διὰ τῶν πραγμάτων ἀπόδειξιν, λέγων ὅτι « ὁ Χριστὸς βαπτίσει αὐτοὺς ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ καὶ πυρί. »

§. ε'. σελ. 124. — Ἵνα βεβαιώσῃ ὁ Ἰωάννης τοὺς Ἰουδαίους ὅτι ἡ αἰώνιος κόλασις εἶνε ἀναπόφευκτος, προλέγει ὅτι ὁ Χριστὸς ἔμελλε νὰ βαπτίσῃ αὐτοὺς ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ καὶ πυρί, ὥστε, ὅταν ἴδωσι τὴν ἐκπλήρωσιν ταύτης τῆς προφητείας, νὰ πιστεύσωσιν ὅτι θὰ ἐκπληρωθῇ καὶ ἡ ἑτέρα « κατακαύσει τὸ ἄχυρον ἐν πυρὶ ἀσβέστῳ. »

§. ς'. 126. — Θέλων ὁ Ἰωάννης νὰ διευκολύνῃ τοὺς Ἰουδαίους εἰς τὸ νὰ πιστεύσωσιν εἰς Χριστόν, παραλείπει μὲν τὰ μέλλοντα θαύματα τοῦ Χριστοῦ, ὡς ἀφ' ἑαυτῶν γενησόμενα φανερά, ὁρμεῖται δὲ ἤδη εἰς τὸ νὰ ὁμολογήσῃ παῤῥησίᾳ τὴν ὑπεροχὴν τοῦ Χριστοῦ καὶ ὅτι οὗτος μέλλει νὰ κολάσῃ τοὺς εἰς αὐτὸν μὴ πιστεύσαντας, διότι περὶ τούτων ἀμφέβαλλον οἱ Ἰουδαῖοι.

§. ζ'. σελ. 127. — Συμβουλεύει ὁ θεῖος Χρυσόστομος τοὺς ἀκροατάς, ἵνα μὴ νομίσωσιν ὅτι ἀρκεῖ πρὸς σωτηρίαν αὐτῶν ἡ εἰς Χριστὸν πίστις ἄνευ ἀγαθῶν ἔργων, οὐδὲ ὅτι ὠφελοῦνται, ἐὰν ἀκούωνται μὲν ἁπλῶς ἐν Ἐκκλησίᾳ τοῦ θείου λόγου, δὲν ἐντυπῶσι δὲ αὐτὸν εἰς τὴν διάνοιάν των.

§. η'. σελ. 129. — Ὡσαύτως δὲ συμβουλεύει αὐτοὺς νὰ μιμηθῶσι τοὺς ἀρχομένους τῶν γραμμάτων παῖδας· ὅπως δηλαδὴ οὗτοι προβαίνουσιν εἰς τὴν μάθησιν βαθμηδὸν ἀπὸ τῶν εὐκολωτέρων εἰς τὰ δυσκολώτερα, οὕτω καὶ οἱ Χριστιανοὶ ὀφείλουσι νὰ προάγωνται εἰς τὸν κατὰ Χριστὸν βίον, μανθάνοντες καὶ ἐφαρμόζοντες ἐν τῷ ἰδίῳ οἴκῳ, ὡς ἐν γυμνασίῳ, ἀρχόμενοι ἀπὸ τῶν ἐλαφροτέρων καὶ μικροτέρων ἐντολῶν.

ΟΜΙΛΙΑ ΙΒ'. 12.

§. α'. σελ. 131. — Ἵνα μὴ τις ὑπολάβῃ ὅτι ὁ Χριστὸς εἶχεν ἀνάγκην νὰ βαπτισθῇ τὸ εἰς μετάνοιαν βάπτισμα τοῦ Ἰωάννου, προλαβὼν οὗτος ἀνεκήρυξε παῤῥησίᾳ τὸν Χριστὸν ὡς « Ἀμνόν, αἴροντα τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου, » ἤτοι οὐ μόνον ἀναμάρτητον, καὶ ἑπομένως μηδεμίαν ἔχοντα χρείαν μετανοίας, ἀλλὰ καὶ λυτροῦντα τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας αὐτῶν.

§. β'. σελ. 133.—Ὁ σκοπός, πρὸς τὸν ὁποῖον τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον κατῆλθεν ἐπὶ τῆς

κεφαλῆς τοῦ Χριστοῦ, ἦτο νὰ βεβαιωθῶσιν οἱ παρόντες ὅτι ἡ φωνὴ « οὗτός ἐστιν ὁ Υἱός μου ὁ ἀγαπητὸς κ.λ.π. » ἡρμόζετο εἰς τὸν Χριστόν, καὶ οὐχὶ εἰς τὸν Ἰωάννην, ὡς κακῶς ἐνόμιζον οἱ πρὸς αὐτὸν ἀπειροτέραν αἰδῶ ἔχοντες· δὲν ἐπίστευσαν δὲ οἱ Ἰουδαῖοι εἰς τὸν Χριστόν, ἂν καὶ φανερῶς διὰ τῆς φωνῆς συνίστα αὐτὸν αὐτὸς ὁ Θεός, διότι ἦσαν πεπωρωμένοι τὴν καρδίαν.—Ἡ κατάβασις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐγένετο καὶ πρὸς τὸν σκοπόν, τὸν ὁποῖον ἐγένετο καὶ ἡ διάνοιξις τῶν οὐρανῶν· δηλαδὴ νὰ ὑποδείξῃ ὅτι, καθ' ὃν χρόνον βαπτίζεται ὁ εἰς Χριστὸν πιστεύων, τὸ αὐτὸ Πνεῦμα καταβαίνει ἐπ' αὐτόν, καὶ οἱ οὐρανοὶ ἐπίσης ἀνοίγονται, καλοῦντες αὐτὸν ἐκ τῶν κάτω πρὸς τὰ ἄνω.

§. γ'. σελ. 135. — Τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐφάνη ἐν εἴδει περιστερᾶς πρῶτον μὲν διότι ἡ περιστερά, ὡς καθαρωτέρα καὶ ἡμερωτέρα τῶν λοιπῶν ζώων, εἰκονίζει συμβολικῶς τὴν ἁγιότητα καὶ τὸ πρᾶον τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, δεύτερον δὲ πρὸς ἀνάμνησιν τῆς ἐπὶ Νῶε περιστερᾶς, ἥτις, ἀναγγείλασα εἰς αὐτὸν τὴν κατάπαυσιν τοῦ κατακλυσμοῦ, προετύπωσε τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ὅπερ ἔμελλεν ἐμφανιζόμενον νὰ ἀναγγείλῃ τὴν κατάργησιν τῆς ἁμαρτίας.

§. δ'. σελ. 136. — Παραινεῖ ὁ θεῖος Χρυσόστομος τοὺς ἀκούοντας, ἵνα, ἀναλογιζόμενοι τὴν ὑψηλὴν τιμὴν τῆς υἱοθεσίας, τῆς ὁποίας ἠξίωσεν αὐτοὺς ὁ Θεός, καταφρονῶσι τῶν ἀγαθῶν τοῦ κόσμου τούτου, καὶ φιλοτιμῶνται νὰ πράττωσιν ἔργα, ἁρμόζοντα εἰς τέκνα Θεοῦ, διότι ἄλλως θὰ ἔχωσι τόσῳ βαρυτέραν εὐθύνην, ὅσῳ μεγάλη εἶνε ἡ δωρεά, τῆς ὁποίας ἐφάνησαν ἀνάξιοι.

§. ε'. σελ. 138. — Προτρέπει δὲ τοὺς πιστούς, ἵνα οὐ μόνον διὰ λόγων, ἀλλὰ καὶ δι' ἔργων συντελῶσιν εἰς τὴν ἐπιστροφὴν τῶν ἀπίστων, καταφρονοῦντες τῶν προσκαίρων ἀγαθῶν, καὶ προπαρασκευαζόμενοι ἀκαταπαύστως εἰς τὴν ἀπόλαυσιν τῶν οὐρανίων.

ΟΜΙΛΙΑ ΙΓ'. 13.

§. α'. σελ. 140. — Ὁ Ἰησοῦς πειράζεται ὑπὸ τοῦ Διαβόλου μετὰ τὸ βάπτισμα, ἵνα δείξῃ ὅτι καὶ πᾶς ὁ πιστεύσας εἰς αὐτὸν καὶ βαπτισθεὶς ὁμοίως θέλει πειρασθῇ. — Ὁ Χριστιανὸς πειράζεται μετὰ τὸ βάπτισμα 1) ἵνα ἐννοήσῃ καλῶς τὴν δύναμιν τῆς θείας χάριτος, τὴν ὁποίαν ἔλαβε κατὰ τὸ βάπτισμα, κατισχύων δι' αὐτῆς τῶν ἐπερχομένων πειρασμῶν· 2) ἵνα μή, ἀπείραστος μένων, ἔλθῃ εἰς ἔπαρσιν ἐξ ἧς ἔλαβε χάριτος· καὶ 3) ἵνα βεβαιωθῇ ὁ Διάβολος ὅτι ὁ ὑπ' αὐτοῦ πειραζόμενος καὶ μὴ νικώμενος, ἀλλὰ νικῶν, ἀπηλλάγη διὰ παντὸς τῆς ἐξουσίας αὐτοῦ. — Ἐν ἐρήμῳ δὲ πειράζεται ὁ Χριστός, ἵνα ἑλκύσῃ εἰς πάλην τὸν Διάβολον, διότι ἐγίνωσκεν ὁ Χριστὸς ὅτι ὁ Διάβολος συνειθίζει νὰ πειράζῃ τοὺς κατὰ μόνας ζῶντας μετὰ περισσοτέρου θάῤῥους καὶ ἐλπίδος νίκης. —Μετὰ προηγουμένην δὲ νηστείαν ἐπέτρεψεν εἰς τὸν Διάβολον νὰ πειράσῃ αὐτόν, ἵνα διδάξῃ ἡμᾶς ὅτι, ἐὰν θέλωμεν καὶ ἡμεῖς νὰ νικήσωμεν τὸν Διάβολον μετὰ τὸ βάπτισμα, ὀφείλομεν νὰ ἀποφεύγωμεν μὲν τὴν τρυφήν, ἀσκῶμεν δὲ τὴν νηστείαν καὶ πᾶσαν ἐγκράτειαν.

§. β'. καὶ γ'. σελ. 141. — Μὴ ὑπακούσας ὁ Χριστὸς εἰς τὸν Διάβολον, συμβουλεύοντα νὰ μεταβάλῃ τοὺς λίθους εἰς ἄρτους, καὶ καταῤῥίψῃ ἑαυτὸν ἐκ τοῦ πτερυγίου τοῦ ναοῦ, ὑπέδειξεν εἰς ἡμᾶς ὅτι, εἰς ὅσας δήποτε ἀνάγκας καὶ ἂν περιπέσωμεν, ὀφείλομεν νὰ μὴ ὑπακούωμεν εἰς τὴν συμβουλὴν τοῦ Διαβόλου, ἀλλ' ἐμμένωμεν πιστοὶ εἰς τὸν Θεόν.

§. δ'. σελ. 146. — Νουθετεῖ ὁ θεῖος Χρυσόστομος τοὺς ἀκούοντας νὰ ἀποφεύγωσι τὰ πάθη τῆς γαστριμαργίας, κενοδοξίας, καὶ φιλοχρηματίας, καθ' ὃν τρόπον καὶ ὁ Χριστὸς

ἀπέφυγεν αὐτά, μὴ πειθόμενοι παντάπασιν εἰς τὸν Διάβολον, οἵας δήποτε ὑποσχέσεις καὶ ἂν δίδῃ οὗτος.

§. ε΄. σελ. 147. — Ἐξελέγχει ἐκείνους, οἵτινες, ἀρνούμενοι τὴν ὕπαρξιν τοῦ Θεοῦ, τῆς ψυχῆς, τῶν ἀγγέλων, καὶ τὴν αἰώνιον κόλασιν, ζῶσιν ὡς χοῖροι ἐν τῷ βορβόρῳ τῶν σαρκικῶν ἡδονῶν· ἀποδεικνύει δὲ ὅτι ἔσται πάντως αἰώνιος κόλασις, διότι ὁ Θεός, ὡς δίκαιος, ἀδύνατον εἶνε νὰ μὴ ἀνταμείψῃ τοὺς ἀγαθούς, κολάσῃ δὲ τοὺς πονηρούς. — Δὲν τιμωρεῖ δὲ ὁ Θεὸς ἐν τῷ παρόντι κόσμῳ πάντας τοὺς πονηρούς, ἵνα δείξῃ διὰ μὲν τῶν ἐνταῦθα τιμωρουμένων ὅτι εἶνε δίκαιος, καὶ θὰ ἀνταποδώσῃ εἰς ἕκαστον κατὰ τὰς ἑαυτοῦ πράξεις, διὰ δὲ τῶν ἀτιμωρήτων ὅτι πάντως ἐπιφυλάσσεται νὰ τιμωρήσῃ αὐτοὺς ἐν τῇ μελλούσῃ κολάσει, διότι εἶνε δίκαιος.

ΟΜΙΛΙΑ ΙΔ΄. 14.

§. α΄. σελ. 152. — Μετὰ τὴν σύλληψιν τοῦ Ἰωάννου ἀναχωρεῖ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν Γαλιλαίαν, διδάσκων διὰ τούτου ὅτι καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν νὰ φεύγωμεν, καὶ οὐχὶ νὰ περιπίπτωμεν ἑκουσίως εἰς τοὺς πειρασμούς. — Ἄρχεται δὲ ὁ Χριστὸς νὰ κηρύττῃ, ἀφοῦ προηγουμένως ἐκήρυξεν ὁ Ἰωάννης, ἵνα πρῶτον μὲν δείξῃ ὅτι, καθὼς ὁ Πατήρ, οὕτω καὶ ὁ Υἱὸς κηρύσσεται διὰ Προφητῶν· δεύτερον δέ, ἵνα μὴ οἱ ἀναίσχυντοι Ἰουδαῖοι δικαιολογῶσι τὴν εἰς Χριστὸν ἀπιστίαν των, ὅτι δῆθεν ἤσθιε καὶ ἔπινεν, ἀφοῦ δὲν ἐπίστευσαν οὐδὲ εἰς τὸν Ἰωάννην, ὅστις οὔτε ἤσθιεν, οὔτε ἔπινε· τρίτον δέ, διότι ἡ μαρτυρία τοῦ Ἰωάννου περὶ τοῦ Χριστοῦ ἔπρεπε κατ' ἀνάγκην νὰ προηγηθῇ, ἵνα γείνῃ εὐπαραδεκτοτέρα ἡ εἰς Χριστὸν πίστις.

§. β΄. σελ. 154. — Ὁ Ἀνδρέας καὶ ὁ Πέτρος δὶς ἐκλήθησαν ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ, καὶ τὴν μὲν πρώτην κλῆσιν ἐξιστορεῖ ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης, τὴν δὲ δευτέραν ὁ Ματθαῖος. — Καθὼς δὲ ὁ Ἰάκωβος καὶ ὁ Ἰωάννης, κληθέντες ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ, ὑπήκουσαν προθύμως, καὶ ἠκολούθησαν αὐτόν, καταλιπόντες πάντα τὰ ἑαυτῶν (πλοῖον, δίκτυα κ.λ.π.), οὕτω καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν, καλούμενοι ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ, νὰ ἐγκαταλείψωμεν πάντα, καὶ νὰ ἀκολουθήσωμεν αὐτόν.

§. γ΄. σελ. 155. — Πρὶν ἢ ἀρχίσῃ ὁ Χριστὸς τὴν διδασκαλίαν, τελεῖ διάφορα θαύματα, ἵνα διὰ τῶν θαυμάτων καταστήσῃ ἔπειτα τὴν διδασκαλίαν του εὐπαράδεκτον. — Θεραπεύων δὲ διαφόρους ἀσθενεῖς, δὲν ἠρώτα αὐτοὺς ἂν ἐπίστευον ὅτι ἠδύνατο νὰ τοὺς θεραπεύσῃ, διότι δὲν εἶχεν εἰσέτι ἀποδείξει τὴν δύναμιν, τὴν ὁποίαν ὡς Θεὸς εἶχεν· ἄλλως δὲ καὶ αὐτὴ ἡ προσέλευσις καὶ προσαγωγὴ τῶν ἀσθενῶν ἦτο φανερὰ ἀπόδειξις τῆς πίστεως τῶν ἀσθενῶν ἢ τῶν προσαγόντων αὐτούς. — Παραινεῖ δὲ ὁ Χρυσόστομος τοὺς ἀκούοντας, ἵνα μετὰ θερμῆς πίστεως παρακαλῶσι τὸν Χριστόν, ὅπως ἐξαλείψῃ τὰς ἀσθενείας τῆς ψυχῆς των, ἕνεκα τῶν ὁποίων προέρχονται καὶ αἱ σωματικαί.

§. δ΄. σελ. 157. — Ὁ χριστιανὸς ὀφείλει νὰ μὴ ἁμαρτάνῃ, ἢ τοὐλάχιστον ἁμαρτήσας νὰ συντρίβῃ τὴν ἑαυτοῦ καρδίαν, καί, ἐξομολογηθεὶς γνησίως τὸ ἁμάρτημα, σπουδάζῃ παντοιοτρόπως ἵνα ἐξιλεώσῃ τὸν δίκαιον Κριτὴν πρὸ τῆς μελλούσης φοβερᾶς κρίσεως.

ΟΜΙΛΙΑ ΙΕ΄. 15.

§. α΄. σελ. 159. — Εἰς ὄρος ἀνέρχεται ὁ Ἰησοῦς νὰ διδάξῃ, δεικνύων τὸ πρὸς φιλοσοφίαν κατάλληλον τοῦ τόπου. — Ὅσα ὁ Χριστὸς διδάσκει τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, ἁρμόζουσιν εἰς πάντας ἀνθρώπους. — « Πτωχοὶ τῷ πνεύματι » εἶνε οἱ ταπεινοὶ καὶ συντετριμμένοι τὴν διάνοιαν.

§. β΄. σελ. 161. — Ἐπειδὴ ἡ ὑπερηφάνεια εἶνε πηγὴ καὶ ῥίζα πάσης κακίας, ὁ

Χριστὸς ἤρξατο τῆς διδασκαλίας του ἀπὸ τῆς ταπεινοφροσύνης, ἥτις εἶνε τὸ θεμέλιον καὶ ἡ πηγὴ πασῶν τῶν ἀρετῶν. — « Πενθοῦντες » δὲ εἶνε οἱ λυπούμενοι δι' ἁμαρτίας.

§. γ΄. σελ. 163. — Τὸ ἐπὶ τοῖς ἰδίοις καὶ τοῖς ἀλλοτρίοις ἁμαρτήμασι πένθος δὲν ἐπιτρέπει νὰ εἰσχωρήσῃ εἰς τὴν πενθοῦσαν ψυχὴν οὐδεμία φαύλη ἐπιθυμία· ἡ δὲ παρηγορία τῶν πενθούντων δίδεται καὶ ἐπὶ τοῦ παρόντος καὶ ἐπὶ τοῦ μέλλοντος βίου. — «Πρᾳεῖς» ἐννοοῦνται οἱ πρᾴως φέροντες πᾶσαν ἀφαίρεσιν τῶν ἰδίων πραγμάτων. — Αἰσθητὴν δὲ γῆν ὑπισχνεῖται ὁ Χριστὸς εἰς τοὺς πρᾳεῖς ὡς κληρονομίαν διὰ τοὺς παχυτέρους τῶν ἀκουόντων. — Ἡ δὲ δικαιοσύνη, τὴν ὁποίαν οἱ πεινῶντες καὶ διψῶντες λογίζονται μακάριοι, σημαίνει πᾶσαν ἀρετήν, ἢ εἰδικῶς τὴν ἀντικειμένην εἰς τὴν πλεονεξίαν.

§. δ΄. σελ. 165. — Αἱ λέξεις « πεινῶντες » καὶ « διψῶντες » ἐκφράζουσι τὴν σφοδρὰν ἐπιθυμίαν, ἣν ὀφείλομεν νὰ ἔχωμεν πρὸς τὴν δικαιοσύνην. — Ἀναιρῶν δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν παρὰ τοῖς πλεονέκταις ἐπικρατοῦσαν πρόληψιν, ὅτι δῆθεν ὁ ἄνθρωπος δὲν δύναται νὰ ζήσῃ, εἰμὴ δι' ἁρπαγῆς καὶ ἀδικίας, λέγει ὅτι « χορτασθήσονται » οὐχὶ οἱ ἄδικοι, ἀλλ' οἱ « πεινῶντες καὶ διψῶντες τὴν δικαιοσύνην. » — Ἡ ἐλεημοσύνη γίνεται πολλαχῶς. — Εἰρηνοποιοὶ δὲ καλοῦνται οἱ πρὸς ἑαυτοὺς εἰρηνεύοντες καὶ τοὺς ἐχθρικῶς διακειμένους συνδιαλλάττοντες, καθ' ὃν τρόπον καὶ ὁ Χριστός. — « Καθαροὶ » δὲ « τῇ καρδίᾳ » εἶνε ἢ οἱ πᾶσαν ἀρετὴν ἐξασκοῦντες, ἢ οἱ ἐν σωφροσύνῃ διάγοντες. — Ἐπειδὴ δὲ ἡ εἰρήνη δὲν εἶνε πάντοτε καλόν, ἐπάγει τὸ « μακάριοι οἱ δεδιωγμένοι . . . » , καὶ τὸ « μακάριοί ἐστε . . . . »

§. ε΄. σελ. 167. — Οἱ προσδιορισμοὶ « ἕνεκεν ἐμοῦ » καὶ « ψευδόμενοι » προσετέθησαν, ἵνα μή τις νομίσῃ ὅτι ἀρκεῖ νὰ κακολογῆται ἁπλῶς, καὶ νὰ διώκηται, ἵνα κριθῇ ἄξιος τοῦ μακαρισμοῦ. — Πάντες οἱ μακαρισμοὶ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἀμοιβὴν ἐπάγουσι, διαφόρως ἐκπεφρασμένην, ἤτοι τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.

§. ς΄. σελ. 170. — Αἱ ἀρεταί, τὰς ὁποίας ὁ Χριστὸς διδάσκει ἡμᾶς διὰ τῶν Μακαρισμῶν, εἶνε οὕτω συνημμέναι πρὸς ἀλλήλας, ὥστε ἡ μία συνεπάγει τὴν ἄλλην, καὶ αὕτη ἑτέραν· διότι ὁ ἔχων τὴν ταπεινοφροσύνην ἀναγκαίως θέλει πενθεῖ διὰ τὴν ψυχικὴν αὐτοῦ πτωχείαν, καὶ ὁ πενθῶν πάλιν ἔσται ἀναμφιβόλως πρᾶος, ἐλεήμων, καθαρὸς τῇ καρδίᾳ, καὶ εἰρηνοποιός· ὁ δὲ κάτοχος ὅλων τούτων τῶν ἀρετῶν ἔσται ἕτοιμος πρὸς πάντα ὑπὲρ Χριστοῦ κίνδυνον, καὶ ἀτάραχος εἰς τὰς κατ' αὐτοῦ ἀδίκους προσβολὰς καὶ κακολογίας. — « Ἅλας τῆς γῆς » καλεῖ τοὺς ἑαυτοῦ μαθητὰς ὁ Χριστός, διότι ἔμελλον τοὺς ἐν ἁμαρτίαις σαπέντας, καὶ διὰ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ ἔπειτα ἀνανεωθέντας νὰ συγκρατήσωσιν ἐν τῇ νέᾳ ταύτῃ κατὰ Θεὸν ζωῇ.

§. ζ΄. σελ. 174. — Αἱ λέξεις «οὐ δύναται πόλις κρυβῆναι . . . . » καὶ « οὐδὲ καίουσι λύχνον . . . . » καὶ « οὕτω λαμψάτω . . . . » δηλοῦσι τὸν ἐνάρετον βίον, ὃν ὤφειλον οἱ Ἀπόστολοι νὰ διανύωσι πρὸς ἐπιστροφὴν τῶν ἀπίστων καὶ δόξαν Θεοῦ. — Ἐκτὸς δὲ τούτων αἱ λέξεις « οὐ δύναται πόλις κρυβῆναι . . . . » ἐμφαίνουσιν ἔτι καὶ τὴν δύναμιν τοῦ Ἀποστολικοῦ κηρύγματος, κατὰ τῆς διαδόσεως τοῦ ὁποίου ἐναυάγησαν πᾶσαι αἱ ἐνέργειαι τῶν ἐναντίων.

§. η΄. καὶ θ΄. σελ. 176. — Παραινεῖ ὁ θεῖος πατὴρ τοὺς ἀκούοντας, ἵνα, ἐργαζόμενοι τὴν ἀρετήν, μὴ ταράσσωνται παντελῶς ἐκ τῶν κατηγοριῶν καὶ διαβολῶν τῶν ἄλλων, ἀλλ' εἰς ἕνα καὶ μόνον σκοπὸν ἀποβλέπωσι, τὸ νὰ ἀρέσκωσιν εἰς τὸν Θεόν, παρέχοντες ἑαυτοὺς εἴς τε τοὺς ἀπίστους καὶ ὁμοπίστους ὑπόδειγμα τῶν καλῶν ἔργων πρὸς μίμησιν.

§. ι΄. σελ. 177. — Ὁ χριστιανὸς ἔχει καθῆκον νὰ βοηθῇ τοὺς ἐν ἀνάγκαις εἴτε διὰ

χρημάτων, εἴτε καὶ διὰ λόγου, νὰ παλλυκῆσαι καὶ παρηγορῇ τοὺς θλιβομένους καὶ νὰ συμφιλιοῖ τοὺς διεφθαρμένους.

§. ιδ. σελ. 479. — Ἐπιπλήττων τοὺς τύπτοντας τὸν ἑαυτῶν πλησίον, συμβουλεύει τοὺς δανειστὰς ἐκείνους, οἵτινες πολυειδῶς κακοποιοῦσι τοὺς ὀφειλέτας αὐτῶν, ἵνα, παραιτηθέντες τοῦ νὰ ἀπαιτῶσι παρὰ τῶν ἀπόρων ὀφειλετῶν των, ἀναμένωσι νὰ λάβωσι παρὰ Θεοῦ τὸ δάνειον μυριοπλασίως.

ΟΜΙΛΙΑ ΙΣΤ'. 16.

§. α'. σελ. 481. — Ἐπειδὴ οἱ Ἰουδαῖοι, καίτοι μὴ τηροῦντες τὸν Μωσαϊκὸν νόμον, οὐδεμίαν ὅμως προσθήκην αὐτοῦ ἠνείχοντο, διὰ τοῦτο ὁ Χριστός, μέλλων νὰ συμπληρώσῃ τὸν νόμον, προαναιρεῖ πᾶσαν ὑπόνοιαν τῶν ἀκροατῶν αὐτοῦ ἐπὶ ἀνατροπῇ τῶν παλαιῶν νομίμων, λέγων· « Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον καταλῦσαι τὸν νόμον κ.τ.λ. »

§. β'. καὶ γ'. σελ. 483 — Διὰ τῶν λέξεων « ἦλθον πληρῶσαι τὸν νόμον » ἐμφράττονται οἱ λέγοντες αἱρετικοὶ ὅτι ἡ Παλαιὰ Διαθήκη εἶνε ἔργον τοῦ διαβόλου· διότι, ἂν τοῦτο ἦτον ἀληθές, πῶς ὁ Χριστός, ὅστις ἦλθεν ἵνα καταλύσῃ τὰ ἔργα τοῦ Διαβόλου, ἦλθε συγχρόνως, ἵνα πληρώσῃ τὸ ἔργον αὐτοῦ; — Τοὺς μὲν προφήτας ἐπλήρωσεν ὁ Χριστός, ἐπισφραγίσας δι' ἔργων τὰς ἀφορώσας αὐτὸν προφητείας, τὸν δὲ νόμον ἐπλήρωσε τριχῶς· 1) τηρήσας αὐτὸς ἀκριβῶς ἅπαντα τὰ ὑπὸ τοῦ νόμου ἐπιτασσόμενα· 2) δοὺς καὶ εἰς ἡμᾶς τὴν δύναμιν τοῦ νὰ τηρήσωμεν τὰς ἐντολὰς τοῦ νόμου καὶ δικαιωθῶμεν· καὶ 3) προσθεὶς εἰς τὴν ἀτελεστέραν νομοθεσίαν τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης τὴν τελειοτέραν τῆς Καινῆς. — Ὁ τρόπος, καθ' ὃν ἡ δικαιοσύνη τῶν μαθητῶν τοῦ Χριστοῦ περισσεύει τῆς τῶν Γραμματέων καὶ Φαρισαίων, εἶνε ἡ ἀναπλήρωσις τῶν ἐντολῶν, δι' ὧν ὁ Χριστὸς συνεπλήρωσε τὸν νόμον, οἷον τοῦ « μὴ ὀργίζεσθαι εἰκῇ κ.τ.λ. »

§. δ'. σελ. 488. — Τὰς ἐντολάς, τὰς ὁποίας νομοθετεῖ ὁ Χριστὸς καλεῖ ἐλαχίστας ἐκ μετριοφροσύνης, καὶ ἵνα ἐξαλείψῃ τὴν ἐπὶ καινοτομίᾳ ὑποψίαν τῶν Ἰουδαίων. — « Ἐλάχιστον δὲ κληθῆναι εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν » σημαίνει κολασθῆναι. — « λύσῃ δὲ τὰς ἐντολὰς » σημαίνει παραβαίνειν. — Διὰ τῶν λέξεων « ὃς δ' ἂν ποιήσῃ καὶ διδάξῃ » διδασκόμεθα ὅτι οὐ μόνον ἑαυτοὺς ὀφείλομεν νὰ ὠφελῶμεν, ἀλλὰ καὶ ἑτέρους.

§. ε' σελ. 490. — « Ἐρρέθη » ἁπλῶς εἶπεν ὁ Χριστός, καὶ οὐχὶ « ὑπ' ἐμοῦ, » ἵνα μή, λέγων μὲν « ὑπ' ἐμοῦ » ἀπιστηθῇ, λέγων δὲ « ὑπὸ τοῦ Πατρός μου, » καὶ ἔπειτα « ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν κ. τ. λ. » ἐκληφθῇ ὡς αὐθάδης. — Αἱ λέξεις « ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν » ἐκφράζουσι τὴν ἐξουσίαν, ἣν ὁ μὲν Χριστὸς εἶχε πρὸς τὸ νομοθετῆσαι, ἐκ δὲ τῶν προφητῶν, δικαίων, καὶ πατριαρχῶν οὐδείς. — « Τὸ μὴ ὀργίζεσθαι » εἶνε ἐντολὴ τελειοτέρα τῆς « οὐ φονεύσεις, » διότι ὁ μὴ ὀργιζόμενος οὐδέποτε φονεύει.

§. ς'. καὶ ζ'. σελ. 491. — Τοὺς λέγοντας αἱρετικοὺς ὅτι ὁ μὲν Θεὸς τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ἦτον ὠμός, ὡς τιμωρῶν τοὺς ἐξορύττοντας τὸν ὀφθαλμὸν τοῦ πλησίον, ὁ δὲ τῆς Καινῆς Διαθήκης ἀγαθός, ὡς ἀπαγορεύων τὸ κακοποιεῖν τοὺς κακοποιοῦντας, ἐξελέγχει, λέγων ὅτι ἡ αὐστηρότης τοῦ πρώτου περιέστελλε τὴν πρὸς τὸ κακουργεῖν ὁρμὴν τῶν πονηρῶν, ὅπερ ἐμφαίνει ὅτι ὁ νομοθετήσας τὴν τιμωρίαν τῶν πονηρῶν οὐ μόνον δὲν ἦτον ὠμός, ἀλλὰ καὶ λίαν ἀγαθός, ὡς τῶν κακῶν ἀναιρέτης· ἄλλως καὶ ὁ Θεὸς τῆς Καινῆς Διαθήκης δείκνυται ὠμότερος τοῦ τῆς Παλαιᾶς, διότι οὗτος μὲν τιμωρεῖ μόνον τὸν φονέα, ἐκεῖνος δὲ καὶ τὸν ὑβριστήν· ὥστε ἀμφοτέρων τῶν νομοθεσιῶν, Παλαιᾶς τε καὶ Καινῆς Διαθήκης, εἷς καὶ ὁ αὐτὸς εἶνε ὁ νομοθέτης Θεός, νομοθετήσας σοφῶς ἀναλόγως τῶν ἐποχῶν καὶ τῶν περιστάσεων. — Τὸ « ὀργίζεσθαι εἰκῇ » δηλοῖ τὴν ἄκαιρον ὀργήν, ὅταν δηλαδὴ ὀργίζηταί τις πρὸς ἐκδίκησιν ἑαυτοῦ· παρὰ ταύτην δὲ τὴν

ὀργὴν εἶνε καὶ ἡ εὔκαιρος, ὅταν δηλαδὴ ὀργίζηταί τις πρὸς ὠφέλειαν τοῦ πλησίον, ὥσπερ ὁ Παῦλος ἐπὶ τῶν Κορινθίων καὶ τῶν Γαλατῶν. — Τὸ « ῥακὰ » δηλοῖ καταφρόνησιν τοῦ λέγοντος. — « Συνέδριον » δὲ σημαίνει τὸ δικαστήριον τῶν Ἑβραίων.

§. η'. σελ. 495. — Ἀπαγορεύει ὁ Χριστὸς ἐπὶ ποινῇ τὴν ἄκαιρον ὀργὴν καὶ ὕβριν τοῦ πλησίον, ἵνα ἐκκόψῃ ἐκ ῥίζης τὴν ἔχθραν, πηγὴν οὖσαν τῶν φόνων, καὶ συστήσῃ τὴν ἀγάπην, τὴν ῥίζαν πάσης ἀρετῆς.

§. θ'. σελ. 498. — Νομοθετήσας ὁ Χριστὸς ὅτι ὁ ἐχθρικῶς διακείμενος πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ὀφείλει νὰ συνδιαλλάττηται μετ' αὐτοῦ πρὶν ἢ προσφέρῃ τὸ δῶρόν του ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον, ἔδειξε 1) ὅτι πολὺ ἐκτιμᾷ τὴν ἀγάπην, καὶ 2) ὅτι ὁ θέλων νὰ συνδιαλλαγῇ μετὰ τοῦ Θεοῦ ὀφείλει πρότερον νὰ συνδιαλλαγῇ μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ.

§. ι'. σελ. 499. — Ἀνελόντος ὁ Χριστὸς τὴν ἀφορμὴν τῆς ἔχθρας (δι' ὧν εἶπεν « Ὁ ὀργιζόμενος κ.λ.π. ») ἐπανορθοῖ ἤδη τὴν ἔχθραν διὰ τῆς συνδιαλλαγῆς, λέγων· « Ἐὰν οὖν προσφέρῃς κ.λ.π. » — « Ἴσθι εὐνοῶν » δηλοῖ ἢ ἀνέχου νὰ ἀδικηθῇς, ἤ, ἐὰν σὺ ἀδικῇς, κατακρίνον σεαυτὸν ὡς κριτὴς ἀμερόληπτος εἰς ἀπόδοσιν τοῦ ἀδικήματος.

§. ια'. σελ. 201. — Προτρέπει τοὺς πιστοὺς ὁ θεῖος Χρυσόστομος, ἵνα ἀποβλέπωσι καὶ πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ πλησίον, διότι μετὰ τοῦ συμφέροντος αὐτοῦ συνδέεται στενῶς καὶ τὸ ἑαυτῶν, ἐργάζωνται δὲ τὴν ἀρετὴν οὐχὶ ἐκ φόβου ἵνα μὴ τυχὸν τιμωρηθῶσιν, ἀλλ' ἐξ ἀγάπης πρὸς τὸν Θεόν.

ΟΜΙΛΙΑ ΙΖ'. 17.

§. α'. καὶ β'. σελ. 204. — Τὴν συμπλήρωσιν τοῦ παλαιοῦ νόμου δὲν ἤρχισεν ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τῆς πρώτης αὐτοῦ ἐντολῆς « ἐγώ εἰμι Κύριος ὁ Θεός σου, » ἀλλ' ἀπὸ τῆς δευτέρας « οὐ φονεύσεις, » διότι, ἂν ἔλεγεν ὅτι « ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις· Ἐγώ εἰμι Κύριος ὁ Θεός σου . . . . Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν νὰ προσκυνῆτε καὶ ἐμὲ ὡς ἐκεῖνον, » ἤθελεν ἐκληφθῇ ὡς μαινόμενος. — Διὰ τῆς ἐντολῆς « ὁ ἐμβλέψας γυναικὶ κ.λ.π. » ἀποκόπτει ὁ Ἰησοῦς τὴν ἐμπαθῆ θεωρίαν τῆς γυναικός, χαρακτηρίζων αὐτὴν ὡς μοιχείαν.

§. γ'. σελ. 208. — Ὁ σκανδαλίζων δεξιὸς ὀφθαλμὸς καὶ δεξιὰ χεὶρ σημαίνουσι τοὺς βλάπτοντας ἡμᾶς ψυχικῶς συγγενεῖς καὶ φίλους, ἀφ' ὧν παραγγέλλει ἡμᾶς ὁ Χριστὸς νὰ ἀποχωριζώμεθα πρὸς ὠφέλειαν ἡμῶν τε καὶ ἐκείνων.

§. δ'. σελ. 210. — Ὁ παλαιὸς νόμος ἐπέτρεπεν εἰς τὸν Ἰουδαῖον νὰ ἀπολύῃ τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα δι' οἱανδήποτε αἰτίαν, διότι οὗτος, φύσει σκληροκάρδιος ὤν, ἤθελεν ἀποκτείνει αὐτήν, ἂν ἐκωλύετο ὑπὸ τοῦ νόμου νὰ τὴν ἀπολύσῃ· ὑπεχρεοῦτο ὅμως νὰ δίδῃ εἰς τὴν γυναῖκα κατὰ τὴν ἀπόλυσιν βιβλίον ἀποστασίου, ἵνα μὴ δύνηται ὁ ἀπολύσας ἀνὴρ νὰ λάβῃ αὐτὴν καὶ πάλιν, συνελθοῦσαν μετ' ἄλλου ἀνδρός, καὶ οὕτω γείνει ἔνοχος μοιχείας. — Τὴν περὶ κλοπῆς ἐντολὴν παρέλειψεν ὁ Χριστός, καὶ ἔθετο τὴν περὶ ἐπιορκίας, ὡς περιεκτικὴν τῆς ἀνωτέρω, διότι ὁ μὴ ψευδομαρτυρῶν οὐδὲ κλέπτει.

§. ε'. σελ. 212. — Διὰ τῆς ἐντολῆς « μὴ ὀμόσαι ὅλως » νομοθετεῖ ὁ Χριστὸς τὸ μὴ ὁρκίζεσθαι δι' οὐδεμίαν ἀνάγκην. — Τὸ « περισσὸν » τοῦ « ναὶ » καὶ τοῦ « οὒ » εἶνε ὁ ὅρκος, ὅστις ἐνομοθετήθη μὲν τὸ πάλαι διὰ τὴν ἀσθένειαν τῶν Ἰουδαίων, ἀπηγορεύθη δὲ νῦν, καὶ λέγεται «ἐκ τοῦ πονηροῦ» διὰ τὴν τελειότητα τῶν εἰς Χριστὸν πιστευόντων.

§. ς'. σελ. 214. — Ἐξελέγχει τοὺς αἱρετικοὺς ἐκείνους, οἵτινες, στηριζόμενοι ἐπὶ τῶν ἑξῆς λόγων « τὸ δὲ περισσὸν τούτων (ἤτοι ὁ ὅρκος) ἐκ τοῦ πονηροῦ ἐστιν, » ἔλεγον ὅτι ἡ Παλαιὰ Διαθήκη, ὡς νομοθετοῦσα τὸν ὅρκον ἦτον ἐκ τοῦ πονηροῦ.

§. ζ'. σελ. 216. — Εἰς τοὺς προτείνοντας ὅτι ὁρκίζονται ἐκ συνηθείας λέγει ὁ θεῖος Χρυσόστομος ὅτι δύνανται, ἐὰν θέλωσι, νὰ συνεθίσωσι καὶ εἰς τὸ νὰ μὴ ὁρκίζωνται, ὑποβαλ-

λόμενοι ἑκουσίως εἰς τὸν ἔλεγχον τῶν ἐν τῷ οἴκῳ των· ἐκφράζει δὲ εἰς τοὺς ἀκούοντας τὴν ἐπιθυμίαν του νὰ μὴ ἐπαινῶσι καὶ χειροκροτῶσιν εἰς τοὺς λόγους του, ἀλλά, ἀκροώμενοι ἐν ἡσυχίᾳ καὶ προσοχῇ, νὰ ἐφαρμόζωσι τὰ ὑπ' αὐτοῦ λεγόμενα, καὶ τοῦτο εἶνε τότε ἔπαινος εἰς αὐτόν, καὶ ὠφέλεια εἰς αὐτούς.

ΟΜΙΛΙΑ ΙΗ'. 18.

§. α'. σελ. 218. — Ἐπειδὴ οἱ Ἰουδαῖοι ἦσαν ἐπιρρεπεῖς εἰς τὸ κακοποιεῖν, ὁ Θεὸς ἐνομοθέτησε τὴν ἐντολὴν «ὀφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ καὶ ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος,» ἵνα ἕκαστος τῶν Ἰουδαίων, φοβούμενος μὴ στερηθῇ τοῦ ἰδίου ὀφθαλμοῦ, ἀπέχῃ τοῦ νὰ στερήσῃ τὸν ὀφθαλμὸν τοῦ πλησίον του. — Διὰ τῆς ἐντολῆς «μὴ ἀντιστῆναι τῷ πονηρῷ» παραγγέλλει ἡμᾶς ὁ Χριστὸς νὰ ἀνεχώμεθα, ὅταν ἀδικῇ ἡμᾶς ὁ πονηρός.

§. β'. καὶ γ'. σελ. 220. — Διὰ τῶν ἐντολῶν «τῷ θέλοντί σε κριθῆναι κ.λ.π.» καὶ «ὅστις σὲ ἀγγαρεύσῃ μίλιον ἓν κ.λ.π.» καὶ «τῷ αἰτοῦντί σε δίδου κ.λ.π.» κελευόμεθα ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ νὰ φέρωμεν ἀταράχως τὴν ἄδικον ἀφαίρεσιν τῶν ἡμετέρων πραγμάτων· διότι, τοῦτο ποιοῦντες, ὠφελοῦμεν καὶ ἑαυτούς, καὶ τὸν ἀδίκως ἀφαιρούμενον τὰ ἡμέτερα.

§. δ'. σελ. 223. — Ὁ χριστιανός, ὅστις θέλει νὰ ἀξιωθῇ τῆς υἱοθεσίας, ὀφείλει, μιμούμενος τὸν Χριστόν, οὐ μόνον νὰ ὑποφέρῃ ἀπαθῶς τὰς παρὰ τῶν ἐχθρῶν ἀδικίας, ἀλλ' οὐδὲ νὰ μισῇ αὐτούς, ἀλλὰ καὶ νὰ ἀγαπᾷ αὐτούς, καὶ νὰ εὔχηται πρὸς τὸν Θεὸν ὑπὲρ αὐτῶν.

§. ε'. σελ. 225. — Ὁ Χριστὸς διὰ τῶν ἐντολῶν, τὰς ὁποίας ἀπ' ἀρχῆς τῶν μακαρισμῶν μέχρι τοῦδε ἐνομοθέτησε, διδάσκει ἡμᾶς ὅτι ὀφείλομεν νὰ ἀποβάλωμεν 1) τὴν ἄλογον ὀργήν, 2) τὴν σαρκικὴν ἐπιθυμίαν, 3) τὴν φιλαργυρίαν, καὶ 4) τὴν κενοδοξίαν.

§. ς'. σελ. 227. — Παραινεῖ ὁ θεῖος Χρυσόστομος τοὺς ἀκούοντας, ἵνα μὴ μόνον ἀγαπῶσιν ὡς οἱ τελῶναι τοὺς ἀγαπῶντας αὐτούς, ἀλλὰ καὶ τοὺς μισοῦντας, καὶ νὰ μὴ ἀναμένωσι νὰ ἔλθῃ πρῶτος εἰς συνδιαλλαγὴν ὁ ἐχθρικῶς πρὸς αὐτοὺς διακείμενος ἀλλ' αὐτοὶ νὰ προλαμβάνωσιν τὴν μετ' αὐτοῦ συμφιλίωσιν.

ΟΜΙΛΙΑ ΙΘ'. 19.

§. α'. σελ. 230. — Διὰ τῆς ἐντολῆς «προσέχετε τὴν ἐλεημοσύνην ὑμῶν μὴ ποιεῖν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων» ὁ Χριστὸς ἐκκόπτει τὴν κενοδοξίαν, ἥτις συνήθως παρακολουθεῖ τὴν ἐλεημοσύνην, τὴν προσευχὴν καὶ τὴν νηστείαν.

§. β'. σελ. 232. — Διὰ τῆς ἐντολῆς «σοῦ δὲ ποιοῦντος ἐλεημοσύνην, μὴ γνώτω ἡ ἀριστερά σου τί ποιεῖ ἡ δεξιά σου» ἠθέλησεν ὁ Χριστὸς νὰ δείξῃ ὅτι ὀφείλομεν νὰ ποιῶμεν ἐλεημοσύνην, οὐχ ἵνα ἐπαινεθῶμεν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, ἀλλ' ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ὅστις θὰ ἀνταμείψῃ ἡμᾶς ἐν καιρῷ τῷ προσήκοντι καὶ προσηκόντως.

§. γ'. σελ. 234. — Ἐντελλόμενος ὁ Χριστὸς τὸ «σύ, ὅταν προσεύχῃ, εἴσελθε εἰς τὸ ταμεῖόν σου κ.λ.π.», συνιστᾷ εἰς ἡμᾶς οὐχὶ ἁπλῶς τὸ κατ' ἰδίαν προσεύχεσθαι, ἀλλὰ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ ἀρέσωμεν εἰς τὸν Θεόν· διότι οὔτε ὁ κατ' ἰδίαν προσευχόμενος ὠφελεῖταί τι, ὅταν ὑψηλοφρονῇ ἐπὶ τούτῳ, οὔτε ὁ ἐν ἐκκλησίᾳ βλάπτεταί τι, ὅταν προσεύχηται, ἵνα ἀρέσῃ εἰς μόνον τὸν Θεόν. — «Μὴ βαττολογήσητε ἴσον τῷ «μὴ αἰτεῖτε παρὰ Θεοῦ ἐν τῇ προσευχῇ τὰ βλάπτοντα τὴν ψυχὴν ὑμῶν, οἷον, χρήματα, δόξαν κλπ.»

§. δ'. σελ. 236. — Βαττολογίαν πρὸς τούτοις ἐννοεῖ ὁ Χριστὸς τὴν διὰ μακρολογίας ἐκφερομένην προσευχήν. — Κελεύει δὲ ἡμᾶς νὰ αἰτῶμεν παρὰ Θεοῦ τὰ θεραπεύοντα τὰς χρείας ἡμῶν ἀγαθά, οὐχὶ διότι ὁ Θεὸς ἀγνοεῖ τὰ καθ' ἡμᾶς, ἀλλ' ἵνα ἡμεῖς, ἀνα-

μιμνησκόμενοι τῶν ἰδίων ἁμαρτιῶν, συντριβώμεθα ἔτι μᾶλλον, καὶ οὕτω συνδεώμεθα μετὰ τοῦ Θεοῦ οἰκειότερον διὰ τῆς συνεχοῦς ἐντεύξεως. — Πατέρα δὲ προσετάγημεν νὰ καλῶμεν τὸν Θεόν, ἵνα ἐννοήσωμεν ὅτι, ὅπως ἐπαξίως καλῶμεν πατέρα τὸν Θεόν, ὀφείλομεν πρότερον νὰ καθαρθῶμεν τῶν ἁμαρτημάτων, καὶ οὕτως, ἡγιασμένοι καὶ υἱοθετημένοι, νὰ πράττωμεν ἔργα, ἁρμόζοντα εἰς υἱοὺς Θεοῦ. — «Ἐν τοῖς οὐρανοῖς» δὲ λέγομεν, ἵνα, ὅταν προσευχώμεθα, ἀνυψῶμεν τὸν νοῦν ἡμῶν ἐκ τῶν κάτω πρὸς τὰ ἄνω. «Πάτερ ἡμῶν» δὲ λέγομεν καὶ οὐχὶ «ἐμοῦ,» ἵνα ἐννοήσωμεν ὅτι πάντες οἱ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ κληθέντες εἰς υἱοθεσίαν ὀφείλομεν νὰ ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, ὡς ἔχοντες κοινὸν πατέρα τὸν Θεόν. — Διὰ μὲν τοῦ «ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου» διδασκόμεθα ὅτι ὀφείλομεν νὰ ζῶμεν μετὰ τοσαύτης καθαρότητος βίου, ὥστε πάντες νὰ δοξάζωσι τὸν Θεὸν δι' ἡμῶν· διὰ δὲ τοῦ «ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου» ἐμφαίνομεν ὅτι πρὸς μὲν τὰ παρόντα ἀγαθὰ διακείμεθα ὅλως ψυχροί, πρὸς δὲ τὰ μέλλοντα τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ ὅλως ἔνθερμοι.

§. ε'. σελ. 238. — Διὰ τοῦ «γενηθήτω τὸ θέλημά σου» διδασκόμεθα ὅτι ὀφείλομεν νὰ παρακαλῶμεν τὸν Θεόν, ἵνα μὴ μόνον ἡμᾶς ἐνισχύῃ εἰς τὸ νὰ ζῶμεν ἐπὶ τῆς γῆς πάντοτε κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τὸν κόσμον ἀπαλλάξῃ πάσης πλάνης καὶ κακίας. — Διὰ μὲν τοῦ «τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον κ.λ.π.» διδασκόμεθα ὅτι ὀφείλομεν νὰ ζητῶμεν παρὰ Θεοῦ μόνον τὸν καθημερινὸν ἄρτον, καὶ νὰ μὴ μεριμνῶμεν περὶ τῆς αὔριον, διὰ δὲ τοῦ «ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν κ.λ.π.» ὅτι δυνάμεθα καὶ μετὰ τὸ βάπτισμα νὰ τύχωμεν διὰ τῆς μετανοίας τῆς ἀφέσεως τῶν ἁμαρτιῶν μας, ἐὰν καὶ ἡμεῖς συγχωρήσωμεν τοὺς βλάψαντας ἡμᾶς.

§. ς'. σελ. 240. — Ὁ τύπος τῆς προσευχῆς τοῦ «Πάτερ ἡμῶν» περιλαμβάνει ἁπάσας τὰς ἀρετὰς τοῦ χριστιανοῦ. — Διὰ τοῦ «μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν» μανθάνομεν νὰ συναισθανώμεθα τὴν ἡμετέραν ἀδυναμίαν, καὶ νὰ μὴ ἐμβάλλωμεν ἑαυτοὺς ἑκουσίως εἰς πειρασμούς. — Πονηρὸς δὲ εἶνε ὁ Διάβολος, ὃν ὀφείλομεν νὰ μισῶμεν, ὡς αἴτιον πάσης βλάβης, προσγινομένης ἡμῖν ὑπὸ τοῦ πλησίον. — Διὰ τοῦ «ὅτι σοῦ ἐστιν ἡ βασιλεία κ.λ.π.» πληρούμεθα θάρρους, ἀναλογιζόμενοι ὅτι δυνάμεθα νὰ νικήσωμεν τὸν διάβολον, ἐὰν ἐπικαλεσθῶμεν κατ' αὐτοῦ τὴν βοήθειαν τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ.

§. ζ'. καὶ η'. σελ. 242. — Ὁ χριστιανὸς ὀφείλει νὰ συγχωρῇ τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ καὶ νὰ μὴ εὔχηται κατ' αὐτῶν κακά, διότι καὶ αὐτὸς εἶνε πταίστης ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ὡς παραβὰς τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ μετὰ τοσαύτας εὐεργεσίας καὶ ὑποσχέσεις μελλόντων ἀγαθῶν.

ΟΜΙΛΙΑ Κ'. 20.

§. α'. σελ. 247. — Διὰ τῆς ἐντολῆς «σὺ δὲ νηστεύων ἄλειψαί σου τὴν κεφαλὴν» κελευόμεθα ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ νὰ νηστεύωμεν ἐν ἀγνοίᾳ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων καὶ οὐχὶ πρὸς ἐπίδειξιν.

§. β'. σελ. 250. — Διὰ τῆς ἐντολῆς «μὴ θησαυρίζητε κ.λ.π.» διδασκόμεθα νὰ καταφρονῶμεν τῶν χρημάτων, ἀσκῶμεν δὲ τὴν ἐλεημοσύνην.

§. γ'. σελ. 254. — Θέλων ὁ Χριστὸς νὰ ἀποτρέψῃ τῆς φιλαργυρίας τοὺς ἀκούοντας προβάλλει εἰς αὐτοὺς οὐ μόνον τὰς βλάβας, εἰς τὰς ὁποίας ὑπόκειται ὁ πλοῦτος ἐκ τῶν σκωλήκων καὶ τῶν κλεπτῶν, ἀλλὰ καὶ τὴν εἰς τὸ ἀργύριον ὑποδούλωσιν τοῦ νοός. — Ὀφθαλμὸς δὲ καλεῖται ὁ ἐντὸς ἡμῶν νοῦς, διότι φωτίζει τὴν ψυχήν, ὅπως οἱ ὀφθαλμοὶ τὸ σῶμα.

§. δ, ε', καὶ ς'. σελ. 254. — Ὑποδεικνύων ὁ θεῖος πατὴρ τοὺς κινδύνους καὶ τὰς φροντίδας, εἰς τὰς ὁποίας ὑπόκεινται οἱ φιλάργυροι, παραινεῖ αὐτοὺς ἵνα μὴ θησαυρίζωσιν ἐπὶ

τῆς γῆς ἄνευ τινὸς ὠφελείας καὶ ἀσφαλείας, ἀλλ' οἰκονομῶσιν ὡς δεῖ τὸν πλοῦτον αὐτῶν, ἵνα καὶ πολὺ πλείονας θησαυροὺς ἀπολαύσωσιν ἐν οὐρανοῖς καὶ χωρὶς τινος κινδύνου.

ΟΜΙΛΙΑ ΚΑ'. 21.

§. α'. σελ. 258. — «Οὐδεὶς δύναται δυσὶ κυρίοις δουλεύειν» εἶπεν ὁ Χριστός, ἵνα δείξῃ ὅτι ὁ φιλάργυρος δὲν δύναται νὰ ἀγαπᾷ συγχρόνως καὶ τὸν Θεόν, ἀλλὰ πᾶσα ἀνάγκη ἢ τῶν χρημάτων νὰ ἦνε δοῦλος, ἢ τοῦ Θεοῦ.

§. β'. σελ. 260. — «Κύριον» καλεῖ τὸν μαμμωνᾶν, οὐχὶ διότι ἔχει τὴν κυριότητα φυσικήν, ἀλλὰ διότι οἱ φιλάργυροι ἑκουσίως ὑποδουλοῦνται εἰς αὐτὸν πρὸς ταλαιπωρίαν των. — Ἵνα δὲ μὴ λέγῃ ὁ φιλάργυρος· «Πῶς δύναμαι νὰ διατρέφω ἐμαυτόν, ἐὰν ἀποβάλω τὴν φιλαργυρίαν,» ὑποδεικνύει ὁ Χριστὸς τὸν τρόπον, δι' οὗ κατορθοῦται ἡ ἀποφυγὴ τῆς φιλαργυρίας, λέγων· «Μὴ μεριμνήσητε τῇ ψυχῇ ὑμῶν κ. λ. π.».

§. γ'. σελ. 262. — Πρὸς τοὺς λέγοντας ὅτι ὁ Χριστὸς ἀναρμόστως μετεχειρίσθη τὸ παράδειγμα τῶν πετεινῶν τοῦ οὐρανοῦ, διότι ταῦτα ἐκ φύσεως καὶ οὐχὶ ἐκ προαιρέσεως δὲν φροντίζουσι περὶ τροφῆς, ἀπαντᾷ ὁ θεῖος Χρυσόστομος ὅτι δύναται καὶ ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον στερεῖται ἐκ φύσεως, νὰ ἀποκτήσῃ, ἐὰν θέλῃ, ἔχων μάλιστα πρὸς μίμησιν καὶ ἑτέρους, οἷον, τὸν Ἠλίαν καὶ τὸν Βαπτιστήν, οἵτινες διετρέφοντο χωρὶς νὰ μεριμνῶσι.

§. δ'. σελ. 264. — Προβάλλων ὁ θεῖος Χρυσόστομος εἰς τοὺς ἀκούοντας ὡς παράδειγμα μιμήσεως τοὺς κατὰ τὴν ἐποχὴν αὐτοῦ ζῶντας ἐν τελείᾳ ἀκτημοσύνῃ, παραινεῖ αὐτούς, ἵνα, ἐὰν μὴ θέλωσι νὰ ἀρνηθῶσιν ἐξ ὁλοκλήρου τὰ πρόσκαιρα ἀγαθά, ἀρκῶνται τοὐλάχιστον εἰς τὸ νὰ ἀποκτῶσιν αὐτὰ μετὰ δικαιοσύνης, καὶ διαδίδωσιν ἐξ αὐτῶν εἰς τοὺς ἐνδεεῖς.

ΟΜΙΛΙΑ ΚΒ'. 22.

§. α'. σελ. 265. — Διὰ τῆς ἐντολῆς «καταμάθετε τὰ κρίνα τοῦ ἀγροῦ κ.λ.π.» ὁ Χριστὸς διδάσκει ἡμᾶς ὅτι δὲν πρέπει νὰ μεριμνῶμεν περὶ ἐνδυμάτων, ἀλλ' ὀφείλομεν νὰ καταφρονῶμεν ὁλοτελῶς τῆς ματαίας πολυτελείας.

§. β'. σελ. 267. — Θέλων ὁ Χριστὸς νὰ πείσῃ τοὺς ἀκούοντας, ἵνα μὴ μεριμνῶσι περὶ τροφῆς καὶ ἐνδύματος, λέγει· «Πάντα ταῦτα τὰ ἔθνη ἐπιζητεῖ,» καὶ «οἶδεν ὁ Πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος ὅτι χρῄζετε τούτων ἁπάντων·» καὶ διὰ μὲν τοῦ πρώτου διεγείρει τὴν φιλοτιμίαν τῶν ἀκουόντων, διὰ δὲ τοῦ δευτέρου δεικνύει ὅτι ὁ Θεός, ὡς φιλόστοργος πατήρ, δὲν θέλει παραβλέψει, ἀλλὰ πληρώσει τὰς ἀνάγκας τῶν τέκνων αὐτοῦ.

§. γ'. σελ. 269. — Διὰ τοῦ «ζητεῖτε πρῶτον τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ» διδασκόμεθα ὅτι πρὸ παντὸς ἄλλου ὀφείλομεν νὰ αἰτῶμεν παρὰ Θεοῦ τὰ μέλλοντα καὶ ἄφθαρτα ἀγαθά. — «Κακία δὲ τῆς ἡμέρας» ἐννοεῖται ἡ ἀπὸ τῶν πολλῶν φροντίδων καθημερινὴ ταλαιπωρία τοῦ περὶ τροφῶν καὶ ἐνδυμάτων μεριμνῶντος.

§. δ'. σελ. 274. — Ἐπιπλήττων ὁ θεῖος Χρυσόστομος τοὺς καταναλίσκοντας πᾶσαν ἡμέραν εἰς τὰς βιωτικὰς μερίμνας, ἀφοῦ ὁ Χριστὸς οὐ μόνον συνεβούλευσε, ἀλλὰ καὶ ἐνομοθέτησε τὸν ἀμέριμνον βίον, καὶ διὰ τοῦ ἰδίου καὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ παραδείγματος ἔδειξε, παραινεῖ αὐτοὺς νὰ παύσωσιν ἤδη τοῦ νὰ μεριμνῶσι περὶ τῶν γηΐνων, στρέψωσι δὲ τὴν προσοχὴν αὐτῶν ἅπασαν εἰς ζήτησιν καὶ ἀπόλαυσιν τῶν οὐρανίων.

§. ε'. καὶ ς'. σελ. 273. — Ἐὰν γινώμεθα ὑπεύθυνοι εἰς τὰς αἰωνίους κολάσεις, τοῦτο προέρχεται οὐχὶ ἐκ τοῦ Διαβόλου, (διότι οὗτος οὐδὲν ἰσχύει κατὰ τῶν ἐχόντων πρόθεσιν ἀγαθήν,) ἀλλ' ἐκ τῆς ἀμελείας ἡμῶν· διὰ τοῦτο ὁ ἐπιθυμῶν τῆς σωτηρίας αὐτοῦ,

οἵας καὶ ὁποιασδήποτε ἁμαρτίας καὶ ἂν ἔχῃ, ὀφείλει νὰ προσφύγῃ εἰς τὸν Θεόν, καὶ ἐκζητῇ παρ' αὐτοῦ τὸ ἔλεος μετὰ πάσης προθυμίας καὶ καρτερίας, θαῤῥῶν εἰς τὴν εὐσπλαγχνίαν καὶ ἀγάπην τοῦ Θεοῦ, ἑτοίμου πάντοτε ὄντος νὰ ἀποδεχθῇ τοὺς εἰλικρινῶς μετανοοῦντας, καὶ χορηγήσῃ αὐτοῖς ἀφθόνως ὅσα ἀγαθὰ αἰτοῦσιν.

ΟΜΙΛΙΑ ΚΓ'. 23.

§. α'. σελ. 277. — Νομοθετῶν ὁ Χριστὸς τὸ «μὴ κρίνετε, ἵνα μὴ κριθῆτε,» διδάσκει ὅτι οἱ ἐνεχόμενοι εἰς πολλὰ καὶ βαρέα ἁμαρτήματα δὲν δικαιοῦνται νὰ κατακρίνωσι τοὺς ἐνεχομένους εἰς ὀλίγα καὶ ἐλαφρά.

§. β'. σελ. 278. — Διὰ τοῦ «ἔκβαλε τὴν δοκὸν κ.λ.π.» δεικνύει ὁ Χριστὸς ὅτι, ἵνα ἔχῃ τις τὸ δικαίωμα νὰ ἐπικρίνῃ τὸν ἕτερον, ὀφείλει πρότερον νὰ ἀπαλλάξῃ ἑαυτὸν τῶν βαρέων ἁμαρτημάτων.

§. γ'. σελ. 280. — Διὰ τοῦ «μὴ δῶτε τὰ ἅγια τοῖς κυσὶ κ.λ.π.» κελευόμεθα νὰ μὴ ἀνακοινῶμεν τὰ μυστήρια εἰς τοὺς ἀσεβεῖς καὶ ἀκολάστως διάγοντας, διότι οὗτοι ἀκούσαντες οὐ μόνον οὐδεμίαν ὠφέλειαν θέλουσι λάβει, ἀλλὰ καὶ χλευάσωσιν ἡμᾶς, ἀσύνετοι ὄντες.

§. δ'. σελ. 283. — Διὰ τοῦ «αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν κ.λ.π.» παραγγέλλει ἡμῖν ὁ Χριστός, ἐὰν θέλωμεν νὰ εἰσακουώμεθα παρὰ τοῦ Θεοῦ, νὰ αἰτῶμεν παρ' αὐτοῦ 1) ψυχικὰ ἀγαθά, 2) μετὰ θερμῆς καρδίας καὶ ἀδιστάκτου πίστεως, καὶ 3) ἐπιμόνως.

§. ε'. σελ. 284. — Διὰ τοῦ «πάντα ὅσα ἂν θέλητε κ.λ.π.» διδασκόμεθα ὅτι, ἵνα λάβωμεν παρὰ τοῦ Θεοῦ ὅσα ζητοῦμεν, ὀφείλομεν νὰ φερώμεθα πρὸς τὸν πλησίον ἡμῶν, ὅπως ἠθέλομεν νὰ φέρηται οὗτος πρὸς ἡμᾶς. — Ἡ στενὴ καὶ τεθλιμμένη ὁδὸς τῆς ἀρετῆς καθίσταται εὔκολος, ὅταν ἀναλογισθῇ τις ὅτι ἡ μὲν θλίψις πρὸς κατόρθωσιν τῆς ἀρετῆς εἶνε πρόσκαιρος, ἡ δὲ μετὰ τὴν θλίψιν χαρὰ εἶνε διηνεκής.

§. ς'. σελ. 286. — Ψευδοπροφῆται καλοῦνται ὅσοι βίον μὲν ἔχουσι πονηρόν, ὑποκρίνονται δὲ τὸν ἐνάρετον.

§. ζ'. σελ. 288. — Διὰ τῶν λέξεων «οὐ δύναται δένδρον ἀγαθὸν κ.λ.π.» ἠθέλησεν ὁ Χριστὸς νὰ δείξῃ ὅτι οὔτε ὁ ἀγαθός, ἀγαθὸς ὤν, δύναται νὰ πράξῃ ἔργα πονηρά, οὔτε ὁ πονηρός, πονηρὸς ὤν, ἀγαθά· ἀλλ' ἵνα εἴτε ὁ πονηρὸς πράξῃ ἔργα ἀγαθά, εἴτε ὁ ἀγαθὸς πονηρά, ἀνάγκη πρότερον ἑκάτερος τούτων νὰ μεταβληθῇ.

§. η'. σελ. 290. — Παραινεῖ ὁ Χρυσόστομος τοὺς ἀκούοντας ἵνα μήτε χρημάτων, μήτε ἄλλου τινὸς φεισθῶσιν, ὅπως ἀπολαύσωσι τῆς φαιδρᾶς ὄψεως τοῦ Χριστοῦ· διότι ἡ στέρησις τοῦ γαληνοτάτου ἐκείνου προσώπου εἶνε τοσοῦτον ὀδυνηρά, ὥστε ἀνθρώπινος νοῦς ἀδύνατον εἶνε νὰ ἐννοήσῃ καὶ περιγράψῃ.

§. θ'. καὶ ι'. σελ. 292. — Συγκρίνων τὸν ἐν πενίᾳ καὶ ἀδοξίᾳ ζῶντα ἐνάρετον πρὸς τὸν πλουτοῦντα μὲν καὶ ἔνδοξον, ἀλλ' ἐν πονηρίᾳ διάγοντα, δεικνύει ὅτι τὸν μὲν πονηρὸν ἡ κακία οὐ μόνον ἐξευτελίζει, ἀλλὰ καὶ μυρίας βασάνους προξενεῖ εἰς αὐτόν, τὸν δὲ ἐνάρετον ἡ ἀρετὴ οὐ μόνον δοξάζει καὶ τιμᾷ, ἀλλὰ καὶ μυρίων ἀμοιβῶν παραίτιος γίνεται εἰς αὐτόν.

ΟΜΙΛΙΑ ΚΔ'. 24.

§. α'. σελ. 295. — Διὰ τοῦ «οὐ πᾶς ὁ λέγων μοι Κύριε, Κύριε, κ.λ.π.» διδάσκει ἡμᾶς ὁ Χριστὸς ὅτι ὁ ἔχων μόνην τὴν πίστιν ἢ τὸ προφητικὸν καὶ θαυματουργικὸν χάρισμα ἄνευ βίου καθαροῦ δὲν δύναται νὰ σωθῇ, ἀλλ' ὁ ἔχων πίστιν ὀρθὴν καὶ βίον ἄμεμπτον.

§. β'. σελ. 297. — Διὰ τοῦ « πᾶς, ὅστις ἀκούει μου τοὺς λόγους τούτους κ. λ. π. » ἠθέλησεν ὁ Χριστὸς νὰ δείξῃ ὅτι, τοσαύτη εἶνε ἡ δύναμις τῆς ἀρετῆς, ὥστε οὐδεμία συμφορὰ ἀνθρωπίνη δύναται νὰ μετασαλεύσῃ τὸν ἐνάρετον ἐκ τῆς ἀρετῆς. — « Πέτρα » δὲ λέγεται ἡ διδασκαλία τοῦ Χριστοῦ διὰ τὴν δύναμιν, τὴν ὁποίαν παρέχει εἰς τοὺς ἀσπαζομένους αὐτήν. — « Βροχὴ » δὲ καὶ « ποταμοὶ » καὶ « ἄνεμοι » καλοῦνται πάντα τὰ ἐν ἀνθρώποις συμβαίνοντα κακά, ἤτοι ἀδικίαι, ἐπιβουλαί, καὶ τὰ τοιαῦτα.

§. γ'. σελ. 299. — « Μωρὸν » καλεῖ ὁ Χριστὸς τὸν ἀκούοντα μέν, ἀλλὰ μὴ ποιοῦντα τοὺς λόγους αὐτοῦ, διότι οὗτος, ἐνῷ ὑφίσταται πλείστας ὅσας ταλαιπωρίας πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν ἀτόπων αὐτοῦ ἐπιθυμιῶν, οὐ μόνον οὐδεμίαν ἀμοιβὴν τῶν κόπων του λαμβάνει, ἀλλὰ καὶ μεγάλως ζημιοῦται.

§. δ'. σελ. 304. — Προτρέπει ὁ θεῖος Χρυσόστομος τοὺς ἀκροατάς του, ἵνα σπουδάζωσιν ὅλαις δυνάμεσι πρὸς ἀπόκτησιν τῆς ἀρετῆς, ἥτις τοσοῦτον ἰσχυροὺς καθιστᾷ τοὺς ἔχοντας, ὥστε οὐδὲν δύνανται κατ' αὐτῶν οἱ ἐχθροί των· τρανὴν δὲ τούτου ἀπόδειξιν παρέχουσιν ἔνθεν μὲν ὁ Προφήτης Ἠλίας καὶ Ἀχαὰβ ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ, ἔνθεν δὲ ὁ Βαπτιστὴς Ἰωάννης καὶ ὁ φονεύσας αὐτὸν Ἡρώδης.

ΟΜΙΛΙΑ ΚΕ'. 25.

§. α'. σελ. 303. — Ὁ Χριστὸς ἐδίδασκε καὶ ἐθαυματούργει μετὰ ἐξουσίας, ὡς τοῦτο δεικνύει καὶ ἡ ἔκπληξις τοῦ ὄχλου ἐπὶ τῇ διδαχῇ τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἡ ἀπάντησις (« θέλω, καθαρίσθητι »), ἣν ὁ Χριστὸς ἔδωκεν εἰς τὸν λεπρόν.

§. β'. σελ. 306. — Θεραπεύσας ὁ Χριστὸς τὸν λεπρόν, παρήγγειλεν εἰς αὐτὸν νὰ μὴ εἴπῃ τοῦτο εἰς οὐδένα, ἵνα διδάξῃ ἡμᾶς τὴν ταπείνωσιν· ἀλλαχοῦ δὲ κελεύει τὸν θεραπευθέντα ἀπό τινος ἀσθενείας νὰ διακηρύξῃ τὴν θεραπείαν του πανταχοῦ, ἵνα διδάξῃ ἡμᾶς ὅτι ὀφείλομεν νὰ εὐχαριστῶμεν τὸν Θεὸν διὰ πᾶσαν πρὸς ἡμᾶς αὐτοῦ εὐεργεσίαν. — Πέμπει δὲ τὸν λεπρὸν πρὸς τοὺς ἱερεῖς, καὶ παραγγέλλει αὐτῷ νὰ προσφέρῃ τὰ νενομισμένα δῶρα, ἵνα μὴ σκανδαλίσῃ τοὺς Ἰουδαίους, διὰ τὴν ἀσθένειαν τῶν ὁποίων βαθμηδὸν ἐπεχείρει τὴν κατάργησιν τοῦ νόμου.

§. γ'. σελ. 307. — Ὁ Χριστιανὸς ὀφείλει νὰ φέρῃ πάντοτε ἐπὶ μνήμης τὰς πρὸς ἑαυτὸν καὶ τὸν πλησίον γενομένας εὐεργεσίας τοῦ Θεοῦ, καὶ νὰ ἀναπέμπῃ δι' αὐτὰς πρὸς αὐτὸν τὴν πρέπουσαν εὐχαριστίαν πρὸ παντὸς αὐτοῦ λόγου καὶ ἔργου.

§. δ'. σελ. 309. — Συνιστᾷ ὁ Χρυσόστομος τὴν ἀρετὴν τῆς ταπεινοφροσύνης, λέγων ὅτι, εἰς ὁσονδήποτε ὕψος ἀρετῆς καὶ τελειότητος φθάσῃ ὁ Χριστιανός, ὀφείλει νὰ συντρίβῃ τὴν ἑαυτοῦ καρδίαν, ἐννοῶν τὴν μηδαμινότητα καὶ εὐτέλειαν τῆς φύσεώς του.

ΟΜΙΛΙΑ ΚϚ'. 26.

§. α'. σελ. 312 — Ἡ πίστις τοῦ ἑκατοντάρχου δηλοῦται 1) μὲν ἐκ τοῦ ὅτι ὁ ἑκατόνταρχος δὲν ἔφερε τὸν ἀσθενοῦντα πρὸς τὸν Χριστόν, πιστεύων ὅτι ὁ Χριστός, καίτοι ἀπών, ἠδύνατο νὰ τὸν θεραπεύσῃ· 2) δέ, ἐξ ὅσων εἶπεν ὁ ἑκατόνταρχος πρὸς τὸν Χριστόν, ὅτι δηλαδὴ καὶ διὰ μόνου τοῦ λόγου ἠδύνατο ὁ Χριστὸς νὰ θεραπεύσῃ τὸν ἀσθενῆ.

§. β'. σελ. 314. — Ὁ ὑπὸ τοῦ Ματθαίου ἐνταῦθα μνημονευόμενος ἑκατόνταρχος εἶνε ὁ αὐτὸς πρὸς τὸν ὑπὸ τοῦ Λουκᾶ ἱστορούμενον, ἂν καὶ μεταξὺ τῶν δύο Εὐαγγελιστῶν ὑπάρχει φαινομένη τις διαφωνία.

§. γ'. σελ. 316. — Ὁ ἑκατόνταρχος, ἐπειδὴ ἔδειξε πίστιν, πολὺ μεγαλειτέραν τῆς πίστεως τῶν διὰ τῆς στέγης καταβιβασάντων τὸν παράλυτον, διὰ τοῦτο καὶ ἐπαξίως ἐτίμησεν αὐτὸν ὁ Χριστός, πρῶτον δείξας τὸ περὶ αὐτοῦ ὑψηλὸν φρόνημα τοῦ ἑκατοντάρχου, δεύτερον χαρίσας αὐτῷ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, καὶ τρίτον προτιμήσας αὐτὸν ὁλοκλήρου τοῦ Ἰουδαϊκοῦ ἔθνους.

§ δ'. σελ. 318. — Προφητεύων ὁ Χριστὸς διὰ τοῦ « πολλοὶ ἀπὸ Ἀνατολῶν καὶ Δυσμῶν κ.λ.π. » τὴν κλῆσιν τῶν ἐθνῶν καὶ τὴν ἀποβολὴν τῶν Ἰουδαίων, ἀσαφῶς εἶπε ταῦτα, ἵνα μὴ σκανδαλίσῃ τοὺς ἀκούοντας Ἰουδαίους.

§. ε', ς', ζ'. καὶ η'. σελ. 314. — Ἵνα ἐπιτείνῃ ὁ θεῖος Χρυσόστομος τὴν προσοχὴν τῶν δικαίων ἐπὶ τοῦ βίου αὐτῶν, καὶ τοὺς ἁμαρτωλοὺς δὲ πρὸς μετάνοιαν ἐμψυχώσῃ, παράγει εἰς μέσον τὸν προφητάνακτα Δαυΐδ, τὴν διπλῆν ἁμαρτίαν τοῦ ὁποίου καὶ τὴν ἀρετὴν ἀναπτύξας, ἔδειξεν εἰς μὲν τοὺς δικαίους ὅτι ὀφείλουσι νὰ προσέχωσι σφόδρα, ἵνα μὴ καταπίπτωσιν ὡς ὁ Δαυΐδ εἰς τὸ βάραθρον τῆς ἁμαρτίας, εἰς δὲ τοὺς ἁμαρτωλοὺς ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἀπελπίζωνται διὰ τὴν πληθὺν καὶ τὸ μέγεθος τῶν ἰδίων ἁμαρτιῶν, ἀλλ' ἐκζητῶσι δι' ἀληθοῦς μετανοίας τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ, ἐπιδεικνύοντες μετὰ τὴν ἁμαρτίαν τὴν συντριβὴν τοῦ Δαυΐδ.

ΟΜΙΛΙΑ ΚΖ'. 27.

§. α'. σελ. 327. — Πρὸς βεβαίωσιν τῶν ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ τελεσθέντων ἀπείρων θαυμάτων ὁ Εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος παράγει τὸν Ἡσαΐαν, λέγοντα περὶ τοῦ Χριστοῦ· « Αὐτὸς τὰς ἀσθενείας ἡμῶν ἔλαβε, καὶ τὰς νόσους ἐβάστασε. »

§. β'. σελ. 329. — Τὴν ἀνωτέρω προφητείαν τοῦ Ἡσαΐου, ἐφαρμοζομένην μᾶλλον ἐπὶ τῶν ἁμαρτιῶν, ὁ Ματθαῖος ἐφαρμόζει ἐπὶ τῶν σωματικῶν ἀσθενειῶν, ἢ διότι ἐννοεῖ αὐτὴν ἱστορικῶς, ἢ διότι ἐννοεῖ ὅτι αἱ σωματικαὶ ἀσθένειαι προέρχονται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐξ ἁμαρτιῶν. — Ἡ καλλονὴ καὶ ἡ χάρις τοῦ προσώπου τοῦ Χριστοῦ ἦτο τοιαύτη, ὥστε εἵλκυε καὶ ἐκράτει πλησίον του τοὺς θεωροῦντας αὐτόν. — Ἡ ἀπάντησις « αἱ ἀλώπεκες φωλεὰς ἔχουσι κ.λ.π. », ἣν ὁ Χριστὸς ἔδωκεν εἰς τὸν εἰπόντα πρὸς αὐτόν « Ἀκολουθήσω σε, ὅπου ἂν ἀπέρχῃ, » ἐμφαίνει τὴν φιλάργυρον πρόθεσιν αὐτοῦ, ἣν αὐτὸς μὲν ἔκρυψεν, ὁ δὲ Χριστὸς ὡς Θεὸς ἐγνώριζε.

§. γ'. σελ. 331. — Ὁ Χριστὸς εἰς τὸν ζητήσαντα παρ' αὐτοῦ τὴν ἄδειαν νὰ θάψῃ τὸν πατέρα του δὲν ἐπέτρεψε τοῦτο, διότι ἡ ἀκολούθησις καὶ ἀκρόασις τῆς διδαχῆς τοῦ Χριστοῦ ἦτο πολὺ ἀναγκαιοτέρα τῆς ταφῆς τοῦ πατρὸς ἐκείνου, ὅστις καὶ ἄπιστος φαίνεται ὅτι ἦτο, καὶ ἀνθρώπους εἶχε πρὸς ἐνταφιασμόν.

§. δ'. σελ. 333. — Παραβαλλόμενος ὁ ἐν ἁμαρτίαις ζῶν πρὸς νεκρὸν δεικνύεται πολὺ χείρων αὐτοῦ, διότι, ἂν καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἀποθανόντος κατατρώγεται ὑπὸ σκωλήκων, καὶ καλύπτεται ὑπὸ λίθον, καὶ ἀποφέρει δυσωδίαν τινά, ἡ ψυχὴ ὅμως τοῦ ἁμαρτωλοῦ φθείρεται ὑπὸ τῶν θηριωδῶν παθῶν, καθεύδει ὑπὸ ἀναισθησίαν, καὶ ἀποφέρει δυσωδίαν, πολλῷ μεγαλειτέραν τοῦ ταφέντος σώματος.

ΟΜΙΛΙΑ ΚΗ'. 28.

§. α'. σελ. 336. — Ὁ Χριστὸς εἰσέρχεται μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἰς τὸ πλοῖον, ὅτε ἔμελλε νὰ ἐξεγερθῇ σφοδρὰ τρικυμία ἐν τῇ θαλάσσῃ, πρῶτον μέν, ἵνα φέρῃ αὐτοὺς εἰς συναίσθησιν τῆς ἑαυτῶν ἀδυναμίας, δεύτερον δέ, ἵνα συνεθίσῃ αὐτοὺς εἰς τοὺς πειρασμούς· ὑπνώττει δὲ ὁ Χριστὸς εἰς τὸ πλοῖον, ἵνα δώσῃ νὰ ἐννοήσωσιν οἱ μαθηταί του τὴν ἑαυτῶν δειλίαν· ὁ δὲ φόβος, ὃν οἱ μαθηταὶ ᾐσθάνθησαν ἐκ τῆς τρικυμίας, ἐμφαίνει ὅτι εἶχον ἔτι ἀτελῆ γνῶσιν περὶ τοῦ Χριστοῦ, διότι ἠγνόουν ὅτι ὁ Χριστός, καίτοι κοιμώμενος, ἠδύνατο νὰ σώσῃ αὐτοὺς ἐκ τοῦ ἐπικειμένου κινδύνου.

§. β'. σελ. 338. — Οἱ ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Γεργεσηνῶν δύο δαιμονιζόμενοι διέμενον ἐντὸς τάφων, ἵνα ἐνισχύσωσι τὴν παρὰ τοῖς πολλοῖς πρόληψιν ὅτι αἱ ψυχαὶ τῶν ἀποθανόντων γίνονται δαίμονες (βρυκόλακες).

§. γ'. σελ. 340. — Ἐπέτρεψεν ὁ Χριστὸς εἰς τοὺς δαίμονας νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τοὺς χοίρους, καὶ νὰ πνίξωσιν αὐτοὺς ἐν τῇ θαλάσσῃ· πρῶτον μέν, ἵνα γνωρίσωσιν οἱ δαιμονιζόμενοι ἐκεῖνοι ὁποίου κινδύνου ἀπηλλάγησαν· δεύτερον δέ, ἵνα μάθωσι πάντες ὅτι οὐδεμίαν ἐξουσίαν ἔχουσιν οἱ δαίμονες ἀφ' ἑαυτῶν· τρίτον δέ, ἵνα δειχθῇ τὸ κατὰ τῶν ἀνθρώπων μῖσος τῶν δαιμόνων, διότι, ἂν εἰς τὰ ἄλογα ζῶα ἐπέφερον οἱ δαίμονες θάνατον, πολὺ περισσότερον ἤθελον θανατώσει τοὺς δαιμονιζομένους ἂν εἶχον ἐπ' αὐτῶν ἀπόλυτον ἐξουσίαν· τέταρτον δέ, ἵνα γνωρίσωσιν οἱ κάτοικοι τῆς χώρας ἐκείνης τὴν δύναμιν τοῦ Χριστοῦ.

§. δ'. καὶ ε'. σελ. 342. — Οἱ ἀκόλαστοι καὶ φιλάργυροι ἐξομοιοῦνται πρὸς δαιμονιζομένους, διότι, καθὼς οἱ δαιμονιζόμενοι περιφέρονται γυμνοί, καὶ κακοποιοῦσιν οὓς συναντῶσιν ἀνθρώπους, τοιουτοτρόπως οἱ μὲν ἀκόλαστοι εἶνε γεγυμνωμένοι πάσης ἀρετῆς, οἱ δὲ φιλάργυροι παντοιοτρόπως ταλαιπωροῦσι τοὺς ἐνδεεῖς.

ΟΜΙΛΙΑ ΚΘ'. 29.

§. α'. καὶ β'. σελ. 346. — Ὁ Ἰησοῦς θεραπεύει τὸν παραλυτικὸν ἐπὶ παρουσίᾳ πολλοῦ ὄχλου, ὡς καὶ τῶν ὑποπτευομένων ὅτι ἐβλασφήμει, ἵνα δείξῃ 1) μὲν ὅτι εἶχε τὴν ἐξουσίαν καὶ ἁμαρτίας νὰ συγχωρῇ, καὶ 2) ὅτι διὰ τοῦ λόγου αὐτοῦ («τέκνον, ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου») ἀφέθησαν ὄντως αἱ ἁμαρτίαι τοῦ παραλυτικοῦ.

§. γ'. σελ. 350. — Ὁ Χριστὸς πρὸς τοὺς συλλαβόντας περὶ αὐτοῦ ὑπονοίας βλασφημίας προσηνέχθη ἐπιεικῶς, διδάσκων ὅτι καὶ ἡμεῖς ἀπέναντι τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν ὁμοίως ὀφείλομεν νὰ φερώμεθα.

ΟΜΙΛΙΑ Λ'. 30.

§. α'. σελ. 352. — Ὁ Ματθαῖος ἀναφέρει ὅτι μετήρχετο τὸ ἐπάγγελμα τοῦ τελώνου, χωρὶς οὐδαμῶς νὰ ἐπαισχύνηται διὰ τὸ παρὰ πᾶσι διαβεβλημένον αὐτοῦ ἔργον.

§. β'. σελ. 354. — Ὁ Χριστός, ἂν καὶ ἐγίνωσκεν ὅτι ἡ τράπεζα, τὴν ὁποίαν ὁ τελώνης Ματθαῖος παρέθηκεν εἰς αὐτόν, προήρχετο ἐξ ἁρπαγῆς καὶ πλεονεξίας, πρὸς δὲ τούτοις καὶ ὅτι ἤθελεν ὀνειδισθῇ ὡς τελωνῶν φίλος καὶ ἁμαρτωλῶν, οὐχ ἧττον ὅμως συνέφαγεν ἐξ αὐτῆς μετὰ πολλῶν ἄλλων τελωνῶν, ἵνα ὠφελήσῃ αὐτούς τε καὶ τὸν Ματθαῖον· ἡ πρᾶξις δὲ αὕτη τοῦ Χριστοῦ διδάσκει τοὺς ἐπὶ νηστείᾳ μέγα φρονοῦντας ὅτι ὀφείλουσι νὰ προτιμῶσι τῆς νηστείας τὴν ὠφέλειαν τοῦ πλησίον.

§. γ'. σελ. 356. — Ἀπολογούμενος ὁ Χριστὸς εἰς τοὺς κατακρίνοντας αὐτὸν ὅτι συνέτρωγε μετὰ τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν, ἀναφέρει καὶ ῥῆσιν τῆς Παλαιᾶς Γραφῆς «ἔλεον θέλω καὶ οὐ θυσίαν,» ἵνα δείξῃ ὅτι προσδέχεται, ὡς ἀγαθός, ὁμοίως τῷ Πατρὶ αὐτοῦ, τοὺς μετανοοῦντας ἁμαρτωλούς.

§. δ'. σελ. 358. — Ὁ Χριστὸς διὰ τῆς ἀπαντήσεως, τὴν ὁποίαν ἔδωκεν εἰς τοὺς μαθητὰς τοῦ Ἰωάννου, κατηγοροῦντας τῶν μαθητῶν τοῦ Χριστοῦ ὅτι δὲν ἐνήστευον, ἐδίδαξε τοὺς Ἀποστόλους ὅτι ὤφειλον νὰ ἐπιβάλωσιν εἰς τοὺς μαθητὰς αὐτῶν φορτία ἀνάλογα τῶν δυνάμεών των.

§. ε'. καὶ ς'. σελ. 360. — Παραινεῖ ὁ θεῖος Χρυσόστομος τοὺς μὲν ἄνδρας νὰ ἐπιχειρῶσι τὴν διόρθωσιν τῶν γυναικῶν των βαθμηδόν, προτρέποντες αὐτὰς εἰς μίμησιν γυναικῶν ἁγίων, καὶ πείθοντες μετὰ λόγου ὅτι ὁ περιττὸς στολισμὸς τοῦ σώματος καὶ

εἰς αὐτὰς οὐδεμίαν φέρει τιμήν, καὶ αὐτοὺς δυσαρεστεῖ· τὰς δὲ γυναῖκας παραινεῖ, ἵνα τοῦ μὲν σώματος ὡς προσκαίρου ἀμελῶσιν, ἐπιμελῶνται δὲ τῆς ψυχῆς ὡς ἀθανάτου, ἵνα ἀρέσωσιν εἰς τὸν ἀληθινὸν αὐτῶν νυμφίον τὸν Χριστόν, ὅστις εἰς μόνην τὴν καλλονὴν τῆς ψυχῆς ἀρέσκεται.

ΟΜΙΛΙΑ ΛΑ'. 31.

§. α'. σελ. 364. — Ὁ Ματθαῖος δὲν συμπαρελήφθη ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ μετὰ τῶν λοιπῶν μαθητῶν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἀρχισυναγώγου 1) ἵνα διεγείρῃ τὴν ἐπιθυμίαν αὐτοῦ εἰς μίμησιν τῶν προτιμωμένων αὐτοῦ μαθητῶν, καὶ 2) διότι ἦτον ἔτι ἀτελέστερος τῶν ἄλλων. — Ἡ αἱμοῤῥοοῦσα γυνὴ κρυφίως ἤγγισε τὸ ἱμάτιον τοῦ Ἰησοῦ, διότι ἐθεώρει τὸ πάθος αὐτῆς ἀκάθαρτον· ἐφανέρωσε δὲ αὐτὴν ὁ Ἰησοῦς 1) ἵνα ἀπαλλάξῃ αὐτὴν τοῦ φόβου, μὴ τυχὸν προσέκρουσεν εἰς τὸν Χριστόν, κρυφίως θεραπευθεῖσα, 2) ἵνα δείξῃ τὴν πίστιν αὐτῆς καὶ προβάλῃ αὐτὴν εἰς τοὺς ἀκούοντας πρὸς μίμησιν, 3) ἵνα δείξῃ ὅτι γινώσκει τὰ ἐν τῷ κρυπτῷ τελούμενα, καὶ 4) ἵνα βεβαιώσῃ τὸν ἀρχισυνάγωγον περὶ τῆς μελλούσης θεραπείας τοῦ θυγατρίου του.

§. β'. σελ. 365. — Ὁ Χριστὸς συνδιαλέγεται μετὰ τῆς αἱμοῤῥοούσης γυναικός, ἵνα ἐκ τῆς βραδύτητος ἀποθάνῃ τὸ θυγάτριον τοῦ ἀρχισυναγώγου, καὶ οὕτω πιστευθῇ ἡ ἀνάστασις αὐτοῦ, καὶ ἵνα, φανερῶν τὴν πίστιν τῆς αἱμοῤῥοούσης, δοξάσῃ αὐτήν, οὐχὶ δὲ καὶ ἑαυτόν, διότι τὰ πολυπληθῆ θαύματα τοῦ Χριστοῦ ἀρκούντως ἐδόξαζον αὐτόν.

§. γ'. δ'. καὶ ε'. σελ. 368. — Συμβουλεύει ὁ θεῖος Χρυσόστομος τοὺς ἀκούοντας, ἵνα μὴ λυπῶνται ἐπὶ τῷ θανάτῳ τῶν οἰκείων αὐτῶν καὶ φίλων· 1) διότι ὁ θάνατος οὐ μόνον δὲν εἶνε κακόν, ἀλλὰ καὶ μέσον μεταβάσεως ἀπὸ μιᾶς ζωῆς χείρονος εἰς ἄλλην κρείττονα· 2) διότι οἱ ἄπιστοι λαμβάνουσιν ἐντεῦθεν ἀφορμὴν νὰ κατηγορῶσι τοὺς χριστιανούς, ὅτι θεωροῦσι τὸν θάνατον ἐπιβλαβῆ εἰς τοὺς ἀποθανόντας, καὶ διὰ ταῦτα λυποῦνται δι' αὐτούς· καὶ 3) διότι, πενθοῦντες οἱ χριστιανοὶ τοὺς τελευτῶντας, φαίνονται ὅτι φθονοῦσιν αὐτοὺς διὰ τὴν μετὰ θάνατον ἀπόλαυσιν κρειττόνων ἀγαθῶν, γινόμενοι οὕτως ὅμοιοι πρὸς τοὺς δαίμονας, οἵτινες φθονοῦσι τὴν εὐδαιμονίαν τοῦ ἀνθρώπου.

ΟΜΙΛΙΑ ΛΒ'. 32.

§. α'. σελ. 373. — Ὁ Χριστὸς ἀναβάλλει πρὸς καιρὸν νὰ θεραπεύσῃ δημοσίᾳ τοὺς δύο τυφλούς, ἂν καὶ μεγαλοφώνως παρεκάλουν αὐτὸν νὰ τοὺς ἐλεήσῃ, ἵνα διδάξῃ ἡμᾶς ὅτι πρέπει νὰ ἀποφεύγωμεν τὸν ἔπαινον τῶν πολλῶν. — «Υἱὸν Δαυΐδ» ἐκάλουν οἱ τυφλοὶ τὸν Χριστόν, διότι ἡ προσηγορία αὕτη ἐθεωρεῖτο τιμητική. — Ἀναμένει ὁ Χριστὸς τὴν παράκλησιν τῶν τυφλῶν, πρὶν ἢ θεραπεύσῃ αὐτούς, ἵνα δείξῃ ὅτι θεραπεύει οὐχὶ τὸν τυχόντα καὶ ἐκ κενοδοξίας, ἀλλὰ τοὺς ἀξίους τῆς θεραπείας. — Ἀπαγορεύει εἰς τοὺς τυφλοὺς νὰ διακηρύξωσι τὴν θεραπείαν των, ἵνα διδάξῃ ἡμᾶς νὰ ἀποφεύγωμεν τὸν ἔπαινον.

§. β'. σελ. 375. — Ὁ Χριστὸς καὶ ὑβριζόμενος ἐξηκολούθει νὰ εὐεργετῇ εἴτε διὰ λόγου, εἴτε καὶ διὰ θεραπείας ἀσθενειῶν, διδάσκων ἡμᾶς ὅτι πρέπει νὰ ἀγαθοποιῶμεν τοὺς κακοποιοῦντας ἡμᾶς.

§. γ'. 377. — «Κύριος τοῦ θερισμοῦ» εἶνε αὐτὸς ὁ Χριστός. — Ἀποστέλλει τοὺς μαθητὰς εἰς τὸ κήρυγμα ὁ Χριστός, καὶ δίδει εἰς αὐτοὺς ἐξουσίαν κατὰ πνευμάτων ἀκαθάρτων, ἀφοῦ πρῶτον ἐμόρφωσεν αὐτοὺς ἐπιτηδείους πρὸς τὸ ἔργον τῆς ἀποστολῆς, καὶ διὰ πολλῶν θαυμάτων, καὶ λόγων καὶ ἔργων κατέστησεν αὐτοὺς πιστούς.

§. δ' σελ. 379. — Ἀπαγορεύει δὲ εἰς αὐτοὺς νὰ εἰσέλθωσιν εἰς πόλιν Σαμαρειτῶν,

ἵνα μὴ ἔχωσιν οἱ Ἰουδαῖοι εὔλογον πρόφασιν τῆς ἀπιστίας των εἰς τὸ κήρυγμα τῶν Ἀποστόλων, κατηγοροῦντες αὐτοὺς ὅτι εἰσῆλθον εἰς ἀπεριτμήτους. — Ἵνα δὲ μὴ ἐπαρθῶσιν οἱ Ἀπόστολοι ἐκ τῶν θαυμάτων, τὰ ὁποῖα ἠδύναντο νὰ τελῶσι, λέγει πρὸς αὐτοὺς ὁ Χριστός· « Δωρεὰν ἐλάβετε » τὴν χάριν τῶν θαυμάτων, καὶ οὐχὶ δι' ἰδίαν ἀρετήν.— Ἀπαγορεύει εἰς τοὺς Ἀποστόλους νὰ λάβωσι μεθ' ἑαυτῶν « πήραν καὶ ῥάβδον, » διότι ἤθελε νὰ ἦνε ἀπηλλαγμένοι καὶ τῆς ἐλαχίστης φροντίδος, ὥστε νὰ δύνωνται νὰ ἐκπληρῶσι τὸ ἔργον τῆς ἀποστολῆς των μεθ' ὅλης τῆς ἀκριβείας.

§. ε'. σελ. 381. — « Ἄξιος ὁ ἐργάτης τῆς τροφῆς αὐτοῦ ἐστιν » εἶπεν ὁ Χριστός, ἵνα δείξῃ ὅτι οἱ μὲν Ἀπόστολοι, ὡς κοπιῶντες, ἐδικαιοῦντο νὰ τρέφωνται ὑπὸ τῶν μαθητῶν αὐτῶν, οἱ δὲ διδασκόμενοι ὑπὸ τῶν Ἀποστόλων, ὡς ὠφελούμενοι ἐκ τῆς διδασκαλίας, ὤφειλον νὰ τρέφωσιν αὐτούς.

§. ς'. καὶ ζ'. σελ. 383. — Παραινεῖ ὁ θεῖος Χρυσόστομος τοὺς ἀκροατάς του, ἵνα, μιμούμενοι τοὺς ὑποδεχομένους τοὺς Ἀποστόλους, ὑποδέχωνται καὶ αὐτοὶ μετὰ πάσης χαρᾶς καὶ προθυμίας, καὶ δι' ἔργων ἐκδηλουμένης, τοὺς διδάσκοντας εἰς αὐτοὺς τὸν θεῖον λόγον, ἵνα ἔλθῃ καὶ ἐπ' αὐτοὺς ἡ εἰρήνη, ὅπως καὶ ἐπὶ τοὺς ὑποδεχομένους τοὺς Ἀποστόλους· ὡσαύτως προτρέπει τοὺς πιστούς, ἵνα μὴ ζητῶσι παρὰ τῶν διδασκόντων αὐτοὺς θαύματα, ὁποῖα ἐποίουν οἱ Ἀπόστολοι, ἀλλὰ ἀποβλέπωσι καὶ μιμῶνται τὸν ἐνάρετον αὐτῶν βίον· διότι τὰ μὲν θαύματα πολλάκις διαβάλλονται ὡς φαντασία, ὁ δὲ ἐνάρετος βίος ἐμφράττει τῶν ἐναντίων τὰ στόματα.

§. η'. σελ. 387. — Συγκρινομένη ἡ ἀρετὴ πρὸς τὰ θαύματα, εἶνε πολὺ ἀνωτέρα αὐτῶν· διότι τὰ μὲν θαύματα πολλάκις δὲν ὠφελοῦσι τοὺς τελοῦντας αὐτά, ἡ δὲ ἀρετὴ σώζει τοὺς μετερχομένους αὐτήν.

ΟΜΙΛΙΑ ΛΓ'. 33.

§. α'. σελ. 388. — Ὁ Χριστὸς προλέγει εἰς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ τὰ μέλλοντα νὰ συμβῶσιν εἰς αὐτοὺς δεινά, ἵνα πρῶτον μὲν μάθωσι τὴν προγνωστικὴν αὐτοῦ δύναμιν, δεύτερον δὲ ἵνα μηδεὶς ὑποπτεύσῃ ὅτι δι' ἀσθένειαν τοῦ Διδασκάλου ὑφίσταντο οἱ Ἀπόστολοι τὰ παθήματα, τρίτον δὲ ἵνα μὴ ἐκπλήττωνται οἱ Ἀπόστολοι, ὑπομένοντες ταῦτα, διότι θὰ ἐπήρχοντο τὰ δεινὰ ταῦτα ἀνελπίστως, καὶ τέταρτον ἵνα μὴ ταραχθῶσιν, ἀκούοντες ταῦτα μικρὸν πρὸ τοῦ σταυροῦ. — Ἡμερότητα προβάτου παραγγέλλει ὁ Χριστὸς νὰ ἐπιδεικνύωσιν οἱ μαθηταί του ἀπέναντι τῶν ἀνθρώπων, ἵνα δειχθῇ ἡ δύναμις τοῦ ἀποστέλλοντος αὐτούς.

§. β'. σελ. 390. — Ἵνα μὴ ἡ νίκη καὶ ἡ ἀμοιβὴ τῶν Ἀποστόλων προέρχωνται ἐκ μόνης τῆς χάριτος, ἀλλὰ καὶ ἐξ αὐτῶν τούτων, λέγει πρὸς αὐτοὺς ὁ Χριστός· « Γίνεσθε οὖν φρόνιμοι ὡς οἱ ὄφεις, καὶ ἀκέραιοι ὡς αἱ περιστεραί, » δι' ὧν ἠθέλησε νὰ σημάνῃ ὅτι οἱ Ἀπόστολοι ὤφειλον, καθὼς οἱ ὄφεις προφυλάττουσι μᾶλλον τὴν κεφαλήν των παρὰ τὸ λοιπὸν σῶμα, οὕτω καὶ αὐτοὶ νὰ προφυλάττωσι τὴν πίστιν αὐτῶν παρὰ πᾶν ἄλλο ἀγαθόν· ἐπίσης, καθὼς αἱ περιστεραὶ χαρακτηρίζονται ὡς ἥμεροι, οὕτω καὶ αὐτοὶ ὀφείλουσι νὰ μὴ ἐκδικῶνται τοὺς ἀδικοῦντας αὐτούς.

§. γ'. σελ. 392. — Οἱ Ἀπόστολοι, ἂν καὶ ἤκουον παρὰ τοῦ Χριστοῦ ὅτι δι' αὐτοὺς οἱ ἄνθρωποι ἔμελλον νὰ γείνωσιν ἀδελφοκτόνοι, παιδοκτόνοι κ.λ.π., καὶ ὅτι ἔμελλον νὰ διώκωνται ὑφ' ὅλου τοῦ κόσμου, οὐχ ἧττον ὅμως οὐδόλως ἐδίστασαν νὰ ἀπέλθωσιν εἰς τὴν ἀποστολήν των, ὅπερ ἐμφαίνει τὴν ἀρετὴν αὐτῶν καὶ τὴν σοφίαν τοῦ Διδασκάλου των, ὅστις καταλλήλως παρηγόρει τοὺς Ἀποστόλους διὰ τὰ δεινοπαθήματα αὐτῶν, λέγων ὅτι δι' αὐτὸν καὶ ἐν γνώσει αὐτοῦ θὰ πάσχωσι.

§. δ'. σελ. 394. — Παραβάλλων ὁ θεῖος Χρυσόστομος τοὺς Ἀποστόλους πρὸς τοὺς ἐπὶ σοφίᾳ καὶ πολιτικῇ συνέσει ἐπισήμους τῶν Ἑλλήνων, Πλάτωνα, Θεμιστοκλῆ κλπ., δεικνύει τὴν ἀδιάκριτον ὑπεροχὴν τῶν Ἀποστόλων· διότι οὗτοι μεθ' ὅλας τὰς ἀντιστάσεις τοῦ κόσμου ἠδυνήθησαν νὰ μεταβάλωσι τοὺς ἐν ἁμαρτίαις ζῶντας ἀνθρώπους.

§. ε'. ς'. καὶ ζ'. σελ. 395. — Προβάλλων ὁ θεῖος Χρυσόστομος εἰς τοὺς ἀκούοντας τὰ παθήματα τῶν Ἀποστόλων καὶ τὴν ὑπομονὴν αὐτῶν, παραινεῖ αὐτοὺς νὰ μιμηθῶσι τὴν ἀρετὴν τῶν Ἀποστόλων, ἀσκούμενοι εἰς τὴν ἀπόκτησιν αὐτῆς, καθ' ὃν χρόνον ἡ Ἐκκλησία ἀπήλαυεν εἰρήνης, ἵνα δυνηθῶσι νὰ ἀνθέξωσι καὶ ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν ἤθελον ἐξεγερθῆ κατ' αὐτῆς διωγμοὶ καὶ θλίψεις· ὡς πρότυπον δὲ μιμήσεως ὑποδεικνύει τὸν Ἰώβ, ὅστις, ἐπειδὴ πρὸ τῶν πειρασμῶν αὐτοῦ, εἶχε γυμνασθῆ ἀρκούντως εἰς τὴν ὑπομονὴν τῶν παθημάτων, διὰ τοῦτο καὶ ἐν καιρῷ τῶν πειρασμῶν ὑπέμεινεν αὐτοὺς γενναίως, ἂν καὶ ἐστερεῖτο τῆς περὶ ἀναστάσεως καὶ αἰωνίου ζωῆς παρηγορητικῆς ἐκείνης γνώσεως, τὴν ὁποίαν ὁ Χριστὸς ἀπεκάλυψεν εἰς τοὺς Χριστιανούς, οἵτινες διὰ τοῦτο ὀφείλουσι νὰ δεικνύωσι καὶ ἀρετὴν καὶ ὑπομονὴν ἐν τοῖς πειρασμοῖς μείζονα τοῦ Ἰώβ.

ΟΜΙΛΙΑ ΛΔ'. 34.

§. α'. σελ. 402. — Παρηγορῶν ὁ Χριστὸς τοὺς Ἀποστόλους, ἵνα ἐνισχύσῃ αὐτοὺς νὰ ὑποφέρωσι τὰς ὕβρεις καὶ διαβολάς, λέγει ὅτι καὶ αὐτὸν ὕβρισαν, καὶ ὅτι αἱ κατ' αὐτῶν διαβολαὶ θὰ διαψευσθῶσιν ἐπὶ τέλους, ἡ δὲ ἀρετὴ αὐτῶν θὰ λάμψῃ ὡς ὁ ἥλιος.

§. β'. σελ. 404. — Διὰ τοῦ « ὃ λέγω ὑμῖν ἐν τῇ σκοτίᾳ κ.λ.π. » καὶ « μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ τῶν ἀποκτεινόντων τὸ σῶμα κ.λ.π. » διατάσσει ὁ Χριστὸς τοὺς Ἀποστόλους, ἵνα διδάσκωσι παῤῥησίᾳ καὶ καταφρονῶσιν ὁλοτελῶς τοῦ θανάτου. — Ἵνα δὲ μὴ νομίσωσιν οἱ Ἀπόστολοι ὅτι ἔμελλον νὰ ἀποθάνωσι δι' ἐγκατάλειψιν Θεοῦ, λέγει ὁ Χριστός· « Οὐχὶ δύο στρουθία κ.λ.π., » δι' ὧν δεικνύει ὅτι ὁ Θεὸς προνοεῖ περὶ τῶν Ἀποστόλων.

§. γ'. σελ. 407. — Ἵνα ἀναγκάσῃ ὁ Χριστὸς τοὺς Ἀποστόλους νὰ ὁμολογῶσιν αὐτὸν παῤῥησίᾳ, φοβίζει αὐτούς, λέγων ὅτι, ἐὰν ἀρνηθῶσιν αὐτὸν ἐνταῦθα, θὰ ἀρνηθῇ καὶ αὐτὸς ἐκείνους ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως.

§. δ'. καὶ ε'. σελ. 409. — Παραινεῖ ὁ θεῖος Χρυσόστομος τοὺς ἀκροατάς του νὰ καταφρονῶσι τοῦ θανάτου, καὶ χαίρωσι μᾶλλον ὅτι τὰ σώματα ἀποθνήσκοντα φθείρονται, διότι, ἂν ἔμενον ἄφθαρτα, κατὰ πολλοὺς τρόπους οἱ ἄνθρωποι θὰ ἐβλάπτοντο, προσηλούμενοι ὅλως εἰς τὴν θεραπείαν τοῦ σώματος, ἐνῷ ἤδη ἡ φθορὰ τοῦ σώματος πείθει τοὺς φιλοσωμάτους ὅτι τὸ μὲν κάλλος τοῦ σώματος εἶνε μάταιον καὶ ἀξιοκαταφρόνητον, τὸ δὲ τῆς ψυχῆς εἶνε ἄφθαρτον καὶ ἀξιαγάπητον.

ΟΜΙΛΙΑ ΛΕ'. 35.

§. α'. καὶ β'. σελ. 412. — Διὰ τοῦ « οὐκ ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην ἐπὶ τὴν γῆν » δηλοῖ ὁ Χριστὸς ὅτι ἦλθε νὰ διαχωρίσῃ τοὺς εὐσεβεῖς ἀπὸ τῶν ἀσεβῶν, διότι ἡ διάστασις αὕτη εἶνε εἰρήνη διὰ τοὺς εὐσεβεῖς, ὅπως εἰρηνεύει τὸ σῶμα, ὅταν ἀποκοπῇ ἐξ αὐτοῦ τὸ νοσηρὸν μέλος. — Διὰ τοῦ « ὁ φιλῶν πατέρα ἢ μητέρα κ.λ.π. » διδασκόμεθα ὅτι ὀφείλομεν νὰ ἀπειθῶμεν καὶ εἰς αὐτοὺς ἔτι τοὺς γονεῖς μας, ὅταν ἡ εἰς αὐτοὺς ὑπακοὴ ἦνε ἐναντία εἰς ἐντολήν τινα τοῦ Χριστοῦ, ἂν ἀγαπῶμεν περισσότερον καὶ αὐτὴν τὴν ψυχὴν ἡμῶν. — Ἵνα δείξῃ ὁ Χριστὸς ὅτι προνοεῖ καὶ περὶ τῶν ὑποδεχομένων

μένων τοὺς Ἀποστόλους, λέγει ὅτι ὁ δεχόμενος Ἀπόστολον δέχεται τὸν Χριστόν, καὶ ὁ δεχόμενος Προφήτην ἢ δίκαιον θὰ λάβῃ τὸν μισθὸν αὐτῶν.

§. γ'. δ'. καὶ ε'. σελ. 417. — Συμβουλεύει ὁ θεῖος Πατὴρ τοὺς ὑπ' αὐτοῦ διδασκομένους, ἵνα δίδωσιν ἐλεημοσύνην εἰς πάντας τοὺς ἐπαιτοῦντας ἐνδεεῖς, καὶ μὴ κατηγορῶσιν αὐτοὺς ἐπὶ ἀργίᾳ, διότι καὶ αὐτοί, ἂν καὶ ἀργοῦσι μὲν ὡς πρὸς τὰ ψυχωφελῆ ἔργα, ἐργάζονται δὲ τὰ βλάπτοντα αὐτοὺς πονηρά, οὐχ ἧττον διατρέφονται ὑπὸ τοῦ Θεοῦ· ἄλλως ἡ ἐλεημοσύνη ποιεῖ τοὺς ἐλεήμονας ὁμοίους πρὸς τὸν Θεόν.

ΟΜΙΛΙΑ ΛϚ'. 36.

§. α'. καὶ β'. σελ. 423. — Πέμπει ὁ Ἰωάννης δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς τὸν Ἰησοῦν, ἵνα ἐρωτήσωσιν αὐτόν, ἂν ἦνε αὐτὸς ὁ Χριστός, οὐχὶ διότι ὁ ἴδιος ἠγνόει τὸν Χριστόν, ἀλλ' ἵνα οἱ ἀμφιβάλλοντες μαθηταὶ τοῦ Ἰωάννου βεβαιωθῶσιν ὀφθαλμοφανῶς περὶ τῆς ἀληθείας· τὸν σκοπὸν δὲ τοῦτον τῆς ἀποστολῆς τῶν μαθητῶν τοῦ Ἰωάννου γινώσκων ὁ Ἰησοῦς, ὅτε ἠρωτήθη, ἂν ἦνε αὐτὸς ὁ Χριστός, παρέπεμψεν αὐτοὺς εἰς τὰ θαυμαστὰ αὐτοῦ ἔργα, πολλὰ τῶν ὁποίων ἐτέλεσε καὶ ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν.

§. γ'. σελ. 427. — Πρὸς τοὺς λέγοντας ὅτι ὁ Ἰωάννης διὰ τοῦ « σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος » ὡς ἀγνοῶν ἠρώτα τὸν Χριστόν, ἂν θὰ ἀποθάνῃ καὶ καταβῇ εἰς τὸν ᾅδην, ἵνα μαθὼν προαπέλθῃ καὶ κηρύξῃ ἐν αὐτῷ, ἀπαντᾷ ὁ Χρυσόστομος ὅτι, ὁ Ἰωάννης ἐγίνωσκε ταῦτα, διότι ἦτο μείζων τῶν Προφητῶν, οἵτινες ἅπαντες ἐγνώρισαν καὶ προεῖπον λεπτομερῶς τὰ κατὰ τὸν θάνατον καὶ τὴν ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ. — Ὁ Ἰωάννης δὲν ἐκήρυξεν ἐν τῷ ᾍδῃ, διότι ἡ γνῶσις τοῦ ἑνὸς ἀληθινοῦ Θεοῦ ἤρκει, ἵνα σωθῶσιν οἱ μέχρι τῆς παρουσίας τοῦ Χριστοῦ ἀποθνήσκοντες.

§. δ'. σελ. 430. — Οἱ πρὸ τῆς παρουσίας τοῦ Χριστοῦ ἔνοχοι εἰς τὴν αἰώνιον κόλασιν, ἂν καὶ ἠγνόουν αὐτήν, οὐχ ἧττον δὲν ἠδικήθησαν, διότι ὁ Θεὸς ἐχορήγει καὶ πρὸς αὐτοὺς μέσα ἐπιστροφῆς, ἤτοι διαφόρους ταλαιπωρίας καὶ θλίψεις· ἄλλως τε ὁ Θεὸς δὲν ἐζήτει παρ' αὐτῶν τοσαύτην ἀρετήν, ὅσην ἀπαιτεῖ παρὰ τῶν ἐχόντων γνῶσιν τῆς αἰωνίου κολάσεως.

ΟΜΙΛΙΑ ΛΖ'. 37.

§. α'. σελ. 432. — Ἵνα ἐξαλείψῃ ὁ Χριστὸς τὴν ὑπόνοιαν, τὴν ὁποίαν συνέλαβεν ὁ ὄχλος, ὅτι δῆθεν ὁ Ἰωάννης μετεβλήθη, διότι ἤδη ἠρώτα τὸν Χριστόν, ἂν ἦνε αὐτὸς ὁ ἐρχόμενος, λέγει περὶ Ἰωάννου διὰ μὲν τοῦ « κάλαμον, ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον » ὅτι δὲν εἶνε ὁ Ἰωάννης ἐκ φύσεως μεταβλητός, διὰ δὲ τοῦ « ἄνθρωπον, ἐν μαλακοῖς ἱματίοις ἠμφιεσμένον » ὅτι δὲν μετεβλήθη ἕνεκα τρυφῆς, ἀλλὰ διατελεῖ ἔχων περὶ Χριστοῦ τὴν αὐτὴν γνώμην.

§. β'. σελ. 434. — Ὁ Ἰωάννης καλεῖται μείζων πάντων τῶν ἀνθρώπων, διότι ἦτον ἐγγὺς τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἑπομένως λαμπρότερος, ὅπως καὶ οἱ ἐγγὺς τῆς βασιλικῆς ἁμάξης πορευόμενοι. — Τὸ « μικρότερος ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν, μείζων αὐτοῦ ἐστιν » ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ « ὁ Χριστός, ὅστις εἶνε μικρότερος τοῦ Ἰωάννου κατὰ τὴν ἡλικίαν καὶ κατὰ τὴν ὑπόληψιν τῶν πολλῶν, εἶνε μείζων αὐτοῦ κατὰ τὰ πνευματικὰ καὶ οὐράνια. »

§. γ'. σελ. 436. — Διὰ τοῦ « πάντες οἱ Προφῆται καὶ ὁ νόμος κ.λ.π. » ἠθέλησεν ὁ Χριστὸς νὰ δείξῃ εἰς τοὺς Ἰουδαίους ὅτι ἦλθεν ἤδη ὁ χρόνος, καθ' ὃν οἱ μὲν Προφῆται ἔπαυσαν, οἱ δὲ Ἰουδαῖοι ὤφειλον νὰ πιστεύσωσιν εἰς τὸν Χριστόν. — Διὰ τοῦ « τίνι ὁμοιώσω τὴν γενεὰν ταύτην κ.λ.π. » ἔδειξεν ὁ Χριστὸς ὅτι ἔπραξεν, ὅσα ἦσαν ἀναγκαῖα

πρὸς σωτηρίαν τῶν Ἰουδαίων, οἰκονομήσαντος τοῦ Θεοῦ, ὥστε ὁ μὲν Ἰωάννης νὰ διάγῃ βίον σκληρόν, ὁ δὲ Χριστὸς τὸν ἀντίθετον.

§. δ'. σελ. 438. — Τὸ « καὶ ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ τῶν τέκνων αὐτῆς » δηλοῖ ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι δὲν θὰ δυνηθῶσι νὰ κατηγορήσωσι τὸν Χριστόν, ὡς μὴ ποιήσαντα ὅσα ὤφειλε νὰ πράξῃ πρὸς σωτηρίαν των. — Λέγων ὁ Χριστὸς ὅτι τὰ Σόδομα ἤθελον διαμείνει μέχρι τῆς σήμερον, ἂν ἐγίνοντο ἐν αὐτοῖς τὰ θαύματα, τὰ ὁποῖα ἐγίνοντο ἐν Καπερναούμ, ἔδειξεν ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι εἶνε ἄξιοι μείζονος κατηγορίας καὶ κολάσεως, διότι μετὰ τοσαῦτα θαύματα δὲν ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν.

§. ε'. ϛ'. καὶ ζ'. σελ. 440. — Παραινεῖ ὁ θεῖος Χρυσόστομος τοὺς ἀκούοντας, ἵνα ἀκροῶνται ἐπισταμένως τοῦ θείου λόγου, ἀπέχωσι δὲ τῆς ἐν θεάτροις θεωρίας, διότι αὕτη γίνεται πρόξενος εἰς τοὺς βλέποντας μυρίων κακῶν.

ΟΜΙΛΙΑ ΛΗ'. 38.

§. α'. σελ. 445. — Διὰ τοῦ « ἐξομολογοῦμαί σοι Πάτερ κ.λ.π. » εὐχαριστεῖ ὁ Χριστὸς τὸν Πατέρα, διότι τὴν περὶ αὐτοῦ γνῶσιν ἐφανέρωσε μὲν εἰς τοὺς νηπίους, (τοὺς ἀπλάστους καὶ ἀφελεῖς, ὡς οἱ Ἀπόστολοι,) ἀπέκρυψε δὲ ἀπὸ τῶν σοφῶν καὶ συνετῶν, τουτέστι τῶν ὑπερηφάνων καὶ ἀλαζόνων, ὁποῖοι ἦσαν οἱ Γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι.

§. β'. σελ. 447. — Εἰπὼν ὁ Χριστός· « Οὐδεὶς γινώσκει τὸν Πατέρα, εἰμὴ ὁ Υἱός, » ἔδειξεν ὅτι μόνος ὁ Υἱὸς γινώσκει τὸν Πατέρα μὲ τοσαύτην ἀκρίβειαν, μεθ' ὅσης αὐτὸς ὁ Πατὴρ γινώσκει ἑαυτόν. Ἐκ τοῦ ὅτι δὲ ὁ Υἱὸς γινώσκει τὸν Πατέρα τελείως, ἕπεται ὅτι εἶνε καὶ τῆς αὐτῆς οὐσίας. — « Κοπιῶντες » δὲ καὶ « πεφορτισμένοι » ἐννοοῦνται οἱ περιστοιχούμενοι ἀπὸ πολλὰς φροντίδας, λύπας, καὶ ἁμαρτίας. — « Ἐλαφρὸν » εἶνε τὸ φορτίον τοῦ Χριστοῦ δι' ἐκείνους, οἵτινες κατώρθωσαν διὰ τῆς ταπεινοφροσύνης νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ἀρετῆς.

§. γ' καὶ δ'. σελ. 449. — Παραβαλὼν ὁ θεῖος Χρυσόστομος τὴν ἀρετὴν πρὸς τὴν κακίαν, καὶ δείξας ὅτι ἡ μὲν κακία καὶ πολὺν κόπον, καὶ λύπην ἀνέκφραστον ἔχει, ἡ δὲ ἀρετὴ καὶ πολλὴν εὐκολίαν, καὶ ἡδονὴν ἀπερίγραπτον, παραινεῖ τοὺς ἀκούοντας, ἵνα μετὰ προθυμίας πάσης ἀναλάβωσι τὸν ζυγὸν τοῦ Χριστοῦ, καὶ μάθωσιν ἐκ τῆς πείρας, πόσον ἐλαφρὸς καὶ ἡδονικὸς εἶνε.

ΟΜΙΛΙΑ ΛΘ'. 39.

§. α'. σελ. 453. — Ὁ Χριστὸς διὰ τῶν σπορίμων ἔφερε τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, καὶ ἐπέτρεψεν εἰς αὐτοὺς νὰ κόψωσι στάχυας καὶ φάγωσιν ἐν ἡμέρᾳ Σαββάτου, ἵνα καταργήσῃ τὸ Σάββατον, προβάλλων εἰς τοὺς Ἰουδαίους εὔλογον ἀφορμὴν τὴν πεῖναν τῶν μαθητῶν.

§. β'. σελ. 455. — Ὁ Χριστός, ἵνα ἐπιστομίσῃ τοὺς σκανδαλισθέντας Ἰουδαίους, διότι οἱ Ἀπόστολοι ἐν Σαββάτῳ ἔτριβον στάχυας καὶ ἔτρωγον, λέγει ὅτι καὶ ὁ Δαυῒδ ἐξ ἀνάγκης ἔφαγε τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως, τοὺς ὁποίους μόνοι οἱ ἱερεῖς ἐδικαιοῦντο νὰ τρώγωσιν· ἡ πρᾶξις αὕτη τοῦ Δαυῒδ, ἂν καὶ δὲν εἶνε ὁμοία πρὸς τὴν πρᾶξιν τῶν Ἀποστόλων, ἤτοι παράβασις Σαββάτου, οὐχ ἧττον ὅμως, ὡς πολὺ ἀνωτέρα, δικαιολογεῖ τὴν πρᾶξιν τῶν Ἀποστόλων.

§. γ'. σελ. 456. — Ὁ Χριστὸς τὴν τήρησιν τοῦ Σαββάτου, ὠφέλιμον οὖσαν τὸ πάλαι εἰς τοὺς Ἰουδαίους, κατήργησεν ὡς περιττὴν ἤδη, ὁπότε ὁ χριστιανὸς ὑποχρεοῦται νὰ ἑορτάζῃ πᾶσαν ἡμέραν, ἀπέχων μὲν ἀπὸ παντὸς πονηροῦ ἔργου, προσηλωμένος δὲ ὅλως εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ.

§. δ'. σελ. 458. — Παραινεῖ ὁ θεῖος Χρυσόστομος τοὺς ἀκούοντας, ἵνα, μιμούμενοι τοὺς εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας εἰσελθόντας Ἰουδαίους, εἰσέλθωσι καὶ αὐτοὶ εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, παρατρέχοντες τὰ πρὸς ἀρετὴν παρεμβαλλόμενα κωλύματα, καὶ ἀποβλέποντες μάλιστα εἰς τοὺς χριστιανοὺς ἐκείνους, οἵτινες φυλάττουσι τὸν νόμον τοῦ Χριστοῦ μεθ' ὅσης ἔνεστιν ἀκριβείας.

ΟΜΙΛΙΑ Μ'. 40.

§. α'. σελ. 459. — Οἱ Φαρισαῖοι, φύσει πονηροὶ ὄντες, ἂν καὶ εἶδον ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν θεραπευθέντα τὸν ἔχοντα τὴν χεῖρα ξηράν, οὐχ ἧττον ὅμως ἀντὶ νὰ χαρῶσιν ἐπὶ τούτῳ καὶ ὠφεληθῶσιν, ἐπὶ τοσοῦτον ἐχολησύνθησαν ἕνεκα φθόνου, ὥστε, ἐξελθόντες τῆς συναγωγῆς, συνεσκέφθησαν, ἵνα φονεύσωσι τὸν Ἰησοῦν.

§. β'. σελ. 461. — Ἡ προφητεία τοῦ Ἡσαΐου « ἰδοὺ ὁ Παῖς μου, ὃν ᾑρέτισα . . . . καὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ἔθνη ἐλπιοῦσι » ὑπεδήλου 1) τὴν ὁμοφροσύνην τοῦ Υἱοῦ πρὸς τὸν Πατέρα· 2) τὴν πραότητα καὶ δύναμιν τοῦ Χριστοῦ ἀπέναντι τῆς σκληρότητος καὶ ἀσθενείας τῶν Ἰουδαίων· 3) τὴν ἐπιστροφὴν τῶν Ἐθνῶν· καὶ 4) τὰ δεινά, τὰ ὁποῖα ἔμελλον νὰ ἐπέλθωσιν εἰς τοὺς Ἰουδαίους.

§. γ'. δ'. καὶ ε'. σελ. 463. — Παραβάλλων ὁ θεῖος Χρυσόστομος τὸν φθόνον πρὸς τὴν μοιχείαν καὶ πᾶσαν ἐν γένει κακίαν, εὑρίσκει αὐτὸν ὅσῳ χείρονα, τόσῳ καὶ μικρὸν θεωρούμενον καὶ ἀμελούμενον ὑπὸ τῶν πολλῶν, καὶ συμβουλεύει τοὺς ἀκούοντας, ἵνα ἀπαλλαγῶσι τῆς μιαρᾶς ταύτης πονηρίας, ἐννοοῦντες 1) ὅτι ὁ φθόνος τοσαύτην ἔχει βαρύτητα, ὅσην καὶ ἡ πορνεία· 2) ὅτι ὁ φθονῶν ἑαυτὸν μὲν βλάπτει, τὸν δὲ φθονούμενον ὠφελεῖ, καθὼς ἐμφαίνει μεταξὺ πολλῶν ἄλλων καὶ τὸ παράδειγμα τῶν ἀδελφῶν τοῦ Ἰωσὴφ καὶ αὐτοῦ. — Ἀποστρεφόμενος δὲ ὁ θεῖος Πατὴρ πρὸς τοὺς κατέχοντας ἐκκλησιαστικήν τινα ἀρχήν, ὡς εὐκολώτερον περιπίπτοντας εἰς φθόνον, συμβουλεύει αὐτούς, ἵνα μὴ φθονῶσί τινα δι' ὅσας καὶ ἂν ἀπολαμβάνῃ τιμὰς καὶ κατέχῃ ἐξουσίας· διότι οὗτος διὰ τοὺς ψυχικοὺς κινδύνους, εἰς τοὺς ὁποίους ὑπόκειται, ἀναγκαζόμενος ἕνεκα τῆς ὑψηλῆς αὐτοῦ θέσεως νὰ ἀρέσῃ εἰς τοὺς πολλούς, λύπης μᾶλλον ἢ φθόνου εἶνε ἄξιος.

ΟΜΙΛΙΑ ΜΑ'. 41.

§. α'. σελ. 468. — Ὁ Χριστός, ἂν καὶ ἤκουεν ὑπὸ τῶν φθονερῶν Φαρισαίων ὅτι « ἐν Βεελζεβοὺλ ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια, » ἀπεκρίνετο ὅμως πρὸς αὐτοὺς μετὰ πραότητος, διδάσκων ὅτι καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν νὰ φερώμεθα πράως πρὸς τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν, ὅσας δήποτε κατηγορίας ψευδεῖς καὶ ἂν λέγωσι καθ' ἡμῶν.

§. δ'. σελ. 470. — « Υἱοὶ τῶν Ἰουδαίων » εἶνε οἱ Ἀπόστολοι, οἵτινες, ἐπειδὴ ἐπίστευσαν καὶ ὑπετάσσοντο εἰς τὸν Χριστόν, θὰ κατακρίνωσιν ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως τοὺς ἀπιστήσαντας Ἰουδαίους. — « Βασιλεία Θεοῦ » σημαίνει τὴν παρουσίαν τοῦ Χριστοῦ. — Διὰ τοῦ « ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ » ἠθέλησεν ὁ Χριστὸς νὰ δείξῃ εἰς τοὺς Ἰουδαίους ὅτι, ἀφοῦ ὁ Θεὸς δι' εὐσπλαγχνίαν ἔπεμψε πρὸς αὐτοὺς τὸν Υἱόν του, ἵνα εὐεργετήσῃ αὐτοὺς εὐεργεσίαν ἀτίμητον, ἤτοι ἀπαλλαγὴν τοῦ αἰωνίου θανάτου, ἀδικοῦσιν ἑαυτούς, μὴ ἐπωφελούμενοι ἐκ τῆς τοιαύτης εὐεργεσίας διὰ τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως καὶ ὑπακοῆς. — « Σκεύη τοῦ Διαβόλου » ἐννοοῦνται οἱ δαίμονες, οἵτινες μετὰ τὴν ἧτταν τοῦ ἀρχηγοῦ αὐτῶν διηρπάγησαν, ἤτοι ὑπέκυψαν εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ Χριστοῦ· σκεύη δὲ πρὸς τούτοις ἐννοοῦνται καὶ οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι, οἵτινες ἦσαν ὄργανα τοῦ Διαβόλου, καὶ τῶν ὁποίων τὰς διαβολικὰς μαγγανείας καὶ πλάνας κατήργησεν ὁ Χριστός.

§. γ'. σελ. 472. — « Ὁ μὴ ὢν » καὶ « μὴ συνάγων » μετὰ τοῦ Χριστοῦ εἶνε ὁ

Διάβολος καὶ οἱ Ἰουδαῖοι, οἵτινες εἶνε κατὰ τοῦ Χριστοῦ, καὶ σκορπίζουσι τὰ αὐτοῦ, διότι λέγουσι καὶ πράττουσι τὰ ἐναντία τῶν ὅσα λέγει καὶ πράττει ὁ Χριστός. — Τὸ μὲν « εἰπεῖν λόγον κατὰ τοῦ Υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου » σημαίνει « ὑβρίσαι τὸν Χριστὸν ὡς πλάνον καὶ ἀντίθεον, » ὅτε καὶ ἡ ἁμαρτία συγχωρεῖται διὰ μετανοίας· τὸ δὲ « εἰπεῖν λόγον κατὰ τοῦ Πνεύματος τοῦ Ἁγίου » σημαίνει « ἀποδοῦναι τὴν ἀποβολὴν τῶν δαιμόνων καὶ τὴν θαυματουργικὴν δύναμιν εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ πονηρόν, » τουτέστιν « ὑβρίσαι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, » ὅτε καὶ ἡ ἁμαρτία οὔτε διὰ μετανοίας ἀφίεται. — Ἐκ τῶν ἀνθρώπων οἱ μὲν τιμωροῦνται καὶ ἐνταῦθα καὶ μετὰ θάνατον ὡς οἱ Σοδομῖται· οἱ δὲ μόνον μετὰ θάνατον, ὡς ὁ πλούσιος τοῦ Εὐαγγελίου· οἱ δὲ μόνον ἐνταῦθα, ὡς ὁ πορνεύσας παρὰ Κορινθίοις· ἄλλοι δὲ οὔτε ἐνταῦθα, οὔτε ἐκεῖ, ὡς οἱ Ἀπόστολοι.

§. δ'. σελ. 473. — Παραινεῖ ὁ θεῖος Χρυσόστομος τοὺς ἀκούοντας, ἵνα φροντίσωσιν ἐγκαίρως νὰ καθαρθῶσιν ἀπὸ τοῦ ῥύπου τῆς ἁμαρτίας διὰ τῆς συνεχοῦς ἀναμνήσεως πάντων μὲν τῶν ἁμαρτημάτων αὐτῶν, ἰδίως δὲ τῶν λανθανόντων (οἷον, φθόνου, κενοδοξίας, διαβολῆς κ.λ.π.), ὅπως μὴ καταλάβῃ αὐτοὺς ἀδιορθώτους τὸ φοβερὸν ἐκεῖνο κριτήριον.

ΟΜΙΛΙΑ ΜΒ'. 42.

§. α'. σελ. 476. — Διὰ τοῦ « ἢ ποιήσατε τὸ δένδρον καλὸν κ.λ.π. » ἐλέγχει ὁ Χριστὸς τοὺς Φαρισαίους, ὅτι, ἐνῷ τὰ ἔργα τοῦ Χριστοῦ δὲν ἠδύναντο νὰ μεμφθῶσιν ὡς πονηρά, διέβαλλον ἐν τούτοις τὸν Χριστόν, ὡς ἐν πνεύματι πονηρῷ ἐργαζόμενον ταῦτα· διὰ τοῦτο καὶ « γεννήματα ἐχιδνῶν » ἀποκαλοῦνται, τουτέστι πονηρὰ τέκνα προγόνων πονηρῶν. — Αἱ λέξεις « ἐκ τοῦ περισσεύματος τῆς καρδίας τὸ στόμα λαλεῖ » ἐμφαίνουσιν ὅτι ὁ Χριστὸς ἦτο Θεός, διότι ἐγίνωσκεν ὅτι ἡ καρδία τῶν Φαρισαίων ἦτο τοσοῦτον πεπληρωμένη ἀπὸ πονηρὰς ἐννοίας, ὥστε ἐξεχέοντο αὗται καὶ διὰ τοῦ στόματος.

§. β'. σελ. 479. — Ῥῆμα ἀργόν, διὰ τὸ ὁποῖον οἱ εἰπόντες θὰ δώσωσι λόγον ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ἐννοεῖται τὸ ψεῦδος, ἡ συκοφαντία. — Συμβουλεύει ὁ θεῖος Χρυσόστομος τοὺς ἀκροατάς του, ἵνα προτιμῶσι μᾶλλον νὰ ἀδικῶνται ἢ νὰ ἀδικῶσι· διότι ὁ ἀδικούμενος εἶνε πολὺ εὐδαιμονέστερος τοῦ ἀδικοῦντος, ὡς ἀποδεικνύει τὸ παράδειγμα τοῦ Σαοὺλ καὶ Δαυΐδ.

§. γ'. καὶ δ'. σελ. 480. — Ὁ Χριστιανὸς ὀφείλει νὰ ἀποφεύγῃ τὴν κατάκρισιν τοῦ πλησίον του, στρέφῃ δὲ πᾶσαν αὐτοῦ τὴν προσοχὴν εἰς ἐξέτασιν καὶ κατάκρισιν τῶν ὅσα αὐτὸς καθ' ἑκάστην ἁμαρτάνει εἰς τὸν Θεόν, ἀπαλλαττόμενος, καθ' ὃν χρόνον μάλιστα ἀπέρχεται ἵνα ἀναπαυθῇ ἐπὶ τῆς κλίνης του, τῶν ἀκαθάρτων λογισμῶν καὶ πάσης ἐν γένει βιωτικῆς μερίμνης.

ΟΜΙΛΙΑ ΜΓ'. 43.

§. α'. σελ. 484. — Ὁ σκοπός, πρὸς ὃν ἀποβλέποντες τινὲς τῶν Γραμματέων καὶ Φαρισαίων ἐζήτουν παρὰ τοῦ Χριστοῦ νὰ ἴδωσι σημεῖον, ἦτον, ἵνα λάβωσιν ἀφορμὴν νὰ κατηγορήσωσιν αὐτὸν καὶ ἐκ τῶν ἔργων του. — « Γενεὰ πονηρὰ » καλοῦνται οἱ Γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, διότι ἐπὶ τοσοῦτον ἦσαν ἀγνώμονες εἰς τοὺς εὐεργέτας, ὥστε καὶ εὐεργετούμενοι ἐγίνοντο μᾶλλον σκληρότεροι· καλοῦνται δὲ καὶ « μοιχαλὶς » διὰ τὴν πρὸς τὸν Πατέρα προτέραν καὶ τὴν εἰς τὸν Υἱὸν ὑστέραν ἀπιστίαν των. — Τὸ « ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔσται ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γῆς τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας » σημαίνει τὴν τριήμερον ταφὴν καὶ ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ.

§. β'. σελ. 486. — « Ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γῆς » εἶπεν ὁ Χριστός, ἵνα δηλώσῃ τὸν τάφον

αὐτοῦ. — Τρεῖς δὲ ἡμέρας ἐπέτρεψε νὰ μείνῃ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν τῷ τάφῳ, ἵνα πιστευθῇ ὅτι ὄντως καὶ οὐχὶ κατὰ φαντασίαν ἀπέθανεν.

§. γ'. σελ. 488. — Τὸ ὑπόδειγμα, τὸ ὁποῖον ὁ Χριστὸς ἀναφέρει διὰ τῶν λέξεων «ὅταν ἐξέλθῃ τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα κ. λ. π.» σημαίνει ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι διὰ τὴν ἀπιστίαν των ἔμελλον 1) νὰ ὑποστῶσι δεινὰ φοβερά, καὶ 2) νὰ γυμνωθῶσι πάσης ἀρετῆς, ἀγόμενοι ὑπὸ τοῦ διαβόλου ἀπὸ πλάνης εἰς πλάνην, καὶ ἀπὸ ἁμαρτίας εἰς ἁμαρτίαν.

§. δ'. σελ. 490. — Προβάλλων ὁ θεῖος Χρυσόστομος εἰς τοὺς ἀκούοντας τοὺς Ἰουδαίους, οἵτινες, ἂν καὶ εἶδον τοσαῦτα σημεῖα, οὐδὲν ἐξ αὐτῶν ὠφελήθησαν, συμβουλεύει αὐτοὺς νὰ μὴ ζητῶσι σημεῖα, ἀλλὰ νὰ φροντίσωσι νὰ διορθώσωσι τὸν βίον αὐτῶν, ἀναλογιζόμενοι ὅτι, καθὼς οἱ Ἰουδαῖοι, μυριοτρόπως εὐεργετηθέντες ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ, καὶ μὴ πιστεύσαντες εἰς αὐτόν, ἐτιμωρήθησαν ἐνταῦθα, καὶ ἐγένοντο ὑπεύθυνοι τῆς αἰωνίου κολάσεως, οὕτω καὶ αὐτοί, φωτισθέντες διὰ τοῦ βαπτίσματος, καὶ ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν λαβόντες, θὰ κολασθῶσι δριμύτερον ἐν τῇ γεέννῃ, ἐὰν διάγωσιν ἐν ῥαθυμίᾳ καὶ ἁμαρτίαις.

§. ε'. σελ. 492. — Συμβουλεύει τοὺς ἀκροατὰς αὐτοῦ ἐπὶ τέλους, ἵνα, ἔχοντες πάντοτε ἐπὶ μνήμης τὴν γέενναν τοῦ πυρός, ἐπιμελῶνται προθύμως τοῦ βίου αὐτῶν, καὶ μὴ προβάλλωσι προφάσεις ἀλόγους, (οἷον γυναῖκα, παιδία, κ. λ. π.), διότι ἡ πρόθυμος θέλησις δὲν ἐμποδίζεται νὰ κατορθώσῃ τὴν ἀρετήν, οὔτε ἐκ τῆς γυναικός, οὔτε ἐκ τῶν παιδίων, οὔτε ἐκ τῆς πενίας, οὔτε ἐξ ἄλλου τινός.

ΟΜΙΛΙΑ ΜΔ'. 44.

§. α'. σελ. 499. — Ὁ Χριστὸς εἰς τὸν ἀναγγείλαντα πρὸς αὐτὸν ὅτι ἡ μήτηρ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ τὸν ἐζήτουν ἀπήντησε· «Τίς ἐστιν ἡ μήτηρ μου καὶ τίνες εἰσὶν οἱ ἀδελφοί μου;» Ἵνα διδάξῃ τὴν μὲν ἐκ κενοδοξίας ζητοῦσαν αὐτὸν μητέρα ὅτι κατ' οὐδὲν αὐτὴν ὠφελεῖ ἡ ἐξ αὐτῆς γέννησις αὐτοῦ, ἐὰν δὲν ἔχῃ ἰδίαν ἀρετήν, τοὺς δὲ ἀδελφοὺς αὐτοῦ καὶ ἡμᾶς ὅτι οὐδὲν ὠφελούμεθα, ἐὰν ἔχωμεν μὲν συγγενεῖς ἀγαθούς, ἡμεῖς δὲ ἀμελῶμεν τῆς ἀρετῆς.

§. β' σελ. 501. — Τὴν κατὰ Θεὸν συγγένειαν συνιστᾷ οὐχὶ ἡ ταυτότης τῆς κατὰ σάρκα γεννήσεως, ἀλλ' ἡ ἐκπλήρωσις τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ. — Ὁ Χριστὸς διὰ παραβολῶν ἄρχεται νὰ διδάσκῃ ἀπὸ τοῦ πλοίου τοὺς παρὰ τὸν αἰγιαλὸν ἑστῶτας, 1) διότι μεταξὺ τῶν ἀκουόντων ἦσαν καὶ Γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, καὶ 2) ἵνα ποιήσῃ τὴν διδασκαλίαν αὐτοῦ ἐμφαντικωτέραν καὶ σαφεστέραν. — Πρώτην δὲ τῶν παραβολῶν λέγει τὴν τοῦ «σπόρου,» ἵνα δι' αὐτῆς καταστήσῃ προσεκτικώτερον τὸν ἀκροατὴν ἐφ' ὅσων ἔμελλε νὰ λαλήσῃ αἰνιγματωδῶς.

§. γ'. σελ. 503. — Τὸ «ἐξῆλθε» δηλοῖ ὅτι ὁ Χριστὸς ἦλθεν ὡς Θεὸς νὰ διδάξῃ ἡμᾶς, οὐχὶ μεταβὰς τοπικῶς, ἀλλὰ πλησιάσας ἡμᾶς διὰ τῆς ἀνθρωπίνης αὐτοῦ σαρκός. — «Σπόρος» ἐννοεῖται ἡ διδασκαλία τοῦ Χριστοῦ· «γῆ» δὲ αἱ ψυχαὶ τῶν ἀνθρώπων· καὶ «σπορεὺς» αὐτὸς ὁ Χριστός. — Ὁ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, καὶ τῆς πέτρας, καὶ τῶν ἀκανθῶν, καὶ τῆς καλῆς γῆς πεσὼν σπόρος ἐμφαίνει ὅτι ὁ Χριστὸς σπείρει τὴν διδασκαλίαν αὐτοῦ εἰς πάντας ἀνεξαιρέτως, μὴ προτιμῶν τὸν πλούσιον τοῦ πένητος, τὸν σοφὸν τοῦ ἰδιώτου κ.λ.π. — Διὰ τῆς παραβολῆς τοῦ σπορέως ἠθέλησεν ὁ Χριστὸς νὰ διδάξῃ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, ὅτι ὤφειλον προθύμως νὰ διδάσκωσι, καὶ νὰ μὴ ὀκνῶσιν, ἐὰν ἔβλεπον ὅτι οἱ περισσότεροι τῶν ἀκουόντων δὲν ὠφελοῦντο ἐκ τῆς διδασκαλίας.

§. δ'. σελ. 505. — Αἱ φράσεις «ἡ μέριμνα τοῦ αἰῶνος τούτου» καὶ «ἡ ἀπάτη τοῦ πλούτου» περιλαμβάνουσι πάσας τὰς κακίας, οἷον κενοδοξίαν, φθόνον, γαστριμαργίαν, ἀσέλγειαν, κ.λ.π. — Συμβουλεύει ὁ θεῖος Χρυσόστομος τοὺς ἀκούοντας, ἵνα ἀκροῶνται μετὰ προσοχῆς τοῦ θείου λόγου, ὅπως, ἐννοήσαντες αὐτὸν κατὰ βάθος, ἐφαρμόσωσιν ἐν τῷ βίῳ αὐτῶν, ἀπέχοντες τῶν πονηρῶν, καὶ πράττοντες τὰ χρήσιμα.

§. ε'. σελ. 507. — Ὑποδεικνύων ὁ θεῖος Πατὴρ τὰ κακά, τὰ ὁποῖα φέρει ὁ τρυφηλὸς βίος καὶ ψυχικῶς (οἷον, ἀμβλύτητα τῆς κρίσεως, συνεχεῖς ἁμαρτίας, κ.λ.π.), καὶ σωματικῶς (οἷον, κεφαλαλγίας, ἀμβλύτητα τῶν αἰσθήσεων, καὶ ἀσθενείας πολυειδεῖς, κ.λ.π.), συμβουλεύει τοὺς ζῶντας ἐν τρυφῇ νὰ ἀσπασθῶσι τὸν σώφρονα βίον πρὸς ὠφέλειαν καὶ τῆς ψυχῆς αὐτῶν καὶ τοῦ σώματος.

ΟΜΙΛΙΑ ΜΕ'. 45.

§. α'. σελ. 510. — Διὰ τοῦ «ὅστις ἔχει δοθήσεται αὐτῷ κ.λ.π.» ἔδειξεν ὁ Χριστὸς ὅτι, ὡς δίκαιος, εἰς μὲν τοὺς ἔχοντας προθυμίαν καὶ θέλησιν ἀποκαλύπτει τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, ἀπὸ δὲ τοὺς μὴ ἔχοντας ἀποκρύπτει αὐτά.

§. β'. σελ. 512. — «Οἱ ὀφθαλμοὶ» καὶ «τὰ ὦτα» τῶν Ἀποστόλων, ἅτινα μακαρίζει ὁ Χριστός, σημαίνουσι τὴν διάνοιαν αὐτῶν, ἥτις ἀκούουσα ἐδέχετο μετὰ χαρᾶς τοὺς λόγους τοῦ Χριστοῦ. — Ἐπειδὴ ὁ Θεὸς εἶνε φιλάνθρωπος, διὰ τοῦτο ὑπέδειξεν εἰς ἡμᾶς καὶ διαφόρους τρόπους πρὸς κατόρθωσιν τῆς ἀρετῆς, μὴ ἀπαιτῶν παρὰ πάντων τὸ αὐτὸ μέτρον τῆς ἀρετῆς.

§. γ'. σελ. 515. — Ἀναμιμνήσκων ὁ θεῖος Χρυσόστομος τοὺς ἀκούοντας τῶν πολλῶν καὶ μεγάλων εὐεργεσιῶν, τὰς ὁποίας παρέσχεν εἰς ἡμᾶς ὁ Χριστός, δοὺς ἡμῖν πρὸς ἐνίσχυσιν καὶ τὴν ἰδίαν σάρκα του, προτρέπει αὐτοὺς ἵνα μὴ φανῶσιν ἀχάριστοι ἀπέναντι τοσαύτης χάριτος, ἀλλὰ προθυμοποιῶνται νὰ πράττωσι τὰ ἀρέσκοντα εἰς τὸν Χριστόν.

ΟΜΙΛΙΑ ΜϚ'. 46.

§. α'. σελ. 515. — Διὰ τῆς παραβολῆς τῶν ζιζανίων προεσήμανεν ὁ Χριστὸς τὰ πλήθη τῶν αἱρετικῶν, οἵτινες ἔμελλον νὰ ἀναφυῶσιν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ. — Ἡ φράσις «ἐν τῷ καθεύδειν τοὺς ἀνθρώπους» δηλοῖ ὅτι ὁ Διάβολος τότε μάλιστα δύναται νὰ πλανᾷ τοὺς ἀνθρώπους, ὅταν οὗτοι ῥαθυμῶσι. — Τὰ ζιζάνια ἀναφαίνονται μετὰ τὴν βλάστησιν τοῦ χόρτου καὶ τὴν κάρπωσιν, ὅπερ δηλοῖ ὅτι οἱ αἱρετικοὶ κατ' ἀρχὰς μὲν κρύπτουσιν ἐν ἑαυτοῖς τὰς δηλητηριώδεις δοξασίας των, ὅταν δὲ λάβωσι καιρὸν ἐπιτήδειον, ἐκχέουσι τὸ δηλητήριον.

§. β'. σελ. 518. — Τὸ «μὴ ἐκριζώσητε ἅμα αὐτοῖς τὸν σῖτον» σημαίνει ὅτι ὁ Θεὸς δὲν ἐπιτρέπει τὴν σφαγὴν τῶν αἱρετικῶν, ἢ ἵνα μὴ μετ' αὐτῶν συναπολεσθῶσι καὶ πολλοὶ τῶν ἁγίων, ἢ ἵνα μὴ ἀδικηθῶσιν οἱ μέλλοντες νὰ μεταβληθῶσιν αἱρετικοί. — Αἱ παραβολαὶ τοῦ «σινάπεως» καὶ τῆς «ζύμης» σημαίνουσιν ὅτι οἱ Ἀπόστολοι, καίτοι ὀλίγοι καὶ ἀσθενεῖς, ἔμελλον νὰ ἐξαπλώσωσι τὸ Εὐαγγελικὸν κήρυγμα καθ' ἅπασαν τὴν οἰκουμένην.

§. γ' καὶ δ'. σελ. 520. — Παραβάλλων ὁ θεῖος Χρυσόστομος τὰ θαύματα πρὸς τὸν ἐνάρετον βίον, δεικνύει τὴν ὑπεροχὴν τοῦ ἐναρέτου βίου, καὶ συμβουλεύει τοὺς ἀκούοντας, ἵνα ἐπιμελῶνται τῆς ἀρετῆς, ἥτις συνίσταται οὐχὶ τόσον εἰς τὴν νηστείαν καὶ τὴν λοιπὴν σκληραγωγίαν τοῦ σώματος, ἀλλ' εἰς τὴν ἀφιλαργυρίαν, τὴν πραότητα, τὴν ταπεινοφροσύνην, καὶ τὴν πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπην.

ΟΜΙΛΙΑ ΜΖ'. 47.

§. α'. σελ. 524. — Οἱ Γραμματεῖς, ἂν καὶ ἤκουσαν τὴν δι' αὐτοὺς ἀπειλητικὴν

παραβολὴν τῶν ζιζανίων, δὲν διεγείρονται ὅμως ὡς οἱ Ἀπόστολοι πρὸς ἐρώτησιν καὶ λύσιν τῆς ἀπορίας των· ὅθεν γίνεται δῆλον, ὅτι ἠκολούθουν τὸν Χριστόν, οὐχ ἵνα ὠφεληθῶσιν, ἀλλ' ἵνα λάβωσιν ἀφορμὴν πρὸς κατηγορίαν. — Ὁ Χριστός, ἵνα παραστήσῃ τὴν λαμπρότητα τῶν δικαίων ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν, φέρει τὸν ἥλιον ὡς παράδειγμα, διότι λαμπρότερον τοῦ ἄστρου τούτου δὲν ὑπάρχει ἄλλο.

§. β'. σελ. 526. Διὰ μὲν τῆς παραβολῆς τοῦ κεκρυμμένου θησαυροῦ καὶ τοῦ πολυτίμου μαργαρίτου ὁμοιοῖ ὁ Χριστὸς τὸ Εὐαγγελικὸν κήρυγμα, χάριν τοῦ ὁποίου, ὡς τιμιωτέρου πάντων τῶν ἄλλων, ὤφειλον οἱ Ἀπόστολοι νὰ ἀρνηθῶσι πᾶν ἄλλο ἀγαθόν· διὰ δὲ τῆς παραβολῆς τῆς σαγήνης διδάσκει ἡμᾶς ὁ Χριστὸς ὅτι, ἵνα σωθῶμεν, δὲν ἀρκεῖ μόνον νὰ πιστεύωμεν ὀρθῶς, ἀλλὰ καὶ νὰ πράττωμεν ἔργα ἀγαθά.

§. γ'. σελ. 528. — Συνιστᾷ ὁ θεῖος Χρυσόστομος εἰς τοὺς ἀκούοντας τὴν μελέτην τῶν ἁγίων Γραφῶν πρὸς γνῶσιν τῶν νόμων, καθ' οὓς ἕκαστος ὀφείλει νὰ πολιτεύηται, καὶ περιγράφει τὴν εἰκόνα τῆς ἀρετῆς.

§. δ'. σελ. 529. — Παράγων τὸν Εὐαγγελιστὴν Ματθαῖον ὡς πρόσωπον, εἰκονίζον τὴν φύσιν τῆς ἀρετῆς, προτρέπει τοὺς πιστούς, ἵνα μιμηθῶσι τὰς ἀρετὰς τοῦ Εὐαγγελιστοῦ, καὶ ἰδίως τὴν ἐλεημοσύνην καὶ ταπεινοφροσύνην.

ΟΜΙΛΙΑ ΜΗ'. 48.

§. α'. σελ. 531. — Ὁ Χριστὸς συνεχῶς ἐδίδασκεν ἐν ταῖς συναγωγαῖς, ἵνα μή, διατρίβων πάντοτε ἐν τῇ ἐρήμῳ, κατηγορηθῇ ὡς βδελυσσόμενος τὰς κοινωνίας. — Ὁ Χριστὸς δὲν ἐτέλεσεν ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ, τῇ Ναζαρέτ, σημεῖα πολλά, ἵνα μὴ διὰ τὴν ἀπιστίαν των αὐξήσῃ τὴν κόλασιν αὐτῶν.

§. β'. σελ. 533. — Ἡ λύπη, τὴν ὁποίαν ᾐσθάνθη ὁ Ἡρώδης, ὅτε ἐζήτησε παρ' αὐτοῦ ἡ θυγάτηρ τῆς Ἡρωδιάδος τὴν κεφαλὴν τοῦ Προδρόμου, ἐμφαίνει ὅτι οἱ ἐνάρετοι ἄνθρωποι θαυμάζονται καὶ ἀγαπῶνται καὶ παρ' αὐτῶν ἔτι τῶν κακῶν. — Ἡ ἀφροσύνη τοῦ Ἡρώδου καταδεικνύεται καὶ ἐντεῦθεν, ὅτι, ἐνῷ ἐφοβεῖτο μὴ φανῇ εἰς τοὺς μετ' αὐτοῦ συμποσιάζοντας ἐπίορκος, ἐφάνη φονεύς.

§. γ'. σελ. 535. — Ὁ Ἡρώδης, ἐπειδὴ ἔλαβεν εἰς γάμον τὴν γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ του, ἔχουσαν θυγατέρα, διὰ τοῦτο ἠλέγχετο ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου ὡς παραβάτης τοῦ Μωσαϊκοῦ νόμου. — Προβάλλων ὁ θεῖος Χρυσόστομος ἰδίως εἰς τὰς παρθένους τὴν ἀναίσχυντον θυγατέρα τῆς Ἡρωδιάδος, παραινεῖ αὐτὰς νὰ ἀποφεύγωσι τὰς σκανδαλώδεις ὀρχήσεις.

§. δ'. σελ. 537. — Προτρέπει ὁ θεῖος Χρυσόστομος τοὺς ἀκούοντας, ἵνα γενναίως ὑποφέρωσι τὰς ἀδικίας τῶν πονηρῶν ἀνθρώπων, ἀναλογιζόμενοι ὅτι καὶ ὁ μείζων πάντων τῶν Προφητῶν Ἰωάννης ὑπέστη ἄδικον θάνατον παρὰ τοῦ ἀσωτάτου Ἡρώδου. — Ὡσαύτως προτρέπει τοὺς ἀκούοντας, ἵνα μὴ ἐμπιστεύωνται εἰς πόρνας γυναῖκας, καὶ δίδωσιν ὅρκους διὰ πράγματα ἀδέβαια, διότι αὗται εἶναι τοσοῦτον ἀναίσχυντοι καὶ ὠμαί, ὥστε εἶναι ἕτοιμαι καὶ πρὸς πάντα φόνον.

§. ε'. σελ. 539. — Ὁ Χριστιανός, μιμούμενος τὸν Εὐαγγελιστὴν Ματθαῖον, ὅστις λίαν ἀπαθῶς ἐξιστορεῖ τὰ κατὰ τὸν φόνον τοῦ Ἰωάννου, ὀφείλει ὄχι μόνον νὰ μὴ διατρίζῃ καὶ ὑβρίζῃ τὸν πλησίον του ἁμαρτάνοντα, ἀλλὰ καὶ νὰ λυπῆται αὐτὸν διὰ τὰς ἁμαρτίας του. — Τὰ πολυτελῆ συμπόσια, τὰ ὁποῖα γίνονται σήμερον, ὁμοιάζουσι πρὸς τὸ συμπόσιον τοῦ Ἡρώδου, διαφέροντα αὐτοῦ μόνον κατὰ τοῦτο, ὅτι τὸ μὲν συμπόσιον ἐκεῖνο ἐγίνετο πρόξενον φόνου, ταῦτα δὲ γίνονται πρόξενα μοιχείας καὶ πάσης ἀσελγείας.

§. ς'. καὶ ζ'. σελ. 541. — Ἀποτεινόμενος ὁ θεῖος Χρυσόστομος εἰς τοὺς δαπανῶντας τὰ ἑαυτῶν χρήματα εἰς πολυτελῆ συμπόσια καὶ τέρψεις ματαίας, συμβουλεύει αὐτοὺς νὰ ἐξοδεύωσι τὰ χρήματα αὐτῶν εἰς διατροφὴν πενήτων, καὶ οὐχὶ κολάκων καὶ παρασίτων.

ΟΜΙΛΙΑ ΜΘ'. 49.

§. α'. σελ. 544. — Ὁ Χριστὸς ἀναχωρεῖ εἰς τὴν ἔρημον, ἀφοῦ ἔμαθε παρὰ τῶν μαθητῶν τοῦ Ἰωάννου τὸν φόνον αὐτοῦ, ἵνα βεβαιώσῃ τὴν ἀνθρωπίνην αὐτοῦ φύσιν. — Ἡ πίστις τῶν ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ θεραπευθέντων ἐν τῇ ἐρήμῳ ἀσθενῶν δηλοῦται ἐκ τοῦ ὅτι προσῆλθον πρὸς τὸν Χριστόν, ἀφήσαντες τὰς ἑαυτῶν πόλεις, καὶ ἐκ τοῦ ὅτι παρέμενον εἰς αὐτόν, ἂν καὶ μεγάλως ἐπείνων. — Ἡ ἀτέλεια τῶν Ἀποστόλων δείκνυται καὶ ἐκ τούτου, ὅτι, ἂν καὶ εἶδον τοσαῦτα θαύματα τελεσθέντα ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ, οὐχ ἧττον δὲν εἶχον περὶ αὐτοῦ τὴν προσήκουσαν ἔννοιαν, διότι δὲν ἐγίνωσκον ὅτι ὁ Χριστός, ὡς Θεός, ἠδύνατο νὰ διαθρέψῃ τὸν πολυάριθμον ὄχλον διὰ πέντε ἄρτων καὶ δύο ἰχθύων, ἀλλ' ἐπρότεινον εἰς αὐτὸν νὰ τοὺς ἀπολύσῃ.

§. β'. σελ. 546. — Πρὶν ἢ εὐλογήσῃ ὁ Χριστὸς τοὺς ἄρτους, ἀναβλέπει εἰς τὸν οὐρανόν, ἵνα πιστευθῇ ὅτι ἀπεστάλη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, καὶ εἶναι ἴσος πρὸς αὐτόν, καὶ ἵνα διδάξῃ ἡμᾶς πρὸ τῆς τραπέζης νὰ εὐχαριστῶμεν τὸν Θεόν, ὅστις παρέχει εἰς ἡμᾶς τὴν τροφήν. — Ὁ Χριστὸς δὲν παρήγαγεν ἄρτους ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι, πρῶτον, ἵνα ἐπιστομίσῃ τοὺς αἱρετικούς, Μαρκίωνα καὶ Μανιχαῖον, δεικνύων ὅτι πάντα τὰ κτίσματα εἶναι ἔργα αὐτοῦ, καὶ οὐχὶ ἄλλου Δημιουργοῦ· δεύτερον δέ, ἵνα καταστήσῃ τὸ θαῦμα πιστευτόν.

§. γ'. σελ. 548. — Τεμάχια ἄρτου ἐπενόησεν ὁ Χριστὸς νὰ περισσεύσωσιν, καὶ οὐχὶ ὁλόκληροι ἄρτοι, ἵνα δείξῃ ὅτι τὰ περισσεύματα ἐκεῖνα ὑπελείφθησαν ἐκ τῶν αὐτῶν πέντε ἄρτων, καὶ ἵνα λάβωσι γνῶσιν τοῦ θαύματος καὶ ὅσοι δὲν ἦσαν παρόντες. — Ἀφοῦ ἐτέλεσεν ὁ Χριστὸς τὸ θαῦμα, ἀναχωρεῖ, ἵνα διδάξῃ ἡμᾶς νὰ ἀποφεύγωμεν τὴν παρὰ τῶν πολλῶν δόξαν.

§. δ'. σελ. 550. — Συνιστῶν ὁ Χρυσόστομος εἰς τοὺς ἀκούοντας τὴν ἐλεημοσύνην, προκρίνει αὐτὴν πάσης ἄλλης τέχνης, διότι αἱ μὲν ἄλλαι τέχναι, (οἷον ἡ ἰατρική, ἡ οἰκοδομική, κ.λ.π.) χρησιμεύουσιν εἰς ἡμᾶς μόνον ἐπὶ τοῦ παρόντος βίου, ἡ δὲ ἐλεημοσύνη καὶ πρὸς τὸν μέλλοντα· ἐπικρίνει δὲ ἐκείνας ἐκ τῶν καλουμένων τεχνῶν, ὅσαι οὐ μόνον δὲν πληροῦσιν ἀνάγκην τινά, (οἷον ἡ καρυκευτική, ζωγραφική, κ.λ.π.), ἀλλὰ καὶ γίνονται πρόξενοι δαπάνης περιττῆς καὶ βλάβης μεγάλης.

§. ε'. καὶ ς'. σελ. 552. — Ἐπιπλήττων ὁ θεῖος Πατὴρ τοὺς νέους ἐκείνους, οἵτινες πᾶσαν τὴν προσοχήν των στρέφουσι περὶ τὸν καλλωπισμὸν τῶν ὑποδημάτων καὶ ἐνδυμάτων αὐτῶν, καὶ ἀποδεικνύων εἰς αὐτοὺς τὰς ὀλεθρίους συνεπείας (ἤτοι, φιλοχρηματίαν, κενοδοξίαν, ἀσέλγειαν, ἁμάρτια κ.λ.π.), αἵτινες ἐπακολουθοῦσιν εἰς τὴν περιττὴν ταύτην φιλοκαλίαν αὐτῶν, συμβουλεύει αὐτοὺς μὲν καὶ τὰς τὰ ὅμοια ποιούσας παρθένους νὰ ἀπέχωσι τούτων, τοὺς δὲ γονεῖς νὰ ἐθίζωσι τοὺς παῖδας αὐτῶν εἰς τὸ κοσμίως ἐνδύεσθαι καὶ σωφρόνως διάγειν.

ΟΜΙΛΙΑ Ν'. 50.

§. α'. σελ. 556. — Ὁ Ἰησοῦς ἀναβαίνει εἰς ὄρος, ἵνα διδάξῃ ἡμᾶς ὅτι ἡ ἐρημία καὶ ἡ μόνωσις συντελεῖ εἰς τὸ νὰ προσευχώμεθα πρὸς τὸν Θεὸν ἀθορύβως. — Ἐπιτρέπει ὁ Χριστὸς νὰ καταληφθῶσιν οἱ Ἀπόστολοι ἐν τῷ μέσῳ τῆς θαλάσσης ὑπὸ τρικυμίας, καὶ βραδύνει νὰ ἔλθῃ πρὸς ἀντίληψιν αὐτῶν, ἵνα γυμνάσῃ αὐτοὺς εἰς τοὺς πειρα-

σμούς, καὶ διδάξῃ ὅτι δὲν πρέπει νὰ ζητῶσι ταχεῖαν ἀπαλλαγὴν τῶν περιστοιχούντων αὐτοὺς πειρασμῶν· τὴν βραδύτητα δὲ ταύτην πρὸς ἀπαλλαγὴν τῶν δεινῶν συνειθίζει ὁ Θεὸς νὰ μετέρχηται καὶ πρὸς πάντας τοὺς δικαίους.

§. β'. σελ. 558. — Ἡ πίστις τῶν προσερχομένων εἰς τὸν Χριστὸν ἀσθενῶν, ὅτι καὶ μόνη ἡ ἀφὴ τοῦ κρασπέδου αὐτοῦ ἠδύνατο νὰ δώσῃ εἰς αὐτοὺς τὴν θεραπείαν, ἐμφαίνει ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἤρχισαν ἤδη νὰ λαμβάνωσι περὶ τοῦ Χριστοῦ ὑψηλοτέραν ἰδέαν. — Ἐὰν ἡ ἀφὴ τοῦ κρασπέδου τοῦ Χριστοῦ εἶχε τὴν δύναμιν νὰ θεραπεύῃ ἀσθενείας σωματικάς, ἡ ἐπαξίως γινομένη μετάληψις ὅλου τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ παρέχει βεβαίως τὴν θεραπείαν καὶ τῶν ψυχικῶν ἀσθενειῶν.

§. γ'. καὶ δ'. σελ. 560. — Παραινεῖ ὁ θεῖος Χρυσόστομος τοὺς ἀκούοντας, ἵνα προσέρχωνται εἰς τὴν μετάληψιν τῶν ἀχράντων μυστηρίων, καθαρεύοντες ἀπὸ πάσης κακίας, καὶ φιλοτιμῶνται τίς ἐξ αὐτῶν νὰ ἀρέσῃ εἰς τὸν Θεόν, προσφέρων εἰς αὐτὸν οὐχὶ πολυτελῆ ἀφιερώματα, ἀλλὰ καθαρὰν καρδίαν, καὶ δαπανῶν τὰ πρὸς κατασκευὴν πολυτίμων ἀναθημάτων χρήματα εἰς θεραπείαν τῶν ἀναγκῶν τῶν ἐνδεῶν.

ΟΜΙΛΙΑ ΝΑ'. 51.

§. α'. σελ. 564. — Οἱ Ἀπόστολοι ἔτρωγον μὲ ἀνίπτους χεῖρας, παραβαίνοντες τὴν περὶ τούτου ἐπικρατοῦσαν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων, διότι ἐθεώρουν αὐτὴν περιττήν.

§. β'. σελ. 566. — Τὸ «δῶρον, ὃ ἐὰν ἐξ ἐμοῦ ὠφεληθῇς» ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ «ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον θέλεις νὰ λάβῃς παρ' ἐμοῦ, εἶνε προωρισμένον νὰ προσφερθῇ ὡς δῶρον πρὸς τὸν Θεόν» · διὰ τῆς παραδόσεως ταύτης τῶν πρεσβυτέρων οἱ νέοι ἐλάμβανον ἀφορμὴν νὰ ἀτιμάζωσι τοὺς γονεῖς των, προβάλλοντες εὐσέβειαν, καὶ οὕτω παρέβαινον τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ «τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα.»

§. γ'. σελ. 567. — Ἐπειδὴ οἱ Ἰουδαῖοι ἔδιδον μεγάλην προσοχὴν εἰς τὴν διάκρισιν τῶν βρωμάτων, διὰ τοῦτο ὁ Χριστός, ἵνα στρέψῃ τὴν προσοχὴν αὐτῶν εἰς τὰ οὐσιώδη τοῦ νόμου, λέγει· «Οὐ τὰ εἰσερχόμενα κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.» — «Φυτεία,» τὴν ὁποίαν δὲν ἐφύτευσεν ὁ Θεός, ἐννοοῦνται αἱ παραδόσεις τῶν πρεσβυτέρων καὶ αὐτοὶ οἱ πρεσβύτεροι.

§. δ'. σελ. 570. — Ἐπειδὴ οἱ Ἀπόστολοι, ἀκούσαντες παρὰ τοῦ Χριστοῦ· «Οὐ τὰ εἰσερχόμενα κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον κ.λ.π.», ἐσκανδαλίσθησαν, ὅτε ὁ Πέτρος παρεκάλεσε τὸν Χριστὸν νὰ ἑρμηνεύσῃ εἰς αὐτοὺς τοὺς λόγους τούτους, ἐπιπλήττει αὐτοὺς διὰ τῆς ἀποκρίσεως· «Ἀκμὴν καὶ ὑμεῖς ἀσύνετοί ἐστε;»

§. ε'. καὶ ς'. σελ. 572. — Παραινεῖ ὁ θεῖος Χρυσόστομος τοὺς ἀκούοντας, ἵνα, ὅταν ἀπέρχωνται εἰς προσευχήν, μὴ προσέχωσιν εἰς τὴν κάθαρσιν τοῦ σώματος, ἀλλ' εἰς τὴν κάθαρσιν τῆς ψυχῆς, ἥτις συνίσταται εἰς τὴν ἀποχὴν λοιδοριῶν, αἰσχρολογιῶν, εὐτραπελιῶν, ἰδίως δὲ τῆς ὀργῆς κατὰ τῶν ἀδικούντων.

ΟΜΙΛΙΑ ΝΒ'. 52.

§. α'. σελ. 575. — Ὁ Χριστός, ἂν καὶ ἀπηγόρευσεν εἰς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ νὰ ἀπέλθωσιν εἰς τὰ ἔθνη, οὐχ ἧττον αὐτὸς ἀπέρχεται εἰς τὰ μέρη Τύρου καὶ Σιδῶνος, 1) διότι ὁ Χριστὸς δὲν ἦτον ὑπόχρεως νὰ τηρήσῃ ὅπερ ἀπηγόρευσεν εἰς τοὺς μαθητάς του, καὶ 2) διότι δὲν ἀπῆλθεν ἵνα κηρύξῃ. — Ἡ Χαναναία ἐμφαίνει ὅτι ἦτον ἀξία εὐεργεσίας, διότι ἐθεώρει ἑαυτὴν τοσοῦτον ἀναξίαν, ὥστε δὲν ἐτόλμα νὰ ἔλθῃ εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, ὅπως παρακαλέσῃ ἐκεῖ τὸν Χριστὸν πρὸς θεραπείαν τῆς θυγατρός της.

§. β'. σελ. 577. — Ὁ Χριστός, καίτοι θερμῶς καὶ ἐπιμόνως παρακαλούμενος ὑπὸ τῆς Χαναναίας νὰ θεραπεύσῃ τὴν θυγατέρα αὐτῆς, ἀνέβαλεν ὅμως τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς

παρακλήσεως, ἵνα καταστήσῃ φανερὰν τὴν μεγάλην αὐτῆς πίστιν. — Ἡ Χαναναία, ὀνομαζομένη ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ κυνάριον, ἐδέξατο προθύμως τὴν εὐτελῆ ταύτην ἐπίκλησιν, δεικνύουσα τὴν βαθεῖαν αὐτῆς ταπεινοφροσύνην.

§. γ'. καὶ δ'. σελ. 580. — Παραβάλλων ὁ θεῖος Χρυσόστομος τὴν ἐλεημοσύνην πρὸς τὰς τέχνας, ἀποδεικνύει ὅτι αὕτη εἶνε πολὺ ἀνωτέρα τῶν τεχνῶν. 1) διότι οὐδεμία τέχνη δύναται νὰ πράξῃ τὰ ἑαυτῆς, ἐὰν δὲν ἔχῃ συνεργοὺς καὶ τὰς ἄλλας τέχνας, ἐνῷ ἡ ἐλεημοσύνη, ἵνα πράξῃ τὰ ἑαυτῆς, οὔτε χρημάτων ἔχει ἀνάγκην, οὔτε ἐνδυμάτων, οὔτε ἄλλου τινός, ἀλλὰ μόνον θελήσεως ἀγαθῆς, 2) διότι αἱ μὲν ἄλλαι τέχναι σκοποῦσι τὴν θεραπείαν τῶν σωματικῶν ἀναγκῶν, καὶ ποιοῦσιν ἔργα, ὑποκείμενα εἰς φθοράν, ἡ δὲ ἐλεημοσύνη σκοπεῖ τὴν πλήρωσιν τῶν ψυχικῶν ἀναγκῶν, καὶ ποιεῖ ἔργα, διαμένοντα ἄφθαρτα, καὶ τὸ δὴ μέγιστον ποιεῖ τοὺς μετερχομένους αὐτὴν ἰσοθέους.

§. ε'. σελ. 583. — Δείξας ὁ θεῖος Πατὴρ τὰ ἀγαθὰ τῆς ἐλεημοσύνης, καὶ ὅτι φύσει ὁ ἄνθρωπος εἶνε φιλεύσπλαγχνος, παραινεῖ τοὺς ἀκούοντας, ἵνα μετέρχωνται αὐτήν, οὐχὶ ἐξ ἁρπαγῶν καὶ ἀδικιῶν, (διότι τοῦτο εἶνε βδελυκτὸν εἰς τὸν Θεόν,) ἀλλ' ἐκ τῶν δικαίων κόπων.

ΟΜΙΛΙΑ ΝΓ'. 53.

§. α'. σελ. 586. — Ἐν ἐρημίᾳ τελεῖ ὁ Ἰησοῦς τὸ θαῦμα τοῦ δι' ἑπτὰ ἄρτων χορτασμοῦ τοῦ ὄχλου, ἵνα καταστήσῃ τὸ θαῦμα ἀνύποπτον, ὅτι ἦλθεν ἀπὸ γειτνιαζούσης τινὸς κώμης ἔλαβον τοὺς ἄρτους. — Ἡ ἐρώτησις, τὴν ὁποίαν οἱ μαθηταὶ ποιοῦσι πρὸς τὸν Χριστόν, λέγοντες· «Πόθεν ἡμῖν ἐν ἐρήμῳ ἄρτοι τοσοῦτοι;» ἀποδεικνύει τὴν ἀτέλειαν αὐτῶν, τῆς ὁποίας ἡ ὑπὸ τοῦ Ματθαίου γινομένη ἀκριβὴς ἔκθεσις συνιστᾷ τοὺς μαθητὰς τοῦ Χριστοῦ ὡς φιλαλήθεις, διότι δὲν κρύπτουσι τὰ ἐλαττώματα αὐτῶν. —

§. β'. σελ. 588. — Ὅτε οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ Σαδδουκαῖοι προσῆλθον πρὸς τὸν Χριστόν, καὶ παρεκάλουν αὐτὸν νὰ ἐπιδείξῃ σημεῖον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, δὲν ἐνέδωκεν ὁ Χριστὸς εἰς τὴν παράκλησιν ταύτην, 1) διότι ὁ σκοπός, πρὸς τὸν ὁποῖον ἐζήτουν σημεῖον, ἦτον οὐχὶ νὰ πιστεύσωσιν, ἀλλὰ νὰ λάβωσιν ἀφορμὴν πρὸς κατηγορίαν, καὶ 2) διότι ὁ καιρός, καθ' ὃν ἔμελλον νὰ δοθῶσιν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τὰ σημεῖα, δὲν ἦτον ὁ καιρὸς τῆς πρώτης αὐτοῦ παρουσίας, ἀλλὰ τῆς δευτέρας. — «Σημεῖον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ» ἐνόουν οἱ ζητοῦντες ἢ τὴν στάσιν τοῦ Ἡλίου, ἢ τῆς Σελήνης, ἢ τὴν κατάπτωσιν κεραυνοῦ, ἢ τὴν μεταβολὴν τοῦ ἀέρος, ἢ ἄλλο τι ὅμοιον.

§. γ'. σελ. 590. — Ὁ Χριστὸς ἐκάλεσε τὴν διδασκαλίαν τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων «ζύμην,» ἵνα διὰ τῆς λέξεως ταύτης ἀναμνήσῃ τοὺς Ἀποστόλους τοῦ δὶς γενομένου θαύματος τοῦ διὰ τῶν ἄρτων χορτασμοῦ. — Ἐπιτιμήσας ὁ Χριστὸς τοὺς Ἀποστόλους, ὡς διαλογιζομένους ὅτι ἄρτους δὲν ἔλαβον μεθ' ἑαυτῶν, ὠφέλησεν αὐτούς, ὡς τοῦτο δηλοῦται ἐκ τοῦ ὅτι οἱ Ἀπόστολοι ἀμέσως μετὰ τὴν ἐπιτίμησιν ἐνόησαν ὅτι «ζύμην» ὁ Χριστὸς ἐνόει τὴν διδασκαλίαν.

§. δ'. καὶ ε'. σελ. 592. — Δεικνύων ὁ θεῖος Χρυσόστομος ὅτι καὶ τῶν δικαίων αὐτῶν ὁ βίος εἶνε ἀναμεμιγμένος μὲ λύπας προσκαίρους, ἀποδεικνύει συγχρόνως ὅτι καὶ τῶν ἐν ἁμαρτίαις ζώντων εἶνε πλήρης πικρίας καὶ λύπης, καὶ συμβουλεύει τοὺς ἀκούοντας, ἵνα μετέρχωνται τὴν ἀρετήν, διότι αὕτη καὶ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ παρέχει ἡδονὴν εἰς τὸν ἐνάρετον, καὶ ἐν τῇ μελλούσῃ κρίσει παρηγορίαν μεγάλην.

ΟΜΙΛΙΑ ΝΔ'. 54.

§. α'. σελ. 596. — Ἡ ὁμολογία τοῦ Πέτρου «σὺ εἶ ὁ Χριστός, ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ

τοῦ ζῶντος » ἐμφαίνει ὅτι ὁ Πέτρος ἐθεώρει τὸν Χριστὸν γνήσιον Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, τουτέστιν ἐξ αὐτῆς τῆς οὐσίας τοῦ Θεοῦ γεννηθέντα· διὰ τοῦτο ὁ Χριστὸς καὶ ἐμακάρισεν αὐτόν, καὶ εἶπεν ὅτι ὁ Πατήρ του τῷ ἀπεκάλυψε.

§. β'. σελ. 597. — Ἐπειδὴ ὁ Πέτρος ὡμολόγησε τὸν Χριστὸν γνήσιον Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, διὰ τοῦτο ὁ Χριστός, ἵνα δείξῃ ὅτι εἶνε ὄντως Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὥσπερ ὁ Πέτρος υἱὸς τοῦ Ἰωνᾶ, εἶπε· « Σὺ εἶ ὁ υἱὸς Ἰωνᾶ. » — Ἡ « πέτρα, » ἐπὶ τῆς ὁποίας ὁ Χριστὸς θὰ οἰκοδομήσῃ τὴν ἐκκλησίαν του εἶνε ἡ πίστις τῆς ὁμολογίας τοῦ Πέτρου. — Αἱ ὑποσχέσεις, τὰς ὁποίας ὁ Χριστὸς ἔδωκεν εἰς τὸν Πέτρον, ὅτι δηλαδὴ θὰ οἰκοδομήσῃ τὴν ἐκκλησίαν του ἐπὶ τῆς ὁμολογίας αὐτοῦ, καὶ ὅτι θὰ δώσῃ εἰς αὐτὸν τὰς κλεῖς τῶν οὐρανῶν, ἀποδεικνύουσι τὸν Χριστὸν ἴσον πρὸς τὸν Πατέρα αὐτοῦ.

§. γ'. σελ. 599. — Ὁ Χριστὸς ἀπηγόρευσεν εἰς τοὺς Ἀποστόλους νὰ διακηρύξωσιν ὅτι αὐτὸς εἶνε ὁ Χριστός, ἵνα μὴ σκανδαλισθῶσιν οἱ ἀκούοντες, ὅτε ἤθελον ἴδει τὸν Χριστὸν σταυρούμενον· καὶ τότε ἤθελεν εἶσθαι πολὺ δυσκολώτερον νὰ πιστεύσωσιν εἰς τὸν Χριστὸν μετὰ τὸ σκάνδαλον.

§. δ'. σελ. 601. — « Σατανᾶν » καλεῖ ὁ Χριστὸς τὸν Πέτρον, διότι ἀπέτρεπεν αὐτὸν τοῦ νὰ ἀποθάνῃ, τοῦθ' ὅπερ μόνος ὁ Σατανᾶς ἐπεθύμει. — Τὰ « τῶν ἀνθρώπων » ἐφρόνει ὁ Πέτρος, διότι, ἀνθρωπίνως σκεπτόμενος, ἐνόμιζεν ὅτι ἦτον ἀπρεπὲς εἰς τὸν Χριστὸν νὰ ἀποθάνῃ. — Παραινεῖ ὁ θεῖος Χρυσόστομος τοὺς ἀκούοντας, ἵνα μηδεὶς ἐπαισχύνηται τοῦ Χριστοῦ τὸν σταυρόν, τοῦ ὁποίου καὶ μόνος ὁ τύπος, γενόμενος μετὰ πίστεως, ἔχει τὴν δύναμιν νὰ ἐκδιώκῃ τοὺς δαίμονας.

§. ε'. καὶ ς'. σελ. 603. — Ὡσαύτως συμβουλεύει ὁ θεῖος Πατὴρ τοὺς πιστούς, ἵνα, ἀναλογιζόμενοι τὰς πολλὰς καὶ μεγάλας τοῦ Θεοῦ εὐεργεσίας, κεφάλαιον τῶν ὁποίων εἶνε αὐτὸς ὁ σταυρός, κατὰ μίμησιν τοῦ Χριστοῦ σταυρωθῶσι καὶ αὐτοὶ εἰς τὸν κόσμον, τουτέστι καταφρονήσωσι τῶν ἀγαθῶν τοῦ κόσμου τούτου, ἐπιθυμῶσι δὲ τὰ ἀγαθὰ τοῦ μέλλοντος αἰῶνος, ἅτινα ἐὰν ἕκαστος χριστιανὸς ἔχῃ πάντοτε ὑπ' ὄψιν, προθύμως θὰ ὑπερνικᾷ τὰς πρὸς κατόρθωσιν τῆς ἀρετῆς παρεμβαλλομένας δυσκολίας.

ΟΜΙΛΙΑ ΝΕ'. 55.

§. α'. σελ. 607. — Ἵνα μὴ νομίσωσιν οἱ Ἀπόστολοι ὅτι ἀρκεῖ πρὸς σωτηρίαν τὸ νὰ ἀκολουθῶσιν ἁπλῶς τὸν Χριστὸν ἄνευ τινὸς κινδύνου καὶ κόπου, λέγει πρὸς αὐτοὺς ὁ Χριστός· « Εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν κ.λ.π. » — Ἀπαρνεῖται δὲ ἑαυτὸν ἐκεῖνος, ὅστις εἶνε ἕτοιμος νὰ ἐκθέσῃ τὸν ἑαυτόν του εἰς κινδύνους καὶ νὰ διάκηται οὕτω πως ἐν τοῖς παθήμασί του, ὡς ἐὰν ἄλλος τις ἔπασχε ταῦτα.

§. β'. σελ. 610. — Τὸ « ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ » δηλοῖ τὸν βαθμόν, μέχρι τοῦ ὁποίου ὀφείλει ὁ ἀκολουθῶν τὸν Χριστὸν νὰ ἀρνηθῇ ἑαυτόν, τουτέστι μέχρι θανάτου ἐπονειδίστου.

§. γ'. σελ. 612. — Τὸ « τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ » σημαίνει ὅτι ὁ ἄνθρωπος, ἐπειδὴ δὲν δύναται νὰ δώσῃ ἄλλο τι ἀγαθὸν ὡς ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, ἐὰν ἐκ φιλοζωΐας ἀποφύγῃ τοὺς ὑπὲρ Χριστοῦ κινδύνους, διὰ τοῦτο ὀφείλει νὰ καταφρονήσῃ πάντα ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ Χριστοῦ κίνδυνον, ἵνα σώσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ.

§. δ'. σελ. 613. — Ἡ φράσις « μέλλει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεσθαι ἐν τῇ δόξῃ τοῦ Πατρὸς αὐτοῦ » σημαίνει ὅτι ὁ υἱός, ἐπειδὴ ἔχει τὴν αὐτὴν δόξαν, τὴν ὁποίαν ἔχει καὶ ὁ Πατήρ, ἕπεται ὅτι ἔχει μετὰ τοῦ Πατρὸς καὶ τὴν αὐτὴν οὐσίαν. — Τὸ δὲ « ἀποδώσει

ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ » σημαίνει ὅτι τοὺς μὲν ἁμαρτήσαντας θὰ κολάσῃ, τοὺς δὲ ζήσαντας ἐν ἀρετῇ θὰ βραβεύσῃ.

§. ε'. καὶ ς'. σελ. 614. — Ἐπαινῶν ὁ θεῖος Χρυσόστομος τοὺς μοναχούς, διότι κατὰ τὸν καιρὸν τῆς τραπέζης, εὐχαριστοῦντες τὸν Θεόν, ἀνεμιμνήσκοντο συγχρόνως πρὸς χαλιναγωγίαν τῆς γαστρὸς καὶ τῶν ῥημάτων ἐκείνων τοῦ Χριστοῦ, δι' ὧν προεῖπεν ὅτι θὰ ἀποδώσῃ ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ, καὶ ἐπιπλήττων ἐκείνους τῶν ἀκουόντων, οἵτινες οὔτε πρὸ τῆς τραπέζης, οὔτε μετὰ τὴν τράπεζαν ἐποίουν τινὰ εὐχήν, ἀναπτύσσει τὸν παρὰ τοῖς μοναχοῖς ἐν χρήσει ὄντα εὐχαριστήριον ὕμνον, (ἀρχόμενον ἀπὸ τὰς λέξεις « εὐλογητὸς ὁ Θεὸς κ. λ. π. »), καὶ συμβουλεύει τοὺς πιστούς, ἵνα, ἐκμαθόντες τὸν ὕμνον ἐκεῖνον, ἐπᾴδωσι καὶ αὐτοὶ κατὰ μίμησιν τῶν μοναχῶν, εὐχαριστοῦντες τῷ Θεῷ δι' ὅσα ἀγαθὰ σωματικὰ καὶ ψυχικὰ ἀπολαμβάνουσι, καὶ παρακαλοῦντες αὐτόν, ἵνα καὶ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως μὴ καταισχύνῃ αὐτούς.

ΟΜΙΛΙΑ ΝΣΤ'. 56.

§. α'. καὶ β'. σελ. 630. — Θέλων ὁ Χριστὸς νὰ βεβαιώσῃ καὶ ὀφθαλμοφανῶς τοὺς Ἀποστόλους περὶ τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, ἀποκαλύπτει αὐτοῖς ἐν τῷ ὄρει διὰ τῆς μεταμορφώσεως τὴν δόξαν αὐτοῦ, ἵνα, πληροφορηθέντες οὕτω, μὴ λυπῶνται μήτε ἐπὶ τῷ ἰδίῳ θανάτῳ, μήτε ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ Διδασκάλου αὐτῶν. — Ὁ Χριστὸς παραλαμβάνει μετ' αὐτοῦ εἰς τὸ Θαβώριον ὄρος μόνον τὸν Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην, διότι οὗτοι ὑπερεῖχον τῶν λοιπῶν Ἀποστόλων. — Ὁ Χριστὸς μετὰ τοῦ Μωϋσῆ καὶ Ἠλία ἐπιφαίνεται ἐν τῷ Θαβώρ, ἵνα δείξῃ 1) ὅτι δὲν εἶνε, ὡς ἐνόμιζον οἱ πολλοί, οὔτε ὁ Ἠλίας, οὔτε εἷς τῶν προφητῶν, ἀλλὰ πολὺ ἀνώτερος αὐτῶν· 2) ὅτι δὲν εἶνε παραβάτης τοῦ νόμου, καὶ ὅτι δὲν βλασφημεῖ, λέγων ἑαυτὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, διότι, ἂν ταῦτα ἦσαν ἀληθῆ, οὐδέποτε ὁ Ἠλίας καὶ ὁ Μωϋσῆς θὰ παρίσταντο πλησίον αὐτοῦ· 3) ὅτι εἶνε κύριος τοῦ θανάτου καὶ τῆς ζωῆς, ὡς ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ τὸν ἀποθανόντα Μωϋσῆν καὶ τὸν ζῶντα Ἠλίαν· καὶ 4) τὴν δόξαν τοῦ σταυροῦ, (περὶ ἧς ὁ Μωϋσῆς καὶ Ἠλίας ἐλάλουν μετ' αὐτοῦ,) καὶ ἵνα παρηγορήσῃ τοὺς Ἀποστόλους, (διότι ἤκουον τὸν Μωϋσῆν καὶ Ἠλίαν, λαλοῦντας περὶ τῆς ἀνεκλαλήτου δόξης τοῦ Χριστοῦ,) οἵτινες ἐλυποῦντο σφόδρα διὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ, καὶ ἵνα καταστήσῃ αὐτοὺς γενναίους πρὸς τὸν ὑπὲρ Χριστοῦ θάνατον (διότι εἶχον πρὸς μίμησιν τοὺς ὑπὲρ τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ ἀφιερώσαντας ἑαυτοὺς Μωϋσῆν καὶ Ἠλίαν). — Ὁ Πέτρος, εἰπὼν πρὸς τὸν Χριστόν· « Καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε εἶναι κ.λ.π. », ἐνόμιζεν ὅτι ἠδύνατο νὰ κατορθώσῃ ὥστε νὰ μὴ ἀποθάνῃ ὁ Χριστός, διότι τότε οὔτε ὁ Ἰησοῦς θὰ ἤρχετο εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, μένων διὰ παντὸς ἐν τῷ ὄρει, οὔτε οἱ ζητοῦντες νὰ φονεύσωσι τὸν Χριστὸν θὰ ἀνεκάλυπτον αὐτὸν ἐκεῖ, οὔτε, καὶ ἂν ἀνεκάλυπτον, θὰ ἐτόλμων νὰ τὸν συλλάβωσι, φοβούμενοι τὸν ἐξ οὐρανοῦ πῦρ κατενεγκόντα Ἠλίαν.

§. γ'. σελ. 634. — Ὁ Πατὴρ ἐκφέρει φωνὴν ἐκ τῆς νεφέλης, μαρτυροῦσαν περὶ τοῦ Υἱοῦ, ἵνα πιστευθῇ ὅτι παρὰ τοῦ Θεοῦ ἡ φωνὴ αὕτη ἐξῆλθε· διότι διὰ νεφέλης εἰωθεν πάντοτε νὰ φαίνηται ὁ Θεός. — Νεφέλην φωτεινὴν δεικνύει ὁ Θεός, διότι ἤθελε νὰ διδάξῃ, καὶ οὐχὶ νὰ φοβίσῃ, ὁπότε θὰ ἐδείκνυε νεφέλην σκοτεινήν. — Ὁ Μωϋσῆς καὶ ὁ Ἠλίας ἐγένοντο ἄφαντοι, ὅτε ἠκούσθη ἡ φωνή, ἵνα δειχθῇ ὅτι μόνον περὶ τοῦ Χριστοῦ ἐμαρτύρει αὕτη. — Ἡ νεφέλη ἐκάλυψεν ἅπαντας, ἵνα μή, ἐὰν ἐκάλυπτε μόνον τὸν Χριστόν, νομισθῇ ὅτι αὐτὸς ἀφῆκε τὴν φωνήν. — Τὸ « ἐν ᾧ εὐδόκησα » σημαίνει « ἐν ᾧ ἀναπαύομαι, ὃν ἀγαπῶ. »

§. δ'. ε'. καὶ ϛ'. σελ. 628.—Παραινεῖ ὁ θεῖος Χρυσόστομος πάντας μὲν τοὺς ἀκούοντας, ἵνα διὰ τῶν καλῶν ἔργων κατεστήσωσιν ἑαυτοὺς ἀξίους, ὅπως ἴδωσι τὸν Χριστόν, ἰδίως δὲ τοὺς πλουτοῦντας, ἵνα μὴ δανείζωσιν ἐπὶ τόκῳ, καὶ καταπιέζωσι τοὺς ἐν ἀνάγκαις εὑρισκομένους· διότι, τοῦτο ποιοῦντες, οὐ μόνον ἐπισύρουσι καθ' ἑαυτῶν τὴν ἀγανάκτησιν τῶν μὴ ἐχόντων νὰ ἀποδώσωσι τὴν ὀφειλὴν καὶ τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων, καὶ ἑαυτοὺς ἐμβάλλουσιν εἰς φροντίδας καὶ λύπας ἀδιαλείπτους, ἀλλὰ καὶ μισητοὶ γίνονται εἰς τὸν Θεόν, ὅστις καὶ αὐτὴν ἔτι τὴν ἐκ τόκων διδομένην ἐλεημοσύνην τῶν δανειστῶν ἀποστρέφεται.

ΟΜΙΛΙΑ ΝΖ'. 57.

§. α'. σελ. 633. — Ἠλίας καλεῖται ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ ὁ Ἰωάννης διὰ τὴν ὁμοιότητα τοῦ ἔργου τῆς διακονίας· ὅπως δηλαδὴ ὁ Ἠλίας θὰ ἔλθῃ πρὸ τῆς δευτέρας παρουσίας τοῦ Χριστοῦ, οὕτω καὶ ὁ Ἰωάννης ἦλθε πρὸ τῆς πρώτης, ἵνα ἐπιστρέψῃ τοὺς Ἰουδαίους εἰς τὴν πίστιν τοῦ Χριστοῦ.

§. β'. σελ. 635. — Εἰπὼν ὁ Χριστὸς εἰς τοὺς Ἀποστόλους ὅτι διὰ τὴν ἀπιστίαν των δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἀπαλλάξωσι τοῦ δαιμονίου τὸν σεληνιαζόμενον, ἔδειξεν ὅτι, καθὼς πολλάκις ἡ πίστις τοῦ προσάγοντος ἤρκει νὰ θεραπεύσῃ τὸν ἀσθενῆ ἄνευ πολλῆς δυνάμεως τοῦ θεραπεύοντος, οὕτως ἡ δύναμις τοῦ θαυματουργοῦντος ἠδύνατο καὶ ἄνευ τῆς πίστεως τοῦ προσάγοντος νὰ ἐπιφέρῃ εἰς τὸν ἀσθενοῦντα τὴν ἴασιν.

§. γ'. σελ. 637. — Ὁ ἐκ παιδὸς σεληνιαζόμενος ἐμφαίνει τὴν εὐεργετικὴν τοῦ Θεοῦ πρόνοιαν· διότι, ἂν τὸ δαιμόνιον ἔβαλλεν αὐτὸν ἄλλοτε μὲν εἰς τὸ πῦρ, καὶ πολλάκις εἰς τὸ ὕδωρ, φανερὸν εἶνε ὅτι καὶ θὰ ἐθανάτωνεν αὐτὸν πρὸ πολλοῦ, ἂν ὁ Θεὸς δὲν ἐχαλίνου τὴν ὁρμὴν αὐτοῦ. — Σεληνιαζόμενον καλεῖ ὁ Ματθαῖος τὸν ἀνωτέρω δαιμονῶντα κατὰ τὴν δόξαν τῶν πολλῶν, τοὺς ὁποίους ἐξηπάτα ὁ Διάβολος, πειράζων τὸν ὑπ' αὐτοῦ κατεχόμενον κατὰ τὰς διαφόρους φάσεις τῆς σελήνης, ἵνα διαβάλῃ αὐτήν, ὡς αἰτίαν δῆθεν τοῦ σπαραγμοῦ τῶν σεληνιαζομένων. — « Πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως » σημαίνει τὸ ἐλάχιστον τῆς γνησίας πίστεως, τῆς ὁποίας ἡ δύναμις εἶνε τοσαύτη, ὥστε καὶ ὄρη μεθιστᾷ, καθὼς τὸ σίναπι, καίτοι μικρότερον πάντων τῶν σπερμάτων, ἔχει ὅμως μείζονα πρὸς αὔξησιν δύναμιν.

§. δ'. καὶ ε'. σελ. 640. — Ἡ προσευχὴ μετὰ τῆς νηστείας τοσαύτην ἰσχὺν ἔχουσιν, ὥστε καὶ δαίμονας ἐκβάλλουσι, καὶ τὸν μετερχόμενον αὐτὰς ἀναπτεροῦσιν ἐκ τῶν γηΐνων πρὸς τὰ οὐράνια, θείου πόθου τὴν καρδίαν πληροῦσαι. — Παραινεῖ ὁ θεῖος Χρυσόστομος τοὺς ἀκούοντας, ἵνα ἀσχολῶνται διὰ παντὸς εἰς τὸ ἔργον τῆς προσευχῆς, καὶ ἐγκρατεύωνται τῶν ἐπιθυμιῶν τῆς γαστρός, ἀπέχωσι δὲ τῆς τρυφῆς καὶ τῶν μετεωρισμῶν καὶ χαυνώσεως. — Ἀναιρεῖ δὲ τὴν παρὰ πολλοῖς ἐπικρατοῦσαν ἐσφαλμένην ἰδέαν ὅτι αἰτία τῆς μέθης εἶνε ὁ οἶνος, ὑποδεικνύων ὡς πρόξενον μέθης οὐχὶ τὸν οἶνον, ἀλλὰ τὴν κακὴν αὐτοῦ χρῆσιν.

ΟΜΙΛΙΑ ΝΗ'. 58.

§. α'. σελ. 644. — Ἐπειδὴ ἐπεκράτει παρὰ τοῖς Ἰουδαίοις συνήθεια νὰ δίδωσι δίδραχμα ὅσοι τῶν Ἰουδαίων ἦσαν πρωτότοκοι, διὰ τοῦτο οἱ εἰσπράττοντες τὸν φόρον τῶν διδράχμων ἐζήτησαν διὰ τοῦ Πέτρου νὰ ἀποδώσῃ ὁ Χριστός, ὡς πρωτότοκος, τὸν συνήθη φόρον. — Ὁ Χριστός, καίτοι μὴ ὢν ὑπόχρεως εἰς τὴν καταβολὴν τοῦ ἐπὶ τῶν πρωτοτόκων Ἰουδαίων ἐπιβαλλομένου φόρου, (διότι ἂν οἱ υἱοὶ τῶν ἐπιγείων βασιλέων ἦσαν ἀφορολόγητοι, πολὺ περισσότερον ὁ τοῦ ἐπουρανίου βασιλέως γνήσιος Υἱός), παραγγέλ-

λει ὅμως τὸν Πέτρον νὰ ἀποτίσῃ τὰ δίδραχμα, ἵνα μὴ σκανδαλίσῃ τοὺς συλλέγοντας αὐτά.

§. β'. σελ. 646. — Οἱ Ἀπόστολοι, ἐπειδὴ εἶδον τὸν Πέτρον ἰδίως προτιμώμενον αὐτῶν πολλάκις, ἐλυπήθησαν διὰ τοῦτο ἀπὸ κενοδοξίαν, καὶ μὴ τολμῶντες δι' αἰσχύνην νὰ εἴπωσι τὸ πάθος αὐτῶν, προσελθόντες εἰς τὸν Χριστόν, ἠρώτησαν αὐτὸν ἀπροσδιορίστως· « Τίς ἄρα μείζων ἐστὶν ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν; » — Ἵνα δὲ ἀπαλλάξῃ αὐτοὺς ὁ Χριστὸς τοῦ φθόνου καὶ τῆς κενοδοξίας, προσκαλεσάμενος παιδίον, συνίστησιν εἰς αὐτοὺς ἐν τῷ προσώπῳ αὐτοῦ τὴν ταπεινοφροσύνην καὶ τὴν ἀφέλειαν.

§. γ'. σελ. 648. — Ἡ φράσις « ὃς ἐὰν δέξηται παιδίον κ.λ.π. » σημαίνει « ὅστις τιμήσῃ τοὺς ἀνθρώπους, οἵτινες ἔχουσι τὴν ταπεινοφροσύνην καὶ τὴν ἀφέλειαν τοῦ παιδίου, αὐτὸν τὸν Χριστὸν τιμᾷ· » ἡ δὲ φράσις « ὃς ἐὰν σκανδαλίσῃ κ.λ.π. » σημαίνει « ὅστις ἀτιμάσῃ τινὰ τῶν ταπεινῶν καὶ ἀφελῶν, θέλει ὑποστῇ τὴν ἐσχάτην κόλασιν. »

§. δ'. καὶ ε'. σελ. 650. — Ἐλέγχων ὁ θεῖος Χρυσόστομος τὴν ἀφροσύνην τῶν ἐπὶ εὐγενείᾳ καυχωμένων, παραινεῖ αὐτούς, ἵνα ἀποβάλωσι μὲν τὴν ματαίαν ἀλαζονείαν τοῦ πλούτου, τῆς δόξης, καὶ τῶν ὁμοίων, ἐπιμελῶνται δὲ τῆς ἀρετῆς, ἥτις καὶ μόνη ἐξευγενίζει τὴν ὄντως εὐγένειαν τοὺς κατ' αὐτὴν πολιτευομένους.

ΟΜΙΛΙΑ ΝΘ'. 59.

§. α'. σελ. 653. — « Ἀνάγκη ἐλθεῖν τὰ σκάνδαλα » εἶπεν ὁ Χριστός, ἵνα διεγείρῃ τὴν προσοχὴν τῶν Ἀποστόλων, ὥστε νὰ μὴ νομίζωσιν οὗτοι ὅτι, ἀποστελλόμενοι εἰς τὴν διάδοσιν τοῦ κηρύγματος, ἔμελλον νὰ ἀπολαμβάνωσιν ἀταράχως τῆς εἰρήνης. — « Σκάνδαλα » καλοῦνται τὰ ἐν τῇ εὐθείᾳ ὁδῷ τῆς ἀρετῆς παρεμβαλλόμενα ὑπὸ τῶν ἐναντίων κωλύματα.

§. β'. σελ. 657. — Ἀποδεικνύει ὁ θεῖος Χρυσόστομος συλλογιστικῶς ὅτι οἱ πονηροὶ ἄνθρωποι δὲν ἐγένοντο τοιοῦτοι φύσει ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ἐκ τῆς ἰδίας αὐτῶν προαιρέσεως, διότι, ἂν οἱ πονηροὶ ἦσαν ἐκ φύσεως τοιοῦτοι, ἔπρεπεν οὐδὲ νὰ μεταβάλλωνται εἰς ἀγαθούς, καθὼς καὶ τοὐναντίον· ἐπειδὴ λοιπὸν οἱ πονηροὶ εἶνε τοιοῦτοι ἐξ ἰδίας προθέσεως, διὰ τοῦτο καὶ κολάζονται δικαίως.

§. γ'. σελ. 659. — Ἡ μεταβολὴ τῶν κακῶν εἰς ἀγαθοὺς καὶ τἀνάπαλιν ἀποδεικνύει σαφῶς ὅτι οὔτε τὸ κακόν, οὔτε τὸ ἀγαθὸν εἶνε ἀποτέλεσμά τινος ἀνάγκης, ἀλλὰ τὸ μὲν κακὸν προέρχεται ἐκ προαιρέσεως ῥαθύμου καὶ χαύνης, τὸ δὲ ἀγαθὸν ἐκ προαιρέσεως ἀνδρικῆς καὶ γενναίας· ἀλλ' οὐδὲ ὁ Χριστὸς θὰ ἐταλάνιζε τὸν ἄνθρωπον, « δι' οὗ τὸ σκάνδαλον ἔρχεται, » ἐὰν οὗτος ἐξ ἀνάγκης καὶ οὐχὶ ἐκ προαιρέσεως ἦτο σκανδαλοποιός.

§. δ'. σελ. 664. — Διὰ τοῦ « εἰ ἡ χείρ σου ἢ ὁ πούς σου σκανδαλίζει σε, ἔκκοψον αὐτά, κ.λ.π. » διδάσκει ἡμᾶς ὁ Χριστὸς 1) ὅτι ὁ μόνος τρόπος, δι' οὗ δυνάμεθα νὰ ἀποφύγωμεν τὰ σκάνδαλα, εἶνε ὁ ἀποχωρισμὸς ἡμῶν ἀπὸ τῶν πονηρῶν ἀνθρώπων, εἴτε συγγενεῖς εἶνε οὗτοι, εἴτε φίλοι· 2) ὅτι τὸ κακὸν δὲν εἶνε φυσικὸν καὶ ἀναγκαῖον, διότι, ἂν ἦτο τοιοῦτον, περιττὸν ἦτο νὰ συμβουλεύσῃ ἡμᾶς νὰ ἀποφεύγωμεν τὴν συναναστροφὴν τῶν πονηρῶν ἀνθρώπων, ὅπως μὴ γίνωμεν καὶ ἡμεῖς τοιοῦτοι. — Οἱ μικροί, τοὺς ὁποίους παρήγγειλεν ὁ Χριστὸς νὰ μὴ καταφρονῶμεν, εἶνε οἱ ὑπὸ τῶν πολλῶν νομιζόμενοι τοιοῦτοι, τουτέστιν οἱ πτωχοί, οἱ ἄδοξοι, κ.λ.π. — Ἐκ τοῦ ὅτι « οἱ Ἄγγελοι αὐτῶν (τῶν μικρῶν) διὰ παντὸς βλέπουσι τὸ πρόσωπον κ.λ.π. » ἐξάγεται ὅτι ἕκαστος ἅγιος ἢ καὶ ἕκαστος ἄνθρωπος ἔχει καὶ ἰδιαίτερον Ἄγγελον.

§. ε'. σελ. 663. — Παραινεῖ ὁ θεῖος Χρυσόστομος τοὺς ἀκούοντας, ἵνα μὴ ζητῇ ἕκα-

στος μόνον τὸ ἑαυτοῦ συμφέρον, ἀλλὰ καὶ τὸ τοῦ ἐν πνεύματι ἀδελφοῦ, φροντίζων οὐ μόνον ὑπὲρ τῆς σωματικῆς αὐτοῦ σωτηρίας, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ τῆς ψυχικῆς.

§. ϛ'. σελ. 665. — Ὁ Χριστιανός, ὅταν βλέπῃ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἁμαρτάνοντα, ὀφείλει πλειστάκις νὰ ἐπιχειρῇ διὰ καταλλήλων συμβουλῶν τὴν διόρθωσιν αὐτοῦ, μιμούμενος κατὰ τοῦτο τὸν Θεόν, ὅστις δὲν παύει τοῦ νὰ συμβουλεύῃ ἀκαταπαύστως ἡμᾶς, καίτοι συχνάκις αὐτοῦ παρακούοντας.

§. ζ'. σελ. 667. — Ἐλέγχει ὁ θεῖος Πατὴρ τοὺς γονεῖς ἐκείνους, οἵτινες πᾶσαν αὐτῶν τὴν φροντίδα καταβάλλουσιν εἰς τὴν αὔξησιν τοῦ πλούτου, καὶ ἀμελοῦσιν ἐντελῶς τῆς καλῆς ἀνατροφῆς τῶν ἑαυτῶν παίδων, ἥτις συνίσταται εἰς τὴν διαφύλαξιν αὐτῶν ἀπὸ τῶν παθῶν τῆς νεότητος.

ΟΜΙΛΙΑ Ξ'. 60.

§. α'. σελ. 669. — Διὰ τοῦ « ἐὰν ἁμαρτήσῃ εἰς σὲ ὁ ἀδελφός σου, κ.λ.π. » διδάσκει ἡμᾶς ὁ Χριστὸς ὅτι, ἐάν τις ἐξ ἡμῶν αἰσθάνηται ἑαυτὸν ἀδικούμενον ὑπό τινος ἀδελφοῦ, ὀφείλει ἐν πρώτοις νὰ ἐλέγξῃ αὐτὸν κατὰ μόνας, τουτέστι νὰ ὑποδείξῃ εἰς αὐτὸν τὸ ἁμάρτημά του· ἐὰν δὲ μετὰ τὴν ὑπόδειξιν τοῦ ἁμαρτήματος μὴ πεισθῇ εἰς τὴν συμβουλὴν τοῦ ἐλέγχοντος, ὀφείλει οὗτος εἰς ἀπόδειξιν τῆς ἑαυτοῦ ἀθωότητος καὶ τῆς ἐνοχῆς τοῦ ἐλεγχομένου νὰ ἐλέγξῃ αὐτὸν ἐνώπιον ἑνὸς ἢ καὶ δύο ἐκ τῶν ἀδελφῶν· ἂν δὲ καὶ μετὰ πάντα ταῦτα ὁ ἐλεγχόμενος διατελῇ ἐν τῇ αὐτῇ σκληρότητι, ὁ ἐλέγχων τότε ὀφείλει νὰ δημοσιεύσῃ αὐτὸν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν.

§. β'. σελ. 671. — « Ἐκκλησία, » εἰς ἣν πρέπει νὰ καταγγέλληται ὁ πταίστης, ἐννοοῦνται οἱ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ προϊστάμενοι. — Ὁ Χριστός, λέγων ὅτι, « ἐὰν δύο συμφωνήσωσιν ἐξ ὑμῶν ἐπὶ τῆς γῆς περὶ παντὸς πράγματος, οὗ ἐὰν αἰτήσωνται, γενήσεται αὐτοῖς, κ. λ. π., » ἐννοεῖ ὅτι οἱ αἰτοῦντές τι παρὰ Θεοῦ, ἵνα τύχωσι τοῦ αἰτήματος αὐτῶν, ὀφείλουσιν οὐ μόνον νὰ αἰτῶσι τὰ συμφέροντα αὐτοῖς, ἀλλὰ καὶ μετὰ καθαροῦ βίου.

§. γ'. σελ. 673. — Παραινεῖ ὁ θεῖος Χρυσόστομος τοὺς ἀκούοντας, ἵνα ἀφορμὴν πρὸς σύνδεσμον φιλίας λαμβάνωσιν οὐχὶ ἐργασίαν τινὰ βιωτικὴν ἢ τιμήν, ἀλλὰ τὴν ταυτότητα τῶν χριστιανικῶν φρονημάτων καὶ αἰσθημάτων· διότι ἡ μὲν διὰ βιωτικὰ αἴτια συνδεομένη φιλία καὶ εὐκόλως διακόπτεται καὶ ἐπιβλαβὴς εἶνε, ἡ δὲ διὰ τὸν Χριστὸν καὶ μόνιμος καὶ ὠφέλιμος.

ΟΜΙΛΙΑ ΞΑ'. 61.

§. α'. β'. καὶ γ'. σελ. 675. — Ὁ Χριστὸς εἰς τὸν Πέτρον, ἐρωτήσαντα αὐτὸν ἂν εἶναι ἀρκετὸν ἑπτάκις νὰ συγχωρῇ τὸν ἁμαρτάνοντα εἰς αὐτὸν ἀδελφόν, ἀπήντησεν, « ἕως ἑβδομηκοντάκις ἑπτά, » δηλῶν τὸ πάντοτε. — Διὰ τῆς παραβολῆς τοῦ βασιλέως (« ὅστις ἠθέλησε συνᾶραι λόγον μετὰ τῶν δούλων αὐτοῦ κ.λ.π. ») ὁ Χριστὸς ἠθέλησε 1) μὲν νὰ ταπεινώσῃ τὸν Πέτρον, ὅστις ἐνόμιζεν ὅτι ἔλεγε μέγα τι καὶ γενναῖον, ἐρωτῶν τὸν Χριστόν, ἂν ἕως ἑπτάκις πρέπει νὰ συγχωρῇ τὸν ἁμαρτάνοντα, καὶ 2) ἵνα διδάξῃ ἡμᾶς ὅτι, συγχωροῦντες ἀκαταπαύστως τοὺς λυποῦντας ἡμᾶς, τοσοῦτον εἴμεθα κατώτεροι τοῦ Θεοῦ ὡς πρὸς τὴν φιλανθρωπίαν, ὅσον μία σταγὼν ὁλοκλήρου πελάγους· διότι αἱ ἁμαρτίαι ἡμῶν ἀπέναντι τοῦ Θεοῦ, τοῦ πλείστας καὶ ἀνεκτιμήτους εὐεργεσίας παρασχόντος ἡμῖν, παραβαλλόμεναι πρὸς τὰς ἁμαρτίας τῶν ἄλλων ἀπέναντι ἡμῶν καὶ ὡς πρὸς τὸ πλῆθος καὶ ὡς πρὸς τὸ μέγεθος, οὐδεμίαν ἐπιδέχονται ὁμοιότητα. — Ὁ κύριος, ὅστις, ἵνα [illegible] παρὰ τοῦ δούλου αὐτοῦ, διατάσσει νὰ πωληθῇ ὁ μὴ ἔχων νὰ τῷ ἀποδώσῃ, [illegible] οὐχὶ [illegible], ἀλλ' ἵνα διὰ τῆς ἀπειλῆς ἀναγκάσῃ [illegible] νὰ τὸν παρακαλέσῃ ὅπως μακροθυμήσῃ ἐπ' αὐτῷ, καὶ

οὕτω λάβῃ ὁ φιλεύσπλαγχνος Κύριος ἀφορμὴν νὰ τῷ χαρίσῃ τὸ δάνειον, ὅπως τὸν καταστήσῃ ἠπιώτερον πρὸς τὸν σύνδουλόν του.

§. δ'. καὶ ε'. σελ. 681. — Παραινεῖ ὁ θεῖος Χρυσόστομος τοὺς μὲν φιλοχρηματους καὶ ἀσπλάγχνους νὰ παραδειγματισθῶσιν ἐκ τοῦ πονηροῦ ἐκείνου δούλου, ὅστις τὸν σύνδουλον αὐτοῦ, καίτοι θερμῶς παρακαλοῦντα, ἐβίαζε νὰ τῷ ἀποδώσῃ τὴν μικρὰν ὀφειλὴν τῶν ἑκατὸν δηναρίων, ἐνῷ αὐτὸς ἔλαβε παρὰ τοῦ Κυρίου του τὴν ἄφεσιν τῆς μεγάλης ὀφειλῆς τῶν μυρίων ταλάντων· τοὺς δὲ ἀδικουμένους νουθετεῖ ὁ θεῖος Πατὴρ οὐχὶ μόνον νὰ μὴ μνησικακῶσι κατὰ τῶν ἀδικούντων αὐτούς, ἀλλὰ καὶ νὰ οἰκτείρωσιν αὐτοὺς διὰ τὰς τιμωρίας, τὰς ὁποίας θὰ ὑποστῶσιν οἱ ἀδικοῦντες ἕνεκα τῶν ἀδικιῶν των.

ΟΜΙΛΙΑ ΞΒ'. 62.

§. α'. σελ. 685. — Ὁ Χριστός, ὁτὲ μὲν διδάσκει, ὁτὲ δὲ θαυματουργεῖ, ἵνα διὰ μὲν τῆς διδασκαλίας αὐξήσῃ τὴν ἐκ τῶν θαυμάτων ὠφέλειαν, διὰ δὲ τῶν θαυμάτων καταστήσῃ τὴν διδασκαλίαν αὐτοῦ ἀξιόπιστον· δι' ἀμφοτέρων δὲ χειραγωγεῖ τοὺς Ἰουδαίους εἰς τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ Θεοῦ. — Οἱ Φαρισαῖοι, ἐρωτήσαντες τὸν Χριστόν· « Εἰ ἔξεστιν ἀνθρώπῳ ἀπολῦσαι τὴν γυναῖκα αὐτοῦ κατὰ πᾶσαν αἰτίαν; » ἐνόμιζον ὅτι, ἂν μὲν ἀπεκρίνετο ὁ Χριστὸς ὅτι « ἔξεστιν, » ἤθελον ῥίψει αὐτὸν εἰς ἀντίφασιν, διότι κατὰ τὴν ἐπὶ τοῦ ὄρους διδασκαλίαν ἐνομοθέτησε τὰ ἐναντία· ἂν δὲ πάλιν ἔλεγεν, ὅτι « οὐκ ἔξεστιν, » ἤθελον ἀποδείξει αὐτὸν ἀνατροπέα τοῦ Μωσαϊκοῦ νόμου, ὅστις ἐπέτρεπεν εἰς τὸν ἄνδρα νὰ ἀπολύῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ διὰ πᾶσαν αἰτίαν.

§. β'. σελ. 683. — Οἱ Φαρισαῖοι πρὸς ἀναίρεσιν τῶν λόγων τοῦ Χριστοῦ, εἰπόντος ὅτι δὲν ἐπιτρέπεται εἰς τὸν ἄνδρα νὰ παραιτήσῃ τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα διὰ πᾶσαν αἰτίαν, παράγουσιν εἰς μέσον τὸν Μωυσῆν, ὅστις ἐπέτρεψεν εἰς τὸν ἄνδρα ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἀπηγόρευσεν ὁ Χριστός, ἵνα διερεθίσωσι τὸν λαὸν κατὰ τοῦ Χριστοῦ.

§. γ'. σελ. 690. — Τὸ « εἰ οὕτως ἐστὶν ἡ αἰτία τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τῆς γυναικὸς κ.λ.π. » σημαίνει « ἐὰν μὲν ὁ ἀνὴρ συνήφθη μετὰ τῆς γυναικός, ἵνα συζῇ πάντοτε μετ' αὐτῆς καὶ μόνης, ἁμαρτάνῃ δέ, ἀπολύων αὐτὴν διὰ πᾶσαν αἰτίαν, τότε πολὺ συμφερώτερον εἶνε νὰ μένῃ ἄνευ γυναικός, γενόμενος κύριος τῆς σαρκικῆς ἐπιθυμίας. » — « Εὐνουχίσαντες ἑαυτοὺς διὰ τὴν βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν » ἐννοοῦνται οἱ κατορθώσαντες νὰ ἀπαλλαγῶσι τῶν πονηρῶν λογισμῶν.

§. δ'. καὶ ε'. σελ. 692. — Τὸ « οἷς δέδοται » δηλοῖ ὅτι ὁ Θεὸς τὴν δύναμιν τοῦ παρθενεύειν δίδει εἰς τοὺς ἔχοντας θέλησιν ἀγαθήν. — Ὁ Χριστός, εἰπὼν εἰς τοὺς Ἀποστόλους· « Ἄφετε τὰ παιδία ἔρχεσθαι πρός με, » ἔδειξεν εἰς αὐτοὺς ὅτι ὤφειλον νὰ ἀποβάλλωσι τὴν κενοδοξίαν, καὶ νὰ μιμηθῶσι τὴν ἁπλότητα καὶ ἀκακίαν τῶν παίδων. — Παραινεῖ ὁ θεῖος Χρυσόστομος τοὺς ἀκούοντας, ἵνα νηπιάζωσι κατὰ τὴν κακίαν, ἀποβαλόντες τὰς κακίας τοῦ δόλου, τῆς φιλοδοξίας, τοῦ φθόνου, τῆς φιλοχρηματίας κ. λ. π.

ΟΜΙΛΙΑ ΞΓ'. 63.

§. α'. σελ. 696. — Ἐπειδὴ ὁ νεανίσκος, ὅστις ἐκάλεσε τὸν Χριστὸν διδάσκαλον ἀγαθόν, ἐνόμιζεν αὐτὸν ψιλὸν ἄνθρωπον καὶ ὡς ἕνα ἐκ τῶν Ἰουδαίων διδασκάλων, διὰ τοῦτο ὁ Χριστός, ἵνα δώσῃ εἰς αὐτὸν νὰ ἐννοήσῃ ὅτι δὲν εἶνε, ὡς ἐνόμιζεν, ἀποκρίνεται· « Οὐδεὶς ἀγαθός, εἰμὴ εἷς ὁ Θεός, » σημαίνων διὰ τούτου ὅτι οὐδεὶς ἐκ τῶν ἀνθρώπων εἶνε ἀπολύτως ἀγαθός. — Ὅτι ὁ νεανίσκος προσῆλθεν εἰς τὸν Χριστόν, οὐχ ἵνα πειράσῃ αὐτόν, ἀλλ' ἵνα διαλεχθῇ μετὰ τοῦ Χριστοῦ περὶ τοῦ πῶς δύναται νὰ κληρονομήσῃ τὴν αἰώνιον ζωήν, ἀποδεικνύεται ἰδίως ἐκ τῆς λύπης, μετὰ τῆς ὁποίας ἀνεχώρησεν.

§. β'. σελ. 698. — Ὁ Χριστὸς ἔλεγεν εἰς τοὺς ἑαυτοῦ μαθητὰς ὅτι « δυσκόλως ὁ πλούσιος εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, » ἵνα διδάξῃ αὐτοὺς νὰ μὴ ἐπαισχύνωνται διὰ τὴν ἑαυτῶν πτωχείαν. — Οἱ Ἀπόστολοι, ὅτε ἤκουσαν παρὰ τοῦ Χριστοῦ ὅτι εἶνε δύσκολον νὰ εἰσέλθῃ πλούσιος εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἐταράχθησαν, λυπούμενοι διὰ τὴν ἀπώλειαν τῶν πλουσίων. — Διὰ τοῦ « τὰ παρὰ ἀνθρώποις ἀδύνατα δυνατὰ παρὰ τῷ Θεῷ » ἠθέλησεν ὁ Χριστὸς νὰ δείξῃ εἰς τοὺς πλουσίους ὅτι δὲν εἶνε δυνατὸν ἄλλως νὰ νικήσωσι τὴν φιλοχρηματίαν καὶ εἰσέλθωσιν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, εἰμὴ διὰ τῆς τοῦ Θεοῦ βοηθείας.

§. γ'. σελ. 700. — Ὑποδεικνύει ὁ θεῖος Χρυσόστομος τὸν τρόπον, δι' οὗ δύνανται οἱ φιλοχρήματοι νὰ καταπνίξωσι τὴν φιλοχρηματίαν, ἀποβάλλοντες ἐν πρώτοις τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ κέρδους, ἔπειτα δὲ ἀρχόμενοι νὰ δίδωσι καὶ ἐκ τῶν ὑπαρχόντων αὐτῶν, μέχρις οὗ βαθμηδὸν ἀνέλθωσιν, ὡς διὰ κλίμακος, εἰς τὴν τελείαν ἀκτημοσύνην· δύνανται δὲ νὰ ἀποβάλωσι τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ κέρδους, ὅταν ἐννοήσωσιν ὅτι, ὅσῳ περισσότερα ἀποκτῶσι, τοσοῦτον ἐπαυξάνουσι τὴν ἀπλήρωτον αὐτῶν ἐπιθυμίαν, καὶ δοκιμάζουσι μεγαλειτέραν ὀδύνην, ὥσπερ ὁ μὴ δυνάμενος νὰ πληρώσῃ τὴν ἑαυτοῦ δίψαν.

§. δ'. σελ. 702. — Ἀναπτύσσων ὁ θεῖος Πατὴρ τὰς κακίας, εἰς τὰς ὁποίας ἐμβάλλει ἡ φιλοχρηματία τὸν φιλοχρήματον, (τουτέστι τὰ ψεύδη, τὰς συκοφαντίας, τὰς ἁρπαγάς, τοὺς φόβους, κ.λ.π.,) παραινεῖ αὐτούς, ἵνα τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ νὰ ἀποκτήσωσιν ἐπὶ τῆς γῆς θησαυροὺς μεταφέρωσιν ἐπὶ τῶν ἐν οὐρανοῖς.

ΟΜΙΛΙΑ ΞΔ'. 64.

§. α'. σελ. 704. — Ὁ Πέτρος ἠρώτησε τὸν Χριστόν· « Τί ἄρα ἔσται ἡμῖν; » οἵτινες ἀφήσαμεν πάντα καὶ σὲ ἠκολουθήσαμεν, ἵνα μάθωσιν οἱ πένητες ὅτι, καίτοι μὴ ἔχοντες ὑπάρχοντα, ἵνα ἀφήσωσιν αὐτὰ καὶ ἀκολουθήσωσι τὸν Χριστόν, δύνανται νὰ γείνωσι τέλειοι. — Ὁ Ἰούδας, ἂν καὶ ἤκουσε παρὰ τοῦ Χριστοῦ ὅτι θὰ καθίσῃ ἐπὶ θρόνου μετὰ τῶν λοιπῶν Ἀποστόλων, κρίνων τὰς δώδεκα φυλὰς τοῦ Ἰσραήλ, οὐχ ἧττον ὅμως δὲν θὰ ἀξιωθῇ τῆς τιμῆς ταύτης, διότι κατέστησεν ἑαυτὸν ἀνάξιον τῆς ὑποσχέσεως τοῦ Χριστοῦ.

§. β'. σελ. 706. — Τὸ « κρίνοντες τὰς δώδεκα φυλὰς τοῦ Ἰσραὴλ » σημαίνει ὅτι οἱ Ἀπόστολοι θὰ κατακρίνωσι τοὺς Ἰουδαίους, διότι δὲν ἐπίστευσαν εἰς τὸν Χριστόν, ἐνῷ οἱ Ἀπόστολοι, καίτοι ἀνατεθραμμένοι κατὰ τοὺς αὐτοὺς νόμους καὶ ἤθη, ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν. — Οἱ θρόνοι, ἐπὶ τῶν ὁποίων θὰ καθίσωσιν οἱ Ἀπόστολοι, δὲν σημαίνουσι καθέδρας, (διότι μόνος ὁ Χριστὸς θὰ κάθηται ἐπὶ καθέδρας,) ἀλλὰ ἁπλῶς τιμὴν καὶ δόξαν ἀνέκφραστον. — « Ἑκατονταπλασίονα λήψεται » ὁ ἐγκαταλείπων τὴν γυναῖκά του, τοὺς γονεῖς του κ.λ.π., ὅταν οὗτοι γίνωνται πρὸς αὐτὸν ἐμπόδιον εἰς τὴν ἀρετήν.

§. γ'. σελ. 708. — Ἐν τῇ παραβολῇ τοῦ οἰκοδεσπότου, ὅστις ἐμίσθωσεν ἐργάτας διὰ τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ, « ἀμπελὼν » μὲν νοοῦνται αἱ ἐντολαὶ τοῦ Θεοῦ, « χρόνος » δὲ ἐργασίας ὁ παρὼν βίος, « ἐργάται, » οἱ πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ καλούμενοι, « πρωΐνὴ » δὲ καὶ « τρίτη » καὶ « ἕκτη » καὶ « ἐννάτη » καὶ « ἑνδεκάτη ὥρα » νοοῦνται οἱ κατὰ διαφόρους ἡλικίας προσελθόντες εἰς τὴν πίστιν τοῦ Χριστοῦ, καὶ εὐαρεστήσαντες εἰς τὸν Θεὸν διὰ τῶν καλῶν αὐτῶν ἔργων. — Ὁ Χριστός, τοὺς ἀπὸ πρωΐας ἐργασθέντας μισθωτοὺς παριστᾷ ἐν τῇ παραβολῇ ὡς παραπονουμένους ὅτι ἔλαβον τὸ αὐτὸ ἡμερομίσθιον, ὅπερ καὶ οἱ κατὰ τὴν ἑνδεκάτην ὥραν, καὶ τρόπον τινὰ φθονοῦντας αὐτούς, οὐχὶ διότι πράγματι οἱ δίκαιοι ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως θὰ φθονῶσιν ἀλλήλους, ἀλλ' ἵνα ποιήσῃ προθυμοτέρους τοὺς ἐν ἐσχάτῳ γήρατι μεταβληθέντας, διδάσκων αὐτοὺς

ὅτι τοσαύτης τιμῆς ἀπήλαυσαν διὰ τῆς ἐπὶ τὸ κρεῖττον μεταβολῆς, ὥστε καὶ φθόνον αὕτη διήγειρεν εἰς τοὺς ἄλλους.

§. δ'. σελ. 711. — « Πρώτους, » οἵτινες ἔσονται ἔσχατοι, ὑπονοεῖ ὁ Χριστὸς τοὺς Ἰουδαίους καὶ ἐκείνους ἐκ τῶν χριστιανῶν, οἵτινες, ἐνάρετοι ὄντες κατ' ἀρχάς, μετεβλήθησαν ὕστερον καὶ ἐξέπεσον· « ἐσχάτους » δέ, οἵτινες ἔσονται πρῶτοι, ὑπονοεῖ τοὺς ἀπὸ πονηρῶν μεταβληθέντας εἰς ἀγαθοὺς καὶ πολλοὺς ἄλλους ὑπερβαλόντας. — Παραινεῖ ὁ θεῖος Χρυσόστομος τοὺς ἀκούοντας, ἵνα μὴ μόνον ἐπιμελῶνται τῆς ὀρθότητος τῶν δογμάτων, ἀλλὰ καὶ τῆς τοῦ βίου, ἐργαζόμενοι τὴν ἀρετὴν καθ' ὅλα αὐτῆς τὰ μέρη; (οἷον τὴν ταπεινοφροσύνην, τὴν σωφροσύνην, τὴν ἐλεημοσύνην καὶ τὰ ὅμοια τούτοις,) διότι ἡ ἔλλειψις μιᾶς καὶ μόνης ἀρετῆς ἀρκεῖ νὰ ἐπιφέρῃ τὴν κόλασιν.

§. ε'. σελ. 713. — Ἀποστρεφόμενος ὁ θεῖος Πατὴρ πρὸς τοὺς μὴ θέλοντας νὰ δίδωσιν ἐλεημοσύνην, διότι δῆθεν ἄλλοι εὐπορώτεροι αὐτῶν δὲν δίδουσι, καὶ πρὸς τοὺς ἔχοντας ἀντικείμενον τοῦ λόγου αὐτῶν τὰ ὑπάρχοντα τῶν ἄλλων καὶ ἐπικρίνοντας αὐτοὺς συμβουλεύει, ἵνα δίδωσιν αὐτοὶ ἐξ ὧν ἔχουσιν ἐλεημοσύνας καὶ διορθῶσιν ἑαυτούς.

ΟΜΙΛΙΑ ΞΕ'. 65.

§. α'. σελ. 715. — Συχνάκις ὁ Ἰησοῦς λαλεῖ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ περὶ τοῦ πάθους, 1) ἵνα δείξῃ εἰς αὐτοὺς ὅτι ἑκουσίως καὶ προγινώσκων ἤρχετο ἐπὶ τὸ πάθος, καὶ 2) ἵνα διὰ τῆς συνεχοῦς ἀναμνήσεως ἐγγυμνάσῃ τὴν διάνοιαν αὐτῶν, ὥστε νὰ ὑποφέρωσιν ἀδεῶς τὸ πάθος τοῦ Χριστοῦ, καὶ μὴ θορυβηθῶσιν, ἂν ἤρχετο αἰφνιδίως.

§. β'. σελ. 717. — Οἱ αὐτάδελφοι Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης, ἐπειδὴ ἐνόμιζον ὅτι ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ εἶνε ἐπίγειος, καὶ προσεγγίζει ἤδη νὰ ἀναφανῇ, προσελθόντες εἰς τὸν Χριστόν, εἶπον· « Θέλομεν, ἵνα εἷς ἐκ δεξιῶν σου καθίσῃ, καὶ εἷς ἐξ εὐωνύμων, » ἐλπίζοντες ὅτι, ὡς πλέον τῶν ἄλλων Ἀποστόλων τιμώμενοι ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ, ἤθελον εἰσακουσθῇ. — Τὸ « δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον; » σημαίνει, « δύνασθε νὰ χύσητε τὸ αἷμά σας ὑπὲρ ἐμοῦ; »

§. γ'. σελ. 719. — Τὸ « καθίσαι ἐκ δεξιῶν » τοῦ Θεοῦ κυρίως μὲν ἁρμόζει ἐπὶ τοῦ Χριστοῦ, (διότι μόνος ὁ Χριστὸς θὰ καθίσῃ ἐπὶ τοῦ ἀπροσίτου θρόνου ἐκ δεξιῶν τοῦ Πατρός,) ἡτοίμασται δὲ καὶ διὰ τοὺς κατορθώσαντας τὰ ἔργα τῆς ἀρετῆς. — « Τότε ἠγανάκτησαν οἱ δέκα περὶ τῶν δύο, » ὅτε εἶδον ὅτι ὁ Χριστὸς ἐπετίμησε τὸν Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην διὰ τὴν παράλογον αὐτῶν αἴτησιν.

§. δ'. σελ. 722. — Ἐπειδὴ εἶδεν ὁ Χριστὸς ὅτι οἱ δέκα Ἀπόστολοι ἠγανάκτησαν ἐκ φθόνου καὶ κενοδοξίας κατὰ τοῦ Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου, προσκαλεσάμενος αὐτούς, λέγει· « Οἱ ἄρχοντες τῶν ἐθνῶν κατακυριεύουσιν αὐτῶν κ. λ. π., » δεικνύων εἰς αὐτοὺς ὅτι τὸ ἐπιθυμεῖν τῶν πρωτείων εἶνε ἴδιον τῶν ἐθνικῶν· πρὸς δὲ τούτοις εἶπεν· « Ὥσπερ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθε διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι, » ἵνα διδάξῃ εἰς αὐτοὺς τὴν ταπείνωσιν, προβάλλων ἑαυτὸν πρὸς μίμησιν παράδειγμα τελείας ταπεινοφροσύνης.

§. ε'. καὶ ς'. σελ. 724. — Παραβάλλων ὁ θεῖος Χρυσόστομος τὸν ἀλαζόνα πρὸς τὸν ταπεινόν, καὶ δείξας τὴν ὑπεροχὴν τοῦ ταπεινοῦ, (διότι ὁ μὲν ἀλαζὼν διὰ τὴν ὑπερηφάνειάν του καὶ ὑπὸ πολλῶν ἄλλων παθῶν τυραννεῖται, ἤτοι φθόνου, θυμοῦ, κ. λ. π., καὶ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ μισεῖται καὶ πολεμεῖται, ὁ δὲ ταπεινὸς εἶνε ἀπηλλαγμένος παντὸς πάθους τυραννικοῦ, καὶ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἀγαπᾶται,) παραινεῖ τοὺς ἀκούοντας, ἵνα φύγωσι μὲν τὴν ὑπερηφάνειαν, ἀποκτήσωσι δὲ τὴν ταπεινοφροσύνην.

ΟΜΙΛΙΑ ΞΣΤ'. 66.

§. α'. σελ. 727. — Ὁ Χριστὸς δὲν ἐθεράπευσεν ἀμέσως τοὺς δύο τυφλούς, καίτοι με-

γαλοφώνως καὶ γοερῶς παρακαλοῦντας αὐτόν, ἵνα δείξῃ τὴν προθυμίαν αὐτῶν, καὶ ἐπο-μένως ὅτι ἐπαξίως ἐθεραπεύθησαν.

§. β'. σελ. 730. — Ὁ Χριστὸς ἐκάθισεν ἐπὶ πῶλον ὄνου, 1) ἵνα προτυπώσῃ τὴν κλῆσιν τῶν ἐθνῶν, τὰ ὁποῖα, ἀκάθαρτα πρότερον ὄντα, ἐγένοντο καθαρά, ἀφοῦ ἐκάθισεν ἐπ' αὐτῶν ὁ Χριστός, ἤτοι ἀφοῦ ἐπίστευσαν καὶ ὑπετάγησαν εἰς αὐτόν, καὶ 2) ἵνα δι-δάξῃ ἡμᾶς ὅτι δὲν πρέπει νὰ ζητῶμεν τὰ περιττά, ἀλλὰ πάντοτε τὰ χρειώδη καὶ ἀπο-λύτως ἀναγκαῖα. — Ἡ λύσις ἀμφοτέρων τῶν ὑποζυγίων ὑπὸ τῶν μαθητῶν ἦτο τύπος τῆς ὑπὸ τῶν Ἀποστόλων εἰς τὴν πίστιν τοῦ Χριστοῦ προσαγωγῆς τῶν ἐθνικῶν καὶ Ἰου-δαίων, καθὼς καὶ ἡ ἀκολούθησις τῆς ὄνου εἰς τὸν πῶλον προεσήμαινεν ὅτι πρῶτον τὰ ἔθνη ἔμελλον νὰ πιστεύσωσιν εἰς τὸν Χριστόν, καὶ ὕστερον οἱ Ἰουδαῖοι. — Ὁ πῶλος, καίτοι ἀδάμαστος ὢν καὶ ἄπειρος χαλινοῦ, οὐχ ἧττον εὐτάκτως ἐβάδιζεν, ἵνα προδηλωθῇ ἡ αἰφνιδία μεταβολὴ καὶ εὐπείθεια τῶν ἐθνῶν.

§. γ'. δ'. καὶ ε'. σελ. 732. — Ἐλέγχων ὁ θεῖος Χρυσόστομος τοὺς πλουσίους διὰ τὴν ὠμότητα αὐτῶν καὶ φιλαργυρίαν, καὶ ἀπειλῶν αὐτοὺς διὰ τῶν τιμωριῶν, αἱ ὁποῖαι τοὺς ἀναμένουσιν ἐν τῇ μελλούσῃ κολάσει, ἐὰν μείνωσι μέχρι τέλους ἐν τῇ αὐ-τῇ φιλαργύρῳ καὶ ἀσπλάγχνῳ γνώμῃ, παραινεῖ αὐτούς, ἵνα σκορπίσωσιν ἐπὶ γῆς τοὺς φθειρομένους θησαυρούς, ὅπως ἀπολαύσωσιν ἐν οὐρανοῖς τῶν ἀφθάρτων.

ΟΜΙΛΙΑ ΞΖ'. 67.

§. α'. σελ. 737. — Δὶς εἰσῆλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερὸν καὶ ἐξέβαλεν ἀπ' αὐτοῦ πάν-τας τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράζοντας· καὶ τὴν μὲν πρώτην εἴσοδον ἱστορεῖ ὁ Εὐαγγελι-στὴς Ἰωάννης, τὴν δὲ δευτέραν ὁ Ματθαῖος. — Ὁ ἐκ τοῦ στόματος τῶν νηπίων ἐξερ-χόμενος αἶνος τοῦ Χριστοῦ ᾠκονομήθη ὑπ' αὐτοῦ, 1) ἵνα προτυπωθῇ ἡ μετὰ πίστεως καὶ ἐπιγνώσεως ὁμολογία τῶν κατὰ τὰς φρένας νηπίων ἐθνῶν, καὶ 2) ἵνα καὶ οἱ Ἀπό-στολοι μάθωσιν ὅτι, καίτοι ἰδιῶται, θὰ δυνηθῶσι νὰ καταγγείλωσι πανταχοῦ τὸ Εὐαγγε-λικὸν κήρυγμα. — Ὁ Χριστὸς κατηράσθη καὶ ἐξήρανε τὴν ἄκαρπον συκῆν, ἵνα ἐμπνεύ-σῃ θάρρος εἰς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, μανθάνοντας ὅτι, ἀφοῦ λόγῳ μόνον ἐξήρανε τὴν συ-κῆν, ἠδύνατο, ἐὰν ἤθελε, καὶ τοὺς σταυρωτὰς αὐτοῦ νὰ ἀποξηράνῃ.

§. β'. σελ. 738. — Ἡ ἀντερώτησις τοῦ Χριστοῦ «τὸ βάπτισμα Ἰωάννου, πόθεν ἦν; ἐξ οὐρανοῦ, ἢ ἐξ ἀνθρώπων;» ἔχει μεγίστην σχέσιν πρὸς τὴν ἐρώτησιν τῶν Ἰουδαίων «ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς»· διότι, ἂν ἔλεγον ἐξ οὐρανοῦ, ἤθελεν εἴπει πρὸς αὐτούς· «Διὰ τί λοιπὸν δὲν ἐπιστεύσατε εἰς τὸν Ἰωάννην, μαρτυρήσαντα περὶ ἐμοῦ ὅτι εἰμὶ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ;» ἂν δὲ ἐπίστευον εἰς αὐτόν, δὲν θὰ ἠρώτων τὸν Χριστὸν ἀνοήτως· «Ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς;» — Διὰ τῆς παραβολῆς τοῦ ἔχοντος τὰ δύο τέκνα ἐδή-λωσεν ὁ Χριστὸς τοὺς Ἐθνικοὺς καὶ Ἰουδαίους, ἐξ ὧν οἱ μὲν ἐθνικοί, καίτοι μὴ ὑπο-σχεθέντες νὰ ὑπακούσωσιν εἰς τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ, μηδὲ γενόμενοι ἀκροαταὶ τοῦ νό-μου, ἔδειξαν ὅμως τὴν ὑπακοὴν δι' ἔργων. Οἱ δὲ Ἰουδαῖοι, ἂν καὶ ἔδωκαν ὑπόσχεσιν, ὅτι θέλουσι τηρήσει τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ, διὰ τῶν ἔργων ὅμως παρήκουσαν.

§. γ' καὶ δ'. σελ. 741. — Προβάλλων ὁ θεῖος Χρυσόστομος εἰς τοὺς ἐν ἁμαρτίαις περιπεσόντας πολλαῖς καὶ βαρείαις ὡς παράδειγμα μιμήσεως τὴν μετάνοιαν διαβοήτου τινὸς πόρνης ἐκ Φοινίκης, παραινεῖ αὐτούς, ἵνα μήτε ἀπελπίζωνται, μήτε διατελῶσιν ἐν ἀναισθησίᾳ, ἀλλὰ προσέλθωσιν ἐν ἀληθεῖ μετανοίᾳ πρὸς τὸν Χριστόν, πεπεισμένοι ὅτι θὰ τύχωσι τοῦ ἐλέους παρ' αὐτοῦ, φιλανθρώπου ὄντος· προβάλλων δὲ πάλιν ὁ θεῖος Πατὴρ εἰς τοὺς ἐν ἀρετῇ ζῶντας τὸν Σολομῶντα καὶ τὸν Ἰούδαν, παραινεῖ αὐτούς, ἵνα, παρα-δειγματιζόμενοι ἐξ αὐτῶν, μὴ ῥαθυμῶσιν, ἀλλὰ μεγάλως προσέχωσι, φοβούμενοι τὴν πτῶσιν.

§. ε'. σελ. 745. — Συγκρινομένη ἡ ἀρετὴ πρὸς τὴν κακίαν, ἀποδεικνύεται πολὺ συμ-φερωτέρα ἡ ἐκλογὴ καὶ ἄσκησις τῆς ἀρετῆς· διότι αὕτη μὲν παρεκτὸς τῶν μελλουσῶν ἀμοιβῶν, τὰς ὁποίας συνεπάγει, καὶ μετὰ μείζονος εὐκολίας κατορθοῦται καὶ ἐπὶ τοῦ παρόντος κόσμου φέρει μεγίστην ἡδονήν, ἡ δὲ κακία καὶ κόπον ἔχει πολύν, καὶ ὀδύνας πολλὰς καὶ πικρίας, παρούσας τε καὶ μελλούσας.

ΟΜΙΛΙΑ ΞΗ'. 68.

§. α'. σελ. 747. — Διὰ τῆς παραβολῆς τοῦ οἰκοδεσπότου, «ὅστις ἐφύτευσεν ἀμπε-λῶνα .... καὶ ἐξέδοτο αὐτὸν γεωργοῖς κ.λ.π.,» ἐδήλωσεν ὁ Χριστὸς 1) ὅτι ὁ μὲν Θεὸς ἐξ ἀρχῆς προὐνόει περὶ τῶν Ἰουδαίων καὶ ἔπραξε πάντα, ὅσα ἔπρεπε νὰ πράξῃ πρὸς σω-τηρίαν των, οἱ δὲ Ἰουδαῖοι ἐξ ἀρχῆς ἐφαίνοντο ἀπειθεῖς καὶ ἀγνώμονες εἰς τὸν Θεὸν τὸν εὐεργέτην αὐτῶν, 2) ὅτι ἔμελλον νὰ ὑποστῶσι τὴν ἐσχάτην τιμωρίαν διὰ τὴν παράτολμον πρᾶξιν τῆς σταυρώσεως, 3) τὴν κλῆσιν τῶν ἐθνῶν, καὶ 4) τὴν ἔκπτωσιν τῶν Ἰουδαίων. — Ἡ ἀποδημία τοῦ κυρίου τοῦ ἀμπελῶνος δηλοῖ τὴν μακροθυμίαν τοῦ Θεοῦ, οἱ δὲ δοῦ-λοι τοὺς προφήτας, καὶ ὁ καρπὸς τὰ ἔργα τῆς εἰς τὸν Θεὸν ὑπακοῆς.

§. β'. σελ. 749. — «Λίθος, ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες» νοεῖται ὁ Χριστός, ὃν οἱ διδάσκαλοι τῶν Ἰουδαίων ἀπεδοκίμασαν, λέγοντες· «Οὗτος οὐκ ἔστιν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ· οὗτος πλανᾷ τὸν ὄχλον.» — Τὸ «πᾶς ὁ πίπτων ἐπὶ τὸν λίθον τοῦτον συνθλασθήσεται» σημαίνει τὴν ἀπώλειαν τῶν ἐκ τοῦ Χριστοῦ σκανδαλισθέντων καὶ μὴ πιστευσάντων· τὸ δὲ «ἐφ' ὃν ἂν πέσῃ λικμήσει αὐτὸν» σημαίνει τὴν ἀπώλειαν, τὴν ὁποίαν ἔμελλον νὰ ὑποστῶσιν οἱ Ἰουδαῖοι ἐπὶ τῆς ἁλώσεως τῶν Ἱεροσολύμων.

§. γ'. δ'. καὶ ε'. σελ. 752. — Ἀναπτύσσων ὁ θεῖος Χρυσόστομος τὸν βίον, τὸν ὁποῖον διῆγον οἱ μοναχοὶ κατὰ τοὺς χρόνους αὐτοῦ, καὶ παραβάλλων αὐτὸν πρὸς τοὺς ἐν τρυφαῖς καὶ θεάτροις διημερεύοντας, δεικνύει ἀφ' ἑνὸς μὲν τὴν μακαριότητα τοῦ μοναχικοῦ βίου, καὶ ἀφ' ἑτέρου τὴν ἀθλιότητα τοῦ τρυφηλοῦ καὶ ἀκολάστου βίου· διότι ὁ μὲν βίος τῶν μοναχῶν εἶνε ἀπηλλαγμένος τῶν βιωτικῶν μεριμνῶν καὶ πλήρης ἡδονῆς, ὁ δὲ τῶν ἐν ἁμαρτίαις ζώντων εἶνε πλήρης θορύβων καὶ λύπης. — Προτρέπει δὲ τοὺς ἀκούοντας, ἵνα ζηλώσωσι τὴν μακαρίαν ζωὴν τῶν μοναχῶν, ἀποστραφῶσι δὲ τὸν ἡδυπαθῆ καὶ φαῦλον.

ΟΜΙΛΙΑ ΞΘ'. 69.

§. α'. σελ. 759. — «Δοῦλοι,» δι' ὧν ὁ Θεὸς ἐκάλεσε τοὺς Ἰουδαίους εἰς τοὺς γά-μους, νοοῦνται ἅπαντες οἱ προφῆται μετὰ τοῦ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου. — «Βασιλεύς,» ὅστις ὠργίσθη διὰ τὸν φόνον τῶν δούλων αὐτοῦ, καί, πέμψας τὰ στρατεύματα αὐτοῦ, ἀπώλεσε τοὺς φονεῖς, καὶ τὴν πόλιν αὐτῶν ἐνέπρησε, νοεῖται ὁ Θεός, ὅστις ἐτιμώρησε τοὺς φονεῖς τῶν δούλων καὶ τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ Ἰουδαίους διὰ τῶν Αὐτοκρατόρων Οὐεσπα-σιανοῦ καὶ Τίτου.

§. β'. γ'. καὶ δ'. σελ. 762. — «Ἔνδυμα γάμου» νοεῖται ὁ κατὰ Θεὸν βίος. — Ἡ μετὰ ῥυπαρῶν ἐνδυμάτων εἴσοδος εἰς τοὺς γάμους δηλοῖ τὸν ἐν ἁμαρτίαις θάνατον. — Τὸ «ἐξώτερον σκότος» καὶ «ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων» δηλοῦσι τὰς ἐν τῇ κολάσει ἀνυποφόρους θλίψεις τῶν ἁμαρτωλῶν. — Προβάλλων ὁ θεῖος Χρυσόστομος εἰς τοὺς ἀκούοντας ὡς παράδειγμα μιμήσεως τοὺς τὰς ἐρήμους κατοικοῦντας μοναχούς, παραινεῖ αὐτούς, ἵνα μιμηθῶσι τὴν παρ' αὐτοῖς ἐπικρατοῦσαν λιτότητα τῶν ἐνδυμάτων, τῶν οἰκημάτων, τῆς τροφῆς, τὰς περὶ Θεοῦ καὶ τῶν μελλόντων ἀγαθῶν συνδιαλέξεις, κ. λ. π.

ΟΜΙΛΙΑ Ο'. 70.

§. α'. σελ. 769. — Οἱ Φαρισαῖοι ἀποστέλλουσι τοὺς μαθητὰς αὐτῶν μετὰ στρατιωτῶν τοῦ Ἡρῴδου, ἵνα ἐρωτήσωσι τὸν Χριστόν· «Εἰ ἔξεστι δοῦναι κῆνσον Καίσαρι ἢ οὔ,»

σκοπὸν ἔχοντες, ἵνα, ἐὰν μὲν ἔλεγεν ὅτι ἔξεστι, κατηγορήσωσιν αὐτὸν εἰς τοὺς Ἰουδαίους ὡς ἐχθρικῶς μὲν διατείμενον πρὸς αὐτούς, εὐμενῶς δὲ πρὸς τὸν βασιλέα· ἐὰν δὲ πάλιν ἀπεκρίνετο ὅτι οὐκ ἔξεστιν, ἐσκόπουν νὰ κατηγορήσωσιν αὐτὸν εἰς τὸν Ἡρώδην ὡς στασιαστήν.

§. δ'. σελ. 771. — Ἡ ἀπάντησις τοῦ Χριστοῦ· « Ἀπόδοτε τὰ Καίσαρος Καίσαρι » ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ « ἀπόδοτε πρὸς τὸν Καίσαρα τὰ μηδόλως βλάπτοντα τὴν ἀρετήν. — «Σαδδουκαῖοι» ἦσαν αἵρεσίς τις παρ' Ἰουδαίοις, ἀρνουμένη τὴν ἀνάστασιν τῶν νεκρῶν καὶ τὴν ὕπαρξιν τῶν Ἀγγέλων καὶ τῶν πνευμάτων.

§. γ'. δ'. καὶ ε'. σελ. 773. — Ἐκ τῆς πρὸς τοὺς Σαδδουκαίους ἀποκρίσεως τοῦ Χριστοῦ, « ἐν τῇ ἀναστάσει . . . . εἰσὶν ὡς ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ ἐν οὐρανῷ » ἐξάγεται 1) ὅτι ἔσται πάντως ἀνάστασις νεκρῶν, καὶ 2) ὅτι οἱ μέλλοντες νὰ ἀναστῶσι θὰ διάγωσι βίον ἀγγελικόν. — Ἀναπτύσσων ὁ θεῖος Χρυσόστομος τὰς ὀλεθρίους συνεπείας τῆς γαστριμαργίας καὶ μέθης, ἤτοι τὰς πορνείας, τοὺς θυμούς, καὶ ἐν γένει τὴν ἀποκτήνωσιν τῆς ψυχῆς, ἀποτρέπει τοὺς ἀκούοντας ἀπὸ τῶν κακιῶν τούτων, καὶ παραινεῖ αὐτοὺς καὶ πάλιν, ἵνα μιμηθῶσι τὴν εὐτελῆ μέν, ἀλλ' εὐχάριστον δίαιταν τῶν ἐν πλήρει γαλήνῃ βιούντων μοναχῶν.

ΟΜΙΛΙΑ ΟΑ'. 71.

§. α'. σελ. 778. — Νομικός τις ἐκ τῶν Φαρισαίων ἠρώτησε τὸν Ἰησοῦν· « Ποία ἐντολὴ μεγάλη ἐν τῷ νόμῳ; » ἵνα κατηγορήσῃ αὐτὸν ὡς ἀνατροπέα τοῦ νόμου, διότι ἐνόμιζεν ὅτι ὁ Ἰησοῦς θὰ ἐτροποποίει τὴν πρώτην ταύτην ἐντολὴν τοῦ νόμου.

§. β'. γ'. καὶ δ'. σελ. 780. — Ἡ κενοδοξία εἶναι τόσῳ μέγα κακόν, ὥστε δι' αὐτὴν οἱ κενόδοξοι καὶ φίλαρχοι καὶ φιλάργυροι γίνονται, καὶ αὐτὴν τὴν ἐλεημοσύνην καὶ τὴν νηστείαν καὶ τὴν προσευχὴν καὶ τὴν διδασκαλίαν διαφθείρουσι, διότι πάντα ταῦτα ποιοῦσιν, οὐχὶ ὡς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ἵνα ἐπαινεθῶσι παρὰ τῶν ἀνθρώπων. — Παραινεῖ ὁ θεῖος Χρυσόστομος τοὺς ἀκούοντας, ἵνα μὴ ἐπιθυμῶσι τῆς κενῆς καὶ ματαίας δόξης τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ σπουδάζωσιν ὅπως εἰς μόνον τὸν Θεὸν ἀρέσωσι.

ΟΜΙΛΙΑ ΟΒ'. 72.

§. α'. σελ. 786. — Διὰ τοῦ «πάντα, ὅσα ἂν λέγωσιν ὑμῖν ποιεῖν, ποιεῖτε » ἐνόει ὁ Χριστὸς πάσας τὰς πρὸς διόρθωσιν τῶν ἠθῶν ἀφορώσας ἐντολὰς τοῦ νόμου, καὶ συμφωνούσας πρὸς τοὺς νόμους τῆς Καινῆς Διαθήκης, οὐχὶ δὲ καὶ τὰς περὶ βρωμάτων, θυσιῶν, καὶ τῶν ὁμοίων διατάξεις τοῦ Μωϋσέως. — Κατηγορεῖ ὁ Χριστὸς τοὺς Γραμματεῖς καὶ Φαρισαίους, διότι, ἂν καὶ ἐδίδασκον τοὺς ἄλλους νὰ τηρῶσι τὸν νόμον, καὶ ἂν καὶ πικρῶς ἤλεγχον καὶ ἐτιμώρουν τοὺς παραβάτας, αὐτοὶ ὅμως ἀναφανδὸν ἠθέτουν, ὅσα ἐδίδασκον εἰς τοὺς ἄλλους.

§. β'. σελ. 788. — « Φυλακτήρια » ἦσαν βιβλία μικρά, περιέχοντα τὰ θαύματα τοῦ Θεοῦ, ἅτινα διέταττεν ὁ Θεὸς νὰ κρεμῶσιν ἐκ τῶν χειρῶν των πρὸς ἀνάμνησιν τῶν εὐεργεσιῶν αὐτοῦ, ὡς παρὰ τοῖς Χριστιανοῖς τὰ ἐκ τῶν τραχήλων αὐτῶν ἐξαρτώμενα εὐαγγέλια· « κράσπεδα » δὲ ἦσαν κλωστή τις πορφυρᾶ, τὴν ὁποίαν διέταττεν ὁ Θεὸς νὰ ῥάπτωσι περὶ τὰ ἄκρα τῶν ἱματίων αὐτῶν, ἵνα μὴ λησμονῶσι τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ. Ἀμφότερα δὲ ταῦτα οἱ Γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ἐπλάτυνον καὶ ἐμεγάλυνον οὐχὶ πρὸς ὃν τὰ διέταξεν ὁ Θεὸς σκοπόν, ἀλλ' ἵνα δοξάζωνται καὶ ἐπαινῶνται ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων.

§. γ'. καὶ δ'. σελ. 790. — Συμβουλεύει ὁ θεῖος Χρυσόστομος τοὺς ἀκούοντας, ἵνα, ἀπερχόμενοι συνεχῶς εἰς τὰς μονὰς τῶν τὰ ὄρη οἰκούντων μοναχῶν, μιμῶνται τὴν ταπεινοφροσύνην αὐτῶν, ἥτις συνίσταται εἰς τὴν εὐτέλειαν τῆς τροφῆς, τῶν ἐνδυμάτων, τῆς κατοικίας, τῆς ἀποστροφῆς πρὸς τὰ πρωτεῖα, τῆς ἰδιοχείρου ἐργασίας, κ.λ.π.

ΟΜΙΛΙΑ ΟΓ'. 73.

§. α'. σελ. 794. — Οἱ Γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι εἶναι ὑπεύθυνοι πολὺ μεγαλειτέρας κολάσεως, ἢ ὁ πράττων κακόν τι· διότι ἐκεῖνοι οὐ μόνον δι' ἐκτενῶν καὶ ὑποκριτικῶν προσευχῶν κατέτρωγον τὸν ἄρτον τῶν χηρῶν, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς θέλοντας νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν ἐγίνοντο μέγα σκάνδαλον διὰ τοῦ πονηροῦ καὶ φαύλου αὐτῶν βίου.

§. β'. σελ. 796. — Ὁ μὲν κώνωψ, τὸν ὁποῖον διύλιζον οἱ Γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ἦσαν οἱ σωματικοὶ καθαρμοί, αἱ δεκάται, κ.λ.π., περὶ τῶν ὁποίων πολὺν λόγον ἐποιοῦντο ἐκεῖνοι· ἡ δὲ κάμηλος, τὴν ὁποίαν κατέπινον, ἦσαν αἱ πρὸς κάθαρσιν τῆς ψυχῆς συντελοῦσαι ἀρεταὶ τοῦ ἐλέους, τῆς πίστεως, καὶ τῆς κρίσεως. — « Ὁδηγοὺς τυφλοὺς » ἀποκαλεῖ ὁ Χριστὸς τοὺς Γραμματεῖς καὶ Φαρισαίους, διότι ἐνόμιζον ὅτι δύνανται νὰ διορθώσωσιν ἄλλους, αὐτοὶ μένοντες ἀδιόρθωτοι. — Ἡ ὑπόκρισις, τὴν ὁποίαν εἶχον οἱ Γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι χάριν τοῦ ἐπαίνου τῶν πολλῶν, ἐγένετο εἰς αὐτοὺς αἰτία πάσης κακίας καὶ αὐτῆς τῆς εἰς Χριστὸν ἀπιστίας.

§. γ'. σελ. 798. — Παραινεῖ ὁ θεῖος Χρυσόστομος τοὺς ἀκούοντας, ἵνα καθαρῶσιν ἑαυτοὺς ἀπὸ τῆς δυσώδους ἁμαρτίας, καὶ συχνάζωσιν εἰς τὰς ἐκκλησίας μετὰ καθαρᾶς καρδίας, καὶ οὐχὶ νὰ θεωρῶσι μετὰ περιεργείας γυναικεῖα κάλλη.

§. δ'. σελ. 800. — Ἀποστρεφόμενος ὁ θεῖος Πατὴρ πρὸς τὰς γυναῖκας, ἐπιπλήττει αὐτάς, διότι δὲν εἶχον τὸ ἔργον, τὸ ὁποῖον εἶχον αἱ γυναῖκες τῶν ἀρχαίων Χριστιανῶν, (τουτέστι τὴν διάδοσιν τοῦ Εὐαγγελικοῦ κηρύγματος, καὶ τὴν βελτίωσιν τῶν ἀνδρῶν των,) ἀλλὰ πῶς νὰ καλλωπίσωσι τὰ ἑαυτῶν σώματα, πῶς νὰ ἐπαυξήσωσι τὴν περιουσίαν των καὶ τὰ τοιαῦτα· ἀποστρεφόμενος δὲ καὶ πρὸς τοὺς ἄνδρας, ἐλέγχει αὐτούς, διότι ἐλάμβανον γυναῖκας, ἀποβλέποντες οὐχὶ εἰς τὰς ψυχικὰς αὐτῶν ἀρετάς, ἀλλὰ εἰς τὰς πολυταλάντους προῖκας, εἰς τὴν σωματικὴν καλλονὴν κ.λ.π.

ΟΜΙΛΙΑ ΟΔ'. 74.

§. α'. σελ. 802. — Ὁ Χριστὸς μέμφεται καὶ κατηγορεῖ τοὺς Γραμματεῖς καὶ Φαρισαίους, ὡς ἀπογόνους ὄντας τῶν φονευσάντων τοὺς προφήτας, οὐχὶ διότι ἁπλῶς ἦσαν ἀπόγονοι τῶν προφητοκτόνων, ἀλλὰ διότι ἦσαν ὅμοιοι πρὸς αὐτοὺς κατὰ τὴν φονικὴν γνώμην· διὰ τοῦτο καὶ ἀποκαλεῖ αὐτούς· « Ὄφεις, γεννήματα ἐχιδνῶν. »

§. β'. σελ. 805. — « Προφῆται καὶ Γραμματεῖς, » τοὺς ὁποίους προεῖπεν ὁ Χριστὸς ὅτι θὰ φονεύσωσιν οἱ Φαρισαῖοι, νοοῦνται οἱ Ἀπόστολοι καὶ οἱ διαδεξάμενοι αὐτούς.

§. γ'. δ'. καὶ ε'. σελ. 807. — Παραινεῖ ὁ θεῖος Χρυσόστομος τοὺς ἀκούοντας, ἵνα, μεταχειριζόμενοι ἰατροὺς τὸν Παῦλον, τὸν Ματθαῖον καὶ τοὺς τοιούτους, τοσαύτην τοὐλάχιστον ἐπιμέλειαν καταβάλλωσι πρὸς θεραπείαν τῆς ψυχῆς, ὅσην οἱ φιλοσώματοι πρὸς θεραπείαν τοῦ σώματος.

ΟΜΙΛΙΑ ΟΕ'. 75.

§. α'. σελ. 812. — Ὁ Χριστός, ἐπειδὴ οἱ Ἀπόστολοι ἐνόμιζον ὅτι μετὰ τῆς κατασκαφῆς τοῦ ναοῦ τῶν Ἱεροσολύμων θὰ γείνῃ καὶ τὸ τέλος τοῦ κόσμου, καὶ ἡ δευτέρα καὶ ἔνδοξος τοῦ Χριστοῦ παρουσία, διὰ τοῦτο εἶπεν· « Οὔπω τὸ τέλος, » ἤτοι, «καθ' ὃν χρόνον θὰ κατεδαφισθῇ ὁ ἐν Ἱεροσολύμοις ναός, δὲν θὰ γείνῃ οὔτε τὸ τέλος τοῦ κόσμου, οὔτε ἡ ἐμὴ παρουσία.

§. β'. σελ. 815. — Αἱ λέξεις τοῦ Χριστοῦ « καὶ κηρυχθήσεται τὸ Εὐαγγέλιον

τοῦτο ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ . . . . καὶ ἥξει τὸ τέλος » σημαίνουσι τὴν καθ' ἅπαντα τὸν κόσμον ἐξάπλωσιν τοῦ Εὐαγγελικοῦ κηρύγματος πρὸ τῆς ἁλώσεως τῶν Ἱεροσολύμων. — Ἡ φράσις « εἰς μαρτύριον πᾶσι τοῖς ἔθνεσι » δηλοῖ εἰς ἔλεγχον καὶ κατηγορίαν τῶν μὴ πιστευσάντων ἐθνῶν. — « Βδέλυγμα ἐρημώσεως, ἑστὼς ἐν τόπῳ ἁγίῳ », νοεῖται ὁ ἀνδριάς, τὸν ὁποῖον ὁ κυριεύσας τὰ Ἱεροσόλυμα ἔστησεν ἐντὸς αὐτῶν.

§. γ'. σελ. 817. — Οἱ Ἀπόστολοι, ἂν καὶ ὀλίγοι τὸν ἀριθμὸν καὶ ἰδιῶται, καὶ ὑπὸ πάντων Ἰουδαίων τε καὶ ἐθνικῶν μισούμενοι καὶ διωκόμενοι, ἠδυνήθησαν ὅμως διὰ τῆς δυνάμεως τοῦ Χριστοῦ ἐν τῷ μέσῳ θορύβων καὶ πολέμων πολλῶν καὶ πολιτικῶν ἀνωμαλιῶν νὰ πείσωσι τοὺς ἀνθρώπους, ἵνα πιστεύσωσιν εἰς Χριστὸν καὶ πολιτεύωνται κατὰ τοὺς νόμους αὐτοῦ, καίτοι βαρεῖς καὶ δυσκατορθώτους ἐν ἀρχῇ ὄντας.

§. δ'. καὶ ε'. σελ. 819. — Ἐξελέγχει ὁ θεῖος Χρυσόστομος τοὺς ἀρνουμένους τὴν πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ, καὶ λέγοντας ὅτι τὰ πάντα γίνονται κατά τινα τύχην τυφλήν, ἀφορμωμένους εἰς ταύτην τὴν πλάνην ἐκ τοῦ ὅτι πολλάκις οἱ ἀσεβεῖς καὶ πονηροὶ πλουτοῦσιν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ καὶ εὐδαιμονοῦσι· πρὸς τούτους δέ, ἀπαντῶν ὁ θεῖος Πατήρ, λέγει ὅτι ὁ Θεὸς παραχωρεῖ ἐνίοτε νὰ πλουτῶσιν οἱ κακοί, καὶ δὲν τιμωρεῖ αὐτούς, διότι ὁ παρὼν βίος δὲν εἶνε καιρὸς κρίσεως· ἄλλως τε, ὅσῳ περισσότερον φαίνονται εὐημεροῦντες ἐνταῦθα οἱ πονηροί, ὡς ἀφθονωτέρων μέσων πρὸς ἐπιστροφὴν τυχόντες παρὰ Θεοῦ καὶ μὴ μεταβληθέντες, τόσῳ μεγαλειτέραν τιμωρίαν μετὰ θάνατον θὰ ὑποστῶσι· διότι ὁ Θεὸς δὲν θέλει κολάσει πάντας τοὺς ἁμαρτωλοὺς ἐξ ἴσου, ἀλλ' ἀναλόγως τῶν καιρῶν, ἐν οἷς ἔζησαν, τῶν προσώπων, τῶν ἀξιωμάτων, τῆς συνέσεως, κ.λ.π.

ΟΜΙΛΙΑ ΟΣΤ'. 76.

§. α'. σελ. 825. — Ὅτι ἡ θλίψις, ἥτις ἔμελλε νὰ ἐπέλθῃ εἰς τοὺς Ἰουδαίους, ἦτο τοιαύτη, « οἵα » κατὰ τὸν λόγον τοῦ Χριστοῦ « οὐκ ἐγένετο, οὐδὲ μὴ γένηται, » βεβαιοῖ ἡ ἱστορία τοῦ Ἰουδαίου Ἰωσήπου.

§. β'. σελ. 826. — « Ψευδοχρίστους καὶ ψευδοπροφήτας » ἐννοεῖ ὁ Χριστὸς τὸν Ἀντίχριστον καὶ τοὺς διακόνους αὐτοῦ.

§. γ'. σελ. 828. — Διὰ τῆς ἀπὸ Ἀνατολῶν ἐξερχομένης ἀστραπῆς, καὶ φαινομένης ἕως Δυσμῶν ἐδήλωσεν ὁ Χριστὸς τὸ αἰφνίδιον τῆς παρουσίας αὐτοῦ· διὰ δὲ « τῶν ἀετῶν, » τῶν συναγομένων περὶ τὸ πτῶμα, ἐδήλωσε τὰ πλήθη τῶν Ἀγγέλων, μαρτύρων, καὶ πάντων τῶν ἁγίων. — « Θλίψιν τῶν ἡμερῶν ἐκείνων » ἐννοεῖ ὁ Χριστὸς τὴν ὑπὸ τοῦ Ἀντιχρίστου καὶ τῶν ψευδοπροφητῶν γενησομένην. — « Αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται, » διότι θέλουσιν ἴδει τὸν ἥλιον σκοτιζόμενον ἐκ τοῦ ὑπερλάμπρου φωτὸς τῆς παρουσίας τοῦ Χριστοῦ, τὰ ἄστρα πίπτοντα, καὶ τοὺς ἐκ τοῦ Ἀδὰμ μέχρι τῆς δευτέρας παρουσίας τοῦ Χριστοῦ ἀνθρώπους καλουμένους εἰς κρίσιν. — « Σημεῖον τοῦ Υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου » εἶνε ὁ Σταυρός.

§. δ'. σελ. 830. — Παραινεῖ ὁ θεῖος Χρυσόστομος τοὺς ἀκούοντας, ἵνα πρὸ παντὸς ἄλλου ἀγαπήσωσι τὸν Χριστόν, ὅστις ἐπὶ τοσοῦτον ἠγάπησεν ἡμᾶς, ὥστε καὶ σταυρικὸν ὑπέμεινε θάνατον, καὶ πολλαχῶς μᾶς εὐεργετεῖ· τοὺς δὲ ἀπιστοῦντας εἰς τὴν μέλλουσαν κρίσιν καὶ κόλασιν προτρέπει νὰ συνετισθῶσιν ἐκ τῶν τιμωριῶν, τὰς ὁποίας ὁ Θεὸς δίδει εἰς τοὺς ἐνταῦθα ἁμαρτωλοὺς δι' ἀσθενειῶν, πολέμων, πενίας, αἰχμαλωσίας, καὶ τῶν ὁμοίων.

ΟΜΙΛΙΑ ΟΖ'. 77.

§. α'. σελ. 834. — Αἱ λέξεις τοῦ Χριστοῦ « Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ παρέλθῃ

γενεὰ αὕτη, ἕως ἂν ταῦτα πάντα γένηται » δηλοῦσιν ὅτι ἡ γενεὰ τῶν εἰς Χριστὸν πιστευόντων δὲν θὰ ἐξαφανισθῇ, καίτοι ζῶσα ἐν μέσῳ λιμῶν, ἀσθενειῶν, σεισμῶν, ψευδοχρίστων, ψευδαδέλφων, ἀπατεώνων, καὶ ἐν γένει πάντων τῶν δεινῶν, ἅτινα ἔμελλον νὰ λάβωσι χώραν μέχρι τῆς δευτέρας ἐλεύσεως τοῦ Χριστοῦ.

§. β'. σελ. 837. — Ἡ δευτέρα παρουσία τοῦ Χριστοῦ ἐν καιρῷ νυκτὸς θέλει γείνει. — Ἀπέκρυψεν ὁ Χριστὸς ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων τὴν ἡμέραν καὶ τὴν ὥραν, καθ' ἣν θὰ ἔλθῃ καὶ πάλιν, ἵνα μὴ ῥᾳθυμῶσιν, ἀλλά, διάγοντες ἐν ἀρετῇ, ὦσι πάντοτε ἕτοιμοι εἰς ὑποδοχὴν τοῦ Κυρίου.

§. γ'. σελ. 839. — « Δοῦλος, τὸν ὁποῖον κατέστησεν ὁ κύριος ἐπὶ τῆς θεραπείας αὐτοῦ, » νοεῖται οὐ μόνον ὁ ἐμπεπιστευμένος χρήματα, ἀλλὰ καὶ ὁ ἔχων τὸ χάρισμα τοῦ λόγου, τῆς δυνάμεως, καὶ ἐν γένει πᾶς ὁ ἔχων οἱονδήποτε παρὰ Θεοῦ χάρισμα· οἱ τοιοῦτοι δοῦλοι ὀφείλουσι νὰ ἦνε φρόνιμοι καὶ πιστοί, τουτέστι τὸ χάρισμα, τὸ ὁποῖον ἔχουν λάβει παρὰ Θεοῦ, εἴτε ὑλικόν, εἴτε πνευματικόν, ὀφείλουσι νὰ μεταχειρίζωνται κατὰ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ.

§. δ'. ε'. καὶ ς'. σελ. 841. — Διὰ τοῦ κακοῦ δούλου, ὅστις, νομίζων ὅτι ὁ κύριός του βραδύνει νὰ ἔλθῃ, ἄρχεται τύπτειν τοὺς συνδούλους αὐτοῦ, ἐσθίειν δὲ καὶ πίνειν μετὰ τῶν μεθυόντων, » ὑπαινίσσεται ὁ Χριστὸς τοὺς φιλοχρημάτους, τοὺς ὑβριστάς, τοὺς πλεονέκτας, καὶ τοὺς ἐν τρυφῇ ζῶντας. — Προτρέπει ὁ θεῖος Χρυσόστομος τοὺς ἀκούοντας, ἵνα σπουδάζωσι νὰ ἀποκτήσωσιν ἐκείνας τὰς ἀρετάς, αἵτινες δύνανται νὰ ὠφελήσωσι καὶ τὸν πλησίον αὐτῶν· τοιαῦται δὲ ἀρεταὶ εἶνε ἡ ἐλεημοσύνη, ἡ διδασκαλία καὶ ἡ ἀγάπη· ἡ δὲ νηστεία, ἡ παρθενία, ἡ σωφροσύνη καὶ ἡ λοιπὴ σκληραγωγία τοῦ σώματος ὠφελοῦσι μόνον τοὺς ἔχοντας αὐτάς. — Συγκρίνων ὁ θεῖος Πατὴρ τὸν μαρτυροῦντα πρὸς τὸν οἰκοδομοῦντα τὸν πλησίον, δεικνύει ὅτι ὁ ὠφελῶν τὸν πλησίον του ἀρέσκει πολὺ περισσότερον εἰς τὸν Χριστόν.

ΟΜΙΛΙΑ ΟΗ'. 78.

§. α'. σελ. 847. — Ἐπειδὴ ἡ παρθενία καὶ μέγα καλὸν εἶνε, καὶ μεγάλην περὶ αὐτῆς εἶχον ὑπόληψιν οἱ ἄνθρωποι, διὰ τοῦτο ὁ Χριστός, ἵνα μή τις, νομίζων ὅτι, παρθενεύων μόνον καὶ μὴ ἐλεῶν τὸν πλησίον, ἔφθασεν εἰς τὴν τελειότητα, λέγει τὴν παραβολὴν τῶν δέκα παρθένων, ἵνα δείξῃ ὅτι ὁ παρθενεύων, ὅταν ἦνε ἀνελεήμων, ἐκβάλλεται ἐκ τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν μετὰ τῶν πόρνων. — « Λαμπὰς » μὲν νοεῖται ἡ παρθενία, « ἔλαιον » δὲ ἡ ἐλεημοσύνη. — Τὸ « περὶ μέσας νύκτας » δηλοῖ ὅτι ἡ κοινὴ ἀνάστασις θέλει γείνει ἐν καιρῷ νυκτός. — « Πωλοῦντες » εἶνε οἱ πένητες.

§. β'. σελ. 849. — Διὰ τῆς παραβολῆς τοῦ ἀνθρώπου, ὅστις « ἐκάλεσε τοὺς ἰδίους δούλους . . . . καὶ ᾧ μὲν ἔδωκε πέντε τάλαντα κ.λ.π. » ἀποτείνεται ὁ Χριστὸς πρὸς τοὺς μὴ θέλοντας νὰ ὠφελήσωσι τὸν πλησίον των οὔτε διὰ χρημάτων, οὔτε διὰ λόγων, οὔτε δι' ἄλλου τινὸς μέσου.

§. γ'. σελ. 853. — Παραινεῖ ὁ θεῖος Χρυσόστομος τοὺς ἀκούοντας, ἵνα μεταχειρίζωνται πρὸς ὠφέλειαν τοῦ πλησίον, πᾶν ὅ,τι καὶ ἂν ἔχωσιν, οἷον χρήματα, λόγον, χεῖρας, πόδας, δύναμιν σώματος κ.λ.π.

§. δ'. σελ. 854. — Ἀναπτύσσων ὁ θεῖος Πατὴρ τὸν τρόπον, καθ' ὃν ὁ Χριστὸς μετεχειρίζετο τὸ στόμα αὐτοῦ πρὸς ὠφέλειαν τοῦ πλησίον, συμβουλεύει αὐτούς, ἵνα μιμηθῶσιν αὐτὸν κατὰ τοῦτο, καὶ γένωνται πρᾶοι καὶ ἐπιεικεῖς, ὡς αὐτὸς ὁ Χριστός.

ΟΜΙΛΙΑ ΟΘ΄. 79.

§. α΄. σελ. 856. — Ἀδελφοὺς καλεῖ ὁ Χριστὸς τοὺς εἰς αὐτὸν πιστεύοντας, διότι ἐβαπτίσθησαν εἰς ἓν βάπτισμα, καὶ κοινωνοῦσι τοῦ σώματος καὶ αἵματος αὐτοῦ.

§. β΄. σελ. 858. — Τὸ « εὐλογημένοι » δηλοῖ πάντα τὰ ἀγαθὰ τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, ἅτινα μέλλουσι νὰ ἀπολαύσωσιν οἱ δίκαιοι.

§. γ΄. σελ. 861. — Ἂν καὶ ὁ Μωσαϊκὸς νόμος ἕνα μόνον ἀρχιερέα ὥριζεν ἰσόβιον, ὕστερον ὅμως αὐθαιρέτως οἱ Ἰουδαῖοι διώριζον ἐνιαυσίους ἀρχιερεῖς, ὁπόθεν γίνεται φανερὸν ὅτι τὰ Ἰουδαϊκὰ ἤρχιζον νὰ ἀκμάζωσιν. — Ὁ μὲν σκοπός, πρὸς ὃν οἱ Ἀρχιερεῖς καὶ Γραμματεῖς δὲν ἤθελον νὰ φονεύσωσι τὸν Ἰησοῦν κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ Πάσχα, ἦτον, ἵνα ἐξ ἧς θέλουν προλάβωσι τὸν θόρυβον τοῦ λαοῦ· ὁ δὲ τοῦ Διαβόλου, ἵνα μὴ καταστῇ τὸ πάθος τοῦ Χριστοῦ φανερόν.

§. δ΄. καὶ ε΄. σελ. 863. — Παραινεῖ ὁ θεῖος Χρυσόστομος τοὺς ἀκούοντας, ἵνα μὴ μνησικακῶσι κατὰ τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς δὲν ἐμνησικάκει κατὰ τῶν Ἰουδαίων, καίτοι πολλὰ ὑπ' αὐτῶν παθὼν καὶ σταυρωθείς.

ΟΜΙΛΙΑ Π΄. 80.

§. α΄. σελ. 866. — Οἱ Ἀπόστολοι, ἐπειδὴ ἤκουον πολλάκις τὸν Χριστὸν διδάσκοντα περὶ ἐλεημοσύνης, ἐνόμιζον ὅτι δὲν ἠρέσκετο οὗτος εἰς τὴν ἀπώλειαν τοῦ βαρυτίμου μύρου, τὸ ὁποῖον ἡ ἐν Βηθανίᾳ γυνὴ κατέχεεν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ· διὰ τοῦτο καὶ ἠγανάκτησαν κατὰ τῆς γυναικός, λέγοντες· « Εἰς τί ἡ ἀπώλεια αὕτη; ἠδύνατο γὰρ τοῦτο τὸ μύρον πραθῆναι πολλοῦ καὶ δοθῆναι πτωχοῖς. »

§. β΄. σελ. 868. — Ὁ Ματθαῖος δὲν ἐπαισχύνεται νὰ εἴπῃ σαφῶς ὅτι ὁ προδότης Ἰούδας ἦτον ἐκ « τῶν δώδεκα » διότι, καθὼς πάντες οἱ Ἀπόστολοι, οὕτω καὶ αὐτὸς φιλεῖ πάντοτε τὴν ἀλήθειαν, καὶ οὐδὲν κρύπτει ἐκ τῶν νομιζομένων ἐπονειδίστων.

§. γ΄. καὶ δ΄. σελ. 870. — Προβάλλων ὁ θεῖος Χρυσόστομος εἰς τοὺς ἀκούοντας τὴν φιλαργυρίαν τοῦ προδότου Ἰούδα, καὶ ἀναπτύσσων τὰς ὀλεθρίους αὐτῆς συνεπείας, παραινεῖ αὐτούς, ἵνα φεύγωσιν ὅσῃ δύναμις τὴν φιλαργυρίαν, ῥίζαν οὖσαν καὶ πηγὴν ἁπάντων τῶν κακῶν.

ΟΜΙΛΙΑ ΠΑ΄. 81.

§. α΄. σελ. 875. — Ὁ σκοπός, πρὸς ὃν ὁ Χριστὸς ἐτέλεσε τὸ Πάσχα, ἦτο νὰ δείξῃ ὅτι δὲν εἶνε ἐναντίος εἰς τὸν Μωσαϊκὸν νόμον. — Ὁ Χριστός, ὅτε ἐτελεῖτο ὁ μυστικὸς δεῖπνος, εἶπεν· « Εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με » καὶ οὐχὶ ὁ Ἰούδας, ἵνα μὴ θεατρίσῃ αὐτόν, ἀλλ' ἵνα δώσῃ αὐτῷ καιρὸν μετανοίας.

§. ς΄. σελ. 877. — Ἂν καὶ ἦτο γεγραμμένον νὰ ἀποθάνῃ ὁ Χριστός, οὐχ ἧττον ὁ Ἰούδας, ὡς γενόμενος ὄργανον τοῦ θανάτου αὐτοῦ, εἶνε ἄξιος μεγίστης κολάσεως, διότι ἐπρόδωσε τὸν Χριστὸν οὐχὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ πληρώσῃ τὰ γεγραμμένα, ἀλλὰ τὴν φιλάργυρον αὐτοῦ γνώμην· ἄλλως τε ἡ προδοσία τοῦ Ἰούδα δὲν ἐγένετο πρόξενος τῆς σωτηρίας τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλ' ἡ σοφία τοῦ Χριστοῦ, ὅστις κάλλιστα γινώσκει νὰ μεταστρέφῃ τὰς πονηρίας τῶν ἄλλων πρὸς τὸ συμφέρον ἡμῶν.

§. γ΄. δ΄. καὶ ε΄. σελ. 879. — Συγκρίνων ὁ θεῖος Χρυσόστομος τοὺς φιλαργύρους πρὸς τοὺς δαιμονιζομένους τοῦ Εὐαγγελίου, εὑρίσκει αὐτοὺς ὁμοίους· διότι, καθὼς οἱ δαιμονιζόμενοι ἔσχιζον τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καί, γυμνοὶ περιερχόμενοι κατὰ τὰς ἐρήμους, κατέκοπτον ἑαυτοὺς διὰ λίθων, οὕτως, ἢ καὶ πολλῷ χεῖρον, οἱ φιλάργυροι διαρπάζουσι τὴν περιουσίαν τῶν πενήτων, εἶνε γεγυμνωμένοι πάσης ἀρετῆς, παραβλέπουσι τοὺς ὑπὸ

τῆς πενίας διὰ παντὸς κατατρυχομένους, καὶ διατελοῦσιν ἐν ἀναισθησίᾳ, ὡς ἐν τάφῳ οἱ δαιμονιζόμενοι, καὶ ζῶσι βίον πλήρη φροντίδων καὶ λύπης. Παραινεῖ δὲ αὐτοὺς τέλος, ἵνα ἐκβάλωσι τὴν τῶν χρημάτων ἐπιθυμίαν πρὸς ἐπιτυχίαν τῶν μελλόντων ἀγαθῶν.

ΟΜΙΛΙΑ ΠΒ΄. 82.

§. α΄. σελ. 885. — Κατὰ τὸν καιρὸν τοῦ Πάσχα ἐπιτελεῖ ὁ Χριστὸς τὸν μυστικὸν δεῖπνον, ἵνα δείξῃ ὅτι τὸ Πάσχα ἦτο τύπος τῆς ἀληθείας τοῦ ἀχράντου αὐτοῦ σώματος· καθὼς δὲ τὸ τυπικὸν Πάσχα ἐσήμαινε τὴν ἐκ τῆς δουλείας ἀπαλλαγὴν τοῦ Φαραὼ τῶν Ἰουδαίων, οὕτω καὶ τὸ ἀληθὲς Πάσχα προεσήμαινε τὴν ἀπὸ τῆς δουλείας τοῦ Διαβόλου ἀπελευθέρωσιν τῶν ἀνθρώπων.

§. β΄. σελ. 887. — Ἡ φράσις « ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Πατρός μου » ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὴν « ἐν τῇ ἀναστάσει μου. » — Ὁ Χριστὸς καὶ πρὸ τῆς μυστικῆς τραπέζης καὶ μετ' αὐτὴν εὐχαρίστησε τὸν Θεόν, ἵνα δείξῃ ὅτι καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν νὰ εὐχαριστῶμεν ὁμοίως τὸν Θεόν.

§. γ΄. σελ. 889. — Ὁ Χριστὸς ἐπέτρεψε νὰ ἀρνηθῇ αὐτὸν ὁ Πέτρος, ἵνα ταπεινώσῃ τὴν ἀλαζονείαν αὐτοῦ.

§. δ΄. σελ. 892. — Ἐκ τῆς προδοσίας τοῦ Ἰούδα καὶ τῆς ἀρνήσεως τοῦ Πέτρου διδασκόμεθα ὅτι, ἵνα σωθῇ τις, ἀνάγκη καὶ αὐτὸς οὗτος νὰ θέλῃ, καὶ τοῦ Θεοῦ τὴν χάριν νὰ ἔχῃ βοηθόν· διότι, ἂν τὸ ἓν ἐκ τούτων λείψῃ, ἀδύνατον νὰ σωθῇ.

§. ε΄. καὶ ς΄. σελ. 893. — Παραινεῖ ὁ θεῖος Χρυσόστομος τοὺς μὲν μεταλαμβάνοντας τῶν ἀχράντων τοῦ Χριστοῦ μυστηρίων νὰ προσέρχωνται εἰς τὴν μετάληψιν μετὰ καθαρᾶς συνειδήσεως, τοὺς δὲ μεταδίδοντας αὐτὰ νὰ μεταδίδωσιν εἰς μόνους τοὺς ἐπαξίως προσερχομένους.

ΟΜΙΛΙΑ ΠΓ΄. 83.

§. α΄. σελ. 896. — Ὁ Χριστός, ἀπερχόμενος νὰ προσευχηθῇ, παραλαμβάνει μεθ' ἑαυτοῦ μόνον τὸν Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην, διότι οἱ λοιποὶ ἤθελον περιπέσει εἰς ἀθυμίαν μεγάλην, ἀκούοντες παρὰ τοῦ Χριστοῦ· « Περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχή μου, ἕως θανάτου, » ὡς μὴ ἰδόντες προηγουμένως τὴν ἐν τῷ Θαβὼρ δόξαν αὐτοῦ. — Διὰ τοῦ « οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ » διδάσκει ἡμᾶς ὁ Χριστὸς ὅτι ὀφείλομεν νὰ ὑποτάσσωμεν εἰς τὸν Θεὸν τὴν θέλησιν ἡμῶν, καίτοι ἀνθελκομένην ὑπὸ τῆς φύσεως.

§. β΄. σελ. 899.—Ἐπειδὴ πολλάκις ὁ Ἰησοῦς, μέλλων νὰ συλληφθῇ, διεξήρχετο μεταβαλλόμενος, διὰ τοῦτο ὁ Ἰούδας φίλημα δίδει εἰς αὐτόν, ἵνα, καὶ ἂν μετεβάλλετο, γνωρίσωσιν οἱ συλλαβόντες αὐτὸν ὅτι αὐτὸς ἦτον ὁ ζητούμενος.

§. γ΄. σελ. 904. — Ἐκτυλίσσων ὁ θεῖος Χρυσόστομος τὰς ἀδιαλείπτους φροντίδας καὶ ἐπιβουλάς, εἰς τὰς ὁποίας ἐμβάλλει ἡ φιλαργυρία τοὺς φιλαργύρους, παραινεῖ τοὺς ἀκούοντας, ἵνα μισῶσι τὸν μυρίων κακῶν αἴτιον πλοῦτον, ἀρκῶνται δὲ εἰς τὰ ἀναγκαῖα.

ΟΜΙΛΙΑ ΠΔ΄. 84.

§. α΄. σελ. 905. — Ὁ ἀποκόψας τὸ ὠτίον τοῦ δούλου τοῦ Ἀρχιερέως ἦτον ὁ Πέτρος.

§. β΄. σελ. 907. — Οἱ συλλαβόντες τὸν Ἰησοῦν ἀπάγουσιν αὐτὸν πρὸς τὸν ἀρχιερέα ἐκείνου τοῦ ἐνιαυτοῦ Καϊάφαν, ἵνα πάντα ποιήσωσι συμφώνως πρὸς τὴν γνώμην τῶν αὐτόθι συνηγμένων ἀρχιερέων.

§. γ΄. σελ. 909. — Ὁ Χριστός, ἐρωτώμενος ὑπὸ τοῦ ἀρχιερέως ἂν αὐτὸς εἶνε ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ἀπήντησεν· « Ἀπ' ἄρτι ὄψεσθε τὸν Υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου κ.τ.λ., » ἵνα ἀποστε-

ρήση τοὺς Ἰουδαίους πάσης ἀπολογίας· διότι ἂν καὶ μέχρι τῶν τελευταίων στιγμῶν τοῦ βίου του ἐδίδασκεν αὐτοὺς ὅτι εἶνε ὁ Χριστός, καὶ ὅτι κάθηται ἐκ δεξιῶν τοῦ Πατρός, καὶ ὅτι θὰ ἔλθῃ πάλιν, ἵνα κρίνῃ τὸν κόσμον, αὐτοὶ ὅμως ἔμενον ἐν τῇ ἀπιστίᾳ.— Δημοσίᾳ ἐθανάτωσαν τὸν Χριστόν, ἵνα ἀμαυρώσωσι τὴν δόξαν αὐτοῦ.

§. δ'. σελ. 911. — Ἀποδεικνύων ὁ θεῖος Χρυσόστομος ὅτι ὁ ἀδικῶν καὶ φθονῶν καὶ ἐν γένει ὁ φαινόμενος ὅτι νικᾷ ἐν ἁμαρτίαις, αὐτὸς εἶνε ὁ νικώμενος ὄντως καὶ πολὺ ἀθλιώτερος τοῦ ἑτέρου, συμβουλεύει τοὺς ἀκούοντας, ἵνα προτιμῶσι νὰ νικῶνται μᾶλλον ἀδικούμενοι, ἢ νὰ νικῶσιν ἀδικοῦντες.

ΟΜΙΛΙΑ ΠΕ'. 85.

§. α'. σελ. 913. —Ἡ φιλαλήθεια τῶν Ἀποστόλων δείκνυται καὶ ἐκ τούτου, ὅτι μετὰ ἀκριβείας ἐκθέτουσι τὰ ἐπονείδιστα θεωρούμενα πάθη τοῦ Χριστοῦ.

§. β'. σελ. 916.—Ἀπὸ τοῦ Καϊάφα φέρουσι τὸν Ἰησοῦν εἰς τὸν Πιλάτον, ἵνα δι' αὐτοῦ φονεύσωσι τὸν Χριστόν, διότι αὐτοὶ δὲν ἠδύναντο νὰ πράξωσι τοῦτο διὰ τὴν ἑορτήν.— Ὁ δι' ἀγχόνης θάνατος τοῦ Ἰούδα διδάσκει εἰς τοὺς φιλαργύρους τὴν φύσιν τῆς φιλαργυρίας.

§. γ'. καὶ δ'. σελ. 917. — Συμβουλεύει ὁ θεῖος Χρυσόστομος τοὺς ἀκούοντας, ἵνα ποιῶσιν ἐλεημοσύνας εἰς τοὺς ἐνδεεῖς, καὶ διατρέφωσιν αὐτούς, καταβάλλοντες ἐπὶ τούτῳ ἕκαστος τὸ ἱκανόν, ἵνα παύσωσιν οἱ προεστῶτες τῆς Ἐκκλησίας τοῦ νὰ φροντίζωσι περὶ διατροφῆς τῶν πενήτων διὰ τῆς καλλιεργείας τῶν ἐκκλησιαστικῶν κτημάτων, χάριν τῶν ὁποίων καὶ αἱ προσευχαὶ καὶ ἡ τῶν Γραφῶν μελέτη παρημελοῦντο.

ΟΜΙΛΙΑ ΠϚ'. 86.

§. α'. σελ. 921. — Διὰ τοῦ « σὺ λέγεις » ὁ Χριστὸς ἐπεβεβαίωσε τὴν ἐρώτησιν τοῦ Πιλάτου· « Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; » μετὰ τῆς διαφορᾶς ταύτης, ὅτι ὁ μὲν Πιλάτος ἐνόει ἐπίγειον βασιλέα, ὁ δὲ Χριστὸς οὐράνιον. — Ἡ γυνὴ τοῦ Πιλάτου εἶδε τὸ ὄνειρον καὶ οὐχὶ ὁ Πιλάτος, ἢ διότι ἐκείνη ἦτο μᾶλλον ἀξία, ἢ διότι, ἂν ἔβλεπεν αὐτὸ ὁ Πιλάτος, δὲν ἤθελε πιστευθῇ, ἢ καὶ ἤθελε τὸ ἀποσιωπήσει. — Πάσχει δὲ καὶ πολλὰ κατ' ὄναρ ἡ γυνὴ τοῦ Πιλάτου, ἵνα οὗτος ἕνεκα τῆς πρὸς τὴν γυναῖκά του συμπαθείας διστάσῃ νὰ συγκατατεθῇ εἰς τὸν φόνον τοῦ Ἰησοῦ.

§. β'. σελ. 923. — Ὁ Πιλάτος ἐφραγγέλωσε τὸν Ἰησοῦν, ἢ ὡς κατάδικον, ἢ θέλων νὰ φανῇ ὅτι μετὰ λόγου τὸν κατεδίκασεν, ἢ πρὸς χάριν τῶν Ἰουδαίων. ες

§. γ'. καὶ δ'. σελ. 925. — Παραινεῖ ὁ θεῖος Χρυσόστομος τοὺς ἀκούοντας, ἵνα ἐκκόπτωσιν ἐξ ἀρχῆς τοὺς προσβάλλοντας πονηροὺς λογισμούς, ἀποφεύγωσι δὲ καὶ τὰ ἐλάχιστα ἁμαρτήματα, ὅπως μὴ περιπέσωσιν εἰς τὰ μεγάλα, εἰς τὰ ὁποῖα ὁ πανοῦργος Διάβολος ὅταν δὲν δυνηθῇ νὰ ῥίψῃ τὸν ἄνθρωπον, ὑποβάλλει τὰ μικρά, καὶ μετ' αὐτὰ τὰ μείζονα, ἵνα οὕτω κατορθώσῃ βαθμηδὸν νὰ ἐξωθήσῃ τὸν ἁμαρτάνοντα εἰς ἀπόγνωσιν.

ΟΜΙΛΙΑ ΠΖ'. 87.

§. α'. σελ. 929. — Ὁ κάλαμος, τὸν ὁποῖον οἱ στρατιῶται τοῦ ἡγεμόνος ἔδωκαν εἰς τὴν δεξιὰν τοῦ Ἰησοῦ, ἐσήμαινε χλευαστικῶς τὸ σκῆπτρον, τὸ ὁποῖον ἐκράτει ὡς δῆθεν βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων.

§. β'. γ'. καὶ δ'. σελ. 932. — Προτρέπει ὁ θεῖος Χρυσόστομος τοὺς ἀκούοντας, ἵνα, ἔχοντες πάντοτε ὑπ' ὄψιν τὴν πραότητα τοῦ Χριστοῦ, τὴν ὁποίαν ἔδειξεν εἰς τοὺς ἐχθρούς του, καίτοι μυρία ὀνείδη καὶ ἀτιμίας ὑποστὰς παρ' αὐτῶν, φέρωνται καὶ αὐτοὶ πράως εἰς τοὺς ἐχθρικῶς αὐτοῖς διακειμένους, ὁσαδήποτε κακὰ καὶ ἂν ἐδοκίμασαν ἐξ αὐτῶν, εἴτε ὕβριν, εἴτε ἁρπαγήν, εἴτε διαβολὴν καὶ τὰ ὅμοια· εἰς ἓν δὲ καὶ μόνον ἐφιστῶσι τὴν προσοχὴν αὐτῶν καὶ τὴν μέριμναν, εἰς τὴν ἀπόκτησιν ἀγαθῆς καὶ καθαρᾶς συνειδήσεως.

ΟΜΙΛΙΑ ΠΗ'. 88.

§. α'. σελ. 937. — Ὅτι τὸ κατὰ τὴν σταύρωσιν τοῦ Χριστοῦ γενόμενον ἐφ' ὅλην τὴν γῆν σκότος δὲν ἦτο ἀποτέλεσμα ἐκλείψεως ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ ὅτι διήρκεσεν ὥρας τρεῖς, ὅπερ ἦτο φυσικῶς ἀδύνατον, ἐὰν προήρχετο ἀπὸ ἔκλειψιν. — Ἂν τὸ ἀνθρώπινον γένος δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐννοήσῃ τὸ γενόμενον διὰ τοῦ σκότους θαῦμα, τοῦτο ἐμφαίνει ὅτι διετέλει ἐν παντελεῖ ἀναισθησίᾳ ἕνεκα τῆς ἁμαρτίας· ἄλλως τε ὑπέλαβον ἴσως ὅτι τὸ σκότος ἐγένετο κατ' ἔκλειψιν, ἢ ἄλλην τινὰ φυσικὴν ἀκολουθίαν.

§. β'. σελ. 939. — Οἱ Ἰουδαῖοι, ἂν καὶ εἶδον καὶ κατ' αὐτὴν ἔτι τοῦ Χριστοῦ τὴν σταύρωσιν νεκροὺς ἐγερθέντας, σχιζομένας τὰς πέτρας, τὴν γῆν σειομένην κ.λ.π., οὐχ ἧττον δὲν ἐπίστευσαν εἰς Χριστόν, διότι τὴν ψυχὴν αὐτῶν κατεῖχεν ὁ φθόνος. — Ἡ τοῦ Ἰακώβου καὶ Ἰωσῆ μήτηρ εἶνε αὐτὴ ἡ Θεοτόκος.

§. γ'. καὶ δ'. σελ. 942. — Προτρέπει ὁ θεῖος Χρυσόστομος τοὺς ἀκούοντας πρὸς ἐλεημοσύνην· αἰτιολογεῖ δὲ τὸ συνεχὲς τῶν περὶ ἐλεημοσύνης λόγων του, λέγων ὅτι, καθὼς ὁ διδάσκαλος, ὅταν ἴδῃ ὅτι ὁ μαθητὴς αὐτοῦ δὲν μανθάνει ὅσα τὸν διδάσκει, ἐπαναλαμβάνει τὸ μάθημα, οὕτω καὶ αὐτὸς συνεχῶς ὁμιλεῖ περὶ ἐλεημοσύνης, διότι δὲν ἔβλεπε μεταβολὴν πολλὴν τῶν φιλαργύρων· τέλος παραινεῖ αὐτοὺς ὁ θεῖος Πατήρ, ἵνα γένωνται ἄμωμοι τὸν βίον, ὅπως μὴ σκανδαλίζωσι τοὺς ἀπίστους, ἀλλὰ καὶ δίδωσιν εἰς αὐτοὺς ἀφορμὴν δι' ἐναρέτων πράξεων πρὸς ἐπιστροφήν.

ΟΜΙΛΙΑ ΠΘ'. 89.

§. α'. σελ. 946. — Ἂν ὁ Χριστὸς δὲν ἀνίστατο, οἱ Ἀπόστολοι δὲν θὰ εἶχον οὔτε τὴν θέλησιν νὰ κηρύξωσιν αὐτόν, ὡς ἐξαπατηθέντες παρ' αὐτοῦ, οὔτε, καὶ ἂν ἤθελον, θὰ ἠδύναντο νὰ ἐπιχειρήσωσι τὸ κήρυγμα τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως· διότι καὶ ἀμαθεῖς ἦσαν, καὶ πτωχοί, καὶ εὐτελοῦς καταγωγῆς, καὶ ὀλίγοι τὸν ἀριθμόν.

§. β'. σελ. 948.—Ὁ Χριστὸς ἀνέστη ἐκ τοῦ τάφου, καθ' ὃν χρόνον αὐτὸς ἦτον ἐσφραγισμένος καὶ ἐφυλάττετο ἀσφαλῶς ὑπὸ στρατιωτῶν, ἵνα ποιήσῃ τὴν ἀνάστασιν αὐτοῦ φανερὰν καὶ ἀνύποπτον. — Μετὰ τὴν ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ ἄγγελος Κυρίου καταβὰς ἀπεκύλισε τὸν λίθον ἐκ τοῦ μνημείου, ἵνα βεβαιώσῃ Μαρίαν τὴν Μαγδαληνὴν καὶ τὴν ἄλλην Μαρίαν ὅτι ὁ Χριστὸς ἀληθῶς ἀνέστη.

§. γ'. καὶ δ'. σελ. 950. — Προτρέπει ὁ θεῖος Χρυσόστομος τὰς γυναῖκας, ἵνα μὴ καλλωπίζωσι ματαίως τὸ σῶμα αὐτῶν διὰ χρυσίων καὶ τῶν τοιούτων, πάντοτε μέν, πρὸ πάντων ὅμως, ὅταν εἰσέρχωνται εἰς τὰς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ δίδωσιν εἰς ἐλεημοσύνας τὰ χρήματα, τὰ ὁποῖα δαπανῶσιν εἰς τὸν μάταιον τοῦ σώματος στολισμόν.

ΟΜΙΛΙΑ Ϟ'. 90.

§. α'. σελ. 955. — Οἱ Ἀπόστολοι δὲν ἠδύναντο νὰ κλέψωσι τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ ἐκ τοῦ τάφου, διότι ἦσαν δειλοί, καὶ ἑπομένως οὐδέποτε θὰ ἐτόλμων τὴν κλοπὴν ἐν τῷ μέσῳ τοσούτων φυλάκων.

§. β'. σελ. 956. — Οἱ Ἀπόστολοι, ἂν ἔκλεπτον τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ, δὲν θὰ ἔκλεπτον

αὐτὸ γυμνόν, ἀλλὰ ἐνδεδυμένον· διότι 1) ἡ γύμνωσις θὰ ἐλογίζετο ὕβρις εἰς τὸν Χριστόν· 2) τὸ σῶμα ἕνεκα τῆς σμύρνης, ὕλης συγκολλητικῆς, ἦτο τοσοῦτον στριγκτὰ ἡνωμένον μετὰ τῶν ἐνδυμάτων, ὥστε, ἂν ἐπεχείρουν νὰ ἀποσπάσωσι τὰ ἐνδύματα ἀπὸ τὸ σῶμα, διὰ τὴν δυσκολίαν τῆς ἀποσπάσεως θὰ ἔδιδον καιρὸν εἰς τοὺς φύλακας νὰ ἐξυπνήσωσι καὶ συλλάβωσιν αὐτούς.

§. γ΄. καὶ δ΄. σελ. 958. — Συγκρίνων ὁ θεῖος Χρυσόστομος τοὺς φιλαργύρους πρὸς τοὺς πένητας, καὶ εὑρίσκων ὅτι οἱ πένητες ζῶσι βίον πολὺ μακαριώτερον ἢ οἱ φιλάργυροι, παραινεῖ τοὺς ἀκούοντας, ἵνα διαδίδωσιν ἐκ τῶν ὑπαρχόντων αὐτῶν εἰς τοὺς ἐνδεεῖς· διότι καὶ ὁ Θεὸς ἀρέσκεται περισσότερον εἰς τὴν ἐλεημοσύνην παρὰ εἰς τὰ θαύματα.

ΤΕΛΟΣ ΤΩΝ ΠΕΡΙΛΗΨΕΩΝ ΤΟΥ Α΄. ΤΟΜΟΥ.

S. JOANNIS CHRYSOSTOMI

HOMILIAE IN MATTHAEVM